

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-ועשרים של הכנסת הארבע-עשרה

יום רביעי, ל' בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:05

תוכן העניינים

הודעת יושב-ראש הכנסת

שאלות בעל-פה

היערכות משרד התיירות לקראת שנת 2000

הוצאת ילדים מן הבית

השתתפות ישראל במבחן השוואתי בין-לאומי בלימודי האזרחות

שאלות ותשובות

בית-הדין השרעי בטייבה

הטיפול בגניזת תשמישי קדושה

בית-העלמין בהר-הזיתים בירושלים

בית-הקברות בעוספיא

הצעת חוק לתיקון דיני המשפחה (תיקון – קבלת זרע במרמה), התשנ"ז–1996

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

שאלות בעל-פה

פרויקט הגז לישראל

הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 20) (הבעת אי-אמון ברוב רגיל)

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק הכנסת (תיקון – חובת נוכחות בזמן הצבעה), התשנ"ז–1997

(הצעת חבר הכנסת ז' בוימ)

הצעת חוק זכויות הילד, התשנ"ז–1996

(הצעת חברת הכנסת ע' מאור)

הצעת חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון – ייצוג הולם

לאוכלוסייה הערבית), התשנ"ח–1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק בתי-המשפט (תיקון – ביטול הגבלת הפרסום) (סובידיציה), התשנ"ח–1997

(הצעת חבר הכנסת א' פינס-פז)

הצעת חוק לתיקון המרשם הפלילי ותקנת השבים (תיקון – רשות עיון לראשי עיריות), התשנ"ז–

1996

(הצעת חבר הכנסת ר' ריבלין)

הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2) (תיקון מס' 4), התשנ"ח–1998

(הצעת חבר הכנסת ד' צוקר)

הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון), התשנ"ז–1997

(הצעת חבר הכנסת ז' בוימ)

הצעת חוק הרשויות המקומיות (תיקוני חקיקה) (הסדרי בחירות), התשנ"ח–1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

שאלות ותשובות

קרן לעידוד יוזמות ייחודיות

זכאי תעודת בגרות בקרב בני המגזר הבדואי
ביקורת שלאחר הבחינות של מועצת רואי-החשבון
סיוע משרד החינוך לעמותת "סולם"
סכסוך העבודה של הפסיכולוגים החינוכיים
הקלות לתלמידים לקויי למידה
משכורות המורים בבית-הספר התיכון ערערה
קיצוץ תקציב החינוך המיוחד
קיצוץ תקציב החינוך המיוחד
הרעת תנאי הלימוד של ילדים בעלי נכות קשה
מחירי קייטנות הקיץ בבתי-הספר
יחס אנשי רשות העתיקות לערבים
הצעה לסדר-היום
האם ניתן לעצור את הגזענות בתוכנו?
הצעה לסדר-היום
הפעלת יום חינוך ארוך
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעה לסדר-היום
גישת מערכת החינוך לדיסלקטים
הצעה לסדר-היום
תוכנית החומש של מערכת החינוך הערבית במדינה
הצעה לסדר-היום
הגירה שלילית בירושלים
הצעה לסדר-היום
סגירת מועדוני "אנוש"
שאלות ותשובות
מבחנים לאחיות ולאחים עולים חדשים
עמותת חס"ן
מתן ארוחות חינם בבתי-חולים
תקצוב מועדוני "אנוש"
אשפוז פסיכיאטרי בכפ"ה
פער בתמותת תינוקות בין יהודים לערבים
בקריית-CT החלטת משרד הבריאות להציב מכשיר
האשפוז הגריאטרי
אשפוז סיעודי לקשישים
יבוא תרופות
הקמת יישובים ערביים
שכונת הרכבת בלוד

בניית הוסטלים בעכו ובאשקלון
מצב השיכון והדיור בעכו העתיקה
תנאים לקבלת משכנתאות ביו"ש
שיפוץ בתים ביישובי המועצה האזורית לב-השרון
הלוואות מוגדלות לדרי הקרוונים ביישוב אפרת
דירות "עמידר" לא מאוכלסות בירוחם
הפסקת מתן הלוואות מקום לבודדים בעלי זכאות
ידיעה על איחוד יישובים חילוניים עם קריית-ספר
ביטול פרויקט בנייה בשכונת הרכבת בלוד
פינוי אתר הקרוונים באור-עקיבא
מימון מוסדות ציבור במגזר הבדואי
ההתיישבות היהודית ברובע המוסלמי בעיר העתיקה בירושלים
איחוד יישובים חילוניים עם קריית-ספר
מבצע אכלוס ברמת-הגולן
הכפלת סכומי הלוואות מקום
בחינה מקצועית מטעם רשם הקבלנים
ביטול פרויקט בנייה בשכונת הרכבת בלוד
פרויקט "בנה דירתך" בנתניה
הצעות לסדר-היום הפסקת הפרסומת על האוטובוסים בנוסח "עם אחד – גיוס אחד"
שאלות ותשובות
צוות לבדיקת נושא תאונות עבודה כימיות
הצורך במסמכי הביטוח הלאומי בשפה הערבית
מימון לימודי עולים בבתי-ספר תעשייתיים
פעילות סניף הביטוח הלאומי בשפרעם
הכשרה מקצועית במגזר הערבי
שכר המטפלים בענף הסיעוד הביתי
עבודה בשבת ברכבת ישראל
מענק לחייל משוחרר או לבוגר שירות לאומי שעסק בעבודה נדרשת
עבודת חקלאים בעלי משקים בשבת
שיעור הערבים בקרב נפגעי תאונות עבודה
פיתוח מוסדות סיעוד בחיפה וסביבותיה
סיוע לילדים עם מוגבלויות במסגרות לילדים בסיכון
מעונות לנערות במצוקה
מוסדות סיוע ורווחה לילדים מזקקים ומוכי גורל
פיטורי עובדים בדואים בנגב
מסירת דוחות עובדים סוציאליים למטופלים
יחידות הסיוע לבתי-המשפט לענייני משפחה

הצעה לסדר-היום

זכויות סוציאליות של עובדים זרים

הצעות לסדר-היום

פעולת המשטרה נגד ערוץ-7

הצעה לסדר-היום יוזמת הפלסטינים לקבל מעמד של "כמעט מדינה" באו"ם

הצעה לסדר-היום

רצח בן 19 מהכפר מע'אר ליד מועדון ריקודים בחיפה

הצעות לסדר-היום

רצח הפלסטיני תושב חברון

שאלות ותשובות

ממדי העלייה לישראל

העברת הטבות המדינה לארצות המוצא של עולים

הכרה בגולי קניה כאסירי ציון

פינוי צעירים עולי אתיופיה מהוסטלים

שירותים נפרדים לעולי הפלאשמורה בהתנחלויות

מרכז הקליטה פלדות באשדוד

הצעה לסדר-היום

האונס הברוטלי ביערות הכרמל

הצעה לסדר-היום הכאת שלושה בחורי ישיבה בשכונת בית-וגן בירושלים

הודעת יושב-ראש הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

יום רביעי, ל' בסיוון התשנ"ח, 24 ביוני 1998 – ישיבת הכנסת פתוחה.

שמעתי כמה מלים כשנכנסתי, גם ברגע זה יש התפתחויות בנושא הזה; בוודאי תשמעו על כך.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

באיזה נושא?

היו"ר ד' תיכון:

בנושא שאני מבין שבטח עסקת בו.

אופיר פינס-פז (העבודה):

מן הראוי שגם עכשיו, בפתח הישיבה, שני אנשים – מישהו מהקואליציה ומישהו מהאופוזיציה – יאמרו דברים בגנות ההתבטאות החמורה של חבר הכנסת סאלח סלים.

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו ניתן לחבר הכנסת סאלח סלים לומר דברים בגנות הדברים שהוא אמר אתמול; אני חושב שזו הדרך. אם הוא רוצה להבהיר, לחזור ולהתנצל, צריך לתת לו הזדמנות לעשות זאת בעצמו. לכן איחרתי.

רבותי, בהסתמך על הוראת סעיף 130(ב) לתקנון הכנסת, ביקש נציג הממשלה, השר לביטחון פנים, חבר הכנסת אביגדור קהלני, לדחות את הקריאה השלישית בהצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראת שעה) (תיקון מס' 3), התשנ"ח-1998, לשבוע נוסף. אני מוסר בזאת את ההודעה לכנסת על-פי דרישת התקנון. לאלה שלא מבינים ולא יודעים על מה מדובר, זה אותו חוק שהביא חבר הכנסת סאלח טריף לפני כשבוע והוא הוחזר לשבוע לוועדה. השבוע חלף והממשלה יכולה לבקש הארכה לשבוע נוסף, וזה מה שהיא עשתה ברגע זה.

שאלות בעל-פה

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גדעון עזרא שואל את שר התיירות, באמצעות שאלתא בעל-פה, בנושא: היערכות משרד התיירות לקראת שנת 2000. בבקשה, חבר הכנסת גדעון עזרא.

היערכות משרד התיירות לקראת שנת 2000

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

בשנת 2000 המתקרבת אמורה להגיע לישראל תיירות צליינית בכמות שלא ידענו כמותה.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא בכמות אלא בהיקף.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

בהיקף, תודה.

לצורך האמור, על מדינת ישראל להיערך בתחומים רבים כדי לקלוט את התיירים הרבים.

רצוני לשאול:

1. מה הן התשתיות לארגון המקומות שבהם צפויים המבקרים?

2. מה היא ההיערכות ללינת התיירים?

3. מה הן ההכנות הנוספות הנעשות? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב שר התיירות. בבקשה.

שר התיירות מ' קצב:

אדוני היושב-ראש, אני מתכבד להשיב על שאילתא בעל-פה של חבר הכנסת גדעון עזרא.

על-פי הערכתנו, יגיעו כ-2 מיליוני תיירים, מרביתם צליינים, נוספים – נוסף על מה שמגיעים בשנה רגילה; היינו בסך הכול כ-4 עד 4.5 מיליוני תיירים, זה הצפי, על-פי חוות דעת המומחים, לשנת 2000.

חבר הכנסת גדעון עזרא, אני אקדים ואומר, שתוספת כזו של תיירים מבקרים בארץ יכולה להביא למשק תוספת של 60,000 מקומות עבודה, תוספת של 1.5 מיליארד דולרים הכנסות מטבע חוץ, ועל-פי דעת הכלכלנים, גם צמיחה של 3%.

משרד התיירות מבצע עבודות תשתית לאורך הציר הצלייני – ירושלים, נצרת, סובב-כינרת. עבודות התשתית מתרכזות באתרים המקודשים לנצרות – אתרים שונים בירושלים, בכפר-נחום, בסובב-כינרת, בעיר נצרת.

היו"ר ד' תיכון:

גינוסר, הספינה של ישו – זה האתר הכי חשוב.

שר התיירות מ' קצב:

כן.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא צוחק.

נסים דהן (ש"ס):

— — — מאיטליה.

שר התיירות מ' קצב:

אתמול הייתי אורח המועצה האזורית עמק-הירדן ואישרנו הרבה כסף לסירה הזאת, אדוני היושב-ראש — — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

לא הזכרת את כפר-כנא.

שר התיירות מ' קצב:

כפר-כנא.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — זה אתר חשוב.

שר התיירות מ' קצב:

אני מאשר את מה שחבר הכנסת דהאמשה אומר.

היו"ר ד' תיכון:

כן, כן. המעיין.

שר התיירות מ' קצב:

— — — ובאתרים נוספים שיכולים להיות תחליף למבקרים, על מנת להקל ולפזר את עומס המבקרים באתרים המרכזיים, כמו ירדנית והסירה, כפי שיושב-ראש הכנסת הזכיר.

נכון להיום, משרד התיירות ישקיע בשנתיים הקרובות כ-390 מיליון שקל. זאת, נוסף על מה שהממשלה כולה, לרבות משרד התיירות, השקיעו בשנתיים האחרונות – כ-1.5 מיליארד ש"ח בשנים 1997-1998.

מבדיקה שבוצעה על-ידי צוות מומחים עולה, שאין בעיית אכסון ברמה הארצית. ברמה הנקודתית – בנקודות זמן מסוימות עלולה להיות במשך הזמן בעיית אכסון בירושלים ובאזור סובב-כינרת, אבל נערכים ונוקטים צעדים כדי לפתור את הבעיות.

במלים אחרות, חבר הכנסת גדעון עזרא, אם מספר גדול של תיירים יגיע בנקודת זמן מסוימת בחג המולד או בחג הפסחא, וכולם ילכו לנצרת, יכולה להיות בעיית אכסון; או אם כולם ילכו לירושלים. אבל אם נצליח לווסת ולפזר את משך הביקורים ואת מקומות הביקור על פני כל האתרים ועל פני כל ימות השנה, סביר להניח שבעיות אכסון, בעיות לינה, לא תהיינה.

על-פי הערכתנו, יהיו כ-50,000 חדרי לינה, וזה יכול לספק את ההיקף הצפוי של המבקרים.

נוסף על כך, אנחנו בוחנים ונוקטים צעדים להסבת מבנים לבתי-מלון, להקמת יחידות אירוח כפרי, יחידות נוספות בסובב-ירושלים ובסובב-כינרת, ועל-ידי פעולה מתואמת עם סוכני הנסיעות, כאמור, דואגים לפזר את מספר הלינות באזורים אלה בתקופת השיא.

אני גם מביא בחשבון, שאם מספר המבקרים יהיה מעבר לצפי, נצטרך לנקוט צעדים נוספים משלימים כדי לפתור בעיות מיידיות בהיערכות מיידית שתימשך חודשים אחדים, אפילו עד כדי אוניות-מלון צפות בנמלי הארץ, אם מספר המבקרים אכן יהיה מעבר ל-4.5 מיליוני תיירים.

הכול, כמובן, נערכים במסגרת תוכניות מגירה. אנחנו בוחנים את הנתונים שזורמים אלינו מעת לעת, כדי לבדוק אם הצפי שלנו לגבי מספר המבקרים הוא מדויק, ומוכן שכל מיני אירועים יכולים להשפיע לכאן או לכאן על היקף המבקרים.

תוכניות נוספות או הכנות נוספות שנעשות הן שיפור תשתית הכבישים, בעיקר באזור נצרת, סובב-כינרת, ירושלים. לצורך כך הגדילה מע"צ בחודש האחרון את התקציב ב-150 מיליון שקל; משרד התחבורה הגדיל את התקציב עוד ב-40 מיליון ש"ח. עדיין יש לנו בעיות בנושא הביוב באזור סובב-כינרת. אני מעריך שהבעיה הזאת עומדת להיפתר, וצריך לשם כך 15 מיליון שקל. 10 מיליוני ש"ח נקבל תוספת תקציב ו-5 מיליוני ש"ח – משרד התיירות, ממקורותיו, יממן את פתרון בעיות הביוב, שזו בעיה מאוד מרכזית.

תחומים נוספים שאנחנו דנים בהם – הרחבת יכולת הקליטה בנתב"ג, במעברים היבשתיים; שיפור המעברים לאזור בית-לחם, כדי להקל על המבקרים במעבר מהרשות הפלסטינית לתחומי מדינת ישראל הריבונית; שיפור תשתית הבריאות באזור סובבכינרת ובאזור נצרת ושיפור מערך ביקורת הגבולות. משרד הפנים בוחן עכשיו איזו מערכת, שקרויה המערכת האוסטרלית, וברשות שדות התעופה בוחנים גם מערכות נוספות כדי לבדוק, אם הן יכולות לקצר את משך ההמתנה של הנכנסים בנמלי הארץ. על-פי דעת מומחים, זה יכול לקצר בשני-שלישים ויותר את משך ההמתנה בכניסה לארץ.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת גדעון עזרא, שאלה נוספת, בבקשה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני מודה על התשובה המקיפה.

יש לי בעיה בנושא של אכסון התיירים. אתה התייחסת לכך, אבל נדמה לי, לפי מספרים שבהם נקבת, שאין די במערך הקיים, לרבות חדרי הארחה. אני חושב שאנחנו נמצאים אחרי הדקה התשעים בעניין הזה. אני אומר זאת לא רק על-פי הערכתי, אלא אני מסתובב במדינת ישראל ואני רואה את הדברים.

הדבר השני שאני חושב שצריך לעשותו – לפי דעתי, צריך לרתום גם את ירדן וגם את הרשות הפלסטינית. הזכרת במלה אחת את בית-לחם. אני חושב, שהנושא של בית-לחם ואתר הטבילה, שהוא באחריות ישראלית לפי מיטב ידיעתי – כל האתרים האלה צריכים להיכנס, ואין לי ספק שאם נייערץ היטב, יבואו תיירים. אם לתיירים לא יהיה איפה ללון, הם לא יגיעו.

לכן, אם תוכל להיות יותר ספציפי – ואולי אין לך כאן הנתונים בנושא אכסון התיירים – אני מאוד אודה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אופיר פינס-פז, שאלה נוספת.

הוא אומר – מלונות שניים-שלושה כוכבים, אדוני השר.

אופיר פינס-פז (העבודה):

תודה, אדוני היושב-ראש.

אדוני השר, אני שאלתי אותך שאלה דומה לפני כחודש, וגם קיבלתי תשובות. עם זאת, אני גם בדקתי חלק מהדברים לאחר שהשבת לי, ואני אומר לך באופן הברור ביותר, שגורמי תיירות מוסמכים, לרבות אנשים ממשדך ומתחומים אחרים, אמרו לי, שמדינת ישראל לא ערוכה באופן מוחלט לצפי של 4.5 מיליוני תיירים, במיוחד אם מדובר על כך שהם יבואו סביב חג המולד עצמו. זאת אומרת,

התאריכים די דומים. זה לא יתחלק לאורך כל השנה; הם גם יגיעו ליעדים מאוד מאוד ספציפים – בית-לחם, נצרת וכן הלאה.

כל גורמי התיירות שדיברתי אתם מודים, שהמדינה לא ערוכה לכך משום בחינה שהיא. השאלה היא, האם כך הוא הדבר. שנית, אדוני שר התיירות, האם אתה חש ששרי הממשלה, ממשלת ישראל, רואים את הנושא הזה באמת כנושא מרכזי ובעל חשיבות ראויה, כפי שאתה יכול להעריך ממקום מושבך כשר התיירות?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת נסים דהן. אנחנו מנסים להכניס שיפורים למערכת הרמקולים, ההגברה. בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

תודה, אדוני היושב-ראש.

אדוני השר, השאלה שלי נובעת מהחשש הגדול, שאולי מתוך הדאגה ל"פרויקט 2000" ולשנת 2000, לתיירות הצליינית, ומתוך הקדשת המשאבים, אנחנו נשכח את התיירות הרגילה שבאה מדי שנה למדינת ישראל, ואחרי שה"בום" הגדול ייגמר ושנת 2000 תעבור – בשלום אני מקווה – בגלל ההזנחה של התיירות הרגילה, נמצא את עצמנו בחוסר גדול מפני שהזנחנו את הטיפול ואת הדאגה בתיירות הרגילה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אני יכול לשאול אותך, אדוני השר, שאלה? כאחד שלא מבין בענייני תיירות, אני מעוניין לשמוע את דעתך באשר למה שקורה ב-1998. למשל, חברת "אל על" עובדת על מבצע של טיסות סוף שבוע במחירים מוזלים – אתה יוצא ביום חמישי, חוזר ביום ראשון בערב, תמורת סכום של 200-300 דולר. ויוצאים מטוסים רבים בימים אלה. מדוע מבצע כזה, "בלה סוף שבוע בישראל", במחיר של 200 דולר, 250, 300, לא יאורגן על-ידי בעלי בתי-המלון וחברת "אל על"? הרי המטוסים יוצאים מלאים וחוזרים ריקים. כמי שלא מבין בענייני תיירות, אני שואל: מה דעתך על התוכנית הזאת?

בבקשה, אדוני השר.

שר התיירות מ' קצב:

אדוני היושב-ראש, נראה שהעיתונות מגזימה בהערכה שלך לגבי הבקיות שלך בנושא התיירות...

היו"ר ד' תיכון:

אם אתה מעיר הערה, אני מוכרח לומר לך שאני לא מבין. אני נוסע לאן ששולחים אותי ולאן שאני חושב שאני צריך לנסוע. כולם רוצים, למשל, שיתכנסו כל ראשי הפרלמנטים במדינות הים התיכון, כשהנושא הוא ישראל, והנציג הישראלי לא יגיע; יתכנסו כל ראשי הפרלמנטים באירופה, ורק הנציג הישראלי לא יגיע. נו טוב, מה אני יכול לעשות?

שר התיירות מ' קצב:

אם מותר לי להוסיף, אני מבין שגם כממלא-מקום נשיא המדינה יש לך – – –

היו"ר ד' תיכון:

גם במסגרת זו אני נוסע. נו, רוצים שאני לא אסע.

שר התיירות מ' קצב:

אדוני היושב-ראש, לשאלות הנוספות של חבר הכנסת גדעון עזרא. בשנת 2000 יהיו 40,000 חדרי מלון, ואנחנו מעריכים שיהיו עוד כ-10,000 חדרי אירוח נוספים, מסוגים אחרים – –

קריאה:

צימרים.

שר התיירות מ' קצב:

– – כמו חדרי אירוח כפריים ואחרים.

לפי דעת המומחים, בהיקף הזה אפשר להתמודד עם ההיקף הצפוי של מספר המבקרים בישראל בשנת 2000. מובן שאם יגיעו כל התיירים לכנסיית הקבר בירושלים במועד מסוים, יכולה להתעורר בעיה, ולגביהם אנחנו נערכים בשלוש אפשרויות: הראשונה, להבטיח להם מקומות לינה במרחק של עד שעת נסיעה אחת מירושלים. אני חושב שאם יהיה לחץ בירושלים, יוכלו להתאכסן בבת-ימלון בים-המלח, או אפילו בתל-אביב, ואפשר יהיה לעמוד בזה.

רחבעם זאבי (מולדת):

שר התיירות מ' קצב:

גם משרד התחבורה נערך לכך.

אפשרות שנייה: אני הולך מכאן לדיון עם שר האוצר על הקמת הצימרים – חדרי אירוח לאזורים נוספים, על-פי החלטת הממשלה. היום אפשר להקים חדרי אירוח בסיוע ממשלתי רק ביישובי קו העימות. אני מעוניין להרחיב את זה גם ליישובים שאינם כלולים ביישובי קו העימות. אגב, זה לא כרוך בתוספת תקציב למשרד התיירות, ונוכל להתמודד עם זה באמצעים שלנו. כפי שאמרתי, אנחנו גם חותרים לפתרונות שנוכל להיערך אליהם בתוך זמן קצר, אפילו בתוך חודשים אחדים. מכינים תוכניות מגירה, למקרה שהמספר הצפוי של המבקרים יהיה גדול ממה שנצפה היום.

לעניין אתר הטבילה על נהר הירדן – שוחחתי דווקא השבוע, שלשום, עם ראש הממשלה. ראש הממשלה נתן את הסכמתו העקרונית לפתיחת אתר הטבילה על נהר הירדן.

היו"ר ד' תיכון:

אבל למה מגבילים את זה בשניים או שלושה אוטובוסים ליום? מה הבעיה שם?

שר התיירות מ' קצב:

זה על-פי הסכם מדיני, שמגביל את מספר המבקרים, אבל בעקבות השיחה עם ראש הממשלה, הולכים לפתח את אתר הטבילה, לאשר את הפיתוח סביבו, וזה גם יאפשר לנו להגדיל את מספר המבקרים. היו פה שיקולים מדיניים, ביטחוניים ודתיים, של יריבויות בין כנסיות וכו'. פתיחת אתר הטבילה היא חיונית, נחוצה, ואני מקווה שכל המתנגדים בתוך הממשלה – אלה שהתנגדו עד כה – יסירו את ההתנגדות שלהם.

חבר הכנסת גדעון עזרא, שיתוף הפעולה עם הרשות הפלסטינית עד כה לא עלה יפה. לנו אין שום שיקול כלכלי או שיקול פוליטי בשיתוף פעולה עם הרשות הפלסטינית. אני בהחלט חושב, שבנושא של ההיערכות לשנת 2000 צריך להיות שיתוף פעולה מלא וטוב. אי-אפשר לעשות הפרדה אצל הצליין בין בית-לחם לבין ירושלים. הצליין רוצה לעלות למקומות הקדושים לנצרות, והרשות הפלסטינית עד כה, על אף כל המאמצים שלנו, לא שיתפה פעולה. נראה שיש לרשות הפלסטינית בעניין – – –

נסים דהו (ש"ס):

לא רק שהם לא משתפים פעולה, אלא הם גם שולחים איומים.

שר התיירות מ' קצב:

נראה שיש לרשות הפלסטינית שיקולים פוליטיים זרים.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

אתה יודע, אדוני השר, שבכל כנס שנערך בירושלים – למשל, היה כאן לא מזמן כנס של ראשי ערים – כל ראשי הערים שהשתתפו בכנס קיבלו מכתבי איום, שנשלחו על-ידי כל ראשי הרשויות המקומיות ביהודה ושומרון, כולם חתומים ללא יוצא מן הכלל, עד כדי איומים על חייהם. ראית את המכתבים האלה?

שר התיירות מ' קצב:

לא ראיתי.

היו"ר ד' תיכון:

אני יכול להעביר לך, כי אני קיבלתי העתקים.

שר התיירות מ' קצב:

ראשי ערים לא-יהודים, מיישובים לא-יהודיים ביהודה ושומרון?

היו"ר ד' תיכון:

כן.

שר התיירות מ' קצב:

יש גם ראשי יישובים יהודיים ביהודה ושומרון.

בכל אופן, אני חש שלרשות הפלסטינית יש שיקולים זרים, לא ענייניים, אולי מגמתיים, בשיתוף הפעולה אתנו. אנחנו ניגשים לעניין הזה בצורה הכי טהורה והכי עניינית, ויכול להיות שמאז התפטרותו, ואחר כך מותו, של אליאס פרייג', חלה איזו הערכה מחדש אם צריך בכלל לשתף אתנו פעולה. עם אליאס פרייג' היה שיתוף הפעולה טוב מאוד בהיערכות לשנת 2000, ומאז התפטרותו, ולאחר מכן מותו, יש ירידה בנכונות של הרשות הפלסטינית לעבוד אתנו בשיתוף פעולה.

אני מודיע: אנחנו פתוחים, מוכנים, רוצים את שיתוף הפעולה עם הרשות הפלסטינית. ירצו – נעבוד יחד, לא ירצו – כל אחד יעבוד בנפרד, ואנחנו נעשה את כל המאמצים כדי לתת את השירותים הטובים ביותר לציבור התיירים הצליינים שיגיע לכאן, למדינת ישראל, ובסך הכול אני לא יכול לחזר יותר מדי אחרי הרשות הפלסטינית בעניין הזה, ואם אין להם נכונות, אני בוודאי אפסיק את המאמצים שלי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

שר התיירות מ' קצב:

כן, אין נכונות. הם לא מודים, אבל אני חושד שזה מסיבות פוליטיות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

משום שלא מכבדים את ההסכם?

שר התיירות מ' קצב:

עכשיו אתה רוצה לתת להם הצדקות. אני מציע לך שלא להיכנס לזה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני שמעתי – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, זו שאילתא בעל-פה.

שר התיירות מ' קצב:

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת דראושה: גם אם יש חילוקי דעות מדיניים-פוליטיים בין הרשות הפלסטינית לבין מדינת ישראל, לפי דעתי, זה לא מצדיק את אי-שיתוף הפעולה בנושא ההיערכות לשנת 2000. לנו אין שיקולים זרים, להם יש שיקולים זרים, וכרגע לא ניכנס לשאלה מי אשם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה לא בגללך.

שר התיירות מ' קצב:

זה לא בגלל איש מאצלנו. מודיע פה שר בשם הממשלה: אני מוכן לשיתוף פעולה. הם לא רוצים – יבושם להם.

לחבר הכנסת אופיר פינס-פז – אני לא יודע מי הם הגורמים שאומרים לך שהמדינה לא ערוכה, אבל העובדה היא שתשעה משרדי ממשלה פועלים בצורה מאוד אינטנסיבית בהיערכות לשנת 2000. הממשלה קיימה דיונים אחדים. יש ועדת שרים מיוחדת שפועלת, והיא קיימה דיונים רבים. הוקמה מינהלת מיוחדת בראשות תת-אלוף שלמה איליה, שפועלת בצורה מאוד נמרצת, ובשנתיים האחרונות השקיעה הממשלה 1.5 מיליארד שקלים בהיערכות לשנת 2000. כל זה, לפי דעתי, מבטא בהחלט היערכות נמרצת, מרוכזת, של הממשלה כולה, ותשעה משרדי ממשלה – משרד הפנים ומשרד הדתות ומשרד התחבורה ומשרד החוץ ומשרד התיירות והמשרד לביטחון פנים ועוד משרדים – כולם נערכים למאמץ האדיר הזה, וזה בהחלט מפעל שהממשלה רואה אותו כפרויקט לאומי.

לחבר הכנסת נסים דהן אני מבקש להשיב: אחת ההנחיות שהעברתי לגורמים שפועלים כדי להיערך לשנת 2000 היא, שכל המאמץ הזה של ההיערכות וההתארגנות לשנת 2000, אסור שיפגע במאמצים שיבואו לאחר שנת 2000. במלים אחרות, אנחנו מרכזים מאמצים, מרכזים משאבים לשנת 2000, אבל צריך גם להביא בחשבון שיש 2001 ואילך, ואני לא רוצה שהתיירות האחרת שבאה למדינת ישראל תיפגם.

לכן אני מקווה שהתיירים שייכנסו לישראל בשנת 2000 שלא מסיבות דתיות, מספרם לא יפחת ממספרם של אלה שבאים בשנת 1999, ואני מקווה התנופה שתימצא בשנת 2000 תיתן לנו מנוף להמשך כניסת התיירים בשנת 2001.

ולשאלה הנוספת של יושב-ראש הכנסת. התוכנית טובה, לפי דעתי; הרעיון מצוין. אני יודע שהוא נבחן על-ידי גורמי התיירות, גם במגעים שמקיים המשרד עם גורמי הענף, ואני אבדוק איפה זה עומד ואדווח ליושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

תודה לשר התיירות. חברת הכנסת מרינה סולודקין שואלת בעל-פה את שר העבודה והרווחה בנושא: הוצאת ילדים מן הבית. בבקשה.

הוצאת ילדים מן הבית

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

כבוד השר, רצוני לשאול:

1. האם נכון שהמחלקה המשפטית במשרדך פעלה כדי למנוע דיון בתוכנית "פופוליטיקה" ב-8 ביוני 1998, ובכלי תקשורת אחרים, לגבי נושא הוצאת ילדים מן הבית על-ידי רשויות הרווחה?

2. מה היא מדיניות המשרד בנושא הוצאת ילדים מן הבית, וכיצד מתקבלת ומתבצעת ההחלטה?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שר העבודה והרווחה, בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

1. אכן, המחלקה המשפטית, לאחר התייעצות עם פרקליטות המדינה, ולאחר היוועצות בי, הציעה ליועץ המשפטי של רשות השידור להימנע מסיבות חוקיות ואתיות מדיון ב"פופוליטיקה" שעלול היה לחשוף פרטים על ילדים ועל הליכים, בשעה שעל-פי החוק אסור לגרום לזיהוי ולחשוף פרטים על

אודותם. אנחנו מנענו את הנושא הזה בצורה מכוונת, משום שהבנו שהנזק הוא גם למשפחות, גם להורים המאמצים וגם לאלה שמחזיקים במסגרת של משפחות אומנות. זה יכול לגרום נזק בלתי הפיך. כפי שאמרתי, הדבר מנוגד לחוק, לכן הסתייענו בשידור חי. לעומת זאת, אין לנו שום התנגדות לדיונים בכל אמצעי התקשורת בנושא הוצאת ילדים מן הבית בתנאי שאין בו חשיפת פרטים והפרת חוק.

מדיניות המשרד היא אכן לדאוג ולטפל בילדים בתוך הקהילה, עד כמה שאפשר. במצבים שהדבר לא ניתן, אנחנו מעבירים אותם למוסדות חוץ-ביתיים, אבל המגמה היא טיפול בקהילה, שבדרך כלל הוא הטוב ביותר.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחברת הכנסת מרינה סולודקין.

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

תודה לכבוד השר, אבל אני צריכה לומר לך שבקהילה שאני מייצגת יש אכזבה גדולה ממדיניות משרד העבודה והרווחה בנושא הוצאת ילדים מן הבית. אחרי אסון מוציאים ילדים מן הבית ומכניסים אותם למשפחות דתיות. יש לנו ירושה קשה משנות ה-50. היתה פרשת ילדי תימן, עם עובדי מדינה שיודעים טוב יותר באיזה משפחות לגדל ילדים.

אחרי פעילות משרד העבודה והרווחה משפחות נאבקות במשך שנים בבתי-הדין. אני רוצה את תשובתך, מאילו מניעים מכניסים ילדים ממשפחות חילוניות למשפחות דתיות, ושוכחים בכלל שהילדים הקטנים שוכחים את השפה שלהם ואין להם שפה משותפת עם ההורים שלהם? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת נסים דהן.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, תודה רבה. אדוני השר, כאשר הצבעתי וביקשתי שאלה נוספת לא העליתי על דעתי מה חברת הכנסת סולודקין מתכוונת לשאול. אני ממש מתפלא עליה. זו בדיוק השאלה שלי.

אדוני השר, הובא לידיעתי גם בכתובים וגם מתוך ידיעה אישית, שכמה ילדים שגדלו במשפחות חרדיות ומתוקף הנסיבות הוצא צו להוציא את הילדים מן הבית ולשקם אותם במשפחה אחרת, לצערי הרב, הם נמסרו למשפחות חילוניות גמורות, שמרחיקות את הילדים מן הדת בניגוד לאווירה שהם

גדלו בה, לפעמים מדובר בגיל די מבוגר, חמש, שש ועשר. הילדים נמסרו למשפחות חילוניות, וזה גורם להם פיצול אישיות.

אדוני השר, האם תורה לבדוק את הנושאים האלה שוב?

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כבוד השר, חברי הכנסת, אנחנו יודעים שבמדינת ישראל כל אשה שיוולדת מקבלת לא רק כיסוי של הוצאות בית-החולים אלא גם מענק לידה.

ביום שישי הזעיקו אותי מהסביבה שלי לבית-חולים בנצרת – אשה ויילודה נלקחו כבני-ערובה מפני שאין המוסד לביטוח לאומי מוכן לכסות את ההוצאות. מדובר באשה ישראלית לכל דבר ועניין, שילדה בבית-החולים. אלא מה החידוש? היא נשואה לאדם מהשטחים. אני חושב, שגם אם אשה ישראלית נישאת לאדם מהשטחים או לכל אדם אחר, זה לא צריך לגרוע מזכותה. היא ישראלית, אזרחית ישראל, ואינני יכול להבין איך המוסד לביטוח לאומי נוהג כך. זה לא המקרה הראשון, זה הופך להיות מכת מדינה בציבור שלנו.

אני אבקש מכבוד השר בתשובתו על העניין גם להנחות את המוסד לביטוח לאומי לנהוג בעניין הזה כפי שצריך לנהוג ולא לענות את האנשים האלה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב שר העבודה והרווחה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

חברת הכנסת סולודקין, אני מצטער לשמוע מה שאת אומרת, משום שהמדיניות היא ברורה, וזה גם עונה על השאלה של חבר הכנסת נסים דהן. חד-משמעית הנחיתי את עובדי המשרד: ילד שנקבע כי הוא אמור לצאת מהבית, אם הוא ממשפחה דתית הוא יקבל אך ורק משפחה דתית ואני לא אתן שיכניסו אותו למשפחה לא-דתית, ואם הוא ממשפחה חילונית והם רוצים ללכת למשפחה חילונית, לא אכפה אותם על משפחה דתית, אם כי, תתפלאי לשמוע, יש מקרים שמשפחה לא דתית מעדיפה משפחה דתית; גם זה יכול לקרות.

לגבי הנושא של הוצאת הילדים או אי-הוצאתם. זו דילמה מאוד מורכבת. מצד אחד אנחנו נמצאים תחת התקפות – מדוע לא הוצאנו את הילדים מן הבית מייד, כי היתה סכנה לביטחונם, לתפקודם ולאורח החיים שלהם. מצד שני, אם אתה מוציא אותם, אתה בעצם מותקף – למה אתה מוציא אותם ואתה לא דואג להם בתוך המשפחה. כך שהעבודה הזאת מאוד מורכבת ובוחנים היטב לפני שמחליטים להוציא ילד. המגמה היא לא להוציא ילד מן הבית, אלא לשמור אותו בצורה טבעית. כשמוציאים ילד למשפחה אומנת, כל השאיפה היא שהוא יקבל הרגלי חיים בבית ליד אבא ואמא ואחים ואחיות בסביבה טובה. במקרים מסוימים מעדיפים את הפתרון הזה על פנימייה. זה גם תלוי בגיל הילד.

לשאלתו של הרב נסים דהן – בעצם זה מה שענית, אם יש מקרה אחד שאתה מכיר, אשמח מאוד לטפל בו ביסודיות. אני כמובן לא ארשה שדבר כזה יהיה במשרד.

לחבר הכנסת דהאמשה, יש פה עניין של חוק, המוסד לביטוח לאומי פועל על-פי חוק. לגבי האזרחות הישראלית, המוסד לביטוח לאומי לא יכול לשלם אם יש נישואין בין תושב מהשטחים לבין ישראלי. הביטוח הלאומי כפוף לחוק בנושא הזה, ואני לא מופקד על אותו מוסד שחוקק את החוק הזה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זו שילדה היא אזרחית ישראלית.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אם האם ישראלית, על פניו היא צריכה לקבל. אני לא מכיר את המקרה. אתה יכול לשלוח לי זאת במכתב, ואני אבדוק.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זה בדיוק המקרה. יש עשרות מקרים כאלה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אם אתה מדבר על עשרות מקרים, אני מוכן לבדוק את הנושא.

היו"ר ד' תיכון:

תודה לשר העבודה והרווחה.

שר הביטחון לא הגיע, הוא טוען שהוא בקבינט והוא לא יכול להגיע. אני חוזר ואומר, אין ישיבות כאלה משחררות את השרים מלהופיע במליאת הכנסת. אילו היתה חברת הכנסת דליה איציק נוכחת – היא השואלת אבל היא לא נמצאת.

רבותי, חבר הכנסת אחמד סעד שואל בעל-פה את סגן שר החינוך, התרבות והספורט בנושא: השתתפות ישראל במבחן השוואתי בין-לאומי בלימודי האזרחות. בבקשה.

השתתפות ישראל במבחן השוואתי בין-לאומי בלימודי האזרחות

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, בעיתון "הארץ" מיום ראשון, 21 ביוני 1998, פורסמה ידיעה, שלפיה מונע משרד החינוך את העברת התקציב הדרוש למימון השתתפותם של תלמידי תיכון ישראלים במבחן השוואתי בין-לאומי בלימודי אזרחות.

רצוני לשאול:

1. האם רואה משרדך חשיבות בבדיקת מחויבות הנוער הישראלי לדמוקרטיה והכרתו את עקרונות המשטר והחוק?

2. אם כן – מדוע לא מועבר התקציב הדרוש למבחן אשר בא לבדוק גורמים אלה?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב סגן השר, בבקשה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני שמח שהערכת החשיבות של נושא הדמוקרטיה והחוק באה דווקא ממך, חבר הכנסת אחמד סעד, ובעיקר לנוכח האירוע שהיה אתמול בירושלים עם חבר הכנסת סאלח סלים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

הוא לא אמר את זה. אתה מדבר על אחמד סעד.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אמרתי סאלח סלים, מה אתה רוצה? אני שמח שזה עלה דווקא ממנו, ובעיקר לנוכח – – –

היו"ר ד' תיכון:

אדוני סגן השר, אמרתי שבאלה הרגעים יש גם התפתחות בנושא הזה. תמתין עוד כמה דקות עד שיפורסם כל העניין, ואז תתייחס. למה לך למהר?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

למה אנחנו אשמים במה שעשה אחד? למה הוא מאשים את כולם, זה לא יאה לסגן השר.

היו"ר ד' תיכון:

הוא חוזר בו והוא מתנצל.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני רוצה, ברשותך, כבוד היושב-ראש, לברך, ואני בטוח שאני מברך בשם כל יושבי הבית ברגע זה, את חבר הכנסת מודי זנדברג. הוא הביא השבוע את בנו הצעיר, שנכנס לפני שבוע בבריתו של אברהם אבינו. מזל טוב.

היו"ר ד' תיכון:

מזל טוב. אני עמדתי לברך אותו, אבל הוא יצא וחזר עכשיו. טוב שאנחנו משופעים בנכדים ובילדים.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

1. הארגון הבין-לאומי העורך השוואות של ההישגים הלימודיים במדינות השונות פנה לפני כשנה למדינת ישראל להשתתף במחקר בין-לאומי בנושא אזרחות. המשרד קיבל בברכה פנייה זו והודיע כי יש בכוונתו להצטרף למחקר.

2. המשרד קיבל הצעת תקציב לביצוע המחקר מטעם מתאמת המחקר, פרופסור אורית איכילוב מאוניברסיטת תל-אביב. האומדן הראשוני שהוגש על-ידי מתאמת המחקר היה גבוה מדי לסוג זה של מחקר, ולכן הוחזרה ההצעה לחוקרים לתיקונים ולעיבודים נוספים.

העיבודים והתיקונים הם לא בנושא השאלות של המחקר אלא בנושא של הצעת התקציב. המשרד ראה שהצעת התקציב גבוהה מדי ובשום פנים ואופן אין בה התייחסות למחקר עצמו. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת אחמד סעד שואל שאלה נוספת.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

תודה על תשובתך. עוד החלטה מוזרה של משרד החינוך, שפורסם עליה לאחרונה בעיתונות, היא הפסקת המפגשים בחוץ-לארץ בין נוער ישראלי לבין נוער פלסטיני, בניגוד לדעתם של פקידיים בכירים במשרד החוץ ואף במשרדך. האם נובעת החלטה זו מעמדה עקרונית של השר נגד קידום אחווה וסובלנות בין שני העמים, או שמא פשוט חושש השר שבני הנוער הישראליים יגלו כי המכשולים שמערימים הפוליטיקאים בדרך לשלום הם מלאכותיים ומיותרים? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת דראושה, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, סגן השר, היחידה לדמוקרטיה שפעלה במשרד החינוך והתרבות עשתה עבודה טובה ומבורכת בשנים הקודמות, אבל השנה לא מרגישים בעבודתה. היום כמעט לא מרגישים שהיחידה הזאת פועלת לקירוב לבבות בין ילדים יהודים לילדים ערבים. מה אתם עושים כדי לחזק את היחידה הזאת ולתת משמעות לעבודתה כדי שיהיו תוצאות מבורכות?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת נסים דהן, בבקשה.

נסים דהו (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, לפני שבוע, אחרי המקרה המצער בבאר-שבע והמקרה המאוד מצער בירושלים, שאלתי: מה אתם עושים כדי לבדוק את הבטיחות בבתי-הספר במדינת ישראל, ואמרת: תעצרו את הלימודים, ותשלחו את כל הצוותים שיכולים לבדוק אם כל בית-ספר עומד בתנאי הבטיחות המינימליים. אמרת לי מעל הבימה: אכן, זה מה שעושה משרד החינוך. הבוקר התבשרנו שעוד גג נפל. האם אנחנו מחכים לאסון הבא? במקרה הזה, בנס נמנע אסון כבד והגג קרס כשהתלמידים לא היו בכיתה. דברים כאלה עלולים לחזור על עצמם כל יום במקום אחר. יותר מדי טעויות קורות במשרד החינוך.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

תמנה ועדת חקירה.

היו"ר ד' תיכון:

ישיב סגן השר. בבקשה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

לשאלה הראשונה על מפגשי יהודים ופולסטינים – אני לא יודע על איזה מפגש אתה מדבר.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

עם בני נוער.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני מבין שעם בני נוער. אין שום כוונה לעצור מפגשים בצורה מכוונת ומתוכננת, אלא אם יש בעיות של ביטחון. אני יודע על שני מקרים של בעיות ביטחון לתלמידים, ומשרד החינוך לא היה מוכן לתת לתלמידים ללון במקום שאי-אפשר לאבטח אותם בו. מעבר לכך, אינני יודע על מה מדובר.

לשאלה השנייה, של חבר הכנסת דראושה, הקיצוצים במינהל לחינוך ערכי, שבתוכו נמצאת היחידה לדמוקרטיה, הם קיצוצים שווים – כמו שהיו בכל האגפים והמינהלים במשרד. אין שם אפילו אגורה אחת יותר מאשר באגפים האחרים. אגפי המשרד כפופים לקיצוצים שהיו לרוחב כל המשרד, והעבודה ממשיכה על-פי התקציב אחרי הקיצוץ.

לשאלה השלישית, אני עונה לך פעמיים. דבר ראשון מתבצעת בדיקה כזו בכל מערכת החינוך, ודבר שני, משרד החינוך הקים ועדה נוספת, בראשותו של ירמי אולמרט כנציג השלטון המקומי, עם אנשי הטכניון, כדי שיעסקו בסוגיה של הסורגים, בעקבות האסון שקרה בבית-הספר "לוריא" בירושלים. אני רוצה לומר לך, שהסוגיה הזאת היא מאוד לא פשוטה. אני רק רוצה להזכיר את האסון – – –

היו"ר ד' תיכון:

למה היא לא פשוטה?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אגיד לך למה היא לא פשוטה. לפני 22 שנים – כ"ב שנים, חלק גדול מהתלמידים בבית-ספר במעלות ניצלו, מפני שהם קפצו מהחלונות. אילו היו סורגים על החלונות, הם לא היו מצליחים לקפוץ מהחלונות. לכן הסוגיה הזאת מאוד לא פשוטה.

היו"ר ד' תיכון:

לא זה המקרה. הרי שם הורידו את הסורגים לצורך שיפוץ.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

את השיקולים הללו צריך לשקול היטב. הדרישה היתה לעצור את הלימודים בכל בתי-הספר ולסגור את כל החלונות בסורגים. הסוגיה הזאת מאוד מורכבת. לכן הקמנו ועדה שתחשוב על כל ההיבטים של הסוגיה הזאת. תודה רבה.

ענת מאור (מרצ):

קיימנו על זה דיון בכנסת.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת נסים דהן שואל את השר לתשתיות לאומיות, אבל הוא איננו. אנחנו לא נתחשב יותר בשרים ובסגני שרים שלא באים. אני מודיע שכאשר נגיע להצעות חוק, נתקדם על-פי סדר-היום בין שהשר נמצא ובין שהוא לא נמצא.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' תיכון:

סגן השר לענייני דתות יעלה ויבוא להשיב על שאלות, בבקשה.

צבי הנדל (מפד"ל):

סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

היו"ר ד' תיכון:

שמעת, חבר הכנסת הנדל? הוא ענה לך, והוא צודק.

בית-הדין השרעי בטייבה

חבר הכנסת ת' חטיב שאל את השר לענייני דתות ביום ט"ו בשבט התשנ"ח (11 בפברואר 1998):

לפני כשבועיים קיבלתי את תשובת השר לענייני דתות על שאלתא שלי בנושא תקנים, ודווחתי על תוספת של 80 תקנים לשנת 1998. ב-1 בפברואר 1998 נודע לי שקוצצה משרת הפקידה היחידה שנוספה ב-20 השנים האחרונות לבית-הדין השרעי בטייבה. נוסף על כך, המחשב לא פועל כבר חודשיים.

רצוני לשאול:

מה יעשה המשרד לענייני דתות בנדון?

תשובת סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א. לשנת 1998 היתה תוספת של שמונה תקנים ולא 80, כפי שבטעות צוין בשאלתא.

ב. לא קוצצה משרת פקידה בבית-הדין השרעי בטייבה.

ג. כל המחשבים והמדפסות בבית-הדין השרעי תקינים.

הטיפול בגניזת תשמישי קדושה

חבר הכנסת ר' פנחסי שאל את השר לענייני דתות ביום כ"ט בשבט התשנ"ח (25 בפברואר 1998):

השבועון "דתי צפוני" מדווח – מצורף צילום הידיעה – על טיפול לקוי בתשמישי קדושה בחיפה: במקום שייגנזו הם נמצאו במעין מזבלה עירונית.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך המקרה המדובר?

2. היימצא פתרון לקבורת גניזה בחיפה?

3. כיצד מטפל משרדך בגניזת תשמישי קדושה בכל הארץ?

תשובת סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לאחר בירור עם יושב-ראש המועצה הדתית הובהר, כי עקב ריבוי תשמישי קדושה הדורשים גניזה נתמלא הבור בבית-העלמין, ולכן הקצתה עיריית חיפה לשם כך מערה בשכונת חליסה.

2. המועצה הדתית באה בדברים עם עיריית חיפה לשם בניית מתקן גניזה חדש ומכובד בבית-העלמין.

3. בשנה שעברה תקצב המשרד כמה מועצות דתיות ברחבי הארץ בסך 200,000 ש"ח, והן ריכזו את הגניזה. השנה המשרד מתכוון לפרסם מכרז, כדי שחברה חיצונית תטפל בכל הגניזה ברחבי הארץ.

בית-העלמין בהר-הזיתים בירושלים

חבר הכנסת י' כהן שאל את השר לענייני דתות ביום י"ג באדר התשנ"ח (11 במרס 1998):

מ"ב – שמו המלא מופיע במקור – פנה אלי בטענה, שבעלותו על קבר אביו, הטמון בחלקה הספרדית בהר-הזיתים בירושלים, הבחין במצבות מנותצות.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך על בעיה זו?

2. האם תוקנו המצבות שנותצו?

3. היש שמירה על בית-העלמין בהר-הזיתים?

תשובת סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לצערנו הרב, הבעיה ידועה, בפרט בחלקה הספרדית, הנמצאת בשטח מבודד יחסית בשיפוליו המערביים של ההר.

2. המשפחה אמורה לטפל בתיקון המצבה, ולאחר מכן המשפחה מבקשת החזרים ממס רכוש – אם מדובר בפעולה של גורמים עוינים.

3. בעבר היתה שמירה של מועצת בתי-העלמין וחברות הקדישא, אך מפאת חוסר תקציב היא הופסקה.

כיום קיימת אבטחה 24 שעות ביממה על כל שטח ההר. יש תוכנית להצבת חמישה מגדלי שמירה, שיאוישו 24 שעות ביממה, נוסף על רכב סיור שיעבור בין העמדות, אולם בשל מגבלות תקציב התוכנית מתעכבת, ובימים אלו המשרד בודק אפשרויות למימון השמירה המתוגברת.

המשטרה לכדה חבורת פורעים לאחר מארבים שביצעה בהר.

בית-הקברות בעוספיא

חבר הכנסת ש' הלפרט שאל את השר לענייני דתות ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

ידוע לי, כי בבית-הקברות הדרוזי בעוספיא מחללים קברים ומוציאים עצמות וגופות ממקום קבורתם. בעיתונות פורסם שהדבר נעשה כדי לבנות מבנה חדש באזור.

רצוני לשאול:

1. האם הידיעות נכונות?

2. מדוע משרד הדתות אינו פועל להפסקת חילול הקברים?

3. האם יופסקו חילולי הקברים?

תשובת סגן השר לענייני דתות י' ביבי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. בבית-הקברות הדרוזי מוציאים עצמות וגופות ממקום קבורתן למקום קבורה אחר בהתאם להלכה הדרוזית. לכן, אין מקום להתערבות המשרד ולהפסקת הנוהג.

היו"ר ד' תיכון:

תודה לסגן השר לענייני דתות.

הצעת חוק לתיקון דיני המשפחה (תיקון – קבלת זרע במרמה), התשנ"ז-1996

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

היו"ר ד' תיכון:

אני ממשיך הלאה, הצעת חוק לתיקון דיני המשפחה (תיקון – קבלת זרע במרמה), התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת אליעזר זנדברג; הצעת חוק פ/583. הנמקה מן המקום.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בפתח הדברים אומר, שעל-פי סיכום מוקדם עם משרד המשפטים, אם הצעת החוק תעבור בקריאה טרומית, התחייבתי שלא להביא אותה לדיון או שלא לפעול לקידום הדיון במהלך חצי השנה הקרובה. בתקופה הזאת תבחן ועדה של משרד המשפטים את הסוגיה, ואז נתקדם הלאה.

מטרת ההצעה היא בעצם לקבוע, על-פי התיקון, עילת תביעה נזקית במקרה שבו זרע מתקבל או נגנב על-ידי אשה. הכוונה היא למצב שבו בני-זוג מקיימים יחסים, ויש סיכום שהאשה לא תיכנס להיריון, והיא מפירה בצורה של מרמה – מרמה או "עובדת" – ולא מקיימת את ההתחייבות לבן-זוגה, וכתוצאה מכך יש היריון.

אני רוצה לומר, שבניגוד אולי לדברים שמשמעם מהצעת החוק, אין לי כוונה לפגוע בזכויות הקטין, ואני רוצה להדגיש שזכויות הקטין צריכות להיות מעל לכול, אבל בסיטואציה הזאת אני חושב שחשוב שנקבע עילת נזיקין ספציפית שעניינה גנבת זרע.

אני חייב לומר, שהצעת חוק דומה הונחה על שולחן הכנסת בכנסת הקודמת, ושקדמה לה, חתמו עליה דוד ליבאי, חיים אורון, נאווה ארד, אברהם בורג, תמר גוז'נסקי, רענן כהן, עדנה סולודר, אברהם פורז, יאיר צבן, דוד צוקר, אמנון רובינשטיין וראובן ריבלין, ובכנסת שלאחריה – אלי דיין, דליה איציק, יעקב שפי, יוסי כץ ואבי יחזקאל, ואני קורא לחברי הבית לתמוך בהצעה. תודה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אפשר לשאול שאלה?

היו"ר ד' תיכון:

אם אתה מתנגד, אתה יכול להסיר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

מישהו מתנגד?

ענת מאור (מרצ):

אני מתנגדת.

קריאה:

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בני אלון מבקש להסיר, וחבר הכנסת גולדשמידט — — —

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני רוצה לשאול את המציע.

היו"ר ד' תיכון:

נו, שאל אותו בינתיים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

יש חקיקה – – –

היו"ר ד' תיכון:

אתה תוכל להשיב, לא כרגע, אחריו.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, בינתיים שר התשתיות נמצא.

היו"ר ד' תיכון:

כן, כן, מייד תוכל לשאול.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ההצעה של חבר הכנסת זנדברג, כפי שהוסברה על-ידו, באמת מתארת מציאות של גברים שמרגישים שהולכו שולל ומבקשים שהחוק יעזור להם. אבל אני חושב, שהם לא צריכים לערב בזה את החוק, ושנחנו כמחוקקים לא צריכים לבוא לעזרתם.

אני אינני חושב שראוי להכניס לכלל סנקציה ולכלל חקיקה את העניין האינטימי הזה שבין בני-זוג, את עניין האמון היסודי הזה שבין בני-זוג שחיים יחד, ואשה מתחייבת לבן-זוגה שהיא משתמשת באמצעי מניעה. אני חושב שזה דבר שאינו מן העניין.

אם התערער בסיס האמון בין בני-זוג, המצב חמור בכל הרמות. אינני חושב שערעור שכזה באמון בין בני-זוג שייך לבירור משפטי שיגיע אחר כך בעקבות החקיקה שלנו. אנחנו זוכרים את המקרה של נחמני. גם בעקבות כל ההשלכות האתיות שבוררו במקרה הזה, אני נחוש יותר בדעתי.

אני מתנגד להצעת החוק הזאת, ואני מבין שהיא לא מעשית לחצי השנה הקרובה. יש פה בירור מעניין, בירור מוסרי מעניין, אבל אני בפירוש חושב, שכשזוג מתחתן, הוא יודע שהוא קובע לא רק מסגרת חוקית חדשה לענייני מזונות ולענייני חיובים הדדיים – הוא קובע מציאות נפשית, הוא נכנס לעניין של הבאת ילדים לעולם, הוא קובע מערך שלם המבוסס על אמון. כשהאמון הזה מתערער, צריך להתגרש, וכשהאמון הזה מתערער, לבוא ולפנות לעזרת המחוקקים – נגיד שהבעל הולך שולל על-ידי האשה שהבטיחה להשתמש באמצעי מניעה – לדעתי זו התערבות גסה שלא מן העניין, שלא תועיל לא לאתיקה ולא לחקיקה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אתה רוצה להשיב, חבר הכנסת זנדברג?

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

לא.

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו ניגשים להצבעה, רבותי. הצעת חוק לתיקון דיני משפחה (תיקון – קבלת זרע במרמה), של חבר הכנסת אליעזר זנדברג, להכנה לקריאה ראשונה – לאיזו ועדה, העבודה והרווחה?

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אני חושב שלוועדת החוקה, חוק ומשפט, כי זה נושא נזקי.

היו"ר ד' תיכון:

חוקה, חוק ומשפט.

רבותי, מי בעד ומי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 11

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 9

נמנעים – 2

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון דיני המשפחה (תיקון קבלת זרע במרמה),

התשנ"ז-1996, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 11, נגד – 9, נמנעים – 2. ההצעה עוברת להכנה לקריאה ראשונה לוועדת החוקה, חוק ומשפט. תודה.

שאלות בעל-פה

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, חבר הכנסת נסים דהן שואל את השר לתשתיות לאומיות בנושא פרויקט הגז בישראל, בבקשה.

פרויקט הגז לישראל

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, בנושא פרויקט הגז לישראל רצוני לשאול:

1. עד היכן הגיעו המגעים עם המדינות השונות הרלוונטיות לביצוע העסקה?

2. האם יש העדפה לביצוע העסקה עם ממשלת נורבגיה על פני עסקה עם ממשלת מצרים או מדינה אחרת, או רוסיה?

היו"ר ד' תיכון:

לא ממשלה, מדובר בגורמים פרטיים באותן המדינות.

נסים דהן (ש"ס):

במצרים זה דווקא ממשלת מצרים.

היו"ר ד' תיכון:

לא, אלה דווקא חברה איטלקית ואמריקנית וממשלת מצרים וחברת הנפט הלאומית, אבל תמשיך.

נסים דהן (ש"ס):

3. אם כן – מה הוא לוח הזמנים המשוער לביצוע העסקה?

אדוני היושב-ראש, זה מה שכתוב, אבל, ברשותך, אני רוצה להוסיף בעל-פה כמה משפטים.

היו"ר ד' תיכון:

כן.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני השר, התקיימו כמה ישיבות גם בוועדת הכלכלה וגם בוועדת הכספים בנושא הגז בישראל, אפילו היו תוכניות מגירה על צינור הגז, על החברה שתטפל בזה, אמרו שאו-טו-טו מדינת ישראל קונה גז – פעם חשבו ממצרים, אחר כך מקטאר, אולי מעומאן; גז נזלי, ושיעשו לו הגזזה בחוף הים עם צוברים כך וכך. הנושא הזה מדשדש במקום, לכאורה, לא מתקדם.

זה דבר שיכול להיות לתועלת גדולה למשק הישראלי. הגז זול יותר, הוא יעיל יותר, יש פה פחות נזקים לסביבה ולחברה. כל הדברים האלה מראים שצריך להיות בעד הגז, והנושא הזה לכאורה מדשדש ולא מתקדם. האם אדוני השר יכול להחכים אותנו איפה זה עומד?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב השר לתשתיות לאומיות, בבקשה.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

טוב, ראשית, אתייחס לשאלותיך האחרונות, שלא הופיעו בשאלתך הכתובה.

העניין מתקדם מאוד. אין כל דמיון בין הדברים שהיו בתחילת הדרך, ואנחנו פועלים בכיוונים שונים.

עכשיו אשיב לך על השאלות ששאלת.

1. הממשלה הסמיכה את חברת החשמל לנהל משא-ומתן עם ספקים פוטנציאליים לרכישת גז טבעי. עד כה היו מגעים עם כמה חברות העוסקות באספקת גז טבעי.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, אתה מפריע.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

לא הייתי פה שבועיים או שבוע, ומשהו קרה לכם, אני לא יודע למה. מאתמול בערב אני רואה שמשו חמור קרה. אני לא יודע מה קורה פה.

נחתמו שני מזכרי הבנה, המגדירים את אבני הדרך שעל הצדדים לבצע על מנת לקבל נתונים מעמיקים יותר, והחברות הרלוונטיות מבצעות את הבדיקות הנדרשות, כדי להגיש הצעת מחיר לאספקת גז טבעי בחופי מדינת ישראל.

2. אין העדפה לשום חברה או מדינה. הבחינה נעשית על-פי שיקולים כלכליים. ברגע שבסיס הנתונים יושלם, יובא הדבר לאישור השרים הנוגעים בדבר.

3. על-פי הנתונים שבידינו כעת, לוח הזמנים מצביע על כך, שאם לא יהיו תקלות או בעיות בלתי צפויות, ניתן יהיה לראות בשנת 2002 גז טבעי במדינת ישראל.

איך יבוצע הדבר ומה חלקה של הממשלה? רכישת הגז תיעשה על-ידי שתי חברות, אחת קיימת, היא חברת החשמל, שהיא תהיה צרכנית של 65% מהגז. החברה האחרת נמצאת כרגע בהקמה. כבר יצאנו עם מכרז מוקדם. זו חברת חלוקה, שתפקידה לספק את הגז לכל הצרכנים האחרים, ובראש ובראשונה אלה תעשייה, אזורי מגורים, ובאזורי מגורים חדשים שייבנו בוודאי אפשר יהיה להגיע לאספקת גז מרכזית, לחקלאות או לכל שימוש אחר.

מה חלקה של הממשלה ומה חלקן של החברות האלה? הממשלה היא זו שתשפיע על מקור הגז. פחם אפשר לצבור. ישראל מחזיקה פחם לכמה חודשים. נפט או כל סוגי דלק אחרים – בעולם של היום הכול פתוח, אפשר לרכוש בכל מקום, אין שום בעיה. גז לא ניתן לצבור. לכן יש חשיבות ממדרגה ראשונה, שהמקור יהיה כזה, שגם אם תהיינה תקלות כאלה או אחרות, לא יוכל שום גורם, פרט לעניין העסקי, להשפיע על מהלך הזרמת הגז. כי הזרמת גז פירושה בניית תחנות כוח חדשות המופעלות על-ידי גז. צריך לראות את זה במלוא האחראיות.

נסים דהן (ש"ס):

לחלופין – כמה מקורות אספקה, שאם אחד מתמוטט יש האחר.

היו"ר ד' תיכון:

זה לא הולך כך.

שר התשתיות הלאומיות א' שחון:

אמרתי מה תפקידיה של הממשלה: 1. קביעת המקור; 2. המחיר. באופן טבעי, חברת החשמל שעובדת בקוסט פלוס יכולה לשלם מחיר יותר גבוה. הדבר הזה יכול להשפיע קשה על שימוש בתעשייה או בצרכים אחרים שהזכרתי.

דבר נוסף שהממשלה תהיה מעורבת בו הוא נושא הביטחונות לשנים ארוכות. אתה לא יכול להיכנס לדבר כזה, אלא אם יש לך ביטחונות ל-25-30 שנה, אולי יותר מזה. זה חלקה של הממשלה.

המשא-ומתן המסחרי יתנהל על-ידי שתי החברות, האחת שקיימת והאחת שכרגע היא בשלבים של מכרז. ויש הרבה מאוד חברות, מכל קצווי העולם – 10-12 חברות מהגדולות ביותר בעולם הגישו בקשות להיות מעורבות בנושא הזה.

כפי שאמרתי, אין לנו אפליה לגבי שום מקור ושום גורם. עד היום יש לנו הצעות; אני לא אפרט מאילו מדינות, כי מדובר כאן בסודות עסקיים. יש לנו שש הצעות משש מדינות לגבי גז נזלי, שיעבור תהליך של רגזיפיקציה במרחק של 2 קילומטרים מחוף הים. טרם קיבלנו הצעה כלשהי, גם לא ממצרים, בנושא של גז טבעי. המצרים התנו את העניין; אינני יודע מה המצב היום, בהתפתחויות פוליטיות. אצלנו פוליטיקה זה פוליטיקה, כלכלה זה כלכלה, ולא מערבים את שני הדברים. לא נאפשר בשום פנים ואופן רכישה, אלא אם יהיו ערביות מספיקות לחלוטין, שנושא כלכלי לא יהפוך לאמצעי לחץ על ישראל. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

אבל איפה עומד הפרויקט הזה, אדוני השר? לפני שנתיים נמסרה הודעה לכנסת, שכבר נחתמים החוזים.

נסים דהן (ש"ס):

זאת היתה השאלה הראשונה שלי.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

המצב כרגע הוא שהוגשו הצעות ראשונות.

היו"ר ד' תיכון:

האם ידוע לך, שיום לפני הבחירות כבר עמדו לחתום על חוזים, ורק בגלל התערבותם של כמה חברי כנסת העניין לא עבר?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

מכובדי היושב-ראש, אני לא רוצה, חלילה, לפגוע במי שקדם לי בתפקיד. זה לא עמד לפני חתימה, זה לא יכול היה להיחתם. האם עמד להיחתם הסכם עם קטאר, שיביאו לעקבה, שיבינו שם תחנת כוח? כל הדברים האלה היו דברים מצויים מן האצבע. אולי הם הביאו תועלת אישית למישהו כזה או אחר, ואני לא מתכוון למישהו ספציפי. שום דבר לא היה מוכן בנושא הזה – לא בחוק הגז, שהוא חוק מאוד מורכב ומסובך. יש שורה שלמה של צעדים, ושום דבר לא היה מוכן מלבד דיבורים, נסיעות ברחבי העולם, חלוקת הבטחות לכל עבר. הסברתי בדיוק מה המצב הנוכחי. אם לא יהיו תקלות, ויכולות להיות תקלות, בשנת 2002 יהיה גז.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת דהן, שאלה נוספת, בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני השר, אני מצטט את דבריך: יהיה גז בחופי הארץ. הווי אומר, שהממשלה זנחה את תוכנית צינור הגז.

היו"ר ד' תיכון:

למה?

נסים דהן (ש"ס):

כי הוא מדבר על חופי הארץ; זאת אומרת שיביאו גז בהנזלה ואחר כך בהגזזה.

היו"ר ד' תיכון:

הוא מדבר על מוביל הגז הארצי.

נסים דהן (ש"ס):

אבל הקנייה תהיה בצורה של הנזלת גז והגזזה מחדש בחופי הארץ. לא תהיה אספקת גז באופן ישיר מבאר הגז למדינת ישראל, שאז זה יכול להיות או ממצרים או ממדינה קרובה. כי אם אנחנו מדברים על חופי הארץ, הווי אומר שאנחנו נקנה את זה בצוברים ונצטרך להוביל את הגז באוניות; הנזלה, הגזזה.

היו"ר ד' תיכון:

LNG

נסים דהן (ש"ס):

אנחנו זונחים את התוכנית להזרים גז בצורה ישירה לארץ, ישר מבארות הגז.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דהאמשה, בבקשה, שאלה נוספת באותו עניין.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כבוד השר, חברי הכנסת, כבוד השר אומר, שבישראל לא מערבים פוליטיקה עם כלכלה. אני מכבד את זה, ואני רוצה לראות שאכן כך. בידי מסמך הסותר את האמירה הזאת. יש כביש 762, המחבר את כביש 70 עם צומת כפר-חסידיים, עם טבעון. זה כביש חדש.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דהאמשה, השאלה שלך עוסקת בענייני גז?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

בענייני משרד התשתיות, אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא. אם זה לא בענייני גז, עם כל הכבוד לך, תכתוב לשר ותקבל תשובה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כמעט השלמתי את השאלה. השאלה פשוטה מאוד וקצרה: לא נותנים לאנשים שעוברים בכביש לפנות שמאלה לכפר זבידאת, מהסיבות שהכפר הזה לא מוכר; לבתים האלה אין רשיונות. האם השר אכן יעשה כך שהפוליטיקה הפנימית של בתים בלתי חוקיים לא תמנע את כניסת התושבים לבתיהם? תודה. אני מעביר עכשיו את המסמך לשר.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת בן-מנחם, בנושא הגז.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אתר פי-גלילות הוא אחד האתרים המסוכנים ביותר בישראל, צמוד לשכונה מאוד מאוכלסת בצפון תל-אביב. האם יש בכוונת המשרד להעביר את האתר מהמקום המסוכן הזה למקום פחות מסוכן לאזרחי מדינת ישראל? ואם כן – מתי?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אדוני השר, בבקשה להשיב.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

ראשית, לשאלות הנלוות. אני תמיד שמח שאני יכול לתת אפשרות לחברי כנסת להופיע, כי זה בהחלט דבר חשוב, משדרים. אבל אין דבר כאן נוגע לדבר, נושא הכביש בכלל לא שייך לעניין.

היו"ר ד' תיכון:

אתה יכול שלא להשיב.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

ראשית, אני רוצה לא להשיב, אלא אם תהיה שאלה מיוחדת, אני אשמח לענות. תפנה שאלה ותקבל עליה תשובה. אי-אפשר כל דבר להפוך מייד לנושאים מעוררי מחלוקת. מה זה נוגע לזה בכלל? לכן, תשאל שאלה – תקבל תשובה. היום קיבלת את התשובה בכתב.

לגבי פי-גלילות, גם זה לא שייך לעניין הזה. אני חושב שכבר עניתי על זה כאן. הממשלה קיבלה בעניין זה החלטה. זו פעולה מאוד מורכבת, ועניתי על כך כאן בהופעתי הקודמת. אנא עיין בפרוטוקול הכנסת.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

עוד הפעם, אדוני השר.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

לא, אתה כבר הופעת, ואני לא זקוק לעוד הופעות, כך שאין בעיה. תעיין בבקשה בתשובה הארוכה והממצה שנתתי.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אתה יכול להעביר את התשובה אלי, על-פי התקנון?

היו"ר ד' תיכון:

התשובה נמצאת ב"דברי הכנסת".

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

ב"דברי הכנסת" יש תשובה ארוכה ומפורטת.

היו"ר ד' תיכון:

הלשכה שלי תאתר לך את התשובה.

אדוני השר, בבקשה.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

בכל מקרה, אולי זו עבודה קשה לחפש ב"דברי הכנסת", ולכן אנחנו נשלח אליך את התשובה הארוכה והמפורטת שנתתי כאן. תקבל אותה.

לגבי השאלה ששאלת – כולנו משתוקקים לחבר את צינור הגז אל פי הבאר, אבל צריך שתהיה באר בשביל זה. שמחתי לשמוע עכשיו, שבסקר שנעשה בקרבת חופי הארץ, מעריכים שאולי יש שם גז. אני רוצה להבטיח לך שאנחנו בודקים את הנושא הזה היטב. לצערנו, כמויות הגז שנתגלו עד היום בישראל היו קטנות. יכול להיות שכמות המשאבים שהושקעה בנושא הזה היתה מצומצמת. הזיכיונות בנושא הזה נמצאים היום בידי חברות פרטיות. לו העריכו שיש יותר, היו בוודאי משקיעות בזה יותר מאמצים. נקווה שאכן בעזרת השם יימצאו כאן בארות גז שופעות.

לעומת זאת, תקבל תשובה יותר ברורה על השאלה אם זה רק גז נוזלי. לא, בהחלט לא. העניין הוא, שבינתיים יש לנו הצעות משש-שבע מדינות, שחלק מהן נראות הצעות מאוד קוסמות להבאת גז נוזלי.

אנחנו לא נהיה מעורבים כלל בנושא של הפיכת הגז הנוזלי לגז טבעי. שתי החברות תרכושנה את הגז בצורה של גז טבעי, וזה התנאי החד-משמעי במכרז המוקדם שהוצאנו; והחברות הזרות האלה – אולי יש גם ישראליות, אינני יודע – הן אלה שתקמנה את מתקן הרגזיפיקציה, והן תהיינה אלה שתרכושנה את הגז במקומות שונים בעולם.

מצד אחד יש קושי – – –

היו"ר ד' תיכון:

LNG? ניסיון בעולם בהמרת גז נוזלי לגז ה-

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

כן. זה קיים. נכון, זה מעט יותר יקר, אבל מצד שני יש כאן ביטחון באספקה. מדוע? כי אתה יכול לרכוש היום בכל רחבי העולם גז שיבוא כבר בצורה של גז נוזלי, ולכן אין סכנה שמאיזו סיבה פוליטית או אחרת מישו יפסיק את הזרמת הגז. זה היתרון הגדול של העניין.

לא אמרנו נואש. אם תבוא אלי פנייה משר האנרגיה המצרי לאספקת גז טבעי, אף שמה שאמרת עכשיו הוא גם לגבי גז טבעי, כי נרכוש אותו רק בצורת גז טבעי – תהיה פנייה, אנחנו בהחלט נשמח לדון בה.

היו"ר ד' תיכון:

אין פנייה מצרית?

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

זה כל העניין – אין פנייה מצרית.

נסים דהן (ש"ס):

יש אפילו סירוב מצרי.

שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

כדי לדייק בעניין, יש פנייה מצרית דרך מתווכים כאלה ואחרים, כדי שלא תהיה פנייה פורמלית לישראל. זה דבר יותר מדי רציני, עם יותר מדי אחריות ויותר מדי שנים מכדי שאפשר יהיה לקבל דבר כזה. כשתהיה פנייה, אדוני יושב-ראש הכנסת, למי שמופקד כאן, במקרה זה אני, על-ידי מי שמופקד במצרים ברמה הממשלתית, תהיה מייד תשובה בנושא הזה, אני מעריך שתשובה חיובית,

בקשר לכניסה למשא-ומתן, ואז ננחה את שתי החברות, חברת החשמל שכבר קיימת, והשנייה שכרגע בהקמה, להתחיל במשא-ומתן. טרם היתה פנייה כזאת. כשתהיה פנייה, זאת תהיה התשובה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 20) (הבעת אי-אמון ברוב רגיל)

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ד' תיכון:

הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 20) (הבעת אי-אמון ברוב רגיל), של חברי הכנסת ענת מאור, רענן כהן ודליה איציק; הצעת-חוק פ/798. חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

איזה רוב צריך בשביל הצעת חוק כזאת?

היו"ר ד' תיכון:

זו קריאה טרומית, רוב רגיל.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, היום בשעה 17:00 תתייצבנה בתחרות המונידיאל נבחרת צרפת מול נבחרת דנמרק ונבחרת דרום-אפריקה מול נבחרת ערב-הסעודית.

נסים דהן (ש"ס):

כל הכבוד על הבקאות.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת דהן, הכדורגל הוא לא רכוש פרטי של גברים.

ענת מאור (מרצ):

אבל תתארו לכם, חבר הכנסת דהן וחבר הכנסת בויים, שנבחרת צרפת או נבחרת דנמרק, או נבחרת דרום-אפריקה, או נבחרת ערב-הסעודית תעשינה מה שהליכוד מרשה לעצמו לעשות ארבעה שבועות ברציפות ולא תתייצבנה למגרש המשחקים. הרי ברור לכולנו שזה ניצחון טכני. זה הפסד טכני למי שפוחד, לא מתייצב, נרתע, מפקיר את המגרש.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חברת הכנסת ענת מאור, מי שמפסיד היום לא צריך לבוא גם בשבוע הבא.

ענת מאור (מרצ):

נהפוך הוא, חבר הכנסת ריבלין. במונדיאל, אילו היתה אחת הנבחרות מתנהגת כמו הליכוד, כמו ש"ס, כמו הקואליציה, שאין לה אומץ לב מינימלי לבוא להתייצב אלא היא מפקירה את הכנסת – אילו היו מתנהגים כך, כבר היו שולחים אותם הביתה.

יצחק כהן (ש"ס):

רק ש"ס?

ענת מאור (מרצ):

לא רק ש"ס, כל מרכיבי הקואליציה: הליכוד, ש"ס, המפד"ל – כל חברי הקואליציה.

יצחק כהן (ש"ס):

היחידים שנמצאים פה הם ש"ס.

ענת מאור (מרצ):

אילו היתה אחת מנבחרות המונדיאל מתנהגת כמוכם עוד שבוע ועוד שבוע, כבר היו שולחים אותה הביתה.

חברות וחברי הכנסת, הצעת החוק הזו נועדה להחזיר את חוקי המשחק ההוגנים, הפרלמנטריים, הדמוקרטיים לכנסת. אם הקואליציה לא מתייצבת להצבעה מתוך פחדנות או מתוך רצון להסוות את הפערים ואת הבקיעים בתוכה, הכנסת ממש מסרסת את עצמה בכך שהיא לא מחזירה לעצמה את הזכות האלמנטרית לשלוח קואליציה כזו הביתה וללכת לבחירות. לזה נועד התיקון בחוק. אנחנו צריכים לא לאפשר לשום מפלגה, ודאי שלא לקואליציה, להפוך את הכנסת לקרקס ולעשות צחוק מחוקי הדמוקרטיה.

נכון שאפילו תומכיו של החוק הזה לא העלו על דעתם שישתמשו בו בצורה כל כך צינית. הוא לא מחייב את הקואליציה להתנהג בצורה כל כך מופקרת, אבל הוא מאפשר, ואת זה הכנסת חייבת לסתום.

חברות וחברי הכנסת, די ברוב רגיל באי-אמון כדי שהקואליציה הזו תלך הביתה. אני רוצה לומר לכם – דמוקרטיה מטבעה היא דבר רגיש, מורכב, ויש בה – כפי שאמרתי בפגישתי כרגע עם תלמידים מקיבוץ כפר-בלום, תלמידי בר-מצווה – ואני רוצה גם לברך אותם – ריסונים ואיזונים, יש בה מורכבות; אבל הרוח הדמוקרטית חשובה יותר. אם ממשלת ישראל וראש הממשלה והקואליציה מרוקנים מהדמוקרטיה את רוחה, את העקרונות הבסיסיים שבה, הכנסת חייבת לאפשר אי-אמון ברוב רגיל.

חברות וחברי הכנסת, יש מחלוקת על חוק הבחירה הישירה לממשלה, אבל אנחנו לא העלינו בדעתנו – גם מי שתמך בחוק, ואני מתנגדת לו – שהוא יביא לעיוותים גדולים כל כך. לא ייתכן שהכנסת תמשיך לתת את הכוח ואת ההתפרקות מרצון. הרי אנחנו יודעים, שיש לנו ממשלה שעוד לפני שהיא נבחרה היא עשתה עיוותים נוראיים בדמוקרטיה. הכול מופר. זה התחיל בהסתה, שראש הממשלה הנוכחי עמד בראשה; זה המשיך בשקר בתעמולת הבחירות – ממשלה שמחלקת את ירושלים האשימה את שמעון פרס שהוא יעשה זאת; זה המשיך בזיופים.

בואו ניקח כדוגמה את האירועים האחרונים. חברת הכנסת דליה איציק, אם לא נצליח להעביר את החוק שלנו, הכרסום וההרס בדמוקרטיה רק יימשכו. קחו שבוע אחד, משאל עם – עוד פטנט בדמוקרטיה. משאל תעתועים. ראש הממשלה, שהוא לא אמין, רוצה להביא משאל עם.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

את לא חוששת שהדתיים יקבעו מי יהיה הממשלה? הרי זה תיקון לחוק נגד הדתיים.

ענת מאור (מרצ):

הרי אנחנו אוספים מכל מדינה את הגרוע שבנושאים ותופרים דמוקרטיה עקומה.

אני רוצה לקרוא לכם ציטטה אחת מעיתון "הארץ" – –

נסים דהן (ש"ס):

אנחנו בעד החוק. לפי החוק שלך, כל חבר כנסת יעשה מה שהוא רוצה.

ענת מאור (מרצ):

חברות וחברי הבית, אני רוצה להזכיר מה שנכתב אתמול בעיתון על נושא משאל עם, שזה חלק מהכרסום של הדמוקרטיה, מהתעתועים ומהעיוותים.

כותב יוסי ורטר: כל מנהיגי ישראל קיבלו החלטות גדולות – בן-גוריון, מנחם בגין, יצחק רבין, זיכרונם לברכה, שנרצח. ועכשיו, כל מה שרוצה לעשות נתניהו הוא לערוך משאל עם על שלב ביניים בהסדר ביניים, על נסיגה של 13% מהגדה. הוא שם את כל ההיסטוריה הישראלית ללעג, כאילו החלטות מנהיגיה היו עניין של מה בכך, אקט פורמלי בלבד, עד שהגיע נתניהו. מהתלה גרועה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מי הוא יוסי ורטר?

היו"ר ל' חזן:

היא ציטטה את הכתב יוסי ורטר מעיתון "הארץ". אם היית מקשיב, חבר הכנסת בויס, היית שומע.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

מזמן לא ציטטו את עיתון "הארץ".

זאב בוים (הליכוד-גשר-צומת):

אורים ותומים.

ענת מאור (מרצ):

חברות וחברי הבית, כנסת ישראל ידעה אתמול את אחד מרגעי השפל שלה, כאשר היתה פנייה להסרת חסינות והיא לא נתנה את הזכות לבית-המשפט להכריע, דבר שמ-1985 לא קרה בבית הזה, כי כשמתמוטטת הרוח הדמוקרטית, כשראש הממשלה הוא לא אמין, היסודות מתערערים.

חברות וחברי הבית, רמטכ"ל צה"ל, איש אמין, עם אמון ציבורי – אם ראש הממשלה לא יגמד קומה אחר קומה את מערכת המשפט, את שריו, את הצבא, את השב"כ, את כולם, הוא לא ינוח.

אנחנו לא צריכים לצטט את האופוזיציה. אני רוצה לצטט מה אמר השר לשעבר דן מרידור בהתייחסו לראש הממשלה, כמובן: אם אין אמינות מינימלית, כשהכול ציניות, הכול מניפולציה, ואין עיסוק בבעיות לשמן אלא רק בדימוי של הדברים, אני לא יכול להיות חלק מזה.

מובן שכחלק מאותה מניפולציה וחוסר דמוקרטיה מתלבשים על התקשורת וממנים ברשות השידור פוליטרוק, שבימי הבולשביזם לא ידענו כמוהו. מחזירים את אורי פורת ומפסיקים את התוכנית של משה נגבי, אף שהיא תוכנית מקצועית, ועוקפים את רשות השידור.

לכן, חברות וחברי הבית, הזכות והחובה שלנו הן הרשות הפוליטית והרשות המפקחת. אם לא נצביע בעד החוק הזה, ואני פונה לחברי באופוזיציה – הלוואי שנהיה בקואליציה כפי שראוי שנהיה – ולחברי בקואליציה: לא יכול להיות שראש ממשלה, שייבחר ברוב דעות העם, ודבר זה אנחנו מכבדים, אם תישאר השיטה של בחירה ישירה, נוכל להדיח אותו רק ברוב של 81, ונוכל להביע בו אי-אמון רק ברוב של 61. זה יוצר מצב אבסורדי, שהכנסת היא לא כנסת ישראל, אלא עושים ממנה צחוק, הופכים אותה לקרקס. אנחנו מאפשרים דברים שבמונדיאל לא מאפשרים, ולא בשום מגרש, בשום ספורט. אז בפוליטיקה?

נחזיר לעצמנו את הכוח המובן מאליו. נכון שהיה פעם תרגיל מסריח והיו בעיות. אין שיטה בלי בעיות. אבל כשאנחנו רואים את מעשיו החמורים של ראש ממשלה כושל כל כך, גרוע כל כך, שפוגע בכל אושיות הדמוקרטיה צעד אחרי צעד, אנחנו לא ניקח לעצמנו את הסמכות, את הזכות – ואני אומרת, חברות וחברי הבית, את החובה – לשלוח ראש ממשלה כזה הביתה בהבעת אי-אמון ברוב רגיל ונלך לבחירות חדשות בכל עת שיהיה רוב רגיל בכנסת? תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב שר המשפטים.

דליה איציק (העבודה):

סליחה שאנחנו מפריעים לכם, אדוני היושב-ראש ושר המשפטים.

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא, לא, גברתי, לא היית היום.

שר המשפטים צ' הנגבי:

האם יושב-ראש הרשות המחוקקת לא יכול לעדכן את נציג הרשות המבצעת?

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת דליה איציק, היתה לך שאילתא בעל-פה, ואת היחידה שלא באת לכאן.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אולי – – שר הביטחון ביקש ממני לומר שהוא – – הוא היה במטבחון – –

היו"ר ד' תיכון:

לא, אבל אני עמדתי לתת לך; קראתי לך. יכולת – –

דליה איציק (העבודה):

שר הביטחון – –

היו"ר ד' תיכון:

אני לא מתחשב יותר בשרים.

דליה איציק (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה. לא באים – אנחנו ממשיכים.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, שמעתי בדבריה של מציעת החוק את המושג מהתלה, בהקשר של משאל עם, כמדומני, אבל אין מלה ראויה יותר להגדיר בה את הצעת החוק הזאת; אולי אפילו המושג מהתלה הוא המושג העדין ביותר שניתן להגדיר בו הצעת חוק כשאפשר, אולי, למצוא לה שם תואר אחר – למשל, הצעת חוק לריסוק הכנסת, הצעת חוק לניפוץ הרשות המחוקקת, הצעת חוק ליישום כללי האנרכיה במדינת ישראל. מה את מציעה, גברת ענת מאור?

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת.

שר המשפטים צ' הנגבי:

חברת הכנסת ענת מאור. מה את מציעה לנו פה?

ענת מאור (מרצ):

שר המשפטים צ' הנגבי:

שברוב של 0:1 הממשלה תיפול?

ענת מאור (מרצ):

שר המשפטים צ' הנגבי:

שבכל סיטואציה מקרית, שניים נגד אחד, שלושה נגד שניים, ארבעה נגד שלושה, תיפול הממשלה?

קראות:

שר המשפטים צ' הנגבי:

את מכירה, כך אני מעריך, כחברת מפלגה שדוגלת בעקרון הייצוגיות – את מכירה משטר דמוקרטי אחד על פני כל הגלובוס, שבו אפשר להפיל ממשלה נבחרת וראש ממשלה שנבחר על-ידי העם על-ידי מיליוני בוחרים, ברוב מקרי? זה פשוט דבר מגוחך.

ענת מאור (מרצ):

שר המשפטים צ' הנגבי:

אני מדבר על מקום אחד בעולם שבו ראש ממשלה נבחר בבחירה ישירה על-ידי מיליוני בוחרים, אבל בכנסת, באמצע הלילה, כשכולם רואים במזנון את ברזיל נגד נורבגיה – ענת מאור, לבד, תפיל את כל הממשלה ואת ראש הממשלה?

אפילו בשיטה הקודמת, שבה ניתן היה, להדיח ממשלה ברוב רגיל, שראש הממשלה שלה נבחר על-ידי הכנסת, ניתן היה לעשות את זה, חברת הכנסת מאור, רק בחקיקה ולקבוע מועד חדש לבחירות רק באמצעות חקיקה של שלוש קריאות. כאן את רוצה, בקריאה אחת, לגרור את מדינת ישראל, בתוך 60 יום, לבחירות. יש גבול, גברתי חברת הכנסת מאור, גם לאופוזיציה, כאשר אנחנו עוסקים בנושאים קונסטיטוציוניים, בתיקון חוקי יסוד, בהכרעות פרלמנטריות שיש בהן כדי לעצב את דפוסי הנורמות הערכיות של השלטון החוקתי במדינת ישראל. לא כל דבר זה עניין של אופוזיציה וקואליציה.

אני רוצה לראות את חבר הכנסת פרופסור אמנון רובינשטיין, שהוא באמת מבכירי הדוגלים במשטר חוקתי קונסטיטוציוני ובחוקי יסוד, נותן ידו לחקיקת חוק-יסוד מרושלת ואבסורדית מעין זו. הייתי רוצה לראות את כל אלה במפלגת העבודה, שתמכו מאז ומעולם בחקיקת חוקי יסוד, כי הם טענו שמדינה ללא חוקי יסוד כמוה כמדינה ללא כללי משחק, מצביעים בעד הפארסה הזאת. אני לא אומר שלחברי כנסת לא יכולים להיות גם שיקולים לא ענייניים, אבל גם אופוזיציה מתחייבת באיזו שמירה על מסורת מהוגנת של חקיקה בבית הזה. אנשים רואים אותנו, אזרחים צופים בשידורים האלה ושומעים את הנימוקים.

חברת הכנסת מאור, הלכת להודיע על ביטול הצעתך? את מודיעה על ביטול הצעתך?

היו"ר ד' תיכון:

עזוב אותה, תן לה, היא מסתובבת מהרגע שהיא נכנסה לכאן.

ענת מאור (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

שבי בבקשה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט לשעבר, חבר הכנסת צוקר, שבועדתך נדונו מאז ומעולם חוקי יסוד, האם אתה מכיר את הצעתה הנוכחית של חברת הכנסת ממפלגתך?

דוד צוקר (מרצ):

שר המשפטים צ' הנגבי:

אתה מתנגד לה. כל הכבוד. יפה מאוד. אני באמת שמח שנמצאים גם חברי כנסת שלא רואים את תפקידם אך ורק בקנטור הממשלה ובניסיון להעמיד אותה במבוכה, אלא יש להם גם תחושה של מחויבות לשלטון החוק, למסורת הערכית שהתגבשה בבית הזה במהלך 50 שנות קיומו.

חבר הכנסת פורז, מה עמדתך בעניין ההצעה של חברת הכנסת מאור?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

— — —

שר המשפטים צ' הנגבי:

אתה תומך בה?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

לא, אני בעמדתך.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אתה בעמדתך. יפה.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת דליה איציק, זאת הצעה שלך. הוא שואל אותך מה עמדתך. הוא מדבר אלייך ואת עם הגב.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אם כך, אדוני היושב-ראש, נדמה לי — — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רענן כהן לא בא.

שר המשפטים צ' הנגבי:

— — — אם שני חברים במפלגת מרצ, שינוי, גם חבר הכנסת אברהם פורז וגם חבר הכנסת דוד צוקר, מראים שיש בבית הזה יכולת להתעלות מעל שיקולים אישיים, קואליציוניים, מפלגתיים, אני חושב שאני מנוע או פטור מלהוסיף לשאת דברים נגד הצעה זו, ואני מודה לאדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, נא לשבת, אנחנו ניגשים להצבעה. חבר הכנסת דהן, חבר הכנסת פרוש, נא לשבת. נא לשבת, רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 20) (הבעת אי-אמון ברוב רגיל) והעברתה לוועדת החוקה, חוק ומשפט, להכנה לקריאה ראשונה? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 33

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 41

נמנעים – 1

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 20) (הבעת אי-אמון ברוב רגיל) נתקבלה.

נסים דהן (ש"ס):

מי בעד אנרכיה במדינת ישראל? אנרכיה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 33, נגד – 41, נמנע אחד. הצעת החוק לא עוברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

הצעת חוק הכנסת (תיקון – חובת נוכחות בזמן הצבעה), התשנ"ז-1997

(הצעת חבר הכנסת ז' בויס)

היו"ר ד' תיכון:

הצעת חוק הכנסת (תיקון – חובת נוכחות בזמן הצבעה), התשנ"ז-1997; הצעת חוק פ/1513, של חבר הכנסת זאב בויס. קוורום. בבקשה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש את תשומת לבכם להצעת חוק – –

היו"ר ד' תיכון:

אילו הצעתך היתה – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

– – שבאה לומר, או להוסיף אחרי סעיף 4 לחוק הכנסת, סעיף 5, שייקרא: חובת השתתפות. ההצבעה על הצעת חוק בקריאה שנייה וקריאה שלישית תתקיים בהשתתפות 30 חברי כנסת לפחות, ולענין זה יובאו גם הנמנעים במנין המשתתפים.

היו"ר נ' חזן:

חברי הכנסת.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, אנחנו כבר רגילים בביקורת שמוטחת חדשות לבקרים על נוכחות דלה של חברי כנסת במליאה. בהופעות בפני הציבור, במפגשים עם תלמידים, חוזרת הטענה הזאת כמצוות אנשים מלומדה, ועלי להודות, שחרף המאמץ להגן על בית-המחוקקים ונבחרים העם – ההסברים והתירוצים, אולי גם משום שהם מגיעים מאתנו בעיקר, לא ממש מתקבלים על-ידי הציבור. הציבור אוהב את נבחריו. אם הוא לא אוהב את כולם, הוא בוודאי רוצה לראות את כולם. הוא רוצה לראות אותם בעין.

אבל, חשבתי שאם במצב רגיל, יומיומי, של עבודת כנסת אכן יש סיבות אמיתיות אשר מדללות את הנוכחות באולם הזה – –

הי"ר ל' חזן:

חברי הכנסת.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

– לא כך הדבר כאשר מדובר בחקיקה. למותר לפרט כאן את החשיבות של החוקים היוצאים מתחת ידינו. חבר הכנסת רחבעם זאבי, אולי במקום להגיד "היוצאים מתחת ידינו" יש להגיד "היוצאים מעל ידינו". הם עולים למעלה.

הי"ר ל' חזן:

חברי הכנסת של הקואליציה בעיקר, אתם מפריעים לחבר לנאום.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

לא אגזים אם אומר, שרובם ככולם – אלה הנוגעים לעניינים שהם בראש סדר-היום הלאומי, והחוקים היורדים ומשפיעים על חיי היום-יום, עד אחרון האזרחים במדינה – עוברים במליאה, כשהיא מרוקנת ממרבית יושביה.

גברתי היושבת-ראש, מאחורי הצעת החוק הזאת עומדות מחשבה והכרה, שאסור לנו ליצור אפילו מראית-עין של תחושה שחוקים במדינת ישראל עוברים כאן כלאחר יד. לי, אישית, אין ספק, שעבודת החקיקה הרצינית והיסודית נעשית. היא נעשית בוועדות, בחדרים הצנועים, הנסתרים מעיני הציבור –

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת קליינר.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

– – אבל דומה שבתחום המרכזי הזה, קרי החקיקה, שהיא הלז של עבודת הכנסת, ראוי שנאמץ ללבנו את מה שנוהגים האנגלים לומר על הצדק – שלא רק צריך לעשות אותו, צריך גם להראות אותו.

לבסוף, אני מבקש להוסיף, שאחרי שפנו אלי חברים כאן מהבית והפנו את תשומת לבי, וגם לאור הניסיון האישי שהוספתי כאן מאז הונחה ההצעה הזאת, המקורית, אני סבור, שראוי להחיל את הקוורום המוצע פה לא רק על השלבים הסופיים, כפי שכתוב בהצעה המקורית, אלא הייתי מציע – וזה בוודאי יבוא, אם תואילו לתמוך בהצעה הזו, לדיון בוועדה – –

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת שטרית. השר קהלני.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

– – להחיל את הקוורום הזה על כל התהליך מראשיתו, משלב הקריאה הטורמית. אני מודה לכם על התמיכה.

רחבעם זאבי (מולדת):

חבר הכנסת בויס, הרשה לי רק להדגיש, שיזם את הצעת החוק מנחם בגין, זיכרונו לברכה, לפני עשרות שנים.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא ידעתי על כך, אבל אני מאוד שמח על כך שאני נתלה באילן כל כך גבוה.

רחבעם זאבי (מולדת):

גם אני נתליתי. כבר ניסיתי את זה בכנסת, והאמת היא שלא הצלחתי.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אז בוא ונהיה שנינו תלויים על הענף המרכזי הזה בתקווה שהפעם נצליח.

הי"ר ל חזן:

אני מודה לחבר הכנסת בוי. בהעדר שר משיב – חבר הכנסת שטרית, ביקשת להסיר.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי, אומנם אני ביקשתי להסיר את הצעת החוק של חבר הכנסת זאב בוי, אבל רק לצורך טכני, כי אני חושב שבסך הכול הצעת החוק נכונה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

איפה הממשלה?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

מאחר שאין שר אין לממשלה עמדה, ובצדק. זה עניין של הכנסת, ולא של הממשלה. תודה.

חיים אורון (מרצ):

הי"ר ל חזן:

חבר הכנסת אורון, בבקשה מהמיקרופון.

חיים אורון (מרצ):

לא. אני רוצה מהדוקן.

הי"ר ל חזן:

מהדוקן? בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ל' חזן:

מותר לו להציע להסיר. אתה לא ניצלת את זכותך, אדוני.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני הצעתי להסיר.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

הוא הציע להסיר.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני הצעתי להסיר.

חיים אורון (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, יושב-ראש הקואליציה — —

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

הצעתי להסיר.

חיים אורון (מרצ):

— — הוא ממלא-מקום קבוע בוועדת הכנסת. אתה הפרת עכשיו את תקנון הכנסת, כי התקבלה החלטה. אתה אמרת שאתה תומך בחוק אבל מציע להסיר. מי שאומר את זה — אתה לא יכול לעשות את זה, כי אתה מונע ממי שמתכוון ברצינות — —

הי"ר ל' חזן:

— — — להסיר.

חיים אורון (מרצ):

— — — לנצל את זכותו. זו החלטה של ועדת הכנסת מלפני חודש.

הי"ר ל' חזן:

אם כן, אני נותנת לחבר הכנסת אורון חמש דקות, על-פי התקנון, וזה ייתן זמן גם — — —

חיים אורון (מרצ):

עכשיו יהיה לך זמן, אדוני חבר הכנסת שטרית, לגייס.

אפי אושעיה (העבודה):

נגד.

חיים אורון (מרצ):

רגע. אני חושב שהכניסה לאולם מבטאת את דעתי. אני לא מציע לקבוע שום מספר מגביל באיזה שלב של החקיקה. אם רוצים לעסוק בשאלת קוורומים, חבר הכנסת זאבי, צריך להתחיל את זה מהקריאה הראשונה, דרך הוועדה והלאה. תודה רבה.

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת בוים, אתה רוצה להשיב?

נסים דהן (ש"ס):

יש לך עשר דקות.

היו"ר ל חזן:

לא. יש לו חמש דקות.

נסים דהן (ש"ס):

עשר דקות.

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת זאב בויס, תעשה את זה קצר, כי מאין יבוא עזרי. נראה אם הפעם – – –

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת בויס, אני קיצרתי – תקצר גם אתה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני שמחתי לראות פה את הגיוס הנמרץ של האופוזיציה במארב מתוכנן היטב. כל הכבוד.

חגי מירום (העבודה):

זה במקרה. יש לנו – – –

דליה איציק (העבודה):

הלואי שהיית צודק.

אפרים סנה (העבודה):

הלוואי שאתה צודק.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אני הבנתי שאתם נחלצים לסייע לי בהעברת החוק הזה.

היו"ר נ' חזן:

זה היה אלתור מוצלח, כנראה.

חגי מירום (העבודה):

יש לנו ישיבת סיעה פה.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

יפה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

זה לא בגלל החוק שלך.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אני שמעתי את חבר הכנסת אורון. אני רוצה לבוא ולומר, שיש כאלה שאמרו לי, שאם תתקבל הצעת החוק הזאת יבוא בעצם הקץ לחקיקה. דיברתי עם חבר הכנסת אורי אור, למשל. שוחחתי אתו, והוא יעץ לי ואמר לי: תשמע, פה יעשו תרגילים אחד לשני.

אורי אור (העבודה):

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

יכול להיות. עובדה שאני מזכיר את שיחתנו, חבר הכנסת אורי אור. אני שמעתי, ואני אפילו מזכיר את דעתך. אבל אני לא מקבל אותה. אומנם, יכול להיות בהחלט מצב, שאנשים, שהצעה כזו או אחרת לא תמצא חן בעיניהם, לא יפיעו כלל, או שהם יפיעו ויעזבו כדי שלא ייווצר אותו קוורום מינימלי. אבל אני דווקא מאמין בחברי הכנסת.

הי"ר ל חזן:

חברי הכנסת. חבר הכנסת מיכה גולדמן. חבר הכנסת חגי מירום. חברי הכנסת גולדשמידט, בן-מנחם, מירום, גולדמן, 'חזקאל. חבר הכנסת אלי גולדשמידט, אנא – לא.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

חברי הכנסת, אפשר רגע? אני חושב ואני גם מאמין, שההצעה הזאת תחזק את החקיקה, במובן זה שהיא תאלץ את כולנו לבור את המוץ מן התבן. כלומר, הצעה זו עשויה למנוע הצעות חוק קיקיוניות ופופוליסטיות, שהרבה פעמים קורה שהן מציפות את שולחנו, והיא תשביח את מעשה החקיקה, שהרי איש מאתנו לא יהיה לעזוב מליאה כאשר תבוא לכאן הצעת חוק רצינית, ואחרים מבין חברינו ימהרו להיכנס לכאן – –

הי"ר ל חזן:

חבר הכנסת בויס.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

– – כדי שלא להחמיץ את השתתפותם באותם נושאים חשובים שיבואו להכרעה.

הי"ר ל חזן:

תודה רבה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק הכנסת (תיקון – חובת נוכחות בזמן הצבעה), התשנ"ז-1997, של חבר הכנסת זאב בויס. מי בעד? מי נגד? רבותי, ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 12

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 28

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק הכנסת (תיקון חובת

נוכחות בזמן הצבעה), התשנ"ז–1997, נתקבלה.

יוסי כץ (העבודה):

כמה הצעות חוק העביר חבר הכנסת מאיר שטרית?

היו"ר ל' חזן:

אם כך, 12 בעד, 28 מתנגדים ואין נמנעים. הצעת החוק נפלה.

דליה איציק (העבודה):

הצעת חוק זכויות הילד, התשנ"ז–1996

(הצעת חברת הכנסת ע' מאור)

היו"ר ל' חזן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת החוק זכויות הילד, התשנ"ז–1996, של חברת הכנסת ענת מאור, שתובא להצבעה בלבד. חבר הכנסת מאיר שטרית מבקש – – –

ענת מאור (מרצ):

— — — למה, איפה תשובת השר?

היו"ר ל' חזן:

אין תשובת שר, גברתי, זו הצעת חוק בקריאה מוקדמת. על כן חבר כנסת רשאי לבקש להסיר. חמש דקות. אני נוהגת בעניינים הללו על-פי התקנון, גברתי.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק הזאת של חברת הכנסת ענת מאור הוגשה ביום הילד, עם שורה ארוכה של הצעות חוק. היתה הסכמה בין הקואליציה לאופוזיציה לגבי הצעות החוק הללו, שאנחנו עושים מה שנקרא "הצהרות חוק" ביום הילד, מתוך רצון לגלות רגישות לכל החוקים שהגיעו באותו יום. הבאנו אותם לדיון מחוץ למכסות, מתוך רצון לתת הזדמנות לחברי הכנסת שעוסקים בעניינים האלה של תחום הילד וכן הלאה. חבר הכנסת ענת מאור עוסקת בזה. ניתנה לה אפשרות להגיש יותר מהצעת חוק אחת. היה מוסכם על דעת הקואליציה והאופוזיציה, שאלה לא הצעות חוק לצורך דיון והצבעות. אני מאוד מתפלא שחברת הכנסת ענת מאור, בניגוד — — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מה פתאום, אין הסכמות כאלה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מצטער שאתם אומרים את זה, כיוון שלהבא, אם יהיה מצב שבו יהיה יום הילד או יום האשה, לא נסכים להגיש שום הצעת חוק באותו יום, אלא לפי מכסות ועל-פי הסכם.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זו מסורת בכנסת.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

שמענו על המסורת, תמר, אבל לא מגישים הצעות חוק כאלה בלי הסכמה.

משה גפני (יהדות התורה):

אתם – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

ולכן, חברת הכנסת ענת מאור, המקרה הזה חורג מהנוהג הרגיל בעניין הזה בכנסת. יש לי הצעה בשבילך. אני די הגון. באופן עקרוני אני לא חושב שהצעת החוק הזאת פסולה על הסף. יש בה היגיון מסוים. אבל אני מבקש שלא להעמיד את הממשלה במצב כזה. נכון לעכשיו, ועדת השרים לענייני חקיקה מתנגדת להצעת החוק הזאת. אני חושב שצריך ליצור הידברות עם הממשלה, ואולי אפשר לשכנע אותם לתמוך בהצעת החוק הזאת. עצתי לך, חברת הכנסת מאור – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

זו אמנה בין-לאומית, זה מגיע לוועדה. אני מציע לך – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת פורז, תראה, לצערי, שר המשפטים איננו פה. יש לו תשובה מוכנה המסבירה מדוע ועדת השרים לענייני חקיקה מתנגדת. אני יודע שוועדת השרים לענייני חקיקה מתנגדת לחוק. אילו היה החוק מוגש במסגרת מכסה רגילה – זכותכם; אופוזיציה, קואליציה – יהיה רוב, אז תעבירו. אבל אם אין, אז זו פשוט שבירה של נוהל קיים, וחבל – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אתה פשוט לא צודק.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

ולכן, גברתי היושבת-ראש, אני מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר ב' חזן:

אני מודה לך. חברת הכנסת ענת מאור, האם את רוצה להשיב?

ענת מאור (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, ההסכם היה, שלא מצביעים ביום הילד – לאחר מכן מביאים את להצבעה. זכות הממשלה להתנגד או לתמוך. לכן אני מבקשת להצביע, ובהמשך נבוא בקשר עם הוועדה והממשלה.

היו"ר ל' חזן:

תודה רבה לך, גברתי, חברת הכנסת ענת מאור.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק זכויות הילד, התשנ"ז–1996, של חברת הכנסת ענת מאור. מי בעד ומי נגד העברה לוועדת העבודה והרווחה?

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 25

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 18

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק זכויות הילד, התשנ"ז–1996,

לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ל' חזן:

רוב של 25 בעד, 18 מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק עברה בקריאה טרומית ומועברת בזאת לוועדת העבודה והרווחה להכנה לקריאה ראשונה.

חבר הכנסת כבל, נרשום גם אותך בעד.

הצעת חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון – ייצוג הולם

לאוכלוסייה הערבית), התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ל חזן:

חברי הכנסת אנחנו עוברים לסעיף הבא: הצעת חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון – ייצוג הולם לאוכלוסייה הערבית), התשנ"ח-1998, של קבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק פ/2129. ינמק חבר הכנסת עזמי בשארה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

גברתי היושבת-ראש, תודה רבה. חברי חברי הכנסת, בהצעת החוק הזאת אני עוקב באותו היגיון שכבר הצעתי בו כמה הצעות חוק בנושא. אפשר לקרוא לזה "אפליה מתקנת"; אני חושב שזו חתירה לקראת שוויון בכלל, ולא אפליה מתקנת.

היו"ר ל חזן:

אם מותר, בענייני מינוח – המינוח המקובל היום הוא "העדפה מתקנת". תודה, אדוני.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

העדפה מתקנת. כן.

אני חושב שזו לא כל כך העדפה מתקנת, אלא חתירה לקראת שוויון. לא נשאר את זה לנסיבות העניין. אני אפילו סומך במקרה זה על נציב שירות המדינה, מר הולנדר. נפגשתי אתו, וההתרשמות שלי היא טובה. הוא באמת צודק ופועל להעסקת ערבים בשירות המדינה. זו תוצאה של התכתבויות שנעשו עם מר הולנדר. אני לא חושב שבמקרה זה הדבר תלוי באחראי מעל. אני חושב, שנסיונות חברתיות-פוליטיות, אפילו תרבותיות, ימנעו שילוב של ערבים בשירות המדינה, והן גורמות לאנשים לנקוט דעות קדומות בזמן שערבי בא לעבוד באחת המחלקות של המשרדים השונים.

המצב כיום הוא – אפילו אחרי ארבע שנות שלטון של מפלגת העבודה, שבהן נעשו מאמצים לשלב ערבים בשירות המדינה – שבתפקידים הבכירים בשירות המדינה שיעור הערבים הוא 1%; כלומר, אנחנו מדברים על 25 ערבים מתוך 2,500 – – –

הי"ר ל חזן:

27.עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

ביניהם אנשים כמו השופט נאטור, שהוא כנראה פקיד בכיר במשרד הדתות, וכן הלאה. האמת היא, שאין בתפקידים בכירים בשירות המדינה ערבים. בכלל, יש בשירות המדינה 4% או 5% ערבים. זאת, אחרי שהממשלה הקודמת עשתה תוכנית לשלב 160 ערבים בשירות המדינה. 5%, כאשר אנו 19% במדינה. רובם, דרך אגב, מועסקים בקהילות הערביות, למשל – במס ההכנסה במגזר הערבי, רופאים בבתי-חולים וכן הלאה. האמת היא שאין לנו ערבים בשירות המדינה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

יום אחרי שאתם עושים חרם על תוצרת ישראלית אתם באים – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

מה זה שי"ך? אז הפקידים לא יעשו חרם.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת בויס, אתם מעסיקים אנשים לפי דעותיהם הפוליטיות? ממת', אדוני? זה חוקי? עזוב, אתה יודע מה דעתו של הפקיד הזה?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

טוב, זה אני. אז אני אהיה חבר כנסת שמציע הצעת חוק. עכשיו, האנשים האלה, שאולי לא מחזיקים בדעותי, למה הם מקופחים? מפני שהם ערבים. הגיע הזמן שזה יעשה. רובם לא מחזיקים בדעות האלה. לא מחרימים. למה אין להם הזכות להיכנס לשירות המדינה? אל תכניסו לזה את הוויכוח הפוליטי. הוויכוח הפוליטי שלנו, בינינו, על ההתנחלויות – קיים. אבל, אנחנו אזרחים באותה מדינה, ואנו רוצים שוויון זכויות כאזרחים באותה מדינה. אסור ששירות המדינה יהיה סגור בפני ערבים, גם בתפקידים הבכירים. מה שחל כאן בבחינת "העדפה מתקנת" לגבי נשים, חל על אחת כמה וכמה בעניין הערבים, כאשר ההבדל הוא תרבותי ויש דעות קדומות וכן הלאה.

יש כאן עמדות פוליטיות, כפי שאני שומע ממך, חבר הכנסת עזרא, או חבר הכנסת בויס. אני רואה זאת כאן. חוק כזה בא למנוע מצב שבו דעות פוליטיות – –

בנימין אלון (מולדת):

– – – עוד לא התנצלת – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

– – כמו של בני אלון יעכבו העסקת ערבים בשירות המדינה, כאשר אנחנו אזרחים במדינה הזו. תודה רבה. אנחנו משלמי מסים למשרדים האלה, זכותנו לעבוד שם. לאקדמאים שלנו יש זכות לעבודה במשרדי הממשלה. תודה רבה.

בנימין אלון (מולדת):

– – –

היו"ר נ' חזן:

תודה רבה לחבר הכנסת עזמי בשארה. חבר הכנסת בני אלון. חבר הכנסת מאיר שטרית, אני מבינה שרצונך להסיר את הצעתו של חבר הכנסת בשארה. יש שרים, נראה שאין עמדת ממשלה בנושא.

שר התיירות מ' קצב:

יש – – – אני שומע את זה בפעם הראשונה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, אתה צודק. מי שאמור היה לענות, לפי מה שרשום אצלי, הוא שר המשפטים. שר המשפטים יצא. אני אשמח אם אתה תענה.

היו"ר ל' חזן:

תודה. השר קצב, בבקשה. מדי פעם, כדאי אולי שהממשלה תעדכן. חבר הכנסת ריבלין, לפי הרשימה המשיב אמור היה להיות שר המשפטים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

יש לי דבר דחוף.

היו"ר ל' חזן:

כן, חבר הכנסת גולדשמידט.

אלי גולדשמידט (העבודה):

יושב-ראש ועדת הכספים קבע לשעה 13:00 הצבעה בוועדת הכספים. לא ייתכן שיקיימו הצבעות בוועדות בזמן שיש הצבעות במליאה. אני פונה אלייך כיושבת-ראש בבקשה לאסור על יושב-ראש ועדת הכספים לערוך הצבעה. ההצבעה לא חוקית אם היא תתקיים עכשיו.

היו"ר ל' חזן:

אני מודה לך, חבר הכנסת גולדשמידט. אני חייבת להגיד מלה. יש איסור מפורש, חברי הכנסת, על עריכת הצבעות או דיונים בוועדות בזמן המליאה, אלא באישורו המפורש של יושב-ראש הכנסת. אם אומנם מתקיימת בשעה זו הצבעה מחייבת בוועדת הכספים, אני קובעת שההצבעה הזאת איננה חוקית.

אני מבקשת מסגנית מזכיר הכנסת להתקשר מייד לוועדת הכספים למנוע את ההצבעה שם, כאשר על סדר-יומה של מליאת הכנסת הצבעות בהצעות חוק פרטיות.

אדוני השר, בבקשה.

שר התיירות מ' קצב:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת עזמי בשארה, נתבקשתי עכשיו להשיב על הצעת החוק. אין בידי, לצערי הרב, כל הנתונים, אבל אני יכול להשיב לך ברמה עניינית.

חבר הכנסת בשארה, אין שום צורך בהגשת הצעות חוק כדי לפתור את הבעיה. הממשלה הזאת החליטה, במסגרת פעולותיה, תוכניותיה ומדיניותה, לתת עדיפות מתקנת בשירות המדינה לאזרחים ישראלים ערבים. העדיפות המתקנת באה לידי ביטוי במכרזים שמפרסמת נציבות שירות המדינה. על-פי המכרזים הללו יהודים לא רשאים להתקבל לאותם תפקידים או משרות – רק מי שאיננו יהודי רשאי להתקבל לאותן משרות. זאת, כמובן, נוסף על המכרזים הכלליים שמפרסמת נציבות שירות המדינה, ובהם רשאים להשתתף גם יהודים וגם ערבים.

היו"ר ל' חזן:

חברי הכנסת, השר נואם ואי-אפשר לשמוע אותו. הנושא חשוב.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כמה תקנים הוצעו לערבים?

שר התיירות מ' קצב:

אם זיכרוני אינו מטעה אותי, מדובר על 53-54 משרות. נציב שירות המדינה כבר פרסם זאת, כבר ענו על המכרזים, ונדמה לי שחלק מהעובדים כבר נתקבל.

לכן, גברתי היושבת-ראש, אין מקום לתת עדיפות מתקנת בחקיקה, כי ממילא הממשלה נותנת עדיפות מתקנת לאזרחים ישראלים לא-יהודים. משום כך אני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר ל' חזן:

אני מודה לך. חברי הכנסת, אני אתחיל לקרוא לסדר את כל חברי הכנסת מהקואליציה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק שירות המדינה.

היושב-ראש הגיע, ונראה שהוא רוצה להצביע. הוא יחליף אותי, אני אגיע למקומי, והוא יצביע.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת קליינר, בשעה שמתקיימים דיונים במליאה צריך לקבל את אישור היושב-ראש לכל הצבעה.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

יושב-ראש ועדת הכספים קבע הצבעה.

היו"ר ד' תיכון:

אין דבר כזה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתם לא יכולים לערוך הצבעה בלי האישור שלו.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. הצעת חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון – ייצוג הולם לאוכלוסייה הערבית), העברתה להכנה לקריאה ראשונה לוועדת הכספים. מי בעד? מי נגד? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 24

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 30

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק שירות המדינה (מינויים) (תיקון ייצוג

הולם לאוכלוסייה הערבית), התשנ"ח-1998, נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

24 בעד, 30 נגד, אין נמנעים. הצעת החוק לא עוברת להכנה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק בתי-המשפט (תיקון – ביטול הגבלת הפרסום) (סוביודיצה), התשנ"ח-1997

(הצעת חבר הכנסת א' פינס-פז)

היו"ר ד' תיכון:

הצעת חוק בתי-המשפט (תיקון – ביטול הגבלת הפרסום) (סוביודיצה), התשנ"ח-1977, של חבר הכנסת אופיר פינס-פז; הצעת חוק פ/1767. בבקשה.

חבר הכנסת קליינר, שלא יהיו אי-הבנות.

היו"ר ל' חזן:

חברי הכנסת.

אופיר פינס-פז (העבודה):

גברתי היושבת-ראש.

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת קליינר, חבר הכנסת אורון, קבעתי בצורה מפורשת, שכל הצבעה שמתקיימת באותו רגע של ההודעה שלי, ללא אישור יושב-ראש הכנסת, איננה הצבעה חוקית ותקנונית. יושב-ראש הכנסת ישב כאן לפני רגע וחזר על אותה אמירה. על כן, אם קרה משהו בדקות האחרונות שלא ברור ליושב-ראש הכנסת או למי שניהלה את הישיבה, אנא תעדכנוני ונראה מה לעשות הלאה.

ברשותך, חבר הכנסת פינס. כן, חבר הכנסת אורון.

חיים אורון (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, נקבעה בוועדת הכספים הצבעה לשעה 13:00. יושב-ראש ועדת הכספים אמר שהוא איננו מסכים לדחות את ההצבעה ולו בדקה. ביקשנו לדחות את ההצבעה עד אחרי ההצבעה כאן. ירדנו להצביע, היה שם רוב לאופוזיציה, הגיע טלפון מיושב-ראש הכנסת פעם ראשונה שאסר עליו לקיים את ההצבעה. כך נמנעה ממני האפשרות להצביע בוועדת הכספים וגם במליאה. אני חושב שההצבעה איננה בסדר – אני לא רוצה להגיד שהיא איננה חוקית – ואותם חברים שהיו בוועדה וויתרו על זכות ההצבעה כאן, ונמנע מהם להצביע גם כאן וגם שם בהכרעת יושב-ראש הכנסת, עומדים על זכותם להשתתף בהצבעה.

היו"ר ל' חזן:

בהצבעה על הצעת החוק שהתקיימה במליאה.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

היו למטה יותר אנשי אופוזיציה.

חיים אורון (מרצ):

נכון, ורצינו להצביע.

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת אורון, אני רוצה להסביר את השתלשלות העניינים.

אני מבקשת מהסדרנים להוציא מייד את כל היועצים מהמליאה, ברגע זה, זה בלתי נסבל.

יש פה שאלה פרוצדורלית עקרונית, ואני חייבת לעשות בה סדר. חבר הכנסת אורון, אם אינני טועה, בערך ב-12:55 באה פנייה שלך בעניין אי-תקינות עריכת הצבעות בוועדות.

חבר הכנסת שוחט, אני אקרא אותך לסדר.

אני קבעתי שאין לקיים ישיבות בוועדה ללא אישורו המפורש של יושב-ראש הכנסת בזמן ישיבת המליאה. יושב-ראש הכנסת הודיע ליושב-ראש ועדת הכספים שהדבר הזה איננו תקין. הדבר לא היה ידוע, כנראה, לחלק מחברי הכנסת, שירד להצבעה ועל כן נעדר מהצבעה על הצעת החוק במליאה.

חבר הכנסת אורון, אני מבקשת ממך לפנות מייד ליושב-ראש הכנסת, כי הוא אשרר את הקביעה שלי, שאין לערוך הצבעות בוועדה.

אברהם שוחט (העבודה):

לא ערכו הצבעה.

היו"ר ל' חזן:

לא ערכו הצבעה, חברי הכנסת לא היו מודעים לכך, ולכן הם נעדרו מהמליאה. זו בדיוק הסיבה לכך שאסור לערוך הצבעות בזמן ההצבעות במליאת הכנסת.

אברהם שוחט (העבודה):

יושב-ראש הוועדה – – – קבע את המועד, איש לא שאל אותו אם יש אישור או אין אישור.

היו"ר ל' חזן:

יפה, ולכן אני מבקשת שתיגש מייד ליושב-ראש הכנסת, תערער על ההצבעה במליאה בעניין הזה ותדרוש הצבעה חוזרת. התקנון מגן מפני מצבים כאלה בדיוק.

אברהם שוחט (העבודה):

– – – קואליציה, אופוזיציה.

חיים אורון (מרצ):

– – –

היו"ר ל חזן:

חבר הכנסת אורון, אנא ממך, שמעת את המלצתי.

חיים אורון (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, אני אעשה מה שביקשת ממני, רק אם מותר להציע הצעה, אחרי חזרה אלי קצת הנשימה מהריצה – גם אפשר היה להודיע לחברי ועדת הכספים שבעוד שלוש דקות יש הצבעה במליאה, והיינו מגיעים לכאן. מה שקרה – לא הצבענו שם בגלל ההצבעה כאן, ולא הצבענו כאן בגלל ההצבעה שם.

היו"ר ל חזן:

ולכן זה לא תקין. התקנון צודק בעניין הזה. אני פעלתי על-פי התקנון ברגע שעלתה הבעיה.

חבר הכנסת פינס, אנא הצג את הצעת החוק שלך.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אני מודה לך, גברתי היושבת-ראש. הצעת החוק שלי מציעה בעצם לקבע בחוק מצב שקיים למעשה במדינת ישראל, שבו כללי הסוביודיצה, קרי, הכללים שקובעים שאסור להתערב בפרסום, בתקשורת, מבמת הכנסת, בנושא שתלוי ועומד בבית-המשפט – אני מציע שהכלל הזה יוסר מספר החוקים, משום שאיש מאתנו לא מסוגל לעמוד בו; בפועל, איש מאתנו לא עומד בו. חוק שאיש לא מממש אותו, איש לא מיישם אותו, מן הראוי שלא יחוקק, משום שהוא משליך באופן קשה על תדמית המחוקק, על תדמית החוקים וכדומה וכדומה.

אתן לכם רק שתי דוגמאות מהשבוע האחרון. דוגמה אחת, ראש ממשלת ישראל אמר אמירה לגבי נחום מנבר – – –

דוד צוקר (מרצ):

זו דוגמה – – –

אופיר פינס-פז (העבודה):

נכון, בא ראש הממשלה ואמר אמירה לגבי נחום מנבר באמצע הליך משפטי. לא ראיתי שחבר הכנסת דדי צוקר הלך והגיש בעניין הזה תלונה או משהו, משום שהדברים האלה קורים חדשות לבקרים. אגב, גם במהלך משפטה של מרגלית הר-שפי, לאחר ההרשעה ולפני פסיקת דין, נאמרו על-ידי לאה רבין, על-ידי אחרים, דברים בעניין זה, שהם לכאורה עבירה על חוק הסובידיצה, ואיש לא עשה עם זה דבר, משום שאין צורך לעשות עם זה דבר, משום שמי שחושב שהיום במדינת ישראל, ב-1998, להתבטאות כזו או אחרת – תהיה של מי שתהיה – יש השפעה מכריעה על בית-המשפט, כנראה הוא אינו יודע על מה מדובר.

אנחנו, חברי הכנסת, מתבטאים כאן, בדיוק באולם הזה, 'יום-יום שעה-שעה בהצעות לסדר-היום, בהצעות חוק, בנאומים אין-סופיים על דברים שמתרחשים בבתי-המשפט. איש לא תובע להסיר את חסינותנו, איש לא נמנע מלומר את הדברים בגלל חוק הסובידיצה, ובצדק, משום שאין באמירה שלנו כדי לגרום לשופטים בבתי-המשפט לשנות את דעתם, לשנות את פסיקתם, לשנות את צורת החשיבה המשפטית שלהם.

יש כאן עיקרון של חופש הביטוי, שהוא עיקרון מקודש. יש מקום לסייג אותו במקרים מאוד מאוד קיצוניים – בסוגריים גדולים, שלא קשורים כלל להצעת החוק שלי, אלא קשורים, למשל, להתבטאות של חבר הכנסת סאלח סלים מאתמול, לפי דעתי, אבל ודאי שלא בעניין כזה, ודאי שלא בעניין כזה של הבעת דעה ציבורית פומבית על נושא שתלוי ועומד בבית-המשפט.

כפי שאמרתי, חברי חברי הכנסת, אנחנו עצמנו עושים את העניין הזה כמעשה שגרה יומיומי, ואם אני אהיה חרוץ מספיק, ורק חרוץ מספיק, אני אמצא לגבי כל אחד מאתנו הרבה מאוד ביטויים והתבטאויות שלא עולים בקנה אחד עם חוק הסובידיצה, ולא יעזור שום דבר.

זה חוק שאי-אפשר לממש אותו, זו גזירה שהציבור לא יכול לעמוד בה, ולכן גם משרד המשפטים עצמו בהחלט נענה לאתגר של הצעת החוק שלי, ואין פה התנגדות ממשלה להצעת החוק שלי; אני מדבר אתכם על הדרג המקצועי ביותר במשרד המשפטים, שלא תהיה אי-הבנה.

היו"ר נ' חזן:

סליחה, חבר הכנסת פינס, הסיבה היחידה שאתה נואם מהדוכן היא שאין הסכמת ממשלה להצעת החוק שלך.

אופיר פינס-פז (העבודה):

לא. אני אמרתי שאין התנגדות ממשלה להצעת החוק שלי, ואני אומר – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

הי"ר ל' חזן:

שר המשפטים אמור להשיב, אדוני, והוא איננו. הסיבה היחידה שהוא משיב היא שאין, כנראה, הסכמה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

גברתי, אני אומר לך דברים ברורים, וכשאת עומדת על הבמה הזו ואומרת דברים, אני מציע לא לפקפק בדברי; אני אומר באופן הכי ברור.

הי"ר ל' חזן:

סליחה, אדוני, אבל יש נוהג ברור מאוד – אם יש הסכמת ממשלה, יש הנמקה מהמקום.

אופיר פינס-פז (העבודה):

כבר הייתי עד לאלף ואחד חוקים שלא היתה הסכמה פורמלית של הממשלה לפני העלאת ההצעה, והיתה הסכמת ממשלה תוך כדי. אני אומר לך, שהצעת החוק שלי נדונה בוועדת שרים לענייני חקיקה, והיא לא מתנגדת להצעת החוק. נכון שהיא גם לא מביעה תמיכה מוחלטת וגורפת; זה נכון. יכול להיות גם זה וגם זה, והיא ביקשה ממני – ושר המשפטים התקשר אלי וביקש ממני, הוא רוצה לקיים דיון נוסף בעניין הזה בהשתתפותי –

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת אורון. חבר הכנסת גולדמן. חבר הכנסת שמחון.

אופיר פינס-פז (העבודה):

– – במגמה לתמוך בהצעת החוק הזאת בווריאציה כזו או בווריאציה אחרת; אולי לא ממש ככתבה וכלשונה, אולי בסייגים מסוימים, אולי עם שינויים, אבל יש פתיחות גדולה מאוד במערכת המשפטית במדינת ישראל לשינוי בעניין הזה – והוא שינוי חשוב – ואני מציע שהכנסת תהיה קשובה לזה.

אגב, היו הצעות חוק בשנים קודמות, בכנסות קודמות. למשל, חבר הכנסת פורז התייחס לחוק הסובידיצה והציע הצעה מעניינת מאוד שלא עברה בכנסת השלוש-עשרה. זה עניין שמעסיק הרבה

מאוד אנשים, זה עניין שמוכרחים להתמודד אתו, משום שכרגע החוק הזה הוא כמעט אות מתה בספר החוקים של מדינת ישראל, למעט תקדימים מאוד מאוד נדירים בסוגיה זו.

היו"ר ל' חזן:

חברי הכנסת, ועדת הכספים יכולה לצאת מהמליאה עכשיו. אני אתחיל לקרוא לסדר – חבר הכנסת שוחט, חבר הכנסת גולדמן, חבר הכנסת אורון, חבר הכנסת שמחון. זה לא ועדת הכספים.

אופיר פינס-פז (העבודה):

ובכן, גברתי היושבת-ראש, אני רוצה לסכם את דברי ולומר כך: כללי הסוביודיצה מהווים, לפי דעתי ולפי דעתם של משפטנים רבים מאוד במדינת ישראל, פגיעה קשה ובלתי נחוצה בחופש הביטוי במדינת ישראל.

יצחק כהן (ש"ס):

— — — מה עשו לאריה דרעי? שמונה שנים.

אופיר פינס-פז (העבודה):

חבר הכנסת כהן, אילו החלנו עליך את כללי הסוביודיצה, אתה לא היית עוזב את בתי-המשפט בכלל.

קריאה:

— — —

אופיר פינס-פז (העבודה):

הרי לזה בדיוק אני מתכוון. לכן, הכללים האלה שאימצנו, כמו הרבה מאוד דברים אחרים, מהשיטה הבריטית, והם נכתבו במאה הקודמת, לא מתאימים, לפי דעתי, למציאות הישראלית. אני מוכן, בשלב יותר מאוחר – כי הצעת החוק הזו היא כרגע בקריאה טרומית – אני מוכן, בשלב יותר מאוחר, לבצע בה שינויים. אני בוודאי לא מתכוון להמשיך בה ללא אנשי משרד המשפטים, אבל אני אומר לכם – העובדה שוועדת השרים לענייני חקיקה והצוות המשפטי של משרד המשפטים לא פסלו את הצעת החוק ולא התנגדו לה, אני חושב שהיא סיבה מספקת בשבילנו להעביר את הצעת החוק בקריאה טרומית, לפני הכנה לקריאה ראשונה בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

אני מתחייב, כמובן, לעשות את הדברים בעצה אחת עם הגורמים המשפטיים הבכירים ביותר במדינת ישראל. הודעתי על כך לשר המשפטים, אני מודיע על כך כאן במליאה, ואני מזמין את כל חברי להיות שותפים בהכנת החוק לקריאה ראשונה בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

אני אגיד יותר מזה. אם אני אשתכנע מאיזו סיבה שיש מקום – – –

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת גולדמן, אני קוראת אותך לסדר פעם ראשונה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אם אני אשתכנע שיש איזו סיבה בכל זאת לשמור על המצב הקיים, על הסטטוס-קוו, אני אומר כאן ועכשיו – לא אתבייש לא לקדם את החקיקה מעבר לקריאה ראשונה. בשלב הזה, משום שאני רואה בעמדה של משרד המשפטים אור ירוק לקריאה טרומית – לא אומר מעבר לזה – אני מבקש את תמיכת חברי הכנסת בהצעת החוק. תודה.

היו"ר ל' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת פינס. בהיעדרו של שר המשפטים, חבר הכנסת דדי צוקר מבקש להסיר את הצעת החוק של חבר הכנסת פינס. חבר הכנסת צוקר, בבקשה.

דוד צוקר (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי חבר הכנסת פינס, אני רוצה להתחיל מהמקום שבו אני מסכים אתך. עקרון הסובידיציה, כלומר, העיקרון שקובע שבמהלך השיח הציבורי אין התערבות בהליכי משפט – העיקרון הזה מקובל. דבר שני שבו אני מסכים אתך מאוד: החוק, כפי שהוא מנוסח היום, איננו מתאים לעידן המודרני, שבו כולם מדברים כל הזמן בכל כלי התקשורת, שהולכים ומתרבים.

אבל נשארנו עם שאלה אחת. ניקח תופעה, ואני רוצה שלא לראות אותה בהקשר הפוליטי, מאוד מבקש שלא לראות אותה בהקשר הפוליטי: האם מותר לסמכות שלטונית, לפני גזירת הדין, לומר את דעתה על פסק-הדין של בית-המשפט? בית-המשפט בישראל פסק בשבוע שעבר, הרשיע אדם בעבירות חמורות של ריגול. האם מותר לסמכות שלטונית להתערב לפני גזירת הדין? – לא, בשום פנים ואופן לא. אם תבטל לחלוטין, כפי שאתה מציע, את עקרון הסובידיציה, אמירה כזאת של רשות שלטונית או של חבר כנסת – לא רק שהיא לגיטימית, אלא היא גם מותרת, היא חוקית. והעניין הזה, חבר הכנסת פינס, נדמה לי שלא אותו אתה רוצה. כלומר, העיקרון הזה של זכותו של אדם להיות מוגן ולא מופלל בטרם גזירת דין או בטרם פסק-דין הוא עיקרון שגם אתה לא רוצה לוותר עליו. העיקרון הזה מעוגן היטב במשפט העברי ומעוגן היטב בזכויות האדם בעולם.

יש הצעת חוק – לא הבאתי אותה היום; היא הוגשה, במקרה או שלא במקרה, על-ידי והיא מציעה משהו אחר, חבר הכנסת פינס. היא מציעה לבטל את הניסוח הקיים – כן, כי הוא בלתי אפשרי, הוא באמת מתקופת המנדט, אבל הוא משאיר כמה איסורים: למשל, רשות שלטונית, למשל, כוונה לשבש את ההליכים. עניין הכוונה פה הוא מאוד חשוב, כי אמירה בעיתון שאין אתה כוונה היא דבר אחד, ואמירה של ראש ממשלה או של רשות שלטונית, שיש אתה כוונה, היא עניין שונה לחלוטין. לכן אני מציע שתקבל את העיקרון, שאנחנו לא עושים בחקיקה שום דבר שיכביד על החשוד, על הנאשם וגם על המורשע; שאסור לעשות דבר כזה. זה רק תפקידו של בית-המשפט, ואסור לאיש להתערב ואסור לאיש ליצור בעניין הזה משקל לא הוגן ולהטיל נטל לא הוגן על בית-המשפט.

לכן בנוסח הנוכחי, חבר הכנסת אופיר פינס, נדמה לי שהחוק הזה יש אתו בעייתיות רבה בכל מה שקשור לזכויות האדם. נדמה לי שצריך היה להצביע בעד נוסח אחר, מרוכך יותר. אם היית מציע נוסח אחר, שמבטל את עניין הסוביודיצה הקיים, אבל עדיין קובע איסורים על השיח הציבורי, קובע מה אסור – את זה לא עשית, ונדמה לי שזה פגם גדול בהצעת החוק.

היו"ר ל' חזן:

תודה. חבר הכנסת אופיר פינס, אתה רוצה להשיב? בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אין ספק שיהיה דיון רציני מאוד בוועדת החוקה, חוק ומשפט על הצעת החוק.

קריאה:

אם זה יגיע לשם.

אופיר פינס-פז (העבודה):

חברי חברי הכנסת, אני רוצה לומר שהדברים של חבר הכנסת דדי צוקר הם דברי טעם, וההצעה שלי היא לא הצעה מושלמת. היא הצעה של פתיח של חקיקה, שצריך להשלים אותה, ואני חושב שהדברים שאמרת לגבי סייגים לגבי אנשי סמכות, אנשי שלטון, אנשי ממשל, הם דברים ראויים, ואני אתחשב בהם באופן מוחלט בתהליך החקיקה, אם החוק הזה יעבור את הקריאה הטרוםית. תודה.

היו"ר ל' חזן:

תודה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק בתי-המשפט (תיקון – ביטול הגבלת הפרסום) (סוביודיצה), התשנ"ח-1997, של חבר הכנסת אופיר פינס-פז, והעברתה לוועדת החוקה, חוק ומשפט. מי בעד? מי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 13

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 3

נמנעים – 3

ההצעה להעביר את הצעת חוק בתי-המשפט (תיקון ביטול הגבלת הפרסום) (סוביודיצה), התשנ"ח-1997, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ל' חזן:

רוב של 13 בעד, שלושה מתנגדים ושלושה נמנעים. אני קובעת, שהצעת החוק התקבלה בקריאה טרומית והיא מועברת בזאת לוועדת החוקה, חוק ומשפט, להכנה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק לתיקון המרשם הפלילי ותקנת השבים (תיקון – רשות עיון לראשי עיריות), התשנ"ז-1996

(הצעת חבר הכנסת ר' ריבלין)

היו"ר ל' חזן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא: הצעת חוק לתיקון המרשם הפלילי ותקנת השבים (תיקון – רשות עיון לראשי עיריות), התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת ראובן ריבלין; הצעת חוק פ/740. הנמקה מהמקום, אדוני.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, אני חוזר על הצעתי ומבקש רק להביא לידיעת המליאה שהסכמתי עם משרד המשפטים ועם הממשלה שאנחנו נגביל את החוק במובן זה, שבמקום להתייחס לעירייה, יש מקום להתייחס לרשות מקומית, כמו למכלול ההסדרים עם המועצות המקומיות האחרות.

את המידע יוצע שלא להעביר לראש העירייה עצמו, או לראש הרשות המקומית, אלא למנכ"ל הרשות המקומית, למבקר הרשות או ליועץ המשפטי, וזאת מבחינת מגבלות חופש המידע. במגבלות אלה אני מתחייב לבקש מהוועדה המתאימה להכין את הצעת החוק לקריאה ראשונה.

אני מבקש להעביר את ההצעה לוועדת הפנים של הכנסת, כמובן.

דוד צוקר (מרצ):

לא, זה חוק של ועדת החוקה.

סאלח טריף (העבודה):

ועדת הפנים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ועדת הפנים, אמרתי.

היו"ר נ' חזן:

אם הצעת החוק תעבור, ועדת הכנסת תחליט באיזו ועדה היא תידון.

אני מבינה שיש הסכמת הממשלה. שר המשפטים איננו כאן. חבר הכנסת אפי אושעיה ביקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת ריבלין. נשמע, חבר הכנסת בן-צור.

אפי אושעיה (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מתנגד משני טעמים. חבר הכנסת ריבלין, אם תקשיב לי, אולי תתקן את העובדות שאני הולך לציין ונוכל ללמוד את העניין יחד.

רבותי חברי הכנסת, אני מבקש לומר שאינני מסכים להצעת החוק משני טעמים. הטעם הראשון הוא, שאם כבר אדם מתקבל לעבודה בעירייה ועובד בעירייה, לא הייתי רוצה שילכו לעיין במרשם הפלילי לאחר שהתחיל לעבוד שם. אני מסכים שאפשר להתנות תנאי, שעובד שבא לעבוד ברשות מקומית צריך להציג תעודת יושר וכן הלאה, אבל אחרי שהוא התחיל לעבוד, אחרי שקיבלו אותו לעבודה,

להתחיל לחפש מה היה אתו בעבר? מה גם שברשויות מקומיות, חבר הכנסת ריבלין, מקבלים לעבודה אנשים שהיתה להם הרשעה פלילית, וזאת מטעמי שיקום וכן הלאה, ולא הייתי רוצה שראש רשות ינצל את העובדות הללו לצרכים פוליטיים מקומיים ולפיטורי עובדים שנכנסו לעבודה ברשות המקומית לאחר ששוקמו על-ידי רשויות, עובדים שיש להם הרשעה פלילית, ולהשתמש בעניין הזה כדי להוציא אותם בדיעבד. זו הנקודה הראשונה.

נקודה שנייה: ההרחבה שבה נקבת כרגע, היינו, לאפשר לא רק לראש הרשות – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לראש הרשות – לא. זה נתון רק ליועץ המשפטי, למבקר העירייה או למנכ"ל.

אפי אושעיה (העבודה):

או למנכ"ל, ולזה אני מתנגד. אני אומר שליועץ המשפטי – כן, למבקר העירייה – כן, ולמנכ"ל, שאיננו מינוי מקצועי בלבד ברשויות המקומיות – לא. כפי שאתה יודע, מנכ"לים אינם רק אנשי מקצוע. הם בדרך כלל באים מהמיליה של ראש העירייה שבחר את אנשי אמונו, ואני סומך יותר על המשפטנים ועל מבקר העירייה, שיש לו גם סמכות משפטית כזו או אחרת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה רוצה להיות ראש עירייה? אני רוצה להסביר לך. מבקר העירייה והיועץ המשפטי לעירייה הם ידיו הארוכות של המנכ"ל, שלא תהיה אי-הבנה. יש להם, כמובן, גם מחויבויות מקצועיות, אבל הם ידו הארוכה של המנכ"ל.

אפי אושעיה (העבודה):

אני מסכים שזה קורה כך בפועל, אבל המחוקק לא צריך לתת לזה ביטוי, כי היועץ המשפטי של העירייה רואה את עצמו כשליחו של היועץ המשפטי לממשלה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

אפי אושעיה (העבודה):

חבר הכנסת ריבלין, הערת לי הערה, ואני משיב לך שהיועץ המשפטי של העירייה רואה את עצמו כשליח של היועץ המשפטי לממשלה, וכך הוא גם מתנהג, ומבקר העירייה רואה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בעניינים פליליים.

אפי אושעיה (העבודה):

לא רק בעניינים פליליים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

אפי אושעיה (העבודה):

לא רק בעניינים פליליים, ולא יהיה נכון לומר שכל היועצים המשפטיים ברשויות המקומיות הם שליחיהם של ראשי העירייה לכל דבר ועניין. אותו דבר גם מבקר העירייה.

ולכן, אם תסכים למגבלות שאני מדבר עליהן, אני לא אתנגד, כמובן. אבל על-פי רוח ההצעה, כפי שהצגת אותה כרגע, אני בכל זאת אתנגד בשל הנקודות שמצאתי לנכון להציג בפני הבית.

דוד צוקר (מרצ):

אני חושב שאתה צריך להיות שותף לצמצום מספר הגופים שזכאים לקבל מידע כל כך דיסקרטי על אנשים. גם אם לא היה בעירות – – – הבעייתיות שציין חבר הכנסת אפי אושעיה – – – לפי דעתי, אסור להרחיב, צריך לצמצם את מספר האנשים שמקבלים את האינפורמציה.

משה גפני (יהדות התורה):

למה דווקא ראשי רשויות? למה לא בעלי מפעלים?

אפי אושעיה (העבודה):

משום שלעובדי מדינה יש נציב שירות המדינה. אז אם יש עובדי מדינה, חשב חבר הכנסת ריבלין שצריך להרחיב.

אני מסכם את דעתי כך – לדעתי, לא צריך לתת פרטים אישיים מהמרשם הפלילי על אנשים, במיוחד משום שהמשטרה שלנו צוברת את התיקים האלה שנים רבות. הרשעות, לפעמים על דברים שטותיים, לא נמחקות.

הי"ר ל' חזן:

כן, חבר הכנסת אושעיה.

אפי אושעיה (העבודה):

ויש חשש שיעשו בזה שימוש פסול, ושנית – מהטעמים שכבר נימקתי, אני מבקש להסיר את הצעת החוק. תודה.

הי"ר ל' חזן:

תודה רבה. חבר הכנסת ריבלין, בבקשה. עדיין יש לו האפשרות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברותי וחברי חברי הכנסת, חבר הכנסת אפי אושעיה ודדי צוקר, כיום התוספת באה ומגדירה מי רשאי לקבל אותו מידע. מדובר, למשל, על עובדי מדינה.

אפי אושעיה (העבודה):

32 גופים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נכון, 32 גופים. השאלה היא, אם אנחנו לא רואים את הרשות העירונית כאותה רשות ציבורית שנותנת את השירותים לאזרח, ואנחנו באים ורוצים באותו היגיון שנשתכח מלבה של ועדת החוקה, חוק ומשפט לבוא ולראות את השלטון המקומי בדיוק כמו שלטון מרכזי בכל מה שקשור לצורך קיום מנגנון, שיהיה ללא דופי, עד כמה שאפשר. הרי אנחנו יודעים, שגם כאשר אנחנו מבקשים לברר ולברור את האנשים שאנחנו מקבלים לשירות הציבורי, פעמים אנחנו נכשלים.

דוד צוקר (מרצ):

אשאל אותך שאלה – מנכ"ל משרד החינוך או מנכ"ל משרד הדתות צריך לקבל את האינפורמציה על העובדים, או שמא – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יפה.

דוד צוקר (מרצ):

אני לא חושב שמנכ"ל משרד החינוך יכול לקבל את האינפורמציה – – – או משרד התעשייה והמסחר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני פשוט רוצה ללכת צעד אחר צעד ולסיים את תשובתי, כדי שנבהיר בינינו את הדברים. הרי מדובר כאן בשירות שניתן לאזרח, ואם יש איזו הנמקה והצדקה למסירת מידע לגופים שנתנו להם בתוספת, ממילא גם העירייה ביניהם.

עכשיו השאלה היא, אם ראש העיר, שהוא אישיות פוליטית לכל דבר, וכבר היו דברים מעולם, הוא האדם הראוי שאנחנו נסיר למענו את המגבלה. והנה באתי ואמרת – בעצה אחת עם משרד המשפטים, קיבלתי את עמדתו, שהיא עמדתו הבסיסית של חבר הכנסת דדי צוקר, וכפי שהדברים באו מפיו גם עמדתו של חבר הכנסת אפי אושעיה – הסכמתי מייד ואמרת: אתם צודקים, לא חשבתי על עניין זה. פשוט חשבתי לבוא עוד הפעם, כמו בחוק מבקרי העירייה – והכול נובע מתיקונים לחוק הנוגע לביקורת העירייה וממעמד מבקר העירייה. אז לית מאן דפליג כרגע בינינו, שאם יימסר החומר למבקר העירייה או ליועץ המשפטי, זה מקובל עלינו.

הוספתי על דעת משרד המשפטים גם את מנכ"ל העירייה. ייתכן מאוד שמנכ"ל, כמכהן במשרת נאמנות, נגוע באותה נגיעה פוליטית. אני מוכן לבדוק בוועדה אם ראוי לתת את הסמכות הזאת גם למנכ"ל העירייה.

אני רק רוצה לומר לך דבר אחד, חבר הכנסת אפי אושעיה, על מנת שהדבר יהיה ברור בפרוטוקול. אני מוכרח לומר, שבשנות שירותי במועצת העיר ירושלים, התפקיד של מבקר עירייה, כך גם לפי חוק המבקרים הפנימיים והתיקונים השונים שנעשו לחוק זה, וכל מה שקשור למבקר העיריות ועצמאות הביקורת – אלה הם, בסופו של דבר, בכל זאת, ידו הארוכה של המנכ"ל, כי הם באים לבקר עבור המנכ"ל את העירייה ואת מחלקותיה, ואינם משמשים כביקורת נגד המנגנון המרכזי, ראש העיר והמנכ"ל, אלא אם כן באמת מגלים אגב ביקורתם איזה דבר שנוגע להוראות או להנחיות שלהם.

צריך להבין זאת בצורה מפורשת, מבקרת המדינה היא זאת שמבקרת –

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת ריבלין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסיים.

– גם את העירייה ואת פעולותיה.

לכן אני מציע, במגבלה זו, שהמידע לא יועבר לראש העיר, אלא יועבר רק לשלוש הפונקציות המוזכרות בהצעה הטרומית, להעביר את הצעת החוק לוועדה על מנת להכין אותה לקריאה הראשונה. אם אתם תשתכנעו, ונשתכנע שלא נעביר גם למנכ"ל העירייה אלא רק לשתי הפונקציות של מבקר ושל יועץ משפטי – גם זה מקובל עלי, ובלבד שגם לעירייה תהיינה האפשרויות לקבל את המידע שזכאים לו אחרים לפי החוק, בהתאם לתוספת הראשונה – – –

היו"ר ל' חזן:

תודה. אני מודה לך, חבר הכנסת ריבלין.

חברי הכנסת, נעבור להצבעה על הצעת חוק לתיקון המרשם הפלילי ותקנת השבים (תיקון – רשות עיון לראשי עיריות), התשנ"ז–1996, של חבר הכנסת ראובן ריבלין, על העברתה לוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת – בעצם ועדת הכנסת תקבע.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 3

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 4

נמנעים – 1

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת

חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים (תיקון רשות עיון

לראשי עיריות), התשנ"ז–1996, נתקבלה.

היו"ר ל' חזן:

ברוב של ארבעה מתנגדים מול שלושה תומכים ונמנע אחד – לצערי, הצעת החוק נפלה, חבר הכנסת ריבלין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

גם זה יכול לקרות.

הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2) (תיקון מס' 4), התשנ"ח–1998

(הצעת חבר הכנסת ד' צוקר)

היו"ר ל' חזן:

אנחנו עוברים לסעיף הבא: הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2) (תיקון מס' 4), התשנ"ח–1998, של חבר הכנסת דוד צוקר; הצעת חוק פ/2057. יש כאן קצת בלבול בשם, אדוני.

קריאה:

היו"ר ל' חזן:

תיקון מס' 2 ותיקון מס' 4? כן, אדוני.

דוד צוקר (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, אני רק רוצה לומר לפני תחילת הדברים, שיהיו קצרים מאוד, שהתחייבתי בפני שר המשפטים ואנשי משרד המשפטים, שהנוסח הסופי של הצעת החוק – תיכף יובן מה היא – יהיה על דעתם, וזו היתה ההתניה לתמיכת הממשלה.

הצעת החוק פשוטה מאוד. הכנסת גמרה לתקן הצעת חוק ממשלתית והצעות חוק פרטיות שהסדירו את עניין אימוצי חוץ-לארץ, ובעצם אימוצי חוץ-לארץ יכולים להתבצע רק באמצעות עמותות.

החוק הזה הוא באמת מתוקן, מסודר, מאורגן – התגלתה רק בעיה אחת. מותר לאמץ רק באמצעות עמותות, אלא שעמותות לא קמו, ואי-אפשר, ולא צריך, לא צודק ולא אנושי למנוע מהאנשים לאמץ אימוצי חוץ-לארץ.

הי"ר ל' חזן:

אגב, רק בשבוע האחרון קיבלתי שתי פניות בדיוק בעניין הזה.

דוד צוקר (מרצ):

נוצרה מצוקה, שהיית עדה לה בשתי הפניות הללו, שמצד אחד החוק הוא באמת יוצא מן הכלל, המחוקק עשה עבודה נהדרת, אבל המציאות יותר חזקה מהמחוקק, ובעצם, אין היום אפשרות, החל מן ה-30 ביוני, לאמץ אימוצי חוץ-לארץ, שכן אימוץ שאיננו באמצעות עמותה יהיה בלתי חוקי.

מוצע כאן – לא על-פי הנוסח שאני מציע, אבל לפי העיקרון שאני מציע, והוא זה שמקובל על הממשלה, ולזה התחייבתי ללכת אתה – שנאריך לפרק זמן שיוסכם על הממשלה ועל ועדת החוקה את תקופת הביניים. בתקופה זו, עד אשר העמותות תקלוטנה את כל הביקוש – ויש כמה עמותות בתהליך אישור – יהיה אפשר ללכת בשני מסלולים: או באמצעות עמותה, ומי שאיננו יכול, באמצעים הפרטיים, כפי שזה מתבצע עכשיו. אני מעריך שזה יהיה בסביבות שישה, תשעה, אולי 12 חודש – שוב, כפי שיוסכם עם הממשלה – ובלבד שלא ניצור מצב שעדים לו חברי כנסת רבים בפניות שהם מקבלים, שאנשים לא יכולים היום לאמץ אימוצי חוץ-לארץ, אף שהחקיקה באמת מתוקנת לעילא ולעילא.

הי"ר ל' חזן:

רק שאלה אחת, מדוע צריך בשלב זה חקיקה? אי-אפשר להסדיר את העניין – – –

דוד צוקר (מרצ):

אי-אפשר בתקנות, משום שבחקיקה הראשית הוגבל זמן פרק הביניים, והוא מסתיים, כאמור, בשבוע הבא.

היו"ר ל' חזן:

תודה לחבר הכנסת דדי צוקר. חברי הכנסת, אין שר משיב, וגם אין מתנגדים, או חברי כנסת שביקשו להסיר.

חבר הכנסת גפני, אודה לך אם תפסיק לדבר בפלאפון במליאה, תודה.

חברי הכנסת, צלצלנו. אמתין עוד כדקה, ונעבור להצבעה. אם מותר לי לומר, חבר הכנסת צוקר, הדבר חשוב מאוד. אני מבינה שקיימת מצוקה אמיתית – – –

דוד צוקר (מרצ):

ההערכה היא, שיש 600 אימוצי חוץ-לארץ בשנה, ונוצרה מצוקה, כפי שהסברתי. התחיל לחץ מאוד גדול, ואם לא ניענה לו – – –

היו"ר ל' חזן:

בהחלט. האם אתה חושב שתצליח להעביר את החקיקה במהרה?

דוד צוקר (מרצ):

חבר הכנסת חנן פורת ושר המשפטים הבטיחו לי – – –

היו"ר ל' חזן:

יפה. אני מברכת על היוזמה, אם מותר לי לומר.

חברי הכנסת, נעבור להצבעה על הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2) (תיקון מס' 4), התשנ"ח – 1998, של חבר הכנסת דוד צוקר, על העברתה להכנה לקריאה ראשונה בוועדת החוקה של הכנסת.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 6

נגד – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק אימוץ ילדים (תיקון מס' 2) (תיקון מס' 4),
התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר נ' חזן:

רוב של שישה בעד, מתנגד אחד, אין נמנעים. אני קובעת, שהצעת החוק עברה בקריאה מוקדמת
והיא מועברת בזאת לוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת להכנה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון), התשנ"ז-1997

(הצעת חבר הכנסת ז' בויס)

היו"ר נ' חזן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-יומנו: הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו
(תיקון), התשנ"ז-1997, של חבר הכנסת זאב בויס – הצעה פ/1046.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, ההצעה הזאת מבקשת להוסיף לחוק הרשות השנייה לטלוויזיה
ורדיו שתי מלים: "פגיעה בקטינים", שהן תוספת לשורה של איסורים של שידור לגבי קבוצות מסוימות
או נושאים מסוימים.

לפני כשבעה חודשים צפיתי בשידור בערוץ השני בטלוויזיה, בתוכנית "החרצופים", בקטעים שבהם
הופיעו ילדי ראש הממשלה בדמות בובות חרצופיות.

אני רוצה לומר מייד, חברי הכנסת, התוכנית הסאטירית הזאת היא בעיני משב רוח מרענן. לא רק משום שהסאטירה כסאטירה היא אבן בוחן של משטר דמוקרטי – יכולתו לקבל ולעכל ביקורת עוקצנית היא מבחן לאיתנותו – אלא גם משום שאני סבור, שהתוכנית הספציפית הזאת היא מצוינת בדרך כלל, והיא גם שומרת על רמה גבוהה. אבל, כאמור, התוכנית הספציפית כשלה כאשר שררבה לניגוח הסאטירי המקובל את הילדים הקטנים של ראש הממשלה.

נדמה לי שמיותר להסביר את ההבחנה, שראוי שתתקיים, בין הפעלת הסאטירה כלפי בוגרים, וכלפי נבחרי ציבור בפרט, לבין ילדים. אגב, כאשר מדובר בנבחרי הציבור, צריך לומר בגלוי שאנחנו "מתים" להיכנס לתוכניות כאלה, ועד כדי כך אנחנו להוטים להיראות ולהישמע, שאנו חשים נעלבים ונפגעים כאשר אין אנו מזכרים או אין אנו נראים במדיה, וברבות הזמן נקבע הרייטינג הציבורי של מנהיגיו ופרנסיו על-פי מדד החרצוף, כלומר, מי זכה להיכלל במועדון האקסקלוסיבי של הבובות ומי נשמטה דמותו מהפרצופים המעוותים המרצדים על המסך.

אבל לא כן הדבר לגבי ילדים. זו לא סתם שאלה של היותם קטינים, כלומר, חסרי אונים מול שימוש ציני שנועד לנגח את הוריהם, יהיו אלה חשופים ככל שיהיו. עלינו לזכור, ששימוש כזה בילדים הופך אותם טרף לחבריהם בני גילם. הרי מן המפורסמות – ואדוני סגן שר החינוך בוודאי יודע, שיש תופעה שהילדים מאוד אכזריים בהתייחסות שלהם כלפי חבריהם. לכן אין לקנא בילד שנפל קורבן לתוכנית סאטירית שנצפית על-ידי חבריו. הם "יאכלו אותו בלי מלח", בלשונם, שעה שהוא ייכנס למחרת בשערי בית-הספר.

אולי צריך לומר עוד מלה לגבי עניין קטינים בכלל מול מדיה, מול פרסומת. אני מדבר על הופעת קטינים בשידורי טלוויזיה וחשיפתם באמצעי תקשורת. אני לא מדבר על התופעה ככלל, כי צריך לעשות פה הבחנה חדה בין מצב שבו מדובר בהופעה מרצון ומתוך נכונות של ההורים או האפוטרופסים, לבין מצבים כמו זה, אשר בהם משרבבים את הקטינים לתוך המשחק הפוליטי של המבוגרים, תוך שימוש בהם כדי לנגח את השחקנים הראשיים.

לסיכום, בחברה בריאה ומתוקנת אסור לאפשר התקפה על ילדים או שימוש בהם כשבט להצליף בו בפניהם של קרוביהם, נבחרי הציבור.

הי"ר ל' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת בויס, ומזמינה את סגן שר החינוך, התרבות והספורט להשיב על הצעת החוק בשם הממשלה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, מטרת הצעת החוק – הגנה על קטינים מפני שידורי טלוויזיה ורדיו, העלולים לפגוע בהם – עולה בקנה אחד עם מחויבותה של מדינת ישראל לפי סעיף 17 לאמנה בדבר זכויות הילד.

התיקון המקורי של החוק גורף מדי, כי הוספת איסור לשדר שידור הפוגע בקטינים, כמוצע, תיצור עבירה פלילית עצמאית של שידור שידורים שיש בהם פגיעה בקטינים. יתר על כן, קביעת עבירה כאמור תפגע בחופש הביטוי מעבר לנדרש לשם הגנה על קטינים מפני פרסומים מזיקים ומעבר למתחייב מן האמנה בדבר זכויות הילד.

דרך חקיקתית ראויה יותר ליישום מחויבותה של מדינת ישראל על-פי האמנה היא לתקן במקביל את שלושת החוקים העוסקים בשידורים – חוק הרשות השנייה, חוק הבזק וחוק רשות השידור – באופן שיקבע לכולם סמכות חובה לגופים העומדים בראש מוסדות אלו לקבוע בכללים איסורים שמטרתם מניעת פגיעה בקטינים בשידורים.

בכפוף להסכמת המציע לתיקון ההצעה כאמור, תתמוך הממשלה בהצעה. להצעה בנוסח המקורי הממשלה מתנגדת. על כן אני מציע להעביר את הצעת החוק המתוקנת לוועדת החינוך, על מנת שתכין אותה לקריאה ראשונה. תודה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

התיקון הוא להחיל את התיקון על כל שלושת החוקים שהזכרת?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כן.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני מקבל.

היו"ר ל' חזן:

אני מודה לסגן שר החינוך.

חברי הכנסת, אנחנו נעבור להצבעה על הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון), התשנ"ז – 1997, של חבר הכנסת זאב בויס, העברה לוועדת החינוך של הכנסת. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 14

נגד – אין

נמנעים – 2

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (תיקון),

התשנ"ז-1997, לדיון מוקדם בוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ל' חזן:

רוב של 14 בעד, אין מתנגדים ושני נמנעים. אני קובעת, שהצעת החוק עברה בקריאה טרומית, והיא מועברת בזאת לוועדת החינוך של הכנסת להכנה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק הרשויות המקומיות (תיקוני חקיקה) (הסדרי בחירות), התשנ"ח-1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ל' חזן:

חברי הכנסת, הסעיף הבא: הצעת חוק הרשויות המקומיות (תיקוני חקיקה) (הסדרי בחירות), התשנ"ח-1998, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. יציג את ההצעה יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, חבר הכנסת סאלח טריף.

סאלח טריף (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, ועדת הפנים ואיכות הסביבה מביאה בפניכם את הצעת חוק הרשויות המקומיות (תיקוני חקיקה) (הסדרי בחירות), התשנ"ח-1998, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

למעשה, הצעת חוק זו באה לתקן מצב קיים מעוות. לפי המצב הנוכחי, כל סיעה מסיעות הכנסת רשאית להגיש רשימת מועמדים בבחירות למליאת מועצות הרשויות המקומיות – עיריות או מועצות – וגם להגיש הצעת מועמד לכהונת ראש רשות מקומית, דהיינו, ראש עירייה או ראש מועצה.

לעומת זאת, מפלגה שהיא חלק מסיעה בכנסת אינה רשאית להגיש רשימת מועמדים, לא למליאת המועצות המקומיות וגם לא למועמדות לראש העיר או ראש המועצה, ובהצעת חוק זו אנחנו מציעים

לתקן את המצב ולאפשר גם למפלגה המהווה חלק מסיעות הכנסת ואשר יש לה נציג בכנסת, להגיש רשימת מועמדים בבחירות לרשויות המקומיות, להגיש גם רשימות של מועמדים לראשות הרשות המקומית.

מוצע גם לתקן בחוק את נושא המימון, כמובן. אנחנו מסדירים בחוק זה גם את נושא המימון, ומוצע לתקן את החוק העוסק במימון בחירות לרשויות המקומיות ולהעניק מימון גם למפלגה, כאמור, המגישה רשימת מועמדים בבחירות למועצת רשות מקומית.

זאת אומרת, בקו כללי ואחרון, אנחנו גם עושים כל מיני תיקונים טכניים שמתלווים לחוק, כדי להכניס אותם נכון לחוק הראשי של הבחירות לרשויות המקומיות. אנחנו גם נותנים למפלגה, למשל, זכות עדיפות לסמן את רשימתה בכינוי שהוא שמה הרשום בפנקס המפלגות ובאות שצוינה כאות הסימון של המפלגה בהודעה ליושב-ראש הכנסת לפי סעיף 36. אלא אם יש איזו בעיה עם אחת הסיעות היוצאות או הקיימות באותה רשות מקומית, תהיה עדיפות לאותה סיעה – אם יש מחלוקת או יש זרות באותיות בין הסיעה ובין אותה מפלגה שיש לה נציג או רשימת מועמדים לאותה רשות מקומית.

על כן, רבותי, התיקון הזה נחוץ, הגון והגיוני, ואני מבקש מכם לתמוך בהצעת החוק הזאת אשר מוגשת ללא הסתייגויות. תודה.

היו"ר ל' חזן:

אם כן, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה על הצעת חוק הרשויות המקומיות (תיקוני חקיקה) (הסדרי בחירות), התשנ"ח-1998 – סעיף 1 עד 3.

הצבעה מס' 10

בעד סעיפים 1-3 – 24

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 1-3 נתקבלו.

היו"ר ל' חזן:

רוב של 24 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת, שהצעת החוק עברה בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית על חוק הרשויות המקומיות (תיקוני חקיקה) (הסדרי בחירות), התשנ"ח-1998. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 11

בעד החוק – 23

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק הרשויות המקומיות (תיקוני חקיקה) (הסדרי בחירות), התשנ"ח-1998, נתקבל.

היו"ר ל' חזן:

רוב של 23, אין נגד, אין נמנעים – אני קובעת, שהצעת החוק עברה בקריאה שלישית. ברכות ליוזמי החוק.

חבר הכנסת טריף, אם ברצונך להגיד מהמקום כמה דברי תודה, בבקשה.

סאלח טריף (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

גברתי היושבת-ראש, רציתי להגיד תודה למשרד המשפטים, לגברת נוגה ענתבי, ולאנה שניידר, היועצת המשפטית של ועדת הכספים שסייעה לנו להכין את הצעת החוק הזאת בצורה מהירה וטובה. אני רוצה להודות להן ולכל אלה שסייעו לנו במשרדי הממשלה, לרבות הממונה על הבחירות, עורך-הדין אהוד שילת ממשרד הפנים. אני חושב שללא עזרתם לא היינו מגיעים – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

ולוועדת הכנסת.

סאלח טריף (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

ולוועדת הכנסת, במיוחד ליושב-ראש שלה, חברי הטוב, חבר הכנסת פנחסי, שבטוב לבו סייע לנו ופטר אותנו מחובת הנחה. אני מודה לכולכם.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

גם אני רוצה להודות – ליושב-ראש ועדת הפנים.

היו"ר נ' חזן:

ותודות גם ליושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה על כך שזירז באופן יעיל את החקיקה בנושא הזה.

שאלות ותשובות

היו"ר נ' חזן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: שאלות לשר החינוך, התרבות והספורט. ישיב סגן שר החינוך התרבות והספורט.

קרן לעידוד יוזמות ייחודיות

חבר הכנסת נ' דהן שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

במשרדך פועלת קרן לעידוד יוזמות ייחודיות.

רצוני לשאול:

1. מה היה תקציב הקרן בשנים 1995, 1996, 1997 וכמה השנה?

2. מי פנה בארבע השנים האחרונות לקרן ועבור אילו פרויקטים?

3. את מי תקצבה הקרן בארבע השנים האחרונות, באילו סכומים, ובעבור אילו פרויקטים?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

3-1. הקרן לעידוד יוזמות חינוכיות היא קרן פרטית לחלוטין, שאנשיה-חבריה הם אנשים פרטיים ולא עובדי משרד החינוך. תקציב הקרן בא מתורמת מחוץ-לארץ, אשר מממנת את פעולותיה של הקרן זה 30 שנה. הקרן אינה מקבלת כל עזרה כספית ממשרד החינוך, התרבות והספורט.

היו"ר ב' חזן:

שאלה נוספת לחבר הכנסת נסים דהן. בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני סגן השר, מהתשובה שלך עולה, שאין כלל קשר בין משרד החינוך לבין הקרן. יכולת לומר בפשטות: מה אתה רוצה ממני? הקרן הזאת אין לה שום קשר למשרד החינוך, היא לא מתקצבת על-ידי משרד החינוך, המנהלים שלה פרטיים, היוזמות שהיא מעודדת או לא מעודדת הן בסמכותה הבלעדית, ולמשרד החינוך אין שום קשר לקרן.

אבל, אדוני סגן השר, אני אומר לך, שיש קשר הדוק בין משרד החינוך לקרן, להנהלת הקרן. יש להם פרויקטים משותפים. משרד החינוך מתאם עם הקרן והקרן עם משרד החינוך את הפעולות שלה. אם אין שום קשר, אני לא מבין מה המחויבות של אותה קרן למשרד החינוך. ואולי בכל זאת, מהן היוזמות שאותה קרן כל כך שמחה לעודד?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

ובכן, אשר לתחום התקציבי, אין קשר בין משרד החינוך לקרן. אבל הקרן נעזרת מבחינה פדגוגית במשרד החינוך, ולכן את ההחלטות על הפניית התקציבים שלה היא עושה לבד. היא לא מתייעצת עם משרד החינוך, אלא בנושאים הפדגוגיים בלבד.

נסים דהן (ש"ס):

מה הן היוזמות? לא קיבלתי תשובה.

היו"ר ב' חזן:

קיבלת תשובה, למיטב הבנתו של סגן השר. אדוני סגן השר, יש לך מה להוסיף?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

לא.

זכאי תעודת בגרות בקרב בני המגזר הבדואי

חבר הכנסת ש' בן-עמי שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ט"ז בסיוון התשנ"ח (10 ביוני 1998):

מצורפת כתבה מעיתון "הארץ" בנוגע לאחוז הנמוך של זכאי תעודת בגרות בקרב המגזר הבדואי. כמו כן, מפורטות המלצות הוועדה בראשות ד"ר יוסף גולדשטיין להעדפה מתקנת. הוועדה מונתה על-ידי השר זבולון המר, זיכרוננו לברכה.

רצוני לשאול:

1. האם מתכוון משרד החינוך לאמץ את המלצות הוועדה?

2. אם כן – מתי יתחיל ביצוע?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. בדעת משרדנו לאמץ את המלצות הוועדה לתוכנית חומש למגזר הבדואי בצפון. המשרד בא בדברים עם משרד האוצר על מנת שייטול חלק בתקציב הנדרש ליישום ההמלצות, שכן בתקציב משרדנו לא ניתן ליישם את ההמלצות במלואן.

בכל מקרה, המשרד יתחיל את ביצוע של ההמלצות באופן חלקי החל משנת הלימודים תשנ"ט.

ביקורת שלאחר הבחינות של מועצת חאי-החשבון

חבר הכנסת ז' בוים שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

נציגי האוניברסיטאות זכאים ליטול חלק בביקורת שלאחר הבחינות של מועצת רואי-החשבון, ואילו לנציגי המכללות אין ייצוג.

רצוני לשאול:

1. האם מודע משרד החינוך לשוני זה?

2. כיצד יפעל בנדון?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. במסגרת המכללות האזוריות שבחסות אקדמית ובאחריות אגף המכללות אין מלמדים ראיית-חשבון. לכן אין אנו מודעים לבעייתיות שמעורר חבר הכנסת זאב בוים.

סיוע משרד החינוך לעמותת "סולם"

חבר הכנסת י' וקנין שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

עמותת "סולם" מפעילה בארבעה מבנים בירושלים מסגרות לילדים מוגבלים, כ-150 במספר. הוצאות העמותה רבות, וסיוע משרדי הממשלה לא מכסה את העלות הריאלית. הם מוכרים על-ידי משרדך.

רצוני לשאול:

1. האם סייע להם משרדך בחמש השנים האחרונות?

2. אם כן – באילו סכומים?

3. אם לא – מדוע לא?

4. הייבדק אם ניתן לסייע להם באופן ניכר?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

4-1. מסגרות החינוך בבעלות "סולם" מתוקצבות בהתאם לכללים הנהוגים במסגרות החינוך המיוחד ובהתאם לקריטריונים אחידים על-פי הנחיות חוק חינוך מיוחד, התשמ"ח-1988. במסגרת יישום החוק קיבלו בשנת הלימודים התשנ"ח כל מסגרות החינוך המיוחד תשלומים עבור הצטיידות. עמותת "סולם" קיבלה 37,500 ש"ח לנושא זה.

על-פי הנחיות חוזר המנהל הכללי מיוחד, שכפול 37, התשנ"ז, ושכפול 38, התשנ"ח – "תשלומים עבור תלמידי חוץ" – בעלות הקולטת תלמידים מהחינוך המיוחד זכאית לגבות מהרשויות המקומיות השולחות תשלום עבור תלמידי חוץ בעד החלק היחסי של הוצאות החינוך הבסיסיות לתלמיד שאינן מכוסות על-ידי תקציב משרד החינוך והתרבות ומשרדי ממשלה אחרים.

תשלום עבור תלמידי חוץ מחויב מתוקף אחריות הרשויות המקומיות השולחות תלמידים הגרים בתחומן, על-פי המשתמע מחוק לימוד חובה, התש"ט-1949, ובחינוך המיוחד תשלום מחויב גם מחוק חינוך מיוחד, התשמ"ח-1988, פרק ב', סעיף 4(ג).

עקב קשיי גבייה של עמותת "סולם" וכמה רשויות, סייע משרד החינוך באכיפת החוב הכספי. בשנת הלימודים התשנ"ז הועבר אליהן תשלום בגין חובה של עיריית ירושלים בלבד על סך 899,917 ש"ח, ובשנת התשנ"ח נגבה סכום בסך 1,129,128 ש"ח מהרשויות בית-שמש, ביתר-עילית ובני-ברק.

כמו כן הועברו תשלומים עבור סיוע בשכר-דירה ותשלומים שוטפים עבור העסקת גננות וסייעות על-פי הקריטריונים המקובלים בחינוך המיוחד.

ילדי החינוך המיוחד בכלל המגזרים, המוכר והרשמי, מתוקצבים על-פי חוק כלכל ילדי ישראל, ועמותת "סולם" ביניהם.

סכסוך העבודה של הפסיכולוגים החינוכיים

חבר הכנסת א' גולדשמידט שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

כבר יותר מחודשיים נוקטים הפסיכולוגים החינוכיים עיצומים, לאחר שהוכרז על-ידם סכסוך עבודה.

רצוני לשאול:

1. מה נעשה עד כה כדי להביא לקצו של הסכסוך הנדון, ומה פני הדברים היום?

2. האם נשקל להפנות את הטיפול בתביעות הפסיכולוגים החינוכיים למוסד לבוררות מוסכמת? אם לא – מדוע?

3. איך יתמודד משרדך עם הנזקים שנגרמים למערכת החינוך בעטיו של סכסוך זה?

חבר הכנסת א' כבל שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ז בסיוון התשנ"ח (21 ביוני 1998):

ב-10 באפריל 1998 הוכרז סכסוך עבודה על-ידי הפסיכולוגים החינוכיים. כתוצאה מהעיצומים נפגעים עשרות אלפי תלמידים. מצורפת פנייתם של הפסיכולוגים אלי.

רצוני לשאול:

מה יעשה משרד החינוך למען פתרון סכסוך העבודה של הפסיכולוגים החינוכיים?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד החינוך, התרבות והספורט תומך בתביעות השכר של הפסיכולוגים, אולם הוא כבול למדיניות השכר של משרד האוצר. שר החינוך ביקש מראש הממשלה וממשרד האוצר להיענות לבקשותיהם ומקווה שהבירור יצליח להביא לסיום הסכסוך ולהחזרתם לעבודה.

2. התשובה חיובית.

3. כאשר יחזרו הפסיכולוגים החינוכיים לעבודה תקינה ייערך המשרד, באמצעות אגף שפ"י – שירות פסיכולוגי-ייעוצי – כדי לנסות ולהקטין עד כמה שניתן את הנזק שנגרם למערכת החינוכית כולה.

הקלות לתלמידים לקויי למידה

חבר הכנסת ר' ריבלין שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

רצוני לשאול:

1. האם קיימים קריטריונים ברורים, המפורסמים ומופצים לבתי-הספר, בעניין הקלות שזכאים להן תלמידים בעלי לקות למידה במבחנים ובדרישות לימודיות?

2. האם מקיים משרד החינוך פעולות הסברה למורים, כדי לוודא שיהיו מודעים לכך שיש לסייע לתלמידים מתקשים?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

1. הקריטריונים וההמלצות לדרכי הטיפול בתלמידים לקויי למידה פורסמו בחוזרי מנכ"ל וידועים לכלל המערכת.

2. חוזר המנכ"ל המיוחד ד', מספטמבר 1996, מפרט את דרכי האיתור והטיפול. יועצות בית-הספר וצוותי בית-הספר מקבלים הנחיות והבהרות ממטה המשרד – שפ"י, אגף לחינוך על-יסודי, אגף הבחינות.

היו"ר ל' חזן:

שאלה נוספת לחבר הכנסת ריבלין, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן השר, תודה על התשובה. אבל אני מוכרח לומר, שנמצא בידי מכתב של נערה בת 17.5 – אני לא רוצה לומר את שמה – שד"ר קדמן, מהמועצה הלאומית לשלום הילד, העביר לחברי הכנסת. כל מי שקרא את המכתב הזה, למרות עומס הזמן והקושי הרב לעיין במאות המכתבים שחברי הכנסת מקבלים מדי שבוע, מבין עד כמה אנחנו צריכים להושיט יד לחסרי הישע. לא חוכמה להושיט יד לאלה שיכולים להושיט לך יד בחזרה. הרי זו החובה האלמנטרית שלנו.

אותם דיסקלקטים, אם הציבור, ובעיקר המערכת, ייתנו את דעתם עליהם – אין קושי להביא אותם למצב שבו הם יוכלו לתפקד בכל מערכת.

אני מוכרח לומר, גברתי היושבת-ראש ואדוני סגן השר, יש אפילו כמה דיסקלקטים שהם חברי כנסת, בין שהם יודעים שהם דיסקלקטים ובין שהם אינם יודעים זאת. יש לפעמים אנשים שלא יודעים שיש להם קושי בקריאה או בכתיבה, וניתן לעזור להם רק אם המערכת תפעל בצורה עמוקה יותר על מנת להגיש אותה עזרה.

אני באמת קורא כאן, מבמת הכנסת, ומודה ליושבת-ראש שנתנה לי יותר מדקה כדי להביא את קריאתם.

אני אעביר לך את המכתב הזה; תקרא אותו, ואני רוצה לראות איך אחר כך אדם עם לב יוכל שלא לשעות ולהיענות למכתב כזה.

הי"ר ל' חזן:

תודה רבה.

דליה איציק (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, זו באמת ההזדמנות להגיד שיש שם קשיחות בלתי נסבלת. לפעמים חצי שעה לתלמיד – אם הוא איננו יודע את החומר לא יעזור לו שום דבר – מצילה אותו. צריך להגמיש שם את הכללים.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני מקבל שצריך לפתוח את הלב אל האנשים המיוחדים האלה. הם לא מפגרים, הם לא חולים; הם מיוחדים, וצריך לפתוח את הלב. אני אקח את המכתב שלך, חבר הכנסת ריבלין.

עם זאת, אינני מקבל את טענתך, חברת הכנסת איציק, על הקשיחות. אני רוצה לומר לך, ואת יודעת זאת אולי כמוני, שאגף הבחינות במשרד החינוך עובד הרבה מעבר למה שמקובל במדינות העולם המערבי. יש לנו מערכת כל כך מפותחת וכל כך משוכללת וכל כך הולכת לקראת התלמיד. יכול להיות שזאת הזדמנות טובה להזמין אולי אם לא את כל חברי הכנסת, אז את חברי ועדת החינוך של הכנסת, לאגף הבחינות בתל-אביב.

דליה איציק (העבודה):

אתה מתאר לך שהיינו שם כמה פעמים, ולמרות הכול אנחנו חושבים שיש שם קשיחות.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אמרתי שאינני מקבל את האמירה הזאת על הקשיחות. אני מקבל שצריך יתר תשומת לב, יתר רוחב לב. אני אקח את המכתב ואטפל בו.

היו"ר ל' חזן:

תודה.

משכורות המורים בבית-הספר התיכון ערערה

חבר הכנסת ה' מחאמיד שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

נמסר לי, כי כ-63 מורים בבית-הספר התיכון ערערה לא קיבלו משכורות מתחילת פברואר 1998. כמו כן, עובדי המועצה בערערה לא קיבלו משכורות מהתחלת השנה. בית-הספר הנ"ל עומד בפני סכנת סגירה. המורים ועובדי המועצה נמצאים על סף רעב.

רצוני לשאול:

1. האם משרדך מודע למצב הנ"ל?

2. מתי יקבלו המורים ועובדי המועצה את משכורותיהם?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

1. התשובה חיובית.

2. בימים אלה פוזרה המועצה המקומית, ומשרד הפנים מינה ועדה קרואה, אשר משרדנו מיוצג בה. עם הקמת הוועדה יוזרמו התקציבים המתאימים וישולמו המשכורות למורים ולעובדים.

אני חייב להוסיף שניים-שלושה משפטים בנושא החינוך במגזר הערבי. ביום שני השבוע חולקו פרסי החינוך לשנת הלימודים התשנ"ח בבית הנשיא, והמגזר הערבי היה מיוצג אחר כבוד בקבלת הפרס. בית-ספר מבויעינה, בית-ספר מערוער בנגב, בית-ספר דרוזי. אני מוכרח לומר שיש שאפתנות למצינות, ורואים שבמקום שקיימת השאפתנות הזאת יש הישגים. אני מוכרח לציין את החבורה הזאת, שבאמת הגיעה להישגים היפים הללו. יש גם בית-ספר שהגיע למקום הראשון בבחינות בגרות.

הי"ר ב' חזן:

שאלה נוספת לחבר הכנסת האשם מחאמיד.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

גברתי היושבת-ראש, אדוני סגן השר, אני מודע לכך שבערערה עומדת להיות ועדה קרואה. הייתי שם בשבוע שעבר ונדהמתי לדעת שאותם 63 מורים לא קיבלו משכורות שבעה חודשים.

אדוני, האם משרדך מעביר את הכספים האלה למועצה גם לפני שהוכרע הנושא של ועדה קרואה? מתי הם יקבלו את המשכורת? נניח שתהיה ועדה קרואה, אתה יכול לציין תאריך יעד, שאותם מורים יוכלו לספר לילדיהם, לנשותיהם, שביום זה וזה יוכלו לשלם עבור האוכל שהם קונים, עבור ההוצאות שלהם? תודה.

נאף מסאלחה (העבודה):

ברשותך, אני מוסיף כשכן. ראש המועצה הקודם, שהוא חבר שלי, פיטר את ראש ועד המורים – – –
אולי הוא פנה לבית-הדין לעבודה. הוא ידע שתהיה ועדה קרואה – – –

לכן אני מבקש להצטרף לשאלתו של חבר הכנסת מחאמיד. צריך לשלם את המשכורות לאנשים האלה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

לא אוכל לומר לך, לצערי, גם לאחר שמונתה ועדה קרואה, מתי יקבלו המורים את שכרם המגיע להם בדיון. מדוע? משרד החינוך מעביר את הכספים לא ישירות אל המורים, אלא אל המועצה. לכן יש פה בעיה, ואנחנו עסקנו בה כמה פעמים, לא רק בהקשר של ערערה. אני זוכר שעסקנו בה בהקשר של פרדס-חנה וכרכור, שמועצות לוקחות את תקציבי החינוך ומפנות אותם לקבלנים שהן חייבות להם כסף.

נאף מסאלחה (העבודה):

הצעת עמותה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

הצעתי חקיקה, שקבוצת חברי כנסת תרים את נושא החוק, שבכספי החינוך אסור לגעת.

נעמי חזן (מרצ):

הם פשוט לימדו שנת לימודים שלמה ללא משכורות, והדבר הזה בלתי נסבל.

נאף מסאלחה (העבודה):

עם הלנת שכר.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני מצדיק את דרישתם; הם צודקים. אני לא מכיר אדם במדינת ישראל שעובד ללא שכר.

נאף מסאלחה (העבודה):

— — — נתייעץ אתך כדי לעזור לנו בוועדת שרים לענייני חקיקה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני סגן שר החינוך, על תשובתך.

קיצוץ תקציב החינוך המיוחד

חברת הכנסת נ' חזן שאלה את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ז בסיוון התשנ"ח (21 ביוני 1998):

מחזור מנכ"ל ניתן להבין, כי בכוונת משרדך לקצץ בתקציבים ובתקנים של החינוך המיוחד לשנת הלימודים התשנ"ט.

רצוני לשאול:

1. כמה תקנים הוקצו לחינוך המיוחד בהתשנ"ח?

2. כמה תקנים הוקצו לשנת התשנ"ט?

3. מה הוא ההסבר לפער?

4. כיצד ניתן להצדיק מדיניות זו?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

1. 4,021 תקנים, היינו, כיתות.

2. 4,021 תקנים.

3. אין פער.

4. משרד החינוך ממשיך ביישום חוק החינוך המיוחד כמתוכנן.

היו"ר ל' אדרי:

תודה. שאלה נוספת לחברת הכנסת נעמי חזן.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, סגן השר, מכאן אני מבינה שבאופן מוסמך ובלתי חוזר אתה מודיע, מדוכן הכנסת, שלא יהיו קיצוצים בתקנים של החינוך המיוחד בשנת הלימודים הקרובה, קרי, התשנ"ט.

היו"ר ל' אדרי:

תודה. אנא תשובתך, אדוני.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כן. תשובת משרד החינוך המוסמכת היא בדיוק כפי שקראתי, ואני חוזר על תשובה מס' 4: משרד החינוך ממשיך ביישום חוק החינוך המיוחד כמתוכנן. תודה.

קיצוץ תקציב החינוך המיוחד

חבר הכנסת י' לנקרי שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ז בסיוון התשנ"ח (21 ביוני 1998):

הורים לילדים בחינוך המיוחד בירושלים מייחסים למשרד החינוך כוונה לבצע קיצוץ של כ-70% בתקציב החינוך המיוחד הכוללני לשנת התשנ"ט.

רצוני לשאול:

1. האם נכונה הידיעה על כוונת הקיצוץ של משרד החינוך?

2. מדוע מבקש משרדך לפגוע דווקא בשכבה חלשה זו?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

לחבר הכנסת לנקרי, 1. התשובה שלילית.

2. המשרד ממשיך ביישום חוק החינוך המיוחד כמתוכנן, כפי שעניתי קודם לחברת הכנסת חזן. בשנת הלימודים התשנ"ט ייתוסף לחינוך המיוחד תקציב של 84 מיליון שקלים. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת יהודה לנקרי, בבקשה.

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, סגן שר החינוך, אני מודה לך על תשובותיך הן לחברת הכנסת נעמי חזן והן לי.
אם כך, איך סגן השר יכול להסביר את נחשול המכתבים שהופנו – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

את מה?

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

נחשול המכתבים, הכמות הגדולה מאוד של מכתבים, שהופנתה לשר החינוך יצחק לוי, ובתוך המכתבים האלה ההורים המודאגים מצטטים חוזר מנכ"ל שבו המנכ"ל, באופן רשמי, כמבצע המדיניות של משרד החינוך, מודיע על קיצוץ של 70% בתקנים בחינוך המיוחד בירושלים. אני מתייחס לירושלים, בעיקר.

היו"ר ל אדרי:

תודה. בבקשה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

יש כל מיני שמועות וכל מיני כתבות וכל מיני ציטוטים מכאן ומכאן. אמרתי את דברי בצורה המוסמכת ביותר, ומשרד החינוך לא יפגע בחינוך המיוחד.

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

לרבות בירושלים?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

לרבות בירושלים.

היו"ר ל אדרי:

תודה לאדוני סגן שר החינוך.

הרעת תנאי הלימוד של ילדים בעלי נכות קשה

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ז בסיוון התשנ"ח (21 ביוני 1998):

חוזר מנכ"ל הודיע לאחרונה על הגדלת המספר המרבי של תלמידים בעלי נכות קשה – שיתוק מוחין – משישה לעשרה בכיתה, ושל תלמידים אוטיסטים – מחמישה לשמונה.

רצוני לשאול:

1. מה היו השיקולים להגדלה זו במספר התלמידים המרבי?

2. האם נבחנו ההשלכות של הגדלה זו על התלמידים, ואם כן – מה התברר?

3. נוכח הערכת המורים וההורים, כי החלטה זו היא נסיגה חמורה בתנאי הלימודים של הילדים בעלי הנכות הקשה, מדוע אין לבטלה?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

עד היום לא פרסם המשרד את מספר התלמידים המרבי לכיתה בחינוך המיוחד. פרסום המספר המרבי מתחייב מהוראות חוק החינוך המיוחד.

1. מספר התלמידים המרבי נקבע על-פי שני שיקולים: א. צילום מצב קיים הנהוג במערכת החינוך המיוחד, בהתחשב בשיקולים פדגוגיים; ב. מתן אפשרות למנהלי בתי-ספר לארגן את התלמידים בכיתות בגדלים שונים על-פי הצרכים בהתחשב בגילי התלמידים.

2. כאמור, פרסום מספר התלמידים המרבי לכיתה אין משמעותו דרישה של משרד החינוך לאכלס את הכיתות עד למספר המרבי. מפקחי החינוך המיוחד במחוזות הונחו בעניין זה.

3. משרדנו גורס, שקביעת מספר התלמידים המרבי לכיתה, בכפוף לאמור בשאלה מס' 1 לעיל, אינו מהווה נסיגה בתנאי הלימוד של תלמידי החינוך המיוחד.

מחירי קייטנות הקיץ בבתי-הספר

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ז בסיוון התשנ"ח (21 ביוני 1998):

אמהות חד-הוריות ליותר מילד אחד מתלוננות על דמי הקייטנה הגבוהים הנגבים מן ההורים במסגרת בתי-הספר.

רצוני לשאול:

1. כיצד מפקח משרד החינוך על דמי קייטנות הקיץ בבתי-הספר?

2. כיצד נקבעים דמי התשלום – משרד החינוך, בית-הספר, ועד הורים?

3. האם יש תשלום מדורג לפי המצב הסוציאלי-משפחתי?

4. כיצד יכול משרדך להבטיח שכל ילד המבקש זאת ישתתף בקייטנה, ללא מניעה בגין קשיים בתשלום?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

4-1. בחוזר מנכ"ל נח 10/ב), ז' בסיוון התשנ"ח, 1 ביוני 1998, נאמר בפירוש: אין בכוונת כותבי חוזר זה או בכוונת המשרד להתערב באמות המידה של מחירי הקייטנות או לפקח עליהם.

אנו ממליצים לרשויות המקומיות לפתוח בכל רשות מערכת פעילות קיט שתגביר את ההיצע, תמנע האמרת מחירים ותאפשר לכל תלמיד מעוניין תוכנית נופש בזמן הפגרה ההולמת את צרכיו ואת יכולתו. כמו כן אנו ממליצים, כי במפעלי קיט של הרשות המקומית תפעל ועדה שתקבע את שיעור השתתפות ההורים, בהתאם למצבם הכלכלי.

הנושא נתון בקייטנות המופעלות על-ידי הרשויות המקומיות לשיקול דעת ועדות המפעילות את הקייטנות.

יחס אנשי רשות העתיקות לערבים

חבר הכנסת ת' חטיב שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום כ"ז בסיוון התשנ"ח (21 ביוני 1998):

בחשיפה של עיתון "7 ימים" מ-27 בפברואר 1998, שנתקבלה במשרדי ב-17 ביוני 1998, קראתי את המעשה של אנשי רשות העתיקות בנוכחות מנכ"ל הרשות וסגנו.

רצוני לשאול:

1. האם הובא המקרה לידיעת משרד החינוך?

2. מה ייעשה בנדון?

תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. אנשי רשות העתיקות ממלאים את התפקידים שיוחדו לרשות בחוק במסירות ובסיכון עצמי גבוה. עובדי הרשות אמונים על מתן יחס של כבוד לכל אדם שהם באים עמו במגע, ויהיה זה יהודי, ערבי או אחר. רשות העתיקות גם מתגאה בכך שבין שורותיה עובדים בכירים מוסלמים ונוצרים.

אחת המשימות הקשות המוטלות על הרשות היא הלחימה בשוד העתיקות והמורשת. חלק גדול משוד העתיקות המתבצע בישראל ומכרית את שכיות החמדה שלה מבוצע, לצערי, בידי תושבי השטחים, ועובדי הרשות נתקלים לא אחת בתושבי שטחים בעת ביצוע שוד באתרי עתיקות. גם במקרים אלו נוהגים מפקחי הרשות בהגינות ובכבוד ומפעילים את סמכויותיהם תוך שמירה על כבוד האדם.

ראוי לציין, שמיום שקמה הרשות, בשנת 1990, נתפסו כ-2,000 שודדי עתיקות תוך כדי ביצוע זממם.

אכן ביום 18 בפברואר 1998 התפרסמה בעיתון "ידיעות אחרונות" כתבה שקרית ומגמתית, שמשמיצה את רשות העתיקות בקשת רחבה של נושאים, ובכלל זה גם בכל הקשור ליחס לערבים. העובדות המתוארות בכתבה בכל הקשור ליחס לעצורים הערבים אינן נכונות, והן מוצגות בצורה שקרית ומעוותת. בגין כתבה זו הגישה רשות העתיקות תביעת דיבה לבית-המשפט המחוזי בירושלים, והעניין עודנו תלוי ועומד.

אשר לפגיעה של עובדי הרשות בערבים – יש, לכאורה, מקרה אחד בודד שבו מייד כשנודע להנהלת הרשות על חשד לביצוע פגיעה שלא כדין בערבים הוגשה על-ידה תלונה במשטרה. העניין נמצא היום בבירור משפטי, ובית-המשפט יאמר את דברו.

משרד החינוך מודע לנאמר כנ"ל, ומובן שראוי להמתין לסיום ההליך המשפטי.

היו"ר ל אדרי:

אני מודה לך, אדוני סגן שר החינוך, על תשובותיך. אני מודה לחברי הכנסת המנוכחים ששאלו וקיבלו תשובות.

הצעה לסדר-היום

האם ניתן לעצור את הגזענות בתוכנו?

היו"ר ל אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא – הצעה לסדר-היום מס' 4679: האם ניתן לעצור את הגזענות בתוכנו? חבר הכנסת עוזי ברעם – אדוני, בבקשה; הצעה רגילה – עשר דקות לרשותך.

עוזי ברעם (העבודה):

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, מה הביא אותי להגיש לכנסת הצעה רגילה בנוסח זה? הייתי אומר, שבשנים האחרונות, גם בשיחות שהיו לי, ולא רק לי, עם ראשי מדינות שביקרו פה וביקרנו אצלם, עם שרים ועם שגרירים, אנחנו נשאלים יותר ויותר, מדוע גזענות או אווירה גזענית, או יותר נכון, אווירה של אפליה, פושטת ברחבי מדינת ישראל? מובן שהדברים האלה לא נופלים באקראי, אלא הם פרי של סקרים ומחקרי דעת קהל רבים שנערכו, והתוצאות הן חד-משמעיות.

אם הייתי מדבר על אפליה שלא קשורה דווקא לגזענות, אפשר לראות גם התייחסות לעולים, לעולים מאתיופיה, ויש לי גם סקרים לגבי עולים מרוסיה, היינו, אפשרות של קשר עם עולים מרוסיה. וכאשר אתה רואה את פני הדברים, במיוחד בנושא הערבי-היהודי, אתה שואל שאלה פשוטה: הזאת מדינת ישראל?

אנחנו, עם שעבר מדורי גיהנום של גישות גזעניות נגדו; אנחנו, עם שרבים מבניו עלו על המוקד בשל רגשות גזעניים, מפנים זאת כלפי אחרים.

יש לפעמים גם דברים שמחזקים את הגישה הזאת בהתנהגותם של אנשי ציבור ערבים. התקוממתי בכל לבי מול הדברים שאמר אתמול סאלח סלים, חבר הכנסת מטעם חד"ש, על העניין שהרשות הפלסטינית, בדין שהיא תרצח סוחרי קרקעות.

אנחנו מדינה דמוקרטית, יכולה להיות לו התייחסות איזו שהוא רוצה, אבל אנחנו מדינה שאמונה על דמוקרטיה. אם הוא רוצה לברך אותם – שיברך אותם; אם הוא רוצה לקלל אותם – שיקלל אותם; אם הוא רוצה שיהיה נגדם משפט – שיהיה משפט. אבל לא ייתכן שישתמשו בדברים האלה בתוכנו.

אבל זה לא קשור ולא מצדיק, שכאשר אוניברסיטת חיפה עושה סקר בקרב 800 בני נוער בני 16-18, 61.7% מהם אומרים שלערביי ישראל לא מגיע שוויון זכויות. לא מגיע שוויון זכויות. זאת אומרת, שאנחנו נמצאים בתוך מדינה שיש בה יהודים וערבים. אנחנו, שיש לנו כל כך הרבה פאתוס הומני על שנים של אפליה, אנחנו המוצר המוגמר – ומערכת החינוך הישראלית אומרת דבר כזה. ואנחנו יושבים כאן ומגלגלים עיניים לשמים ומדברים על תהליכי שלום ועל התנחלויות ועל בעיות חברה וכלכלה, כאשר לנגד עינינו נובטת גישה גזענית שהולכת ומתחזקת.

אתם רוצים חיזוק רק מהודעות רגילות בעיתונות? אגודת הסטודנטים במכללה למינהל סירבה לשתף ביום הסטודנט סטודנטים מהמכללה בנתניה, כי רוב הסטודנטים בה ערבים. שתי ערביות פטרו מחנות משום שהן ערביות, וכך נאמר להן. מטען התפוצץ בביתן של סטודנטיות ערביות הגרות בדירה שכורה בירושלים, ואתה רואה ואתה נחרד. החברה עוברת לסדר-היום, כי החברה לא מבינה שכאן מדברים על האושיות האמיתיות של מדינת ישראל.

מישהו יכול לבוא, לענות לי ולומר: חלק מערביי ישראל מצדיקים זאת בעמדות שלהם. אבל השאלה היא לא העמדות שלהם. איזה עמדות שלא תהיינה לערבים – אנחנו אנשים שמאמינים בשוויון זכויות, ושוויון זכויות הוא דבר שחייב לכוון כל ממשלה בישראל, בין שהיא ממשלת שמאל ובין שהיא ממשלת ימין.

כשאני הייתי שר הפנים במדינת ישראל, לא פעם עמדו לנגד עיני שיקולים הנוגעים ליהודים ולערבים. היתה, למשל, שאלה של קרקעות של המועצה האזורית עמק-יזרעאל, שחלק ממנה היו צריכים להעביר לנצרת הערבית או לנצרת היהודית. ראש הממשלה אז, יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, מנע מלקבל החלטה, וכאשר הועבר העניין אלי החלטתי שנכון להעביר את הקרקעות האלה לנצרת הערבית, משום שבנושא של שוויון זכויות אתה גם צריך לראות איך מתנהלת הכלכלה, איך מתנהלת החברה – האם נצרת, שהיא עיר ואם בישראל, יכולה להיות עיר תיירות, או משום שהיא עיר ערבית היא נידונה לאפליה.

הייתי רוצה שהגישה הזאת תהיה גישה כללית של כל הממשלות ושל כל האופוזיציות, כי כאן אסור שהעמדות המדיניות יגזרו את העניין.

מאז ומעולם יש לי כבוד ליריב פוליטי גדול שלי, חבר הכנסת בני בגין. מצד אחד, בנושא המדיני הוא לוחם מלחמה ללא חת למען דעותיו, שהן לא דעותי. מצד שני, כל פעם שעולה נושא של אפליית ערבים הוא הראשון שקם, הראשון שמתייצב והראשון שלוחם. הבעיה כאן, לדעתי, היא לא רק בעיה של מערכת החינוך, זו בעיה של כל גורמי ההנהגה בישראל – גם הרוחנית, גם הפוליטית, ובמיוחד

הדתית. רבנים ואנשים אחרים הם אלה שחייבים לתת את הדוגמה שלפיה דת ישראל ומדינת ישראל לוחמות נגד גזענות. אסור לנו שהגזענות תתפשט בתוכנו.

היו"ר' אדרי:

תודה, אדוני. אדוני סגן שר החינוך, בבקשה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת ברעם העלה על סדר-יומה של הכנסת בעיה קשה, חמורה, הטורדת את מנוחת כולנו. גילויי השנאה כלפי קבוצות בני-אדם על-פי זיהוין כקולקטיב חמורים משלושה טעמים: בעצם השנאה, בהכללה כלפי קבוצה בשלמותה ובהשלכת ההכללה על הפרטים המשתייכים לאותה קבוצה. גילויים אלה חמורים דיים כדי להדאיג כל חברה המעוניינת ברמה מוסרית ואנושית ראויה, גם אם ביטויים הוא מילולי בלבד. הדרך מביטויים אלימים לפעילות אלימה היא דרך קצרה וחד-סטריית.

אינני בטוח שביטויי השנאה כלפי ערבים הם גזענות במשמעותו המדויקת של המושג. מדובר כאן בשנאה על רקע של השתייכות ללאום, ולפעמים לדת, אבל לא לגזע. אין ספק, כמובן, שביטויים אלה ניזונים ממצבי איבה ממושכים ועמוקים, שעדיין לא באו אל קצם. הם חוזרים ומופיעים כתגובה רגשית על מצבים קשים, הכוללים לא רק טרור אלא גם ביטויי שנאה ליהודים מצד חלקים בציבור, במנהיגות ובתקשורת הפלסטינית והערבית. אני מציין את הרקע לתופעה לא כדי להצדיקה ולא כדי להמעיט בחומרתה. נהפוך הוא – אני מציין את הרקע כדי להדגיש, שלמרות הכול, ובכל תנאי, הגילויים הללו של שנאת ערבים הם גילויי תועבה שיש לעשות הכול כדי לסלקם מחיינו.

ממצאים חוזרים ונשנים, המופיעים בסקרים ובמחקרים מראשית שנות ה-80, מאשרים, כי שנאת ערבים אכן מצויה בקרב הנוער הלומד, והיא איננה מוגבלת לערבים המצויים במצבי מלחמה או טרור עם ישראל ותושביה, אלא מכוונת גם לערבים אזרחי ישראל. יש, כמובן, הבדלים ניכרים בממדי התופעה ובביטוייה. היא ממוקדת בעיקר בעמדות המבקשות לשלול מערבים זכויות אזרחיות ופוליטיות ופחות בפסילתן של תכונות והתנהגויות; היא חזקה יותר בתקופות של מתח ביטחוני ומעשי טרור, ופחות – בתקופות של תקוות לשלום; והיא שונה בעוצמתה בין מגזרי חינוך שונים. יש לציין, כמובן, שגילויים וולגריים של שנאה בצורת קריאות המושמעות לעתים במגרשי הכדורגל נדירים ביותר בקרב בני נוער בבתי-הספר.

מבחינתנו, יש לעצור תופעה זו לא רק משום שהיא מסכנת את הדו-קיום היהודי-הערבי בישראל, אלא גם משום שהיא פוגעת בבסיס המוסרי והערכי של התפיסות היהודיות והציוניות עצמן ומשפילה את כולנו.

אני מניח שברור לכול – וגם לך, חבר הכנסת ברעם – שמדובר בסימפטום של בעיות שורש, ושהנוער אינו אלא חלק ממכלול חברתי שלם.

על כן, יש לזכור, מחד גיסא, כי אין לצפות שהפעולה החינוכית תחסל לחלוטין את התופעה ותשפיע על החברה כולה; ומאידך גיסא, זו חובתם של המחנכים לפעול בכל דרך ולהשקיע כל מאמץ כאילו במעשיהם ובפעילותם בבית-הספר תלוי הכול. מאות בתי-ספר ואלפי מחנכים, הנתקלים בתופעות המגונות של שנאת ערבים, כמו גם בתופעות שנאה לקבוצות אחרות – חרדים, חילונים, דתיים ועולים ממגזרים שונים – מגיבים נקודתית ובזמן אמת. זה, לאמיתו של דבר, המעשה החינוכי החשוב ביותר. משרד החינוך מעודד ומדרבן בכל דרך את המחנכים ואת מנהלי בתי-הספר שלא להזניח שום מקרה ולהתייחס אליו כראוי.

השנה החל לפעול המינהל לחינוך ערכי. בין השאר, הוא ממשיך ומעמיק פעולות קודמות בתחום הדמוקרטיה, הסובלנות והדו-קיום בין יהודים לבין ערבים בישראל. המינהל לחינוך ערכי מסייע לבתי-ספר ולארגונים המקיימים פעילות משותפת ומפגשים בין מנהלים, מורים, מחנכים ותלמידים יהודים וערבים. בתי-ספר ממגזרים שונים, ביניהם בתי-ספר ערביים, מתארגנים למסגרות אזוריות, "אשכולות", של פעולה משותפת. נוסף על כך, בתי-ספר שהמינהל לחינוך ערכי כולל בתוכנית "בתי-החינוך" שלו, עוסקים בשילובים שבין יהדות לבין דמוקרטיה. אנו מאמינים, שבעיסוק זה יש תרומה לראייה נכונה של יהדות נכונה והומניסטית, זו הדוחה את שנאת הגר ורואה בו אזרח שווה זכויות.

אנו עוסקים כאן בשאלות יסוד ערכיות, תרבותיות ונפשיות. אין חברה הנקייה מגילויי שנאה בין קבוצות. נסיבות חיינו אינן מקילות עלינו את המאבק בגילויים אלה. למרות הנסיבות, אנו נמשיך להשקיע כל מאמץ כדי להצליח במאבק זה.

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החינוך של הכנסת.

היו"ר' אדרי:

אדוני סגן שר החינוך, אני מודה לך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני, עדיף דיון במליאה, כדי שכולם יוכלו להתבטא.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אין לי התנגדות שהדיון יתקיים במליאה.

היו"ר' אדרי:

אדוני, אני מודה לך. יש שתי הצעות אחרות: אחת של חבר הכנסת בנימין אלון המבקש להסיר, והשנייה של חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה המבקש להעביר לוועדה. אדוני חבר הכנסת אלון, בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אין לי התנגדות שידונו בנושא, וזה רק פרוצדורלית. כולנו צריכים להילחם נגד שנאת ערבים, אבל כשחבר כנסת ערבי מתפלא מדוע לא רוצחים את האזרח הישראלי פריד אל-בשיתי, כי הוא בוגד בלאומיות הפלסטינית, בל יתפלא אותו חבר כנסת וחברי כנסת אחרים, כמו חבר הכנסת עזמי בשארה, שאומר בעיתון "הארץ", שהוא לא מכיר בישראל כמדינתו של העם היהודי, שיהודים חשים שיש מולם שנאה לאומית, לא גזענית, ושיש פה סכסוך לאומי שערבים אזרחי ישראל נוקטים בו צד בתוך המכלול הכולל של האזור שלנו.

לא ייתכן להיות תמימים ולהרשות התבטאויות, ולא רק להרשות התבטאויות אלא לתת לכל הדינמיקה שערבים ישראלים כבר יפסיקו לקרוא לעצמם ערבים ישראלים אלא פלסטינים, ואחרי כן להתפלא שנוער ישראלי יהודי מרגיש שיש לו פה אזרחים שלא רוצים בטובתו הלאומית. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, בבקשה, הצעתך.

עוזי ברעם (העבודה):

— — — ציוני?

בנימין אלון (מולדת):

לא אמרתי ציוני — — —

נאף מסאלחה (העבודה):

אתה אומר ציוני, אף שהוא ישראלי — — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש – – –

היו"ר ל אדרי:

אני מבקש להקשיב לחבר הכנסת דהאמשה. אדוני, בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

חברי הכנסת, אינני יכול להתעלם מדבריו של חבר הכנסת אלון. הייתי באמת רוצה להמשיך את הדיון הקודם באופן פורה ואינטנסיבי, אבל, למעשה, לא רק שבחברה שלנו נאה אומרים ולא נאה מקיימים, אלא יש גם כאלה שמתוך – ואינני יודע איך לכנות זאת – כל מיני שיקולים זרים, לא נכונים ולא טובים גם לאינטרס הישראלי עצמו, מעודדים, אפילו בלי להתכוון, את התופעות של גזענות ושל שנאה.

אינני מתפלא, שהיום, בעניין משאל עם, כפי שפורסם באמצעי התקשורת, 51% מהתושבים היהודים במדינה אומרים: אין לערבים מה לומר לגבי משאל עם, ואין להם מה לומר לגבי הפעימה השנייה. אני חושב, שמי שעושה את הדברים האלה ומי שטוען אותם – – –

יש לנו מיקרופון? זה לא נשמע, נכון?

היו"ר ל אדרי:

שומעים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מי שמעודד דברים כאלה ומי שעושה אותם חייב לחשוב פעמיים ולהכות על חטא. אין מוצא אחר לקיומם של שני העמים במדינה הזאת, אלא לרמוס את הגזענות ואת השנאה ואת הפחד הזה. ונפתח פתח לשלום; אלה שלא רוצים את השלום הם אלה שמעודדים גילויי גזענות ופורענות ודבקים בהם.

מלה אחרונה לחבר הכנסת אלון. לא יכול להיות שערבי ישראלי, פלסטיני, תושב ואזרח במדינת ישראל, יתנכר לעצמו ולקיומו. יש לנו דעות, וגם דעות חלוקות. גם בציבור היהודי יש דעות חלוקות. אני בטוח שדעותיו של חבר הכנסת אלון אינן משקפות אלא מזער שבמזער מהציבור היהודי. אז מה? יקומו ויגידו לו: אל תגיד אותן, אתה חוטא לרוב או לציבור? אז מה אם חבר כנסת ערבי מתבטא כך או אחרת, פוליטית? גם מסוגלים וגם חייבים להביע את הביטויים האלה. לא נעשה כפייה של צבע פוליטי. הגזענות – לחוד, והאפשרות והזכות להתבטא פוליטית באופן שחולק על האחר – לחוד. הבה לא נערבב בין שני התחומים, ויפה שעה אחת קודם. שכל האחראים יעשו ליישום הדברים האלה, ולא רק ידברו עליהם.

היו"ר' אדרי:

תודה. אני מודה לך, אדוני. חבר הכנסת דראושה, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך על שאפשרת לי להעיר. אני רוצה לברך את חבר הכנסת עוזי ברעם על הצעה חשובה ומעניינת שהגיש לכנסת. היא חשובה לכולנו.

אני רוצה לנצל את ההזדמנות הזאת ולומר: גם אם יש חילוקי דעות בין חברי הכנסת היהודים לחברי הכנסת הערבים, בין יהודים לערבים, בין היהודים לבין עצמם, בין הערבים לבין עצמם, אני מקווה שנהיה מאוחדים בנושא אחד. הנושא הוא הדו-קיום במדינה. נושא זה הוא בנפשו. אם לא יהיה דו-קיום אמיתי בין יהודים לערבים, שמבוסס על שוויון, על ערכים דמוקרטיים – אני לא יכול לדמיין לעצמי מצב שבו יש קונפליקט מתמשך במדינה. המדינה שואפת להשיג שלום עם העולם הערבי. איך יכולים להשיג שלום עם העולם הערבי אם לא נשיג קודם כול שלום כאן, בתוך תוכנו? לכן, אני רוצה לקרוא לכל חברי הכנסת, שנתאחד כולנו בקריאה להעמקת הדו-קיום בין יהודים לערבים, ולא ניתפס כאן לאיזו אמירה של יהודי או ערבי.

פעמים רבות אני לא מסכים עם חבר הכנסת בני אלון או עם חבר כנסת ערבי או יהודי, אבל אני רוצה שנחיה כולנו בשלום, בדו-קיום, יהודים וערבים במדינה. אין לנו אפשרות להמשיך ולחיות אלא בדו-קיום אמיתי בין יהודים לערבים.

היו"ר' אדרי:

תודה. אנחנו עובדים להצבעה, חברי הכנסת. מי בעד העברה לדיון במליאה ומי נגד?

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 11

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ל אדרי:

בעד – 11, נגד – אין, נמנעים – אין; ההצעה לסדר-היום בנושא "האם ניתן לעצור את הגזענות בתוכנו?", של חבר הכנסת עוזי ברעם, עוברת לדיון במליאה.

הצעה לסדר-היום

הפעלת יום חינוך אחר

היו"ר ל אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא, להצעה לסדר-היום מס' 4810, בנושא: הפעלת יום חינוך ארוך – של חבר הכנסת מאיר שטרית. אדוני, בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית, אני שמח לציין שבנושא חוק יום חינוך ארוך לא רק שאין, חלילה, אפליה לרעה של הסקטור הערבי – להיפך. מתוך 100 יישובים שבהם הופעל חוק יום חינוך ארוך השנה, היה לסקטור הערבי אחוז גבוה יותר מאשר חלקו בכלל האוכלוסייה. גבוה יותר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

שוויון. בזה אין לנו.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, על כל פנים – עליתי וביקשתי להגיש את ההצעה הזאת לסדר-היום, מאחר שכפי שידוע לכולנו, החוק להפעלת יום חינוך ארוך אושר באוגוסט בשנה שעברה. הכוונה היתה, כמובן, שהחוק יופעל ב-1 בספטמבר השנה. היה ברור לי, כבר בתחילת הדרך, שהזמן הקצר שנותר בין אישור החוק לבין הפעלת יום חינוך ארוך יקשה מאוד על משרד החינוך להפעיל יום חינוך ארוך מ-1 בספטמבר במתכונתו המלאה. ואכן, מה שקרה הוא, שמשרד החינוך הפעיל את חוק יום חינוך ארוך רק החל מ-1 בפברואר, ב-100 יישובים ברחבי הארץ, ב-500 בתי-ספר.

המגמה של יום חינוך ארוך, אדוני היושב-ראש, היתה לא רק להוסיף שעות לימוד בבית-הספר, אלא לשנות במידה רבה את המבנה, התפעול והתפקוד של מערכת החינוך ביישוב ובבית-הספר. הרעיון שעמד בבסיס החוק, ועליו דיברתי, כפי שידוע לך, אדוני, במשך 18 השנה האחרונות, היה ליצור

מצב, שלכל ילד שמתחנך בארץ תהיה הזדמנות שווה להגיע למיצוי מקסימום הפוטנציאל שלו. זאת, לא רק על-ידי תוספת של שעות לימוד, אלא שיום החינוך בבית-הספר יהיה כזה שהילדים יהיו בו שמונה שעות ביום, מ-08:00 עד 17:00, עם שעת הפסקה אחת בצהריים. הם יקבלו בבית-הספר את החינוך הפורמלי והבלתי-פורמלי, את ההעשרה המוזיקלית, האמנותית, החינוכית, המדעית, החברתית. ייתנו עזרה לילדים חלשים, הזקוקים לעזרה בשיעורי הבית. אם צריך – יפצלו את הכיתות.

הכוונה היתה להפעיל מערכת גמישה מאוד, כי אי-אפשר לגזור שבלונה ולהפעיל אותה על כל בתי-הספר. צריך ליצור מצב של גמישות רבה. לכל בית-ספר יש צרכים אחרים, גישות אחרות, ילדים אחרים. מה שטוב בכפר ערבי מסוים, לא טוב בכפר יהודי אחר או בכפר ערבי אחר. לכל יישוב יש מנהיגיו, מוריו ותלמידיו, ולכל אחד יש נטיות לב משלו. המגמה היתה, שיום החינוך הארוך יפעל במתכונת זו שמשנה את המבנה והתפקוד של בית-הספר ואת יתר מערכות החינוך.

היום אני יכול לגלות. יושב אתנו סגן שר החינוך. אני רוצה לגלות גם את אוזנו. מה היתה הכוונה? הרי אם בית-הספר עובד מ-08:00 עד 17:00, וכל הילדים נמצאים בו מ-08:00 עד 17:00, מעבר להישגים של חינוך הילדים היינו משיגים עוד הישגים אחרים, באופן אוטומטי.

ראשית, הרעיון היה לשחרר את ההורים – את האמהות, בעיקר – שנושאות בעול של טיפול בילדים, לאפשר להן לפתח את הקריירה שלהן ולעבוד במשרה מלאה, בלי צורך לחזור הביתה בשעות הצהריים, או, לחלופין, לקחת מטפלת ולשלם לה את רוב המשכורת.

שנית, אם הילדים כולם נמצאים בבית-הספר עד 17:00, כבר לא צריך את מוסדות החינוך הבלתי-פורמלי אחר הצהריים. כל מועדוני הנוער, שהיום בניניהם עומדים ריקים כל היום, והם מופעלים מ-17:00 עד 22:00 ומחזיקים צוות מדריכים ומנהל – לא יהיה צורך בהם. המבנים האלה יוכלו להתפנות לדבר אחר, כי הילדים כולם יהיו בבית-הספר. צריך יהיה לשנות את הייעוד של חלק מהמתנ"סים. במקום לעבוד עם ילדים – לעבוד עם הזוגות הצעירים, עם הקהילה. אגף הנוער במשרד החינוך צריך להתמזג בתוך מערכת החינוך הכללית. אגף שח"ר – שירותי חברה ורווחה – במערכת החינוך צריך להתמזג לתוך מערכת החינוך הכללית. הרעיון הוא, שבכל הכלים שיש לנו, שפועלים בחינוך, נאגם את המשאבים, במשרד החינוך וביישוב.

היית גם ראש מועצה בחצור, לפני הרבה שנים. ביישוב יש תקציבים לחינוך הפורמלי ויש תקציבים לחינוך הבלתי-פורמלי; יש תקציבים למתנ"סים. הצעתי אז, לא בחוק עצמו, שמה שיקרה הוא, שבכל יישוב שמופעל בו יום חינוך ארוך יקימו מועצת חינוך יישובית, שהיושב-ראש שלה יהיה ראש העיר, ואתו כל מנהלי בית-הספר באותו מקום, המפקחים, מנהלי אגפי החינוך והתרבות. נאגם את כל המשאבים שיש לעיר.

הרבה ראשי רשויות נתקלו בקשיים, כי התלוננו: אין לנו מזגנים, אין לנו ציוד מתאים בבית-הספר. אני אומר: ואם לא תלמדו את הילדים, יהיו מזגנים? ואם לא תפעילו את בתי-הספר לילדים האלה שהולכים הביתה – בבית יהיו להם מזגנים? תתחילו בכלים שיש, ולאט לאט תשפרו. דבר נוסף – איך זה שיש לכם כספים להתקין תאורה נגד מטוסים, אך אין לכם כסף להתקין מזגן בבית-הספר? זה עניין של סדר עדיפויות של היישוב. אם החינוך חשוב, ואני חושב שהוא חשוב לכל הורה, לכל ראש עיר ולמדינה – צריך לתת לו את העדיפות הראויה גם בתקציב העירוני.

לצערי הרב, השנה הרבה בתי-ספר נתקלו בקשיים רבים מאוד. היה להם קשה לגייס מורים באמצע השנה. בניגוד לחוק, לא הופעל יום חינוך ארוך בכל גני הילדים ביישובים האלה. מדוע? כיוון שהרבה הורים כבר התחייבו למשפחתונים. מאחר שההפעלה היתה באמצע השנה, הורים רשמו את ילדיהם למעונות ולמשפחתונים ולא יכלו להוציא אותם.

שמעתי ששר החינוך אומר, שבשנת הלימודים הבאה יפעילו את יום החינוך הארוך גם ב-100 גנים. אני חושב, אדוני היושב-ראש, שצריך להפעיל אותו בכל הגנים, לא רק ב-100. בכל הגנים ביישובים שכלולים בתוכנית. זה הרעיון – שכל הילדים, מגיל הגן ועד סוף בית-הספר התיכון, ילמדו ביום חינוך ארוך.

משרד החינוך צריך לשנות שיטות הפעלה אחדות. למשל, להפעיל חלק מהיישובים באמצעות קרן-קר. קרן-קר מתלוננת שגוזלים לה את הפרנסה. עד עכשיו עשתה הקרן – שממומנת ברובה על-ידי משרד החינוך – עבודה יפה, והיא חוששת שמא משרד החינוך הולך להפעיל תוכניות בכל הארץ והיא תיעלם. למה להיעלם? אם יש לכם ניסיון, אדרבה – קחו חמישה, שישה, עשרה יישובים, ותפעילו בהם יום חינוך ארוך; אתם, באחריות משרד החינוך, כי ממילא המשרד מממן את רוב התקציב של קרן-קר. תראו שיטת הפעלה אחרת – אולי נלמד מכם; אדרבה, שהמשרד ילמד מכולם.

אין לי ספק שזו משימה לא קלה, אדוני היושב-ראש. דווקא משום כך מוטלת חובה גדולה על ראשי משרד החינוך ומנהליו לעזוב לרגע את ההתעסקות בכל העניינים הקטנים ולהתרכז בזה ולהקדיש לכך מאמץ רציני. אני חושב שבנפשנו הדבר; אני אומר את זה שנים. עדיין 30% מהילדים בבתי-הספר נושרים לפני סיום בית-ספר תיכון, עדיין אחוזים גדולים של ילדים בארץ לא גומרים בגרות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

בסקטור הערבי – 50%.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כן, אחוזים גבוהים לא גומרים בגרות.

אדוני היושב-ראש, הילדים לא נולדים מטומטמים, חלילה; אין להם הזדמנות שווה. למרות המצב התקציבי ולמרות הקיצוצים הקצתה הממשלה הזאת היום כסף ליום חינוך ארוך, וגם השנה תמשיך להקצות לכך כספים. לדעתי, צריך להרחיב את הקצאת הכספים אם יהיה בכך צורך, והחוק אומר זאת. בואו ננצל את ההזדמנות שנוצרה וניתן לבתי-הספר את הכלים ואת האמצעים, נגמיש את התוכנית, נראה מערכות הפעלה אחרות כדי להפיק את המקסימום מיום חינוך ארוך ולהביא כל ילד למקסימום הפוטנציאל שהוא מסוגל להגיע אליו.

אם ייתנו להם את ההזדמנות הזאת, תהיה לנו חברה אחרת. לדעתי, אם יום החינוך הארוך יפעל כהלכה, הוא יכול למנוע את רוב המצוקה בישראל. במקום שנחכה עד שהילדים נושרים מבית-הספר ויוצאים, חלילה, לתרבות רעה, או נעשים עבריינים או נרקומנים, חלילה, נמנע את זה. המניעה יותר

זולה, יותר מוצלחת, יותר אפקטיבית, והמניעה היחידה היא החינוך. עכשיו ניתן הכלי, ובואו תשתמשו בו היטב.

לא הגשתי את ההצעה לסדר-היום כדי לתקוף את משרד החינוך, הגשתי אותה כדי להתריע שלא נחכה שוב ל-1 בספטמבר, כשהיו קיצוצים במערכת החינוך, ואז ייקחו כסף מיום חינוך ארוך בשביל לשלם למורים המקוצצים. צריך להפסיק את המשחק הזה. ליום חינוך ארוך הוקצו בשנה שעברה 400 מיליון שקל, בשנה הבאה יוקצו 400 מיליון פלוס הצמדה, ויהיה לכך יותר כסף. ניקח את הכסף הזה ותתארגנו מעכשיו להפעיל את התוכנית כמו שצריך. קחו כמה יישובים ותפעילו את התוכנית מן ההתחלה ועד הסוף, תראו דוגמה איך אפשר להפעיל אותה.

אני אומר לך, אדוני סגן שר החינוך, אני אישית, כחבר הכנסת, ללא שכר ובלי כלום מוכן לקחת יישוב אחד בארץ – איזה יישוב שאתה רוצה – עם הסמכות הרלוונטיות ועם התקציב שמגיע לו לפי החוק, ותן לי להפעיל בו יום חינוך ארוך ותראה מה יקרה ביישוב הזה; רק מרחוק, רק להנחות את המערכת ולראות איך זה יעבוד. אפשר לעשות מהפכה חברתית מקצה לקצה. כשהייתי ראש עיר במשך 13 שנים, ועשיתי בחינוך הרבה דברים, החלום הרטוב שלי היה שיהיה לי יום חינוך ארוך כראש עיר. איך חלמתי והתחננתי שיהיה לי כסף לעשות יום חינוך ארוך ולהחזיק את הילדים בבית-הספר מהבוקר עד אחר הצהריים ולתת להם הכול.

אני רוצה לומר פה, אני לא מפחד לומר את זה, אדוני היושב-ראש, אמרתי את זה גם כשאושר החוק: חוק יום חינוך ארוך הוא גם המחסום בפני האפשרות לגייס ילדים מאוכלוסיות מצוקה לחינוך החרדי. כיוון שאם החינוך החרדי מציע לאנשים יום חינוך ארוך בתנאים קלים וללא תשלום – זו התשובה הטובה ביותר. רק בואו נפעיל אותה כהלכה, ואז יש לנו פתרון טוב. תודה, אדוני.

היו"ר ל אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת מאיר שטרית, על דבריך. אני מזמין את סגן שר החינוך, התרבות והספורט להשיב על ההצעה לסדר-היום בדבר הפעלת יום חינוך ארוך. בבקשה, אדוני.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, חבל לי שבנושא כל כך חשוב כמו חינוך בכלל, ויום חינוך ארוך בפרט, הנוכחות דלה, אבל בשבילי כל אחד הוא כמו ארבעה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מייצג פה את כל האופוזיציה, יותר מארבעה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

בגאווה רבה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מחנך.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

הוא בא ממגזר החינוך.

בשנת הלימודים התשנ"ח החל משרד החינוך להפעיל את חוק יום לימודים ארוך ולימודי העשרה, אשר אושר בסוף יולי 1997. היישום החל בכ-100 יישובים ברחבי הארץ. על-פי דרישות חוק זה, על התלמידים לשהות בבית-הספר 41 שעות בשבוע. בכך ניתנה תוספת של כ-30% על מכסת השעות הקיימת בתקן הבסיסי של בתי-הספר.

לתוספת זו אין משמעות כמותית גרידא, היא אמורה לגרום לשינוי משמעותי של פני מערכת החינוך בישראל. זה בבחינת שינוי ארגוני, שמתוכו ינבט בהכרח שינוי חינוכי-תרבותי בבתי-הספר ואף בחיי משפחות התלמידים. ואכן, מטרת המחוקק היא להשיג שיפורים חברתיים אשר יסייעו להשגת שוויון, להגדלת מספר שעות העבודה של ההורים ולקידום התלמידים בתחום הידע וההשכלה.

האתגר שהציב החוק למשרד החינוך נענה על-ידי גיוס כוחות לשילוב שלב התכנון עם שלב הביצוע. התלמידים התחילו ללמוד 41 שעות שבועיות, ובזמנית עסקו אנשי החינוך בתכנון מעבר הולם לשבוע לימודים בן 41 שעות. ראשית ההתנסות נועדה לסייע להכיר את הממדים הטעונים שינוי בעקבות מעבר זה. על כן עודד משרד החינוך את בתי-הספר ביישובים שנבחרו להתחיל להפעיל את החוק אף במהלך שנת הלימודים. לשם כך היה על בתי-הספר לתכנן מחדש את ארגון הלימודים ולהכין תוכניות עבודה עבור תלמידיהם אשר יוכיחו שהיום המוארך הוא יעיל ונעים הן למורים והן לתלמידים. נוסף על כך היה על בתי-הספר להשיג את נכונותם של ההורים והקהילה ברשות, לקבל את השינוי בחיוב, והוטל עליהם לאתר עובדי הוראה המתאימים ללמד את התוכניות שנבחרו על-ידי בתי-הספר כעונים ביותר על צרכי קהל התלמידים שלהם.

רוב בתי-הספר ביישובים הנבחרים נענו לקריאה והחלו לעבוד מתוך ידיעה שהביצוע בהתשנ"ח לא בהכרח ישריע את הרצון במלואו, משום שלא היה סיפק להיערכות הולמת – צורך שהוא חיוני בעבודה החינוכית בכלל וביצירת שינויים מרחיקי לכת בפרט. הנכונות להתחיל לעבוד ללא היערכות נבעה, בין היתר, מן הידיעה, שהעבודה בשנת התשנ"ח תחשוף קשיים ובעיות, ובשנת התשנ"ט יהיה באיתור דרכים לפתרון בעיות כדי להמשיך משם והלאה בשגרת עבודה העונה על הצרכים הנובעים מהארכת יום הלימודים.

לא בכדי הגדיר משרד החינוך את יישום חוק יום חינוך ארוך בשם "המעבר לשבוע לימודים בן 41 שעות". אנו מצויים בעיצומה של תקופת מעבר הכוללת זיהוי הצרכים של התלמידים והמורים הנובעים מן השינוי הזה, ובהתאם לצרכים אלה – בירור סוג כוחות ההוראה הנוספים הנדרשים כדי לענות על הצרכים שזוהו, הדרכת מורים והכשרתם לניצול יעיל של טווח הזמן שנוסף וכדומה.

בהנהלת משרד החינוך הוחלט אפוא להתייחס לשנת הלימודים התשנ"ט כאל המשך תקופת הניסוי, כדי שבתי-הספר המפעילים שבוע לימודים בן 41 שעות יהוו מודל לקביעת קווים מנחים ועקרונות הפעלה עבור בתי-הספר שיצטרפו בעתיד, כאשר גם עליהם יוחל חוק יום חינוך ארוך.

היקף מוסדות החינוך שעליהם יוחל הניסוי בהתשנ"ט יורחב בהשוואה להתשנ"ח: הניסוי יקיף את בתי-הספר היסודיים שהחלו לעבוד בהתשנ"ח ואת בתי-הספר היסודיים שלא החלו לעבוד בהתשנ"ח, אך נמצאים ביישובים שנבחרו ליישום החוק. זאת אומרת, היו יישובים שלא כל בתי-הספר בתוכם החלו לפעול ביום לימודים ארוך – בתי-הספר של היישובים שנבחרו יחלו בהתשנ"ט. כמו כן יחל יישום החוק כניסוי גם בכ-100 גנים מתוך יישובים אלה.

הניסוי נועד לבחון לא רק את ההיבטים הפדגוגיים המחייבים שינוי בעקבות הארכת יום הלימודים, אלא גם את המשאבים הנלווים החיוניים מהגדלת היקפי השעות של השהייה של התלמידים בבתי-הספר. תוספת שעות לימוד פירושה תוספת שכר למורים, לכווח העזר החינוכיים ולאנשי מינהלה וביטחון. כמו כן, נדרשת התאמה של מרחבי הסביבה הלימודית לפעילות מגוונת ודיפרנציאלית, שדרכה תוקטן ההתעייפות מן השהות ארוכת השעות בבית-הספר, כי אם לא יהיו גיוון בפעילות והיענות לצרכים השונים של התלמידים, עלולה האלימות בבתי-הספר להתגבר. חיוני לברר גם את תפוקות הלמידה בשעות הצהריים באזורים חמים במיוחד. דוגמה נוספת מתייחסת לבירור הצרכים של תלמידים צעירים שאינם רשאים לשאת על גבם משקל, שכן, עם הארכת יום הלימודים, עשויה לגדול כמות חומרי הלימוד שעליהם להביא לבית-הספר.

משרד החינוך החל ליישם את החוק בנותנו מענה ראשוני על צרכים שאין בלתם, אך במהלך שנת הלימודים התשנ"ט יערך מעקב אחר הצרכים הנוספים ותיקבענה שתי תוכניות. האחת, המציעה קווי פעולה לטווח הקצר, והאחרת, המפרטת את המעבר לשבוע לימודים בן 41 שעות לטווח הארוך – תוכנית אשר תיתן בסופו של התהליך מענה על-ידי קיום יום לימודים ארוך, שהוא גם יום לימודים איכותי, כנהוג בארצות המפותחות.

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת החינוך. תודה.

היו"ר אדרי:

אני מודה לך, אדוני סגן השר, על תשובתך. יש לנו הצעה אחרת של חבר הכנסת אברהם הירשזון, המבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום. אדוני, בבקשה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ביקשתי להסיר את ההצעה מסדר-היום משני טעמים: א. משום שאני באמת סבור שלא היינו צריכים לדון בהצעה זו בתקופה זו, כי ההצעה כבר היתה צריכה להיות מיושמת ומשרד החינוך היה צריך ליישם אותה. נושא כל כך חשוב – מן הראוי שלא יהיה נדון היום פה, אלא יהיה מבוצע, בוודאי אם זה אחד החלומות הרטובים של חבר הכנסת מאיר שטרית.

הדבר השני, שהוא היותר-חשוב: אני חושב, אדוני סגן השר, שאסור לנהוג מנהג קונבנציונלי בנושא הזה. צריך להיכנס ולתקן תוך כדי. ביקשתי את רשות הדיבור כדי לחזק את ידיו של חבר הכנסת שטרית, משום שאני חושב שהדבר הזה הוא כל כך מהותי בנושא החינוך במדינת ישראל, וצריך לעסוק בו בכל הדרכים הלא-שגרתיות שאפשר. הרי הכוונה היא לא לשבת עד 17:00, ללמד ולהעמיס על התלמידים עוד חומר; להיפך – לגוון, לקיים לימודים משלימים, לתת להם דברים שהם לא יכולים לקבל בשעות הלימודים.

אני הייתי גם מציע לאמץ את דבריו של חבר הכנסת שטרית, שאמר שהוא מוכן לקחת על עצמו יישוב אחד. אולי בדברים מהותיים בנושא החינוך, שהוא ציפור נפשנו, כדאי לקחת חברי כנסת שמוכנים ומבינים בנושא הזה, ולומר: בוא תהיה אתה אחראי ליישוב מסוים, תעזור להפעיל את הנושא הזה. תודה רבה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

יש הרבה מורים – – –

היו"ר ל אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת הירשזון, על הצעתך.

אדוני חבר הכנסת וליד חאג'-יחיא, אתה ביקשת להעביר לוועדה, אבל מאחר שהאופוזיציה לא התבטאה, אני מרשה לך.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אדוני סגן השר, שמעתי בקשב רב את תשובתך; אתה לא מקשיב לי עכשיו ולא תקשיב לי כנראה.

היו"ר ל אדרי:

אדוני סגן השר, מבקשים את שימת לבך. בבקשה, אדוני.

וליד צאדק חאג' - יחיא (מרצ):

אני לא מזלזל, אני מעריך, ואני תומך במה שאמר חבר הכנסת אברהם הירשזון ובמה שאמר חבר הכנסת מאיר שטרית. אני תמכתי בחוק הזה, והחוק הזה היה צריך להיות מיושם גם בבתי-ספר ערביים וגם בבתי-ספר יהודיים, כרוח החוק שהוצע על-ידי חבר הכנסת מאיר שטרית ועבר בוועדת החינוך, שאני חבר בה.

אבל, מה שאני שומע בשטח, שאותם בתי-ספר שצוינו בוועדת החינוך, באישור משרד החינוך, החוק הזה – יום לימודים ארוך – עדיין לא מתבצע שם. לכן אני מאוד מבקש, שהטעות הנוראה הזאת, שלא יושם החוק הזה ב-28% – ושמחתי מאוד ש-28% מבתי-הספר הם ערביים – שיישם החוק הזה בהתאם לרוח החוק.

דבר שני, אני בעד זה שהחוק ייושם ב-100% בתי-הספר הערביים, אבל באזור המשולש יש חסר נקודתי רב בקשר לבתי-ספר, ויש צורך לתקן אותו. תודה.

היו"ר אדר:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת חאג' - יחיא. אני מבקש בזאת להודות לחבר הכנסת מאיר שטרית, שממשיך להיות דבק במטרה והוא נחוש להגשים ולממש את הרעיון שהוא מטפל בו מזמן. כולנו מאוחדים בהצעתך.

נעבור להצבעה. אני מבין שאדוני מסכים שהנושא יעבור לוועדה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

היו"ר אדר:

ההצבעה החלה. מי לוועדה ומי נגד?

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 9

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ל אדרי:

בעד – 9, נגד – אין, נמנעים – אין. ההצעה לסדר-היום בדבר הפעלת יום חינוך ארוך, של חבר הכנסת מאיר שטרית, עוברת לוועדת החינוך והתרבות. תודה למציע, תודה לחברי הכנסת שהשתתפו בדיון.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ל אדרי:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. בבקשה, גברתי.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 27), התשנ"ח-1998, שהחזירה ועדת העבודה והרווחה, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. תודה.

היו"ר ל אדרי:

תודה, גברתי סגנית מזכיר הכנסת.

הצעה לסדר-היום

גישת מערכת החינוך לדיסלקטים

היו"ר ל אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעה לסדר-היום מס' 4809 – גישת מערכת החינוך לדיסלקטים, של חבר הכנסת אברהם הירשזון. אדוני, בבקשה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת ריבלין, אני מבקש ממך לשבת, לא להפריע.

בראשית דברי אני מבקש לקרוא קטע מעיתון "ידיעות אחרונות", והקטע אומר כך: "חצי שנה יושבת ילדה דיסלקטית בביתה ואינה מבקרת בבית-הספר. לאחר שבע שנות לימוד בבית-ספר רגיל ביישוב בשרון, נדרשה התלמידה, בת ה-13, לעבור לחינוך מיוחד. כדי להצדיק את העברתה, נמחקו ציוניה הטובים מתעודת הסיום. הילדה מסרבת לעבור לבית-ספר מיוחד ומשרד החינוך אינו מתערב.

"ילדה בת 13 מאחד מיישובי השרון, הסובלת מדיסלקציה, איננה לומדת ואיננה מבקרת בבית-ספר מאז תחילת שנת הלימודים. זאת, משום שהוחלט להעבירה למסגרת החינוך המיוחד, בניגוד לרצונה.

"הילדה למדה שש שנים בבית-ספר יסודי רגיל, כשהיא נעזרת בכיתה טיפולית, כדי להתגבר על בעיותיה בקריאה ובכתיבה. מצבה היה ידוע לכל המורים, היא נבחנה בעל-פה, קיבלה ציונים ממוצעים ברוב המקצועות. בתעודותיה נרשמה רק הערה אחת: מתקשה בכתיבה ובקריאה.

"בשנה שעברה התקבלה הילדה לחטיבת ביניים בבית-ספר תיכון באזור מגוריה. בתום החצי הראשון של השנה קיבלה הילדה תעודה עם ציונים גבוהים. אולם לקראת סוף השנה הודיעו לה לפתע, כי לא תוכל להמשיך ללמוד בבית-הספר וכי עליה לעבור לחינוך מיוחד. בתעודה שקיבלה בסוף השנה נמחקו ציוניה הטובים במתמטיקה, בגיאוגרפיה, במדעים ובתנ"ך, ונשאר רק הציון שלה בהבנת הנקרא – 54.

"נמחקו את הציונים הטובים שלי והשאירו את הנמוכים, כדי להצדיק את העברתי מבית-הספר" אומרת הילדה, "וכן' וכן' וכן'. והילדה הזאת החליטה לקום ולהיאבק מאבק שנראה לה צודק.

אני חושב שהכנסת צריכה לסייע לה במאבקה זה.

היו"ר ל אדרי:

בת כמה הילדה, אדוני?

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

בת 13. בבקשה, אני אתן לך בינתיים לעיין בקטע.

היא ראויה לשבח גדול אם בגיל 13 היא נאבקת על דעתה בכל מקרה.

אדוני היושב-ראש, אני אינני בא לתקוף את משרד החינוך והתרבות במקרה הזה. אני רק רוצה לומר – אני מחזיק מחקר שערך מאיר לב-רן.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש לתקוף את משרד החינוך והתרבות בצורה חזיתית – – –

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת רובי ריבלין, הרי אני מאוד מעריך ומוקיר את דבריך, ואני מציע שאולי בסיום תבקש להסיר ולומר את דבריך. אני רוצה להרחיב קצת את היריעה.

אני מחזיק פה מחקר שערך מאיר לב-רן על מוח האדם וליקויי הלמידה, ואני מוכן לתת לך לעיין בו לאחר מכן, אדוני סגן השר. זה מחקר מאוד מעמיק, עם גישות מאוד מעניינות. במבוא שלו אומר המחקר הזה, ש-150,000 בני נוער, תלמידים במדינת ישראל, שהם בערך 10% מהלומדים, סובלים מליקויי למידה. חלק מהם הם גם ילדים דיסלקטים.

אני חושב, שמערכת החינוך שלנו עברה שלבים חשובים מאוד בנושא של התמודדות עם ילדים דיסלקטים. הרי בעבר, לפני שנים מספר, היו אומרים: הילדים האלה אינם בעלי יכולת ללמוד, אי-אפשר להתמודד אתם, צריך להעביר אותם לבתי-ספר מיוחדים. ומסתבר שליקויי הלמידה הזה, שילדים נולדים אתו, אם שמים לב אליו ומתייחסים לילד בצורה הראויה, הרי בהתאם למחקרים, ילדים שהם דיסלקטים יכולים להגיע לרמות הגבוהות ביותר של ציונים, להיות מהנדסים, להיות רופאים ועורכי-דין ולעסוק בכל המקצועות האחרים, ולהיות מוצלחים מאוד ומועילים בחברה הישראלית.

נכון, זאת לא המאסה, זה לא כולם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש חברי כנסת דיסלקטים – – –

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

עזוב, לא נדבר על שנינו עכשיו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

כן, כן. סליחה, יש לי בן כזה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

בחור מאוד מוכשר, וידעו איך להתייחס, ולכן הוא בסדר.

נכון, אדוני סגן השר, שיש 1.5 מיליון תלמידים בבתי-ספר תיכוניים, בחטיבות ביניים, ואנו מדברים על אלפים או על מאות, וברור שהבעיות רבות. אבל, אדוני סגן השר, מי שעוסק בנושא חינוך יודע, שכל ילד הוא עולם ומלואו, ויש להביא בחשבון את הבעיה של כל ילד. ואני אומר לך, מתוך בדיקה, מתוך אחריות – בלי שום מחקר שהוא – שבתי-ספר רבים לא מטפלים בנושא הזה ורוצים להתעלם מהנושא הזה, כי זה גורם להם בעיות, כי זה גורם צרות, ורוצים – בשפה הצברית – "לנפנף" את הילדים משם ולזרוק אותם לבתי-ספר מיוחדים. אין עוול יותר גדול לאותם בני נוער, לאותם ילדים, מאשר להוקיע אותם ולהוציא אותם ממערכת החינוך הרגילה, להוציא אותם מהסביבה הטבעית שהם שייכים אליה ולשים עליהם את הסטיגמה של כאלה שהולכים לחינוך מיוחד. להיפך, צריך לעזור להם ולהשקיע בהם שעות נוספות, כדי לעזור להם להתמודד עם הבעיה הזאת, גם עניינית וגם נפשית, ולהסביר להם שהם יכולים להתמודד, שהם חייבים להתמודד, שהם יכולים וחייבים להצליח.

מדוע אני אומר שאינני בא בטענות למשרד החינוך בנושא הזה? לא שאני משאיר אותו נקי לגמרי. אני יודע שיש הנחיות, ואני בטוח שסגן השר יביא הנחיות ודברים שיש בנושא הזה. הם לא מיושמים בחלק מבתי-הספר. לא בכולם, אבל הם לא מיושמים בחלק מבתי-הספר, ולפעמים – בחלק חשוב מאוד, ללא שום קשר לשאלה באילו ערים ובאילו אזורים, משום שהרבה מאוד מהמורים אוהבים

לעשות לעצמם חיים קלים בנושא הזה. ואני חושב שהנושא הזה צריך לבוא לטיפול מיוחד של משרד החינוך.

אדוני סגן השר, אתה יודע, השר המר, זיכרוננו לברכה, בתקופה האחרונה שלו, אני צלצלתי אליו ואמרתי לו: יש בעיה, בית-ספר מסוים לא רוצה להגיש נער דיסלקטי לבחינות בגרות, צריך לעשות משהו. אמר לי שר החינוך: אברהם, אני מאוד מאוד בעד הנושא, צריך לעזור להם במה שאפשר. ואכן, אחרי שלושה ימי טיפול הנער הזה ניגש לבחינות בגרות בגלל התערבותו הישירה של השר. הציון הממוצע שלו בבחינות הבגרות הוא 80 – יפה.

אדוני סגן השר, צריך לדעת ולקבוע מי הם המומחים שמותר להם להחליט על גורל אותו ילד – אם הוא בעל ליקוי למידה, אם הוא איננו בעל ליקוי למידה. מי יושב בוועדה הזאת שקובעת את ההקלות? האם יושבים שם אנשים מביני דבר בנושא הזה? מה הן בדיוק ההקלות? איך הן מיושמות בבתי-הספר? צריך לפשט את הליכי האבחון לילדים האלה. צריך שההקלות שניתנות לאותם ילדים יהיו ברורות. שמעתי אומרים לילדים האלה באחד מבתי-הספר, למשל: אתם תלכו עם כרטיס בצבע ורוד, וכל פעם שתגיעו, תרימו את הכרטיס, אז המורה ידע שאתם תלמידים דיסלקטים. אין דבר יותר חמור מזה שאומרים לילד: קח תווית, תתהלך עם התווית הזאת בבית-הספר. אדוני השר, זה בית-ספר ידוע מאוד שאינני רוצה לנקוב בשמו.

צריך לראות אם בסמינרים המורים לומדים בכלל על הבעיה, לומדים את מורכבות הבעיה, לומדים איך צריך להתמודד עם הבעיה; כי אם אנחנו רוצים להגיע לכך שבעוד שנים מספר כל מערכת החינוך תהיה מודעת לכך, זה צריך לבוא מהסמינרים למורים.

אדוני סגן השר, צריך לראות מה קורה בכלל בבתי-הספר האקסטרניים. גם שם יש אלפי בני נוער, שחלקם נפלטו ממערכת החינוך הרגילה והלכו לבתי-הספר האקסטרניים משום שהם דיסלקטים. צריך לראות כיצד הם מתייחסים לנושא הזה.

אדוני סגן השר, כפי שאמרתי, אני מעלה את הדברים האלה לא כדי להתריס נגד משרד החינוך, אלא כדי להתריע, משום שאני חושב שבטיפול טוב, בטיפול נכון, אנחנו יכולים להביא אחוז הרבה יותר גדול מאותם ילדים לדרך של אזרחים שיכולים להיות לתפארת מדינת ישראל, יהודים וערבים כאחד. הרי בנושא הזה אין שום הבדל; יש אחוזים מאלה, ויש אחוזים מאלה. תודה רבה.

היו"ר אדר:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת הירשזון, על הצעתך. אני חושב שהיא הצעה חשובה. אני אביע את דעתי לאחר מכן.

אבקש מסגן שר החינוך, התרבות והספורט להשיב על הצעה לסדר-היום בדבר גישת מערכת החינוך לדיסלקטים, של חבר הכנסת הירשזון. אדוני, בבקשה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, משרד החינוך אימץ את ההמלצות של דוח מלכה מרגלית בקשר ללקיית למידה ואף פיתח תוכנית למימוש המלצות הדוח. כמו כן מכין המשרד חוזר מנכ"ל שיבהיר את התחום ויקל על התלמידים הסובלים מלקיית למידה שונים.

בין היתר, המשרד פועל על מנת לאפשר איתור מוקדם ככל האפשר של התלמידים עם לקיית למידה בכיתות היסוד ולטפל בהם באמצעים דידקטיים. המשרד הרחיב את מערך ההשתלמויות למורים, על מנת להכשיר אותם למיומנויות של אבחון קשיים לימודיים וטיפול דידקטי בהם. השירותים הפסיכולוגיים החינוכיים ברשויות המקומיות מבצעים אבחונים פסיכולוגיים עבור תלמידים שקיים חשש שהם סובלים מלקות למידה.

תלמידים רבים שניגשים לבחינות הבגרות זוכים להקלות במבחנים, אם נמצאו סובלים מלקויות למידה באבחונים הפסיכולוגיים ברשויות.

אני אבקש לבדוק לפרטי פרטים את הפרטים שהופיעו בכתבה שהצגת, חבר הכנסת הירשזון, אבל אני רוצה לומר לך, שלצערי – גם פה אני מעיר איזו הערה על הדברים שאמרת – לא רק הוראות מסוימות בנושא איתור ועזרה לתלמידים דיסלקטים אינן מקוימות; לצערי, הוראות רבות מתוך הוראות חוזר המנכ"ל אינן מיושמות. רק היום – אני לא יודע אם ראית – בעיתון "ידיעות אחרונות" התפרסמה כתבה גדולה המתפרסת על פני שני עמודים בנושא אי-ביצוע הוראות על-ידי מורים, מחנכים, מנהלים בנושא של בטיחות בטיולים; כתבה של תמר טרבלסי.

אבל, לצערי, זה לא רק במערכת החינוך. הנה אנחנו רואים תקרות נופלות, גם כן בגלל אי-מילוי הוראות. ואני חוזר ומזכיר את מה שאמרתי כבר בשבוע שעבר, ונדמה לי שאני אומר כאן ממש כמו אוראקל, שבוע אחרי שבוע, את דבריו של ראש הממשלה המנוח יצחק רבין, זיכרנו לברכה, שאמר אותם בטקס סיום מב"ל – המכללה לביטחון לאומי – בדבר הגינותי החריף לתרבות החפיף, לתרבות ה"סמוך", לתרבות האי-הקפדה עד לפרטי הפרטים על כל ההוראות ועל כל החוקים. זאת התרבות שבה אנחנו נלחמים, שאותה אנחנו רוצים לשנות, שאותה אנחנו פועלים לשנות. תודה.

היו"ר אדרי:

יש לי שאלה, אדוני, ברשותך.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

סליחה, אני מציע שהדיון יהיה במליאה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

במליאה.

היו"ר ר' אדרי:

ברשותך, האם הנושא, כפי שהעלה אותו חבר הכנסת הירשזון, בדבר הילדה בת ה-13, נכון?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אמרתי שאבדוק.

היו"ר ר' אדרי:

לא בדקתם את הנושא?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אמרתי שאבדוק, אני לא מכיר את הפרטים. ראיתי שהוא הגיש את הכתבה לפרוטוקול, ואבדוק את זה; ודאי שאבדוק.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני. תודה.

יש לנו הצעות אחרות, שתי הצעות. חבר הכנסת אבנר חי שאקי מבקש להסיר וחבר הכנסת ראובן ריבלין מבקש להעביר לוועדה. אדוני חבר הכנסת חי שאקי.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, אדוני בעל ההצעה, חבר הכנסת הירשזון, אומנם, פורמלית אני רוצה כביכול להתנגד, אבל ברור שאני בא לתמוך. אני רוצה להביא בפני הכנסת מקרה קונקרטי; ללא שם, כמובן, משום כבוד המשפחה של הנער, שהיום הוא כבר בחור, שסבל מהדיסלקטיות הזאת

והגיע לרופאים שונים. הוריו כמעט נואשו, מפני שבבית-הספר נהגו בתלמיד בצורה כפי שנהגו, ורצו למנוע ממנו גישה לבגרות.

הוא עבר בהצטיינות את בחינות הבגרות, הוא לומד באוניברסיטה ומשיג הישגים מעולים, וזה רק מוכיח, לפי דעתי, את מה שמציע ההצעה, חבר הכנסת הירשזון, אומר לנו – שבתשומת לב ראוייה, ביחס נכון יותר, אפשר יהיה למנוע מכל המשפחות הללו ומהתלמידים המסכנים הללו את עוגמת הנפש, ואפשר גם אפשר להביא אותם להישגים גדולים בלי שייחשבו לכאלה הראויים לחינוך מיוחד או משהו בדומה לזה. תודה.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת אבנר חי שאקי. אני מבקש להזמין את חבר הכנסת ראובן ריבלין. בבקשה, אדוני. אני מבקש לא להפריע.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, אני מבקש שלא לדבר על החפיף, ואני מציע להעביר את הנושא לוועדה. אני חושב שחשוב שיתקיים דיון במליאה עצמה.

במכללת תל-חי נפתחה בשנה הקודמת מחלקת הכנה לתלמידי מכינה דיסקטים על מנת שיוכלו להשתלב בלימודים העל-תיכוניים.

רפאל אלול (העבודה):

זה קיים כבר שלוש שנים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נדמה לי שהיא נפתחה לפני שנה.

רפאל אלול (העבודה):

שלוש שנים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הנה אתם רואים, אם שמתם לב – אם יש 10% דיסלקטים, יכול להיות שיש גם 10% בכנסת, יש כאלה שגם לא יודעים שהם דיסלקטים והם כאלה; הדבר מראה שילדים דיסלקטים אינם שונים מאחרים, אלא בשוני קטן. ואם החברה, אם המורה המחנך ואם המורה המלמד, מוכנים להתחשב באותה מניעה קטנה שיכולה לחלוף עם השנים, אנחנו יכולים לקבל אותם למאגר הנפלא של אנשים יוצרים במדינת ישראל – יהיו הם יהודים, ערבים; אפשר לקבל אותם לתוך החברה, על-ידי תשומת לב קטנה, ולא צריך הרבה לעניין זה.

המערכת החינוכית, ובעיקר המערכת המפקחת, צריכה לבוא, ולא רק להורות על תנאים ולא רק לקבוע נהלים, אם יהיו אלה נהלים בקשר לחומרה, ואם יהיו אלה נהלים בקשר לתוכן, שיקפידו המנהלים לקיים אותם נהלים, ולא יכול משרד החינוך, חלילה, לרחוץ בניקיון כפיו, כפי שסגן יושב-ראש הכנסת, חבר הכנסת אדרי, הצביע ואמר, שמשדד החינוך לא יכול לרחוץ בניקיון כפיו ולומר: לא ידעתי, לא בדקתי, אינני בקיא בפרטים. יבדקו כל פרט של כל ילד הטוען: יכולתי ולא אפשרו לי.

היו"ר אדרי:

תודה, אדוני חבר הכנסת ריבלין.

רפאל אלול (העבודה):

אפשר להעיר הערה?

היו"ר אדרי:

בבקשה, אדוני.

היו"ר אדרי:

אדוני היושב-ראש, פשוט הגעתי מאוחר, והנושא מאוד מעניין. אך אני יודע שהיו שני דוחות בנושא דיסלקטיות במערכת החינוך, שהיו שתי ועדות בשלוש שנים. אני מאוד מקווה שמיישמים את הדוחות האלה.

היו"ר אדרי:

תודה; אני מודה לך. אדוני חבר הכנסת הירשזון, אני חושב שעשית דבר יפה וגדול שהעלית נושא כל כך חשוב, שנוגע בוודאי להרבה הרבה מאוד ילדים, וכל ילד הוא עולם ומלואו, ואני בטוח שגם הילדה הזאת אולי שומעת את הדיון הזה, והישועה תבוא גם לה וגם לאחרים מהדיון.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. אדוני עומד על כך שתהיה ועדה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

במליאה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

במליאה.

נסים דהן (ש"ס):

ועדת החינוך.

היו"ר ל אדרי:

מליאה. חברי הכנסת, נעבור להצבעה – מי לדיון במליאה ומי נגד?

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 11

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ל אדרי:

בעד – 11, נגד – אין, נמנעים – אין. הצעתו של חבר הכנסת הירשזון בדבר גישת מערכת החינוך לדיסלקטים עוברת לדיון במליאה. תודה.

הצעה לסדר-היום

תוכנית החומש של מערכת החינוך הערבית במדינה

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: תוכנית החומש של מערכת החינוך הערבית במדינה, הצעה לסדר-היום מס' 4678, מאת חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה. אדוני, בבקשה, עשר דקות לרשותך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שר החינוך הקודם, מר זבולון המר, זיכרנו לברכה, התווה את תוכנית החומש הראשונה כדי לקדם את מערכת החינוך הערבית במדינת ישראל. מתוך מודעות הוא התווה את התוכנית; הוא הקים צוות, היתה תוכנית טובה, הוא החל לבצע אותה. אחר כך המשיך בדרך הזאת, ייבדל לחיים ארוכים, חבר הכנסת והשר לשעבר אמנון רובינשטיין.

ואכן, ביצוע התוכנית במשך חמש שנים קידם את מערכת החינוך הערבית. בתחומים רבים – מבחינת התכנים, מבחינת ההישגים, מבחינת פיזית, חלה התקדמות, שאנחנו מברכים עליה.

שר החינוך הקודם, זבולון המר המנוח, ידע את חשיבות התוכנית הזאת, התווה תוכנית חומש שנייה, והקים צוות כדי ליישם את התוכנית הזאת. המנכ"ל של משרד החינוך והתרבות הבטיח בוועדת החינוך והתרבות, שעד 1 בפברואר שנה זו תובא התוכנית לוועדת החינוך והתרבות בכנסת, תובא לידיעת ראשי הציבור הערבי, ותהיה תוכנית. והיום אנחנו ב-24 ביוני, ועדיין לא רואים שיש תוכנית.

הוועדה הוקמה. שאלתי את שר החינוך והתרבות לפני שבוע, אם התוכנית הובאה לידיעתו, אם הוא ראה אותה, והוא אמר: לא ראיתי אותה. שאלתי את יושב-ראש ועדת המעקב לחינוך הערבי, ד"ר הלה חזן, אם היא קיבלה עותק מן התוכנית, אם היא יודעת משהו על התוכנית; היא לא קיבלה שום עותק. שאלתי את חבר הכנסת עמנואל זיסמן, יושב-ראש ועדת החינוך בכנסת, אם הוא קיבל עותק מהתוכנית, וגם הוא אמר שלא קיבל שום עותק; הוא לא יודע על קיום התוכנית.

גם אני, כחבר ועדת החינוך של הכנסת, כשביקשתי ממשרד החינוך לקבל את התוכנית, לא קיבלתי אותה. אני לא יודע מה קורה. אולי היום סגן שר החינוך והתרבות יעדכן אותנו, אם קיימת תוכנית חומש שנייה ומה יש בתוכה, אם התייעצו עם אנשי החינוך הערבים, אנשי הציבור הערבים, עם ועדת החינוך והתרבות, אולי מאחורי הגב, ואני לא יודע.

בכל אופן, אדוני היושב-ראש, ההבטחות שהתוכנית תובא בפני הכנסת ומוסדותיה, בפני הציבור הערבי, עדיין לא מומשו.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

חילקנו את התוכנית לשלוש קטגוריות חינוך: לבדואים, לערבים ולדרוזים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה לדבר על תוכנית החומש לחינוך הערבי, שצריכה, לדעתי, לכלול את כל המגזרים. כי גם הבדואים וגם הדרוזים הם ערבים כמונו, ובאותן בעיות שאנחנו נתקלים, גם הם נתקלים.

אני מקווה שהיום אכן נקבל תשובות. בינתיים הפערים בין מערכת החינוך היהודית לבין מערכת החינוך הערבית הולכים ומעמיקים, כתוצאה ממחסור במשאבים, או מחלוקה לא שווה של משאבים.

אני רוצה להסתמך בנושא הזה על הדוח האחרון של מבקרת המדינה, דוח 1997, שהונח על שולחן חברי הכנסת. בדוח הזה רואים, שהמבקרת יוצאת בביקורת קשה ביותר – אני מקווה ששר החינוך וסגנו ראו אותו – ביקורת כמעט קטלנית על משרד החינוך והתרבות, כיוון שהוא לא מיישם את המדיניות השוויונית כלפי האזרחים הערבים במדינת ישראל. עדיין קיימים פערים גדולים ביותר, שבאים לא באקראי, לא בירושה, אלא כתוצאה ממדיניות לא נכונה, לא שוויונית – מדיניות שמפלה בין ילד יהודי לילד ערבי.

הבעיות הפיזיות מוכרות, המחסור בתקנים מוכר, הנשירה של 50% מהילדים שלנו, שלא מסיימים תיכון, שגם מבקרת המדינה מדברת עליהם; עדיין כ-60% מהילדים הערבים לא הולכים לגני טרום-חובה; אנחנו מהווים רק 5% מהסטודנטים באוניברסיטאות; רק 23% מהתלמידים הערבים מצליחים בבחינות הבגרות, ואילו אצל התלמידים היהודים שיעור ההצלחה הוא 44%. והפערים בתקציבים הם פערים מדהימים.

אני קורא מדוח מבקרת המדינה: "מבדיקה של דירוג הרשויות המקומיות לפי סך כל התשלומים המיוחדים שהועברו לכל אחת מהן עולה, ש-41 מבין 50 המועצות המקומיות והעיריות המדורגות בתחתית הסולם שייכות למגזר הערבי. בקרב 50 המועצות המקומיות והעיריות במדינה, אשר מדורגות בחלק העליון של הסולם, יש שני יישובים דרוזיים ויישוב ערבי אחד".

אבל לא רק זאת, כאשר מתוונים במשרד תוכניות מיוחדות, המיועדות לסיוע לתלמידים נזקקים, ו-50% מהיישובים הערביים הם מתחת לקו העוני: תוכנית קרן-קרב, תוכנית הרווחה החינוכית, תוכנית 30 היישובים, תוכנית שיקום השכונות, תמיכה בבתי-ספר מקיפים, מועדוניות, פעולות עם נוער מנותק, שירותי היקף לנוער, גני מועדון, הגברת כוח התמדה בעל-יסודי – בכל הדברים הללו חלקם של היישובים הערביים מועט ביותר.

בתוכנית קרן-קר, למשל, כלולים רק 11,000 תלמידים ערבים. זאת אומרת, 7% מהתלמידים הערבים כלולים בתוכנית קרן-קר, ואילו בסקטור היהודי השיעור הוא כ-30%. זה אחוז נמוך, שאין לו הסבר, אלא שזו מדיניות של אפליה; אפילו בתוכניות שמיועדות לסיוע לתלמידים חזקים.

אני מקווה, שלסגן השר יהיו הסברים או תוכניות לעתיד, שיגשרו על הפערים הללו. אבל גם בעניינים אחרים, שהיו מיועדים לסגור פערים ולקדם את הנזקקים במדינה הזאת, אני רואה שמשרד החינוך והתרבות, למרות תוכנית החומש הראשונה והדיבורים על תוכנית חומש שנייה, ממשיך, לצערי הרב, במדיניות המיושנת של אפליה נגד התלמידים הערבים. איך אנחנו יכולים ליצור הבנה ודו-קיום במדינה, כאשר בית-ספר יהודי מקבל הרבה יותר מאשר בית-ספר ערבי, בכל התחומים?

העדפה מתקנת היא מושג מעורפל, שמעולם לא מומש, בשום תחום.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

קודם להשוות, אחרי זה – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

בדיוק. אני מסכים אתך, ידידי חבר הכנסת ריבלין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אם לא נדבר על השלום ונדבר על השוויון, הכול יהיה בסדר. כל היום אומרים: השלום, השלום.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אין לא שלום ולא שוויון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אין התנגשות בין שלום לשוויון. אני רוצה שלום ואני רוצה שוויון.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה מה שאני אומר לך, אין התנגשות בין שלום לשוויון. כל העולם מתעסק עם השלום, ובואו קודם
נמצא איך נחיה אנחנו בשלום – – –

היו"ר ל' אדרי:

אדוני, אפשרתי לך קריאת ביניים ארוכה. אני מודה לך, אדוני.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה שיהיה שלום קודם כול בתוך המדינה, בתוך האוכלוסייה של המדינה, בין יהודים לערבים,
בין חילונים לדתיים, בין ספרדים לאשכנזים, בין כולנו, ואחר כך נעשה גם שלום באזור. אבל זה לא
מתנגש. אנחנו יכולים לפעול למען השלום ולמען השוויון בו בזמן.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בין פלסטינים לעולים חדשים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

בין פלסטינים לעולים חדשים, בין כולם. אני בעד שיהיה שלום ושוויון במדינה ובאזור כולו.

אדוני היושב-ראש, הנושא שהעליתי – תוכנית החומש השנייה עדיין לא מובאת; אני לא יודע אם סגן
השר מכיר אותה, אם יש כאן הצעות, אם יש תוכנית. בכל אופן, אני מקווה שיהיה כאן דיון במליאה,
שחברי כנסת יהודים וערבים יוכלו להתבטא בנושא חשוב זה, נושא תוכנית החומש לסקטור הערבי,
אבל גם הנושא החינוכי הכללי. אני יודע שיש גם מגזרים יהודיים בחברה היהודית שסובלים מאי-
שוויון, סובלים מאפליה גם בתוך החברה היהודית. ואני זועק שיהיה שוויון בין תלמידים יהודים
לערבים, וגם בין תלמידים יהודים לבין עצמם. יש פערים גדולים, והם הולכים ומעמיקים.

אדוני סגן השר, אני מקווה שתסכים שהדיון הזה יהיה במליאת הכנסת, כי הדבר חשוב לכולם.

היו"ר ל' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת דראושה, על הצעתך החשובה. אני מזמין את סגן שר החינוך,
התרבות והספורט להשיב. בבקשה, אדוני.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הוועדה לתוכנית החומש לחינוך הערבי, בראשות הפרופסור הגברת מרים בן-פרץ, סיימה את עבודתה, והמלצותיה הונחו על שולחן מנכ"ל המשרד לבחינת הדרכים ליישומן החל משנת הלימודים התשנ"ט. המלצות הוועדה מקיפות את מירב הנושאים החינוכיים והפיזיים, המציבים באופן ברור את היעדים שצריך להשיג במערכת החינוך הערבית בחמש השנים הקרובות.

במסגרת תקציב משרד החינוך בלבד יהיה קשה ליישם את כל ההמלצות. על כן יתקיים בתחילת יולי דיון במשרד, בהשתתפות פרופסור מרים בן-פרץ והגורמים הנוגעים בדבר במשרד, לבחינת המשמעות התקציבית לצורך יישום כל ההמלצות.

באנו בדברים עם האוצר, במגמה להעביר למשרדנו תקציב נוסף לצורך זה. אין לנו ספק, כי האוצר יכיר בחשיבות נושא זה ויסייע לנו להגשים את ההמלצות לקידום החינוך הערבי. כאשר נסיים דיונים אלה, נשמח להציג את התוכנית גם לוועדת החינוך של הכנסת, ואולי אפילו במליאה.

חלק מהדברים שלך, חבר הכנסת דראושה, היה נכון. זאת אומרת, יש פער. כבר אמרנו כמה פעמים, שהפער הוא לא של שנה ולא של שנתיים וגם לא של חמש. הפער הוא בן יותר מ-50 שנה, מאז מערכת חינוך עובדת בארץ הזאת. אי-אפשר לסגור אותו בשנה או בשנתיים, גם לא בחמש.

השר המנוח זבולון המר הוא זה שהקים את הוועדה בראשותה של הפרופסור מרים בן-פרץ, ומתוך ראייה של חשיבות העניין ומחויבותו ואחריותו לעניין אמר: אנחנו נבצע אפליה מתקנת. ואכן, גם בבינוי יש אפליה מתקנת; בבינוי הפיזי, בניית כיתות. גם ביום לימודים ארוך יש אפליה מתקנת, ואתה יודע שביום לימודים ארוך, בהשוואה למגזר הערבי במדינה, היחס גבוה יותר. זאת אומרת, יש ניסיון לתקן את המעוות. ואכן, יש הכרה במעוות ורצון לתקן את המעוות. תודה.

היו"ר ל אדרי:

אני מודה לך, אדוני סגן שר החינוך, על תשובתך. מה אדוני מציע?

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

דיון במליאה.

היו"ר ר' אדרי:

יש לנו שתי הצעות אחרות. חבר הכנסת האשם מחאמיד מבקש להסיר, וחבר הכנסת וליד חאג' יחיא מבקש להעביר את הנושא לוועדה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

השר הציע להעביר לוועדה. הוא יכול לבקש רק להסיר.

היו"ר ר' אדרי:

אני יודע. רק ציינתי עובדה. חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, ברשותו של חבר הכנסת טלב אלסאנע אני רוצה לברך את חבר הכנסת דראושה על העלאת הנושא החשוב הזה במליאת הכנסת.

הקשבתי לדברי כבוד סגן השר, והתשובה היא אותה תשובה שהורגלנו לשמוע במשך כל הזמן.

מונתה ועדת חומש, והשר המר, זיכרוננו לברכה, הבטיח בזמנו, שעד סוף פברואר, לכל היותר תחילת מרס, היא תהיה מוכנה. מה שאני רואה עד כה הוא, שיש מריחה ואין עשייה רצינית, לא ברמה הפדגוגית, לא ברמה החינוכית, לא ברמה הלימודית ולא בשום רמה. לכן המצב בבתי-הספר הערביים מידרדר לנשירה, לסמים, לאלימות, ורמת החינוך מידרדרת.

איך אפשר להסביר זאת אם לא בהזנחה של משרד החינוך כלפי האוכלוסייה הערבית והתלמידים הערבים?

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

ביקשתי להעיר הערה.

היו"ר ל אדרי:

בבקשה, אדוני.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני מודה ליושב-ראש. גם אני חושב שהנושא שהעלה חברי חבר הכנסת דראושה הוא מאוד מאוד חשוב, כי הבסיס להתקדמות החברה הוא מערכת החינוך. יש בעיה, חבר הכנסת ריבלין, ואתה דיברת עליה. אי-אפשר לדבר על שלום פנימי ללא שוויון. הבסיס הוא שוויון.

כבוד סגן השר, אני רוצה להפנות את תשומת לבך לנתון של ועדה שהוקמה על-ידי משרד החינוך מחוז דרום בראשותו של ד"ר יעקב כץ מאוניברסיטת בר-אילן. הנתונים שם מדהימים. הוא מדבר על 70% נשירה במערכת החינוך בבתי-הספר ביישובים הערביים בנגב. הוא מדבר על שיעור הצלחה בבחינות הבגרות של פחות מ-10% בין אלה שמסיימים בית-ספר תיכון. מה הן התוכניות שלכם כדי לפתור את הבעיות שהוועדה של משרד החינוך חושפת? הוועדה ממליצה על פתרונות – האם אתם מאמצים אותם או לא מאמצים? מה בכוונתכם לעשות בעניין?

היו"ר ל אדרי:

תודה. אני מודה לך, אדוני.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי לדין במליאה? מי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 14

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ל אדרי:

14 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעתו של חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה עוברת לדיון במליאת הכנסת.

חברי הכנסת, אני מבקש להודות לחבר הכנסת דראושה על שהעלה נושא חשוב על סדר-יומנו, ואני מקווה שבדיון במליאה יהיו גם תשובות נאותות על ההצעה. תודה.

הצעה לסדר-היום

הגירה שלילית בירושלים

היו"ר ל אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעה לסדר-היום מס' 4694, בנושא הגירה שלילית בירושלים; הצעתו של חבר הכנסת אליהו גבאי.

לפני כן, רשות הדיבור לסגן שר החינוך, התרבות והספורט.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, אני רוצה לנצל את ההזדמנות שהענקת לי ולברך את נבחרת הכדורגל של אירן על הניצחון המדהים על ארצות-הברית. אני חושב שהמשחק הפגין רוח ספורטיבית, הפגין סובלנות, סבלנות, וסיפק לנו ערב מהנה. לכן חשובה הברכה.

היו"ר ל אדרי:

אדוני סגן שר החינוך, אולי בהזדמנות זו תזמין את שתי הנבחרות שישחקו נגד ישראל בארץ. היה פה קיפוח – גם כאן – של נבחרת הכדורגל של מרוקו, ששיחקה – – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

הנה נכנס ראש קבוצת הכדורגל של הכנסת, חבר הכנסת תאופיק חטיב.

היו"ר ל אדרי:

אדוני סגן שר החינוך התרבות והספורט, אני הצעתי הצעה – להזמין את נבחרת אירן לשחק בישראל.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני בעד.

היו"ר ל אדרי:

חבר הכנסת חג' יחיא, בבקשה.

רפיק חג' יחיא (העבודה):

אחרי הברכה למרוקו הייתי מצפה, במיוחד ממך, לגנות את הקונספירציה שעשו על מנת להוריד את מרוקו מהמשך המירוץ.

היו"ר ל אדרי:

חבל, אנחנו לא יכולים לברר את זה כאן.

רפיק חג' יחיא (העבודה):

היתה קונספירציה על מנת להוריד את מרוקו, למרות הניצחון האדיר שלה על ספרד. עשו קונספירציה מלוכלכת על מנת להוריד אותה מהמירוץ.

היו"ר ל אדר:

אני מודה לך, אדוני. חבר הכנסת גבאי, בבקשה.

אליהו גבאי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשבוע שעבר התפרסמו נתונים דמוגרפיים על ירושלים. כבעלי אינטרס לאומי משותף לפיתוחה של ירושלים כבירתה של מדינת ישראל, אין ספק שנתונים אלה צריכים לעורר בלב כולנו דאגה עמוקה.

הנתון המרכזי שהדאיג אותנו במיוחד היה על אודות דמוגרפיה שלילית של עזיבת יהודים את העיר – ובפרט הדור הצעיר שעוזב. האוכלוסייה היהודית עמדה בשנת 1967 על 74%, והנה אנחנו מתבשרים כעת שב-1996 אוכלוסייה זו מונה 70% בלבד.

הנתונים האלה צריכים להדאיג אותנו, ואף-על-פי-כן העולים שהגיעו מחוץ-לארץ בשנים האחרונות הופנו, לצערי, לערי השפלה, ומיעוטם הופנו לירושלים.

רבותי, מה לנו כי נלין על הציבור אם אנחנו, כמנהיגי ציבור, מתפשרים בעניינה של ירושלים, שהרי הדיבורים על חיזוק מעמדה של ירושלים לא מונעים מגופים ציבוריים וממשרדי ממשלה לנטוש את העיר בקצב גובר והולך.

מצערת אותי העובדה, שדווקא ממשלה, שחרתה על דגלה את הדאגה לשלמות ירושלים, אינה מגשימה עקרונות אלה הלכה למעשה לא ברמה הלאומית ולא ברמת הפרט.

בתקופתה של הממשלה הנוכחית, משרדי הממשלה וגופים ציבוריים לא שימשו, לצערי, דוגמה. משרדי ממשלה עברו מהעיר לשפלה. ההסתדרות העבירה את משרדיה לשפלה. לאחר שהיא הודיעה בתרועה רמה שהיא העבירה את משרדיה לירושלים, היא החזירה אותם, לצערי, לתל-אביב.

אני מודע לעובדה, שמרבית השיקולים להתגנבות היחידים של משרדי הממשלה מהעיר, מקורה בשיקולים כלכליים טהורים. אבל אני חושב שיש כאן גם שיקולי נחיות.

לצערי, קשה לאזרח הקטן לרכוש דירה בירושלים, קשה לו למצוא עבודה בירושלים. התקשורת יוצרת אווירה שהסיבה היא שהעיר נהפכת לחרדית. רבותי, הבדיקות והמחקרים מראים שאין קשר לכך. עוזבים את העיר לא רק חילונים, אלא חילונים וחרדים באותה מידה, וזאת בגלל מצוקת דיור ופרנסה.

מה נאמר לשר ההיסטוריה כאשר הוא ידע שהיו דיבורים, דיונים ותוכניות רבות, אבל לצערי, מבחינה מעשית עשינו מעט מאוד.

הנה אנחנו גם רואים שירושלים נמצאת במקום שני ברשימת הערים העניות ביותר בארץ. 27% מתושביה נמצאים מתחת לקו העוני.

והנה נוסף לנו אתמול עוד אירוע מזעזע. חבר כנסת מתוכנו קורא לתושבים פלסטינים לחסל אנשים שמוכרים קרקעות ליהודים. האם זו לא הסתה? האם דבר כזה לא יוצר חיכוכים ואווירת אי-שקט בעיר? אני חושב שכולנו צריכים לגנות תופעה כזאת. לא מספיקה סתם כך התנצלות, כיוון שאם אנחנו רוצים לבנות דו-קיום, אם אנחנו צריכים לבנות יחסים טובים. כולנו צריכים להזדעזע מביטויים כאלה, כי עלינו לבנות את האמון ההדדי. כאשר קם אדם ואומר מה שאומר, הוא קורע את כל היחסים הטובים והורס את הכול במחיר יד בקרב האנשים שממילא יש להם ספקות הנוגעים ליחסים האלה.

רבותי, הכנסות העיר ממסים הן נמוכות ביותר לעומת הכנסות הערים במרכז הארץ. לכן עלינו לחשוב איך למשוך מרכזי עסקים לעיר, כיצד לעשות אפליה מתקנת לעיר ירושלים, כי תלמיד בירושלים מקבל כמחצית השתתפות משרד החינוך לעומת מה שמקבל תלמיד בתל-אביב.

יש להחזיר לכאן את משרדי הממשלה, את משרדי המפלגות למיניהן, כפי שעשתה המפד"ל, שהעבירה את משרדיה לירושלים. אני קורא לשאר המפלגות להעביר את משרדיהן לירושלים. אני קורא להסתדרות להחזיר את משרדיה לירושלים. יש לתת הטבות ומענקים למפעלי תעשייה שיועברו לירושלים.

אני קורא לאותם חברים, אשר קמו בתרועעות נגד הרחבת תחום שיפוט ירושלים, להצטרף ולמנוע מצב של פילוג ושנאה עצמית. נתגייס כולנו כדי להרחיב את תחום שיפוט, כי אנחנו זקוקים לעתודות קרקע, כדי לבנות דירות לזוגות צעירים, להתחיל בבניית מפעלי היי-טק ולהקים קריה מדעית כדי למשוך מדענים.

אני קורא גם להזדרז בהקמתו של טכניון להנדסה בירושלים, וכמו כן – בורסה ומפעלי כלכלה. תודה רבה.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת גבאי, על הצעתך. אני מזמין את סגן שר הבריאות להשיב על הצעה לסדר-היום בדבר הגירה שלילית בירושלים.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, לא ידעתי שהגירה שלילית היא עניין רפואי.

היו"ר ר' אדרי:

אם זה לעניין בריאותה של ירושלים, זה חשוב מאוד.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בתחילת דברי אני רוצה לציין, שאני עומד כאן בפניכם היום לא רק כסגן שר בממשלת ישראל שמשיב לחבר הכנסת הנכבד, אלא בראש ובראשונה כתושב ירושלים זה 16 שנים. עשיתי הגירה חיובית מחיפה לירושלים. אומרים שחזרה בתשובה דווקא מעודדת לבוא לירושלים.

אכן, הסוגיה שהעלה היום בפנינו חבר הכנסת אליהו גבאי היא נכונה, רצינית וראויה לתשומת לב. עובדתית, צודק חבר הכנסת גבאי. בשנים 1985-1996 גדלה אוכלוסיית ירושלים ב-31.5%. אולם בעוד אוכלוסיית היהודים בירושלים גדלה ב-28.8%, גדלה אוכלוסיית הלא-יהודים בעיר ב-39.1%. סך כל אוכלוסיית ירושלים הגיע בשנת 1996 ל-602,000 איש, מהם כ-422,000 יהודים ו-180,000 לא-יהודים.

עד כאן, רבותי חברי הכנסת, העובדות הן יבשות. אולם אם ננתח את הנתונים נראה, כי ההגירה מירושלים חותכת, חוצה את כל מגזרי האוכלוסייה בעיר – חילונים, מסורתיים וחרדים, והיא מתבססת בעיקר על משפחות צעירות או כאלה הנמצאות בתהליך של התרחבות המשפחה. מאזן ההגירה השלילי של ירושלים בשנים האחרונות הוא בהיקף של כ-6,000 נפש לשנה, ובמספרים אבסולוטיים ויחסיים קטן בהרבה מזה הקיים בתל-אביב ובחיפה ומקובל בערים גדולות אחרות, שסביבן מתפתחים יישובים פרבריים. כלומר, זה לא חידוש גדול ביחס לשאר המקומות. ופה נקודת שסבין מתפתחים יישובים פרבריים.

אור אחת שאולי מסבירה קצת מה קורה.

כשליש ויותר מן ההגירה מירושלים היא ליישובים הסובבים את ירושלים. מהגרים אלה ממשיכים אומנם להיות תלויים בירושלים בכל הקשור למקומות עבודה, לקניות, לבילויים ואף לחינוך יסודי. כשליש נוסף מהגרים ליישובים במרחב המטרופוליטני של תל-אביב וכשליש נוסף ליישובים ברחבי הארץ. מובן שאחד הגורמים העיקריים לעזיבה הוא יוקר הדיור ומצב התעסוקה בירושלים.

כדי להקטין את ממדי ההגירה מתכוונת הממשלה לטפל בכמה גורמים מרכזיים, כגון להגדיל את מגוון התעסוקה בתחומי ה"טק ואחרים, להגדיל את חלקה של ירושלים בקליטת עולים על-ידי מדיניות ממשלתית ברורה ושקולה, להגדיל את היצע ההשכלה הגבוהה בירושלים בתחומים הטכנולוגיים הניהוליים וכו'.

איך עושים זאת אופרטיבית? יש לי פה חוברת שלמה, שהיא למעשה הצעה להחלטת ממשלה. ההקמה ועדה לחיזוק ירושלים, שישבו בה כמה מנכ"לים של משרדי ראש הממשלה ומשרד הפנים, והם גיבשו, לאחר עבודה מקיפה, כמה המלצות חשובות מאוד ותכליתיות. הממשלה אמורה להצביע בזמן הקרוב על הצעת החלטה זו. אני מקווה שזה ייעשה בזמן הקרוב.

הנקודות שמומלצות באותו דוח: הרחבת תחום שיפוט ירושלים – למעשה, אנחנו כבר רואים את יישומה בדרך; הקמת עיריית-גג סביב ירושלים; עידוד תעשיות עתירות טכנולוגיה בירושלים; הטבות בירושלים; שדרוג קו הרכבת תל-אביב-ירושלים; הקמת מערכת הסעה המונית משולבת; רכבת קלה ואוטובוסים בירושלים.

אני מקווה שכל זה לא יהיה רק דיבורים, כמו הדיבורים של רוני מילוא, שהבטיח רכבות מתחת לאדמה – ולא קיבלו על האדמה ולא מתחת לאדמה. לפחות אצלנו יהיה משהו. נראה שמקצת הבעיה של מדינת ישראל היא החרדים; כבר אין בעיות אחרות למדינת ישראל ולכן הוא החליט לרוץ לראשות הממשלה. זה ראש עיר שלא הצליח להסתדר עם עירו, והוא רוצה לבנות לנו מדינה.

האצת פיתוח מערכת הכבישים העורקיים בירושלים, הקמת כביש הטבעת המזרחי, האצת פרויקטים של התחדשות השכונות בירושלים, הגברת קצב פיתוח השירותים החברתיים, תגבור תקציבי רווחה, הגברת השקעות בתשתית התיירות לקראת שנת 2000, מעקב ובקרה על יישום ההחלטות, כמובן. אני מקווה שההצעה הזאת באמת תובא בקרוב; יש פה דברים מעודדים מאוד, וכך נוכל לחזק את ירושלים באמת, לייחד עוד את ירושלים – לא שחלילה וחס יש לנו משהו נגד אזרחיה הלא-יהודים של ירושלים, אבל אנחנו רוצים לשמור על ייחודיותה של ירושלים.

יש לי הצעה טובה לאותם אזרחים שדואגים באמת לרוב יהודי בירושלים: תעודדו ילודה. אל תסתפקו בממוצע של ילד ובולדוג, או מקסימום, למחמירים, שני ילדים עם שני בולדוגים. מי שמציל את המצב בירושלים, לפחות מבחינת האוכלוסייה היהודית, זאת האוכלוסייה החרדית; אחד המרבה ואחד הממעיט, ובלבד שיכוון לבו לשם שמים. שם חמישה, שישה, שבעה ילדים – מסתכלים עליו ושואלים: רק זה? אני חושב שעידוד הילודה בירושלים הוא אחד הפתרונות המרכזיים שיוכלו לחזק.

היו"ר אדרי:

— — — תודה

אליהו גבאי (מפד"ל):

אם הזוגות הצעירים עוזבים, מובן שלא יהיה ריבוי. הם עוזבים כי אין להם תעסוקה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

— — — בסדר

אליהו גבאי (מפד"ל):

— — —

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

קודם כול, הוכחתי לך מהנתונים שלנו שהאוכלוסייה בירושלים היא לא רק אוכלוסייה מזדקנת כמו בתל-אביב, למשל. אני עוסק קצת בגריאטריה – שם המצב שם הרבה הרבה יותר חמור מבחינת הזדקנות האוכלוסייה, ופה יש אוכלוסייה בינונית שעדיין יכולה להביא לפריון ולילדים, אבל – – –

אליהו גבאי (מפד"ל):

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

שמעתי אותך. אני רק מסביר לך – – –

אליהו גבאי (מפד"ל):

היו"ר ל' אדרי:

אדוני, אדוני, אפשרתי לך קריאת ביניים בלי להפריע לך. תודה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

היום אני לפחות איש בשורה בקטע הזה, לפי מה שראש הממשלה ביקש ממני. אז הנה, יש בשורות: אני מקווה שבקרוב תהיה החלטת ממשלה, ובא לציון גואל.

היו"ר ל' אדרי:

אני מודה לך, אדוני סגן שר הבריאות, על תשובתך. מה אדוני מציע? אדוני סגן שר הבריאות, מה אתה מציע?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

להסתפק בתשובתי.

היו"ר ל אדרי:

להסתפק בתשובה. המציע, חבר הכנסת אלי גבאי, האם אדוני מסתפק בתשובתו של סגן השר, שהיתה תשובה טובה, מפורטת, עניינית?

אליהו גבאי (מפד"ל):

אני מבקש דיון במליאה בעוד כמה זמן כדי שנראה מה יושם ומה באמת הממשלה החליטה, כיוון שלדעתי – – –

היו"ר ל אדרי:

אדוני, בעוד כמה זמן – אתה מכיר את הכנסת, ואם אתה לא מכיר – זה גם יכול לקחת הרבה מאוד זמן.

אליהו גבאי (מפד"ל):

– – –

היו"ר ל אדרי:

טוב. אני חושב שזאת זכותך, אבל יש לנו הצעה אחרת. חבר הכנסת אחמד סעד מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום. בבקשה, אדוני.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, סגן שר הבריאות הביא נתונים שהאוכלוסייה הלא-יהודית בירושלים גדלה ב-35%. אני רוצה להגיד דבר אחר. יכול להיות שהנתון הזה נכון מבחינת הריבוי הטבעי, אבל האוכלוסייה הלא-יהודית, האוכלוסייה הערבית, האוכלוסייה הפלסטינית במזרח-ירושלים סובלת מתוכנית שיטתית שנועדה לרוקן את העיר מתושביה הערבים, אם עלי-די שלילת זכות

האזרחות שלהם בירושלים – ויש אלפים כאלה, או על-ידי יצירת מצוקת דיור ושליטה על בתים של ערבים ועל אדמות ערבים, שרוצים ללחוץ אותם כדי לבצע מה שקרוי "טרנספר לא כפוי". תודה רבה.

היו"ר ל' אדרי:

תודה לחבר הכנסת סעד.

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד דיון במליאה ומי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 16

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 3

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 8

נמנעים – אין

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ל' אדרי:

בעד – 3, נגד – 8, אין נמנעים. ההצעה לסדר-היום בדבר הגירה שלילית בירושלים יורדת מסדר-היום.

הצעה לסדר-היום

סגירת מועדוני "אנוש"

היו"ר ל' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: סגירת מועדוני "אנוש" – הצעה לסדר-היום מס' 4742, של חבר הכנסת רפאל אלול. אדוני, בבקשה. זאת הצעה רגילה – עשר דקות לרשותך.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

רפאל אלול (העבודה):

אני נזהר ממך.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, מה שאני עומד להעלות עכשיו זאת פצצה אנושית. בימים אלה של מיתון הולך ומעמיק, כאשר אלפי אנשים נגררים אל מעגל של ייאוש וחוסר תקווה, בימים אלה מתגלה חוסר רגישות, לפעמים אטימות, של הממשלה.

אני מחזיק פה, בידי, אדוני סגן השר, שבע שאליות באותו נושא. אני חושב — — —

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

11.

רפאל אלול (העבודה):

11 שאליות באותו נושא. זה רק אומר לך, אדוני סגן השר, כמה הנושא מטריד את חברי הכנסת. מדובר פה, בכל זאת, באיזו פעולה של עמותת "אנוש", שמטפלת בשיקום חולי נפש בקהילה. העמותה הזאת עומדת בפני סכנת סגירה.

עמותת "אנוש" זכתה לקבל יחס מאוד לא אנושי, יחס משפיל, התנהגות ממשלתית אטומה המאיימת לפגוע באלפי מטופלים ובבני משפחותיהם.

חברי חברי הכנסת, במכתב ששיגר ד"ר זאב קפלן, ראש השירות לבריאות הנפש במשרד הבריאות, הוא הודיע למנהלי "אנוש", כי הוא מפחית — — —

חבר הכנסת גבאי, תאמין לי שאי-אפשר ללמוד את ירושלים בהעלאת הצעה לסדר-היום. אם אתה חושב שהכול ייפתר פה בחמש דקות — לא תצליח.

אליהו גבאי (מפד"ל):

רפאל אלול (העבודה):

אני מוכן לעזור – – –

אליהו גבאי (מפד"ל):

רפאל אלול (העבודה):

לא, לוועדה עדיף. לא הבנתי את ההיגיון. בוועדת הפנים ואיכות הסביבה. לא הבנתי למה אתה רוצה שנקיים דיון במליאה בעוד שנה. בוועדת הפנים ואיכות הסביבה יתקיים דיון בעוד שבוע. לא הבנתי למה אתה מתעקש על דיון במליאה – – –

אליהו גבאי (מפד"ל):

רפאל אלול (העבודה):

אתה יכול לבקש דיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה בעוד שבוע; תדע לך. במליאה זה דיון שיכול להידחות לעוד שנה.

היו"ר ל אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש. אפשרתי לכם להחליף מלים, ובזה – נגמר. אנחנו נמשיך. בבקשה, אדוני.

רפאל אלול (העבודה):

כפי שאמרתי, ד"ר זאב קפלן הודיע, כי הוא מפחית 1.9 מיליון ש"ח מתקציבה של "אנוש". המשמעות המיידית של ההחלטה האומללה הזאת היא סגירת עשרות מועדונים חברתיים הפועלים ב-50 רשויות מקומיות בישראל.

עמותת "אנוש" מציינת השנה 20 שנה להקמתה. לאחר ההחלטה של האגף לשירותי בריאות הנפש, תיאלץ העמותה לסגור את שירותיה ב-58 מועדונים ברחבי הארץ, מאילת בדרום עד קריית-שמונה בצפון. אלפי מטופלים ומשתקמים ב"אנוש" עומדים להפוך לחסרי בית ולאבד את הסיכוי החשוב מכול של שיקום בקהילה. הרעיון של שיקום קרוב לבית, עם בני המשפחה, בתוך הקהילה, הוא רעיון שסגן השר יודע מה חשיבותו, ויש לשיקום הזה תרומה גדולה מאוד, לפעמים יותר משל הרופא שבא לראות את הפציינט לרבע שעה. מדובר במועדון בתוך הקהילה, ומי כמוך יודע, שלפעמים הוא עוזר הרבה יותר מטיפול תרופתי.

החשש שלי הוא, שההחלטה של משרד הבריאות בעצם אינה רק החלטה על קיצוץ משמעותי בתקציבים המועברים ל"אנוש". האופן שבו התקבלה ההחלטה החד-צדדית וחוסר הרגישות כואבים לא פחות מהקיצוץ עצמו. יגיד לי סגן השר עוד מעט בתשובתו, שביקשו מהם לעשות בדיקה מספרית

חיים אורון (מרצ):

דוחות כספיים.

רפאל אלול (העבודה):

דוחות כספיים, לבדוק בדיקה מספרית.

אני רוצה להגיד לך, אדוני סגן השר, שאני מכיר הרבה עמותות, גופים רבים שמקבלים הקצבות, ולא ביקשו מהם מה שביקשו מ"אנוש".

חברי חברי הכנסת, 2,500 חברים יש ב"אנוש". מדובר בחולי נפש המשתקמים בקהילה. משרד הבריאות הקטין את התמיכה מ-520,000 שקל בחודש ל-216,000 שקל בחודש.

העמותה מפעילה מועדונים לכ-150 עולים חדשים הסובלים ממחלות נפש; 1,000 משתקמים גרים במסגרת דיור בקהילה; העמותה מפעילה חמישה הוסטלים ומחזיקה 12 מועדוני תעסוקה; העמותה מפעילה מערך תמיכה למשפחות.

התפיסה של שיקום בקהילה היא תפיסה חיובית ומשמעותית. אני בטוח שסגן השר יסכים אתי, שקשה לרכוש סיוע בקהילה בכסף, וזה דבר שנבנה במשך שנים נדבך על נדבך. הסגירה ממוטטת את הפעולה ותביא לפתחים אותם חולים ובני המשפחות שלהם, והטיפול בנזק הזה יהיה הרבה יותר יקר מאותו קיצוץ שקיצצתם בסך 300,000 שקל לחודש.

אני אומר לך, אדוני סגן השר, כדאי שתחשוב מחשבה נוספת, כי הקיצוץ הזה יביא חזרה לאשפוז סיטוני של חולי הנפש, ואתה יודע שאין לכם מקומות, אין לכם "קודים", אין לכם תקציבים, ולא תהיה ברירה – הגל הזה יחזור אליכם חזרה עם לחץ מהמשפחות, ואני לא מסתיר, גם של חברי הכנסת.

רבתי חברי הכנסת, במקום שבו נכשלה המדינה קמה עמותה ציבורית חיונית וחיונית. עמותת "אנוש" היא כלי חברתי וקהילתי חשוב ממדרגה ראשונה. אסור שנשב מהצד ונהפוך לאחראים בעל כורחנו למדיניות של פקידות אטומה וחסרת לב, שלא חושבת צעד אחד קדימה על הנזקים הכספיים שיהיו למשרד הבריאות.

אדוני סגן השר, 11 השאלות שנמצאות כאן מעידות על כך שהנושא כואב לכל חברי הכנסת. הן מעידות, שכל אחד מחברי הכנסת הנמצאים כאן נמצא בקשר כזה או אחר עם מועדון. פעם הוא הלך לבקר, האחד מסייע, השני תורם בגדים, השלישי תרם כיסא, הרביעי תרם וידיאו ישן, החמישי תרם טלוויזיה ישנה, ולא מעטים מאתנו היו בכמה סיורים על מנת לעזור להם.

החלטה זו תביא כליה על אותם מוסדות, אבל גם תגרום נזק למשפחות שמטופלות בהם.

אני מציע שהכנסת תדרוש להעביר את סוגיית הקיצוץ בתקציב "אנוש" ובשיקום חולי נפש בקהילה לבחינה של גורם בלתי תלוי. ראשי "אנוש" כבר הביעו את הסכמתם לבדיקה של גורם בלתי תלוי.

אדוני סגן השר, מי כמוך יודע, שאם יש ויכוחים אפשר להקים ועדה בין-משרדית שתבדוק את העניין הזה, ובינתיים לא לאשר את הקיצוץ אלא להמשיך במצב הקיים. ברגע שהגורם הבלתי-תלוי יסיים את עבודתו, נביא זאת להחלטה של ועדת העבודה והרווחה או כל מקום אחר.

אני חושב, שבידך, אדוני סגן השר, דווקא היום, לחרוג מהנוהל, מהתשובה הכתובה. יש הרבה שאלות בנושא. אני חושב שצריך לקבל את ההצעה הזאת; צריך להיות מעשי ולתת לנו תחושה שלא איזה פקיד כתב תשובה, אלא שתסכים עם ההצעה להקים ועדה בלתי תלויה. ואולי נבשר לאלפי משפחות, שהבאנו מזור, שפנייה שלי ושל עוד 11 חברי כנסת נענתה, ואתם מסכימים להצעה שהיא לא כל כך מזיקה; יש בה הרבה מן ההיגיון והרבה מן השפיות. תודה רבה, אדוני סגן השר.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, חבר הכנסת רפי אלול. ישיב סגן שר הבריאות שלמה בניזרי. בבקשה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, רבתי חברי הכנסת, אומנם ציין בצדק חבר הכנסת הנכבד רפאל אלול, המכונה רפי, שהנה, לפי מספר השאלות של חברי כנסת מימין ומשמאל, דואגים באמת לעמותת "אנוש". אני רוצה להגיד לך, שגם אני דואג להם – גם אני השתתפתי בכינוס שלהם, גם אני שומר אתם על קשר, גם אני נפגש עמם בהיותי אחראי להם.

אבל, יושב פה חבר הכנסת אורון, והבנתי מדבריו שהוא מזדהה אתך והוא שייך למפלגה שחרתה על דגלה במלוא המרץ מינהל תקין במדינת ישראל. אז לפני שמפזרים פה האשמות קשות לגבי הממשלה ולגבי משרד הבריאות – הייתי מצפה לקצת יותר זהירות מחברי כנסת לפני שהם יוצאים בהאשמות חריפות כל כך וטענות כלפינו על אטימות לב וכדומה, כאשר אנחנו ממונים במדינת ישראל אכן לדאוג לכל אותם אזרחים פגועי נפש, ועם זאת אנחנו גם אחראים שלא להיכשל חלילה וחס במינהל לא תקין. רק אתמול היינו כאן בוועדת הכנסת לעניין הסרת חסינות, מינהל תקין וכדומה. איש לא רוצה להגיע למצבים כאלה.

אתן כמה פרטים לפני שניכנס לבעייתיות שהתעוררה פה עם העמותה החשובה מאוד, עמותת "אנוש". אדרבה, הייתי שמח אם היו עוד עמותות נפלאות שהיו עושות עבודה כמו שהיא עושה. אגב, אם עמותת "אנוש" לא תעשה זאת, עמותות אחרות כן יכולות לעשות זאת; זה לא סוף העולם.

לפני כחודש וחצי קיימתי, אני אישית, דיון בנושא השיקום בקהילה. הנושא הזה נעצר בשנה האחרונה ולא הרחיבו אותו בגלל חוסר תקציב, ואז הפעלתי כל מיני דרכים ופתרונות. אני יכול לומר לך, שתוך חודש וחצי כבר הפנינו, ברוך השם, אותם כספים לשיקום בקהילה בתקציב של 300 חולים. תאר לך, תוך חודש וחצי כבר התחלנו בתהליך חדש של ריאורגניזציה להשגת כספים לטיפול בקהילה. אז מי כמוני מבין טוב-טוב את הרגישות של אותם אנשים שצריכים ויכולים להשתלב בחיי קהילה במקום להיתקע בבתי-חולים, כאשר הם לא זקוקים להיות שם.

שירותי בריאות הנפש במשרד הבריאות רוכשים שירותי שיקום מעמותות למיניהן ומיזמים פרטיים בתחומי הדיור המוגן, התעסוקה והשיקום החברתי. עמותת "אנוש" מייצגת אומנם את מטופלי הנפש והמשפחות, אולם פועלת גם כספק שירות שממנו, בין היתר, רוכש משרד הבריאות שירותים ביותר מ-18 מיליון שקל בשנה.

שירותי השיקום החברתי נרכשים מעמותת "אנוש" עבור כ-3,000 חברים, הפרוסים ב-50 מועדונים חברתיים ברחבי המדינה, בעלות שנתיית של כ-6 מיליון שקל לשנה.

חיים אורון (מרצ):

נוסף על 18?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

לא. 18 אנו רוכשים מכולם, 6 מיליון שקל.

התשלומים לעמותה מועברים לאחר קבלת דיווח נוכחות שמי, במינימום נוכחות חודשי ועל-פי תמחור מסודר, אשר נקבע על-ידי אנשי המקצוע באגף התקציבים במשרד, והוא זהה לכלל העמותות. מה שנקרא בעברית – ביקורות.

מה קרה בזמן האחרון? בכמה ביקורות אשר נערכו לאחרונה בעמותה על-ידי נציגי האגף לבריאות הנפש, האגף לביקורת פנים ומשרד חיצוני של רואה-חשבון נתגלו פערי דיווח על נוכחות של חברים במועדונים ללא שהיו בפועל וכן יתרות כספיות אשר טרם ניתן עליהן הסבר על-ידי העמותה.

דרך אגב, זה יכול לקרות בכל עמותה. זה קורה גם בישיבות לפעמים, קורה דבר כזה – עוצרים את התקציב, עושים בדיקה מחודשת, ועד אותה תקופה סוגרים את הברזים. אני יודע את זה טוב-טוב מפניות של מוסדות, שזה קורה גם אצלנו, ואף אחד מאתנו לא מעז לבוא ולהגיד שהמדינה עושה פה עוול או עושקת אותם, כי מה שקרה באותו מוסד זה מינהל לא תקין – אם במוסד, אם בישיבה, ואם בעמותת "אנוש".

נכון להיום, ותסכים אתי חבר הכנסת, אני אומר לך, זו הדגשה שקיבלתי מהמנכ"ל אחרי בירור שעשיתי היום, כי אנחנו מטפלים בזה כבר חודשים מספר ואני מקבל כל יום חבילות של מכתבים כאלה מכל אותם חוסים ובני משפחותיהם, ובצדק. אותם לא מעניין מינהל תקין או לא תקין – הם רוצים את הטיפול שלהם עכשיו. בדקתי עד היום עם המנכ"ל, והוא כותב לי תשובה מפורטת ואומר לי: נכון להיום, סירבה העמותה להמציא נתונים למשרד הבריאות על יתרות כספים שצברה בקרנות שונות שלה. זכותנו, בתור משרד הבריאות, לבקש את הנתונים הללו, וזכותנו לבקש ולראות רשימות שמיות. אני נותן תקציב.

אתה יודע מה? אני הייתי מנהל ישיבה. נערכו לי שתי ביקורות בדרך כלל, אחת של הצבא, שבאים וקוראים לי באופן מפתיע. בא הקצין ואומר לי: אדוני, תביא לי על-פי מדגם את השם הזה והזה, תעמיד לי אותם פה. ומי שאני לא מביא אותם, מייד הוא פוסל אותם, הם צריכים להתייצב בלשכת הגיוס, ועד אז נלקחת ההקצבה בעבורם. אם תלמיד לא נמצא בביקורות – או שסוגרים את כל התקציב לישיבה, או שמורידים להם את החלק היחסי. רבותי, אלה דברים שמקובלים היטב כיום במדינת ישראל.

לאור האמור, ובשל הצורך בשמירה על כללי מינהל תקין, התבקשה הנהלת העמותה להחזיר בפרסית החזרים סבירה את הכספים אשר נגבו על-ידה שלא כדין וללא שסופקו על-ידה שירותי השיקום בפועל. לאחר שהעמותה תחזיר את הכספים שהיא חייבת למשרד ותעביר את ההסברים הנדרשים על יתרות הכספים בחשבונותיה, יהיה מקום לקיים דיון בדבר תמחור שירותי השיקום על-ידי המשרד.

לדעת משרד הבריאות, כל עמותה באשר היא, הממומנת על-ידי המדינה, חייבת לשמור על כללי מינהל תקין ולפעול על-פיהם, שכן מדובר בכספי ציבור, ומחובתנו להבטיח שכך אכן תפעל. זאת כאמור במקביל לדאגה לחולים, כי שירותי השיקום החשובים הנ"ל יינתנו לחולי נפש כנדרש.

אני באמת מדגיש, ואני חוזר ומדגיש, רבותי, אף אחד לא רוצה לפגוע ב"אנוש". השבוע היתה לי פגישה של כמה שעות עם עמותה שמטפלת באוטיסטים. אחת הלוביסטיות פה, אורית לרנר, פנתה אלי. היא עושה עבודה נפלאה, וישבתי שעות וחודשים של דיונים כדי להשיג להם ממשרד הבריאות ומאגף בריאות הנפש עוד כמה שקלים, כדי שיוכלו דווקא לפתח גם את התחום הזה. אנחנו מנסים לעשות הכול, אבל, רבותי, אנחנו פרלמנטרים, אנחנו צריכים לפעול במסגרת החוק, וזה מה שאנחנו עושים. אם תצליח להוכיח לי שלא היתה שם פעילות נגד החוק – בבקשה, בוא נעשה דיון אצלי במשרד.

רפאל אלול (העבודה):

אפשר לשאול שאלה? אני מוכן להרים את הכפפה, אם יוסכם שתוקם ועדה חיצונית.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

סליחה, אני לא מבין, מה זה "בודק חיצוני"? הבהרתי לך שנעשו פה ביקורות על-ידי האגף לביקורת פנים, משרד חיצוני של רואה-חשבון, כל הגורמים שבאמת בודקים בכל מקום. אתה יודע מה, אם תעשה את זה פה, נעשה את זה בכל תחום, בכל מקום שתהיה התנגשות תגיד לי שנתחיל להביא עכשיו ועדות וועדות?

רפאל אלול (העבודה):

לא. הנושא הזה הוא נושא מאוד רגיש, מי כמוך יודע. אני מציע לפעול כאן לפנים משורת הדין.

חיים אורון (מרצ):

לי יש הצעה אחרת.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אני לא אתן לך תשובה עכשיו, אני רוצה להתייעץ עם אנשים במשרדי ולאחר מכן אני אתן לך תשובה.

היו"ר א' אושעיה:

סגן השר עדיין לא אמר מה הוא רוצה. האם אתה מסתפק בתשובתו של סגן השר?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

בוא תסתפק בתשובת סגן השר; אני אישית אתחייב לך בתשובה. אתה רוצה להעביר את זה למקום אחר – תעביר, תעשה דיון. אתה יודע מה? לדעתי, אם הנושא יגיע לוועדה בכנסת הם רק יתבזו –
–

היו"ר א' אושעיה:

אדוני סגן השר, סליחה. היות שסגן השר הציע הצעה, קיבל זאת חבר הכנסת רפי אלול, אבל לפעמים – – –

הערה לחבר הכנסת אורון, בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני סגן השר, אני ירדתי לדיון הזה; אומנם לא הגשתי שאילתא, אבל אני אחד מאלה שקיבלו פניות וכו' וכו'. מינהל תקין מקובל על כולנו. זה לא הנושא. אתה יודע ואני יודע, שיש מוסדות וארגונים, שגם כשנתגלו הבעיות בדיווחים אצלם, יש קושי גדול לקנוס אותם באמצעות השוט הכספי, בגלל רגישות הנושא. אני רוצה לשפר במשהו את הצעתו של חבר הכנסת רפי אלול. אני מציע לקיים מפגש – יכול להיות שלא צריך כלל ועדה ובודק נוסף, ואולי כך גם יותר קל לקבל את ההצעה הזאת. נקיים מפגש שישתתפו בו שניים-שלושה מהעמותה, חבר הכנסת רפי אלול ואני ואולי עוד מישהו ואתה, ונראה איך מסדירים את העניין, גם לגבי המתח שנוצר, והוא נוצר – על-פי כמות המכתבים שכולנו מקבלים – כי אין מחלוקת על הנושא עצמו, ויכול להיות שנמצא דרך שתשחרר גם כמה ברזים בדרכי נועם. הם יתחייבו בכמה התחייבויות ונתקדם בנושא שאין מחלוקת על חשיבותו.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לחבר הכנסת אורון. כן, אדוני סגן השר.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

זו פחות או יותר ההצעה של חבר הכנסת אלול. אני אשקול את זה בחיוב, אני לא מבטיח במאה אחוז תשובה חיובית. אני אגיד לכם את האמת, אנחנו כמעט מיצינו את כל הדרכים במשרד. זו דרך שגם חברי הכנסת יהיו מעורבים בה. אני לא מציע להגיע לוועדה; יכול להיות שהם יתבזו שם, וחבל. נשים נתונים על השולחן. אבל אני מוכן לשקול את הרעיון שניפגש עם אנשי המקצוע ואתכם.

היו"ר א' אושעיה:

אם כן, הנושא לא מועבר להצבעה.

אדוני סגן השר, אני מציע שתישאר לשאילתות.

כן, אנחנו נסתפק בדברי סגן השר. המציע חבר הכנסת רפי אלול מסכים. אם כן, חברי הכנסת, עד שסגן השר יביא את החומר לתשובות על שאלות, אני אנצל את ההזדמנות כדי לציין מעשה אצילי של עובדי הכנסת, של חברי הכנסת, של עיתונאים בכנסת.

חיים אורון (מרצ):

אדוני, יש כאן תקשורת.

היו"ר א' אושעיה:

אני רוצה רק לשבח את עובדי הכנסת שנרתמו, דתיים וחילונים, ערבים ויהודים, שמאל וימין, לעזור לאחת מעובדות הכנסת בתרומת דם. אני חושב שזה מעשה אצילי של כולם יחד, וזה ראוי לציון. לפעמים אנחנו רגילים פה להתלהם ולהתלהב ולהילחם זה בזה.

חיים אורון (מרצ):

צנעת הפרט.

היו"ר א' אושעיה:

אבל לא מזכירים שמות. אחת מעובדות הכנסת. כן, מעשה אצילי של העובדים, אני חושב שזה יוצא מן הכלל.

משה גפני (יהדות התורה):

זה מעשה ראוי לציון.

שאלות ותשובות

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו עוברים, אם כן, לשאלות לשר הבריאות; ישיב סגן שר הבריאות.

מבחנים לאחיות ולאחים עולים חדשים

חברת הכנסת נ' בלומנטל שאלה את שר הבריאות ביום י"ז באייר התשנ"ח (13 במאי 1998):

נודע לי, כי לאחרונה שונתה ההוראה במשרדך המאפשרת לאחיות ולאחים שהם עולים חדשים להיבחן באנגלית בבחינות לאחיות בישראל.

רצוני לשאול:

1. באילו מקצועות מותר לעולה החדש להיבחן בשפת אמו, ואילו שפות נכללות בהוראה זו?

2. מתי הופסק מתן המבחן לאחיות באנגלית, ומדוע?

3. האם נשקל להחזיר את האפשרות לגשת למבחן בשפה האנגלית?

חבר הכנסת צ' ויינברג שאל את שר הבריאות ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

אחיות מקצועיות ובעלות ניסיון, שעלו לארץ לאחרונה מארצות-הברית, מקנדה ומצרפת, מבקשות לעבור את מבחני הרישוי בשפתן.

בגלל המחסור באחיות מוסמכות וכיוון שמבחני הרישוי דורשים ידע של מונחים מקצועיים, ואת ידיעת העברית של האחיות אפשר לבדוק במבחן נפרד – רצוני לשאול:

מדוע לא יוחזר הנוהל הקודם שבו נערכו מבחני הרישוי בשפה האנגלית?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

א. ניתן לעולים חדשים להיבחן בשפת מוצאם בכל המקצועות הרפואיים והפארא-רפואיים שבהם נדרשת בחינת רישוי, למעט בחינת רישוי לאחיות.

ב. מבחן הרישוי לאחיות באנגלית הופסק בינואר 1998. ההחלטה מבוססת על תקנות בריאות העם העוסקות בסיעוד בתי-חולים וקובעות, כי זכאי להיות חתום בפנקס כל מי שיש לו ידיעה בסיסית לפחות בעברית.

ג. בימים אלה, לאחר בחינה מחודשת של הנושא, הוחלט לאפשר גם לאחיות להיבחן בשפת מוצאן, ובמקביל יידרשו לעמוד בבחינה נפרדת שתבדוק את רמת ידיעת השפה העברית של הנבחן, זאת בהתאם לתקנות בריאות העם.

היו"ר א' אושעיה:

שאלה נוספת לחבר הכנסת ויינברג.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני סגן השר, אני מודה לך. אני פשוט רוצה להבין – הופסק נהל אחד וחודש מחדש, או זאת תקנה חדשה? על מה מדובר בנוגע לבחינות שהופסקו בינואר 1998?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אמרתי שבימים אלה, לאחר בחינה מחודשת של הנושא, הוחלט לאפשר גם לאחיות להיבחן בשפת מוצאן, אף כי בעבר היה מקובל שצריך לבחון את האחיות בשפה העברית, כי זה דבר שמקובל שאחות תדע לפחות את השפה המרכזית במדינה. אבל הן יידרשו לעמוד בבחינה נפרדת שתבדוק את רמת ידיעת השפה העברית של הנבחן, וזאת בהתאם לתקנות בריאות העם.

עמותת חס"ן

חבר הכנסת ע' ברעם שאל את שר הבריאות ביום י"ז באייר התשנ"ח (13 במאי 1998):

בעקבות פניות של חברי עמותת חס"ן – חולי סרטן נלחמים – על מחסור חמור בתקציבים הדרושים לתפעול מינימלי – רצוני לשאול:

1. האם זוכה העמותה לתקציבים ממשרדך, ואם לא – מדוע?

2. האם יש קריטריונים לתמיכה בעמותות המסייעות לחולי סרטן ובני משפחותיהם?

3. לאילו גופים העוסקים בנושא זה מסייע משרדך?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. עמותת חס"ן פנתה השנה למשרד הבריאות בבקשה לקבל תמיכה כספית. פנייתה של העמותה לסיוע תובא לדיון בפני ועדת תמיכות בימים הקרובים, ולאחר קבלת ההחלטה תקבל העמותה הודעה בנדון.

2. הקריטריונים לתמיכה בעמותות שאושרו ב-1993 על-ידי היועץ המשפטי לממשלה ועל-פיהם מחויבת ועדת התמיכות לפעול הם כלליים ואינם מתייחסים בנפרד לנושאים פרטניים, כגון עמותות המסייעות לחולי סרטן.

3. כאמור, השנה טרם התקבלה החלטה לאילו עמותות לסייע כספית.

היו"ר א' אושעיה:

שאלתא מס' 2865, חברת הכנסת ענת מאור – ארוחות חינוך לבתי-חולים. בבקשה, אדוני.

מתן ארוחות חינוך בבתי-חולים

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שר הבריאות ביום י"ז באייר התשנ"ח (13 במאי 1998):

מכתבת "כל העיר" ב-13 בפברואר 1998 עולה, כי עמותת מתנדבים חרדית נוהגת לחלק ארוחות חינוך בבתי-חולים רק לאמהות של ילדים יהודים ולסטודנטים יהודים מתמחים, תוך אפליית המשפחות והסטודנטים הערבים.

רצוני לשאול:

1. האם קיים פיקוח של משרד הבריאות על שירותי עמותות אלו?

2. כיצד יפעל משרדך במקרים אלה?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

1. למשרד הבריאות אין סמכות לפקח על שירותי עמותות כדוגמת העמותה המוזכרת בכתבה.

2. מאחר שאין סמכות, אין אפשרות וצורך לפעול במקרים אלה.

רק למען ההשכלה פה, בשאלה שלה היא דיברה על עמותת חרדים שנוהגת לחלק ארוחות חינם בבתי-חולים רק לאמהות של ילדים יהודים ולסטודנטים יהודים מתמחים תוך כ אפליית המשפחות והסטודנטים הערבים. עד כמה שאני יודע, אותם אנשים מחלקים – וזה לא קשור לזה – הם לעולם לא שואלים אם זה יהודי או ערבי והם מחלקים לכולם. אבל יש לי הצעה לך, בתור אחת שדואגת הרבה לזכויות האזרח. אולי תקימו עמותות כמו שמקובל אצלנו, בעולם החרדי, שיש בו עמותות שעוסקות בכל נושאי החסד. הנה, רעיון ויוזמה. במקום להסתפק במלים, פה יש לכם אפשרות גם לעשות מעשה.

היו"ר א' אושעיה:

שאלה נוספת לחברת הכנסת ענת מאור. בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, ברשותך, אתחיל מהערתי. אני לא חושבת, שהתנועה הקיבוצית, שאליה אני שייכת, חיכתה להמלצה עכשיו מעל דוכן הכנסת. אין ספק שערבות הדדית, סיוע והרבה מעשי התנדבות מלווים אותה. כמו כן, יש גם עמותות ואנשים מתנדבים רבים במגזר החילוני.

אדוני סגן השר, יש בעיה, שכאשר מקורות המימון במדינה לא מחולקים באופן שוויוני ויש מגזרים שיש להם הקצבות מועדפות, אז גם רמת ההתנדבות יכולה להיות גבוהה יותר.

ברשותך, לגבי הנושא עצמו – – –

משה גפני (יהדות התורה):

יש כאלה שמקבלים 16 מיליארד שקל.

ענת מאור (מרצ):

אני רוצה להדגיש, שאני מעריכה – – –

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אצלנו, ברוך השם, במגזר שלנו, עוד לא סגרו לנו חובות של 15 מיליארד שקל – –

משה גפני (יהדות התורה):

16 מיליארד.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

– – או 16 מיליארד. אצלנו אין אפילו מתקנות כאלה, עם כל הכבוד.

ענת מאור (מרצ):

אדוני סגן השר, בכל זאת, מבקרת המדינה אמרה את דברה על הקצבות והעברות שלפנים משורת המינהל התקין, שלפני דקה דיברת עליו.

משה גפני (יהדות התורה):

– – – הרפורמים.

ענת מאור (מרצ):

בדברים הללו חייב לבוא שינוי מוחלט. הם לא היו בעבר בצורה גורפת כמו בשנתיים האחרונות. לכן, הייתי מבקשת – – –

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

מה זה קשור לשאילתא?

ענת מאור (מרצ):

מובן שלא הייתי מנצלת את השאילתא לאותו דין ודברים – – –

היו"ר א' אושעיה:

גברתי חברת הכנסת מאור, שאלה נוספת. את מיצית את הזמן.

ענת מאור (מרצ):

לגבי השאלה הנוספת, לפי הנחיית היושב-ראש.

היו"ר א' אושעיה:

לא. את לא יכולה לעשות מה שאת רוצה ואחר כך לבחור.

ענת מאור (מרצ):

אני אקבל את עצתך, אדוני סגן השר, ואבדוק ישירות עם העמותה. אני שמחה, שגם על דעתך לא נאה ולא יאה לעשות את ההפרדה בתוך בית-חולים.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

זה ברור.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה.

ענת מאור (מרצ):

תודה רבה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אני אומר, שאם נותנים, עושים חסד – כתוב: "ורחמיו על כל מעשיו". על הקדוש-ברוך-הוא כתוב: "פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון". דווקא המזמור הזה נבחר, ולא המזמור שאנחנו אומרים: "הללויה, עובדי ה' בכל לבב". כתוב שם: "טרף נתן ליראיו"; כתוב "ליראיו" ולא "לכולם". אבל המזמור שנבחר לאומרו שלוש פעמים ביום בתפילה הוא: "פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון"; כלומר, דווקא "לכל חי רצון". אני חושב, שמבחינה הומנית אנחנו לא מפרידים בין דם לדם ובין בטן לבטן.

ענת מאור (מרצ):

— — — העמותה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לסגן השר. אנחנו עוברים ל-11 שאלות בנושא סגירת מועדוני "אנוש".

משה גפני (יהדות התורה):

ראו אותך הרבה בטלוויזיה — — — הרבה שהסתייעו בעמותות — הם ישתוממו מאוד על הדברים שלך.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת גפני. שאלתא מס' 2875 של חבר הכנסת חנן פורת — לפרוטוקול. השאלתא הבאה היא שאלתא מס' 2883, של חבר הכנסת ויינברג.

ענת מאור (מרצ):

— — —

משה גפני (יהדות התורה):

— — —

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים ל-11 שאלות בנושא: תקצוב מועדוני "אנוש".

תקצוב מועדוני "אנוש"

חבר הכנסת ח' פורת שאל את שר הבריאות ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

נציגי מועדוני "אנוש" פנו אלי, ולטענתם מרחף עליהם איום ממשי של סגירת המועדונים בשל מצוקת תקציב.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. מה היא עלות הפעלתו של מועדון "אנוש" לשנה?

3. מה ייעשה כדי למנוע את סגירת המועדונים?

4. מה היא ההקצבה השנתית של משרדך למועדונים אלו בכל שנה מחמש השנים האחרונות?

חבר הכנסת צ' ויינברג שאל את שר הבריאות ביום י"ז באייר התשנ"ח (13 במאי 1998):

נודע לי, כי מתוכנן קיצוץ בתקציב של רשת המועדונים "אנוש", המיועדים לחולי נפש. הקיצוץ האמור יפגע קשות בקבוצת אוכלוסייה חלשה זו.

רצוני לשאול:

1. האם הדבר נכון?

2. אם כן – כיצד תיתכן פגיעה כה משמעותית בחסרי ישע שעבורם מועדוני "אנוש" מהווים מסגרת חברתית ושיקומית חשובה?

חברת הכנסת ס' לנדבר שאלה את שר הבריאות ביום כ"ד באייר התשנ"ח (20 במאי 1998):

הובא לידיעתי, כי משרד הבריאות קיצץ את תמיכתו בשירותי עמותת "אנוש" במועדונים החברתיים של שיקום חולי הנפש בקהילה, מצב המעמיד את המועדונים בסכנת השבתה וסגירה.

רצוני לשאול:

1. מדוע החליט המשרד להגביל פעילות ענפה וחשובה של עמותת "אנוש" בשיקום חולי הנפש?

2. סגירת המועדונים משמעה אשפוז חוזר, שמשמעו כמובן הוצאות תקציביות וטיפול לא נאות בחולים. האם מודע המשרד להשלכות אלה?

חבר הכנסת א' בן-מנחם שאל את שר הבריאות ביום כ"ד באייר התשנ"ח (20 במאי 1998):

על-פי מידע שהובע לידיעתי, החליט אגף התקצוב במשרד הבריאות לקצץ, החל מפברואר 1998, בהקצאות לעמותת "אנוש", העוסקת בשיקום חולי נפש בקהילה, מ-520,000 ל-216,000 ש"ח.

רצוני לשאול:

1. מדוע הוחלט על קיצוץ דרסטי זה?

2. האם יש למשרד הבריאות חלופות לטיפול בשיקום חולי הנפש בקהילה?

חבר הכנסת ד' ראם שאל את שר הבריאות ביום כ"ד באייר התשנ"ח (20 במאי 1998):

ההחלטה של משרד הבריאות לצמצם את תקצוב מועדוני "אנוש" בכ-75% מסכן את המשך פעילותם של מועדונים אלו בערים השונות בארץ.

רצוני לשאול:

1. מה היא האלטרנטיבה המוצעת במקום מועדוני "אנוש" לפגועי הנפש?

2. האם אין חשש שסגירת מועדונים אלו תחמיר את מצב החולים ותפגע בשילובם בחברה?

3. האם ישנה משרדך את החלטת הקיצוץ?

חבר הכנסת ע' ברעם שאל את שר הבריאות ביום כ"ד באייר התשנ"ח (20 במאי 1998):

בעקבות פניות שהגיעו אלי מחברי "אנוש" – העמותה הישראלית לבריאות הנפש – רצוני לשאול:

1. האם ימשיך משרדך לממן את פעילות הסניפים ברחבי הארץ במהלך 1998?

2. האם קיימת תוכנית ארוכת טווח לטיפול בנפגעי נפש החברים בקהילה?

3. האם משרדך מתכוון לקצץ את מספר המדריכים העובדים במועדונים, או את משכורותיהם?

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר הבריאות ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

רצוני לשאול:

1. מדוע שונתה שיטת התשלום שהתקיימה במשך כ-20 שנה ממספר הנרשמים למועדוני "אנוש" למספר נוכחים מקרי בפועל?

2. האם יש מקום לדון בפניות העמותה במכלול בעיות השיקום בקהילה?

חבר הכנסת א' שוחט שאל את שר הבריאות ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

הובא לידיעתי, כי בכוונת משרד הבריאות לקצץ את תמיכתו במועדונים של עמותת "אנוש", בשל אי-התאמה בין מספרי החברים המדווחים לבין ממצאים בבדיקה של משרד הבריאות.

רצוני לשאול:

1. האם נכונה הידיעה?

2. האם נכונה טענת "אנוש", כי שיטת רישום החברים שנכפתה עליה אינה יכולה לספק נתונים מדויקים, בשל אופיים של המועדונים?

חבר הכנסת א' אור שאל את שר הבריאות ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

משרד הבריאות החליט על קיצוץ של 50% בתקציב המועדונים החברתיים של עמותת "אנוש", המשרתים כ-3,500 חברים חולי נפש המשתקמים בקהילה. קיצוץ זה פירושו סגירת המועדונים הללו, שעושים עבודה נפלאה בקהילה.

רצוני לשאול:

1. מדוע החליט משרדך על קיצוץ כל כך גדול שיגרום לסגירת המועדונים?

2. האם נותן משרדך פתרונות אלטרנטיביים לאלה שלא תהיה להם עוד מסגרת כזו?

3. האם נעשה הקיצוץ בשיתוף עם הנהלת העמותה?

חבר הכנסת ז' בויס שאל את שר הבריאות ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

נוכח ידיעות על כוונת משרדך לסגור את מועדוני "אנוש" ברחבי הארץ על אף חשיבותם הרבה להבראת החולים, רצוני לשאול:

1. מדוע הוחלט לקצץ תקציב בנושא כה חשוב זה?

2. במה רואה משרדך את האלטרנטיבה ל"אנוש"?

חבר הכנסת ש' שמחון שאל את שר הבריאות ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

בימים אלו מרחף איום ממשי של סגירתם של מועדוני "אנוש", מועדונים חברתיים לנפגעי נפש החיים בקהילה, הפועלים בכל הארץ כשירות ייחודי ובלעדי לאוכלוסייה זו. יש כרסום מתמיד בתקציבים המיועדים לאוכלוסייה זו, מן הקבוצות החלשות ביותר במדינת ישראל.

רצוני לשאול:

מדוע לא ידאג משרדך להגדלת תקציבים למועדונים אלו?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

ברשותך, אדוני היושב-ראש, יש לי הצעה. לאחר שדנו כרגע בנושא "אנוש" במסגרת הצעה לסדר-היום והגענו פה להסכמה עם חברי הכנסת – שוב אחזור על הדברים? לא אכפת לי, אבל זו אותה תשובה. זה לא מקובל.

ענת מאור (מרצ):

סגן השר צודק.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני, אם חברי הכנסת יסכימו – למעשה, נמצא כאן חבר הכנסת ויינברג. אם חבר הכנסת ויינברג יסכים להסתפק בתשובתו של סגן השר ובסיכום שהגיעו אליו קודם, אני חושב – – –

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

לא הייתי נוכח בכל הסיפור. אולי תאמר במשפט אחד.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

בסדר, אחזור במשפט אחד. היתה פה טענה כאילו אנחנו הפסקנו את ההקצבה לעמותת "אנוש" מתוך שרירות לב והתאכזרות ורשע שקיימים במשרד הבריאות. אני הוכחתי פה, בהוכחות ברורות, על-ידי בדיקה שנעשתה על-ידי האגף לביקורת פנים ומשרד חיצוני של רואי-חשבון והנציגים של משרד הבריאות, שהתברר שבזמן הבדיקה התגלו פערי דיווח על נוכחות של חברים במועדונים, בלי שהיו בפועל, וכן יתרות כספיות אשר טרם ניתן להן הסבר על-ידי העמותה. הם לא נתנו את ההסברים. אנשים לא היו נוכחים. זה מינהל לא תקין. החוק אוסר להמשיך לתקצב אותה עמותה. הפסקנו, וביקשנו עכשיו הסברים. זה נוהל שמקובל בכל העמותות.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אבל, אדוני – – –

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אמרתי שגם בישיבות אצלנו קורים לפעמים דברים כאלה. סיכמנו זאת פה. כאשר אתם לא הייתם, היתה הצעה של חברי הכנסת אלול ואורון להיפגש אתי, עם העמותה ועם אנשי המקצוע ולנסות להגיע להידברות ואולי למציאת פתרון והגעה לעמק השווה.

היו"ר א' אושעיה:

כן, היו כאן סיכומים.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

קיבלנו את ההסכמה.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני סגן השר, לצורכי הפרוטוקול, אקרא את שמות מגישי השאלות, והתשובה שניתנה קודם מתייחסת לכל השאלות האלה: את שאילתא 2883 של חבר הכנסת ויינברג קראנו. שאילתות מס' 2907, של חברת הכנסת סופה לנדבר; 2908, של חבר הכנסת אלי בן-מנחם; 2909, של חבר הכנסת דוד ראם; 2923, של חבר הכנסת עוזי ברעם; 2939, של חבר הכנסת שבח וייס; 2940, של חבר הכנסת אברהם שוחט; 2977, של חבר הכנסת אורי אור; 2978, של חבר הכנסת בויס ו-3000, של חבר הכנסת שלום שמחון – כל השאלות האלה עוברות לפרוטוקול.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת בויס נמצא.

היו"ר א' אושעיה:

כן, אנחנו לא ערערנו על ההימצאות שלך, אלא רק קבענו שכל השאלות הללו בנושא סגירת מועדוני "אנוש" עוברות לפרוטוקול, על-פי התשובה שנתן סגן השר.

שאלות מס' 2890, של חבר הכנסת בן-אליעזר; 2891, של חבר הכנסת עוזי ברעם; 2906, של חבר הכנסת דוד ראם; 2941, של חבר הכנסת חיים דיין; 2976, של חבר הכנסת עוזי ברעם ו-3044, של חבר הכנסת דוד מגן – לפרוטוקול.

אשפוז פסיכיאטרי בכפייה

חבר הכנסת ב' בן-אליעזר שאל את שר הבריאות ביום כ"ד באייר התשנ"ח (20 במאי 1998):

מידיעה שהתפרסמה לאחרונה בעיתונות נודע, כי בית-המשפט המחוזי בתל-אביב מתח ביקורת על הוועדה הפסיכיאטרית המחוזית בשל החלטה לאשפז בכפייה חולה שלא שהיה מסוכן לציבור או לעצמו ועל סמך בדיקה סתמית בלבד.

רצוני לשאול:

1. האם משרדך מודע לעניין?

2. מה עושה משרדך כדי להבטיח שמקרים כאלו לא יישנו?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד הבריאות מודע בהחלט לפסק-הדין שניתן ב-5 במאי 1998 על-ידי בית-המשפט המחוזי בתל-אביב בערעור שהוגש על החלטת הוועדה הפסיכיאטרית שהורתה על הארכת אשפוז כפוי בשלושה חודשים על-פי חוק טיפול בחולי נפש. דיון ראשוני בנושא נערך בהשתתפות הפסיכיאטר הארצי ומנהל המחלקה המשפטית בשירותי בריאות הנפש במשרד, יושב-ראש איגוד הפסיכיאטריה בישראל ויושב-ראש פורום הפסיכיאטרים המחוזיים.

יש לציין, כי יושב-ראש הוועדה הפסיכיאטרית המחוזית, המשמשת גם כערכאת ערעור על החלטות פסיכיאטר מחוזי לעניין אשפוז פסיכיאטרי כפוי, הוא משפטן שאינו מייצג את המדינה. זהו אדם שמבחינת כישוריו המשפטיים יכול לשמש כשופט שלום והוא אמור להביא לביטוי בדיוני הוועדה את הפן המשפטי מתוך התחשבות בזכויות החולה מחד גיסא ובשלום הציבור מאידך גיסא. גם יתר שני חברי הוועדה, שהם רופאים פסיכיאטרים, אינם מייצגים צד כלשהו. למשרד הבריאות אין כמובן התנגדות כלשהי לכך שחולים אשר ענינם מובא לדיון בפני הוועדה ייוצגו על-ידי עורכי-דין, ובמקרים שבהם החולה מיוצג – הוועדה שומעת גם את דברי עורך-הדין קודם למתן החלטה.

2. לאחרונה הוכנס לשימוש הוועדות טופס חדש, ובו נדרשת רמת פירוט והנמקה גבוהה מבעבר להחלטות הוועדה. כמו כן מתבצעת עבודת מטה למחשוב הוועדות, כך שניתן יהיה להקליד את דיוני הוועדה. בימים אלה גם נבחנים נוהלי הדיון בפני הוועדה במטרה לגבש בהם שינויים מתאימים ברוח הערות בית-המשפט ועל מנת שנימוקי הוועדה יהיו מלאים ובהתאם לדרישות החוק.

פער בתמותת תימקות בין יהודים לערבים

חבר הכנסת ע' ברעם שאל את שר הבריאות ביום כ"ד באייר התשנ"ח (20 במאי 1998):

ממחקר שערך "מרכז אדוה" בנוגע לתמותת תינוקות בארץ – מצורף בזה – עולה, כי תמותת התינוקות ביישובים הערביים גבוהה מזו הקיימת ביישובים היהודיים.

רצוני לשאול:

1. כיצד פועל משרדך לצמצום הפערים?

2. האם קיימת תוכנית כלל-ארצית בנושא?

3. האם משרדך מעורר מודעות ביישובים הערביים לסכנת נישואי קרובים, הגורמים למומים מולדים?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. תמותת תינוקות היא מדד סוציו-אקונומי מובהק, שיש בו היבטים רפואיים-בריאותיים אחדים. הוא מהווה אינדיקטור למצב בריאותי באין מדדים אחרים טובים יותר. גם בארצות המפותחות ביותר בעולם קיימים פערים מובהקים בתמותת תינוקות בין עשירים ועניים, שאינם מצטמצמים עם השנים.

ישראל עומדת במקום של כבוד בעולם בנושא זה, והמדד השתפר מאוד בחמש השנים האחרונות. גם הפער בין יהודים לערבים הצטמצם, אך קיימת בעיה של שיעור המומים המולדים הגבוה באוכלוסייה הערבית כתוצאה משיעור גבוה של נישואי קרובים. קיימת תוכנית מכוונת במשרד הבריאות לטיפות-החלב בנושא זה, ורובה ככולה היא מיועדת לטיפול באוכלוסייה הלא-יהודית במדינה.

2-3. כן, קיימת תוכנית ארצית לצמצום פערי תמותת התינוקות, והמשרד מקצה זה שנים משאבים מיוחדים לפיתוח תוכניות למניעת מומים מולדים בקרב האוכלוסייה הלא-יהודית. תוכניות אלו, שהן בעיקרן תוכניות לחינוך לבריאות וקידום בריאות, מתמקדות מטבע הדברים בהגברת המודעות בקרב האוכלוסייה הלא-יהודית לסכנה שבנישואי קרובים. כמו כן עוסקות התוכניות בהגברת המודעות לשימוש בשירותי אבחון טרום-לידהיים בקרב הנשים ההרות. תוכניות אלו כבר מופעלות ביישובים בדואיים בנגב וביישובים ערביים בנפות חדרה, עכו ויזרעאל.

לסיום כדאי לציין, כי שיעור תמותת התינוקות ברשות הפלסטינית הוא פי-ארבעה מזה שבישראל. מדובר באותם נתונים דמוגרפיים ותרבותיים. יש בכך הישג מרשים למדינת ישראל.

בקריית החלטת משרד הבריאות להציב מכשיר

חבר הכנסת ד' ראם שאל את שר הבריאות ביום כ"ד באייר התשנ"ח (20 במאי 1998):

במרכז הרפואי "זבולון" לשימוש תושבי הקריות CT למרות החלטת משרד הבריאות להציב מכשיר וסביבתן, טרם הוצב המכשיר ואף טרם פורסם המכרז.

רצוני לשאול:

1. מדוע טרם פורסם המכרז שעל-פיו ייבחר הגורם המפעיל?

2. מה גורם לעיכוב ארוך זה, לאחר שכבר נתקבלה החלטה עקרונית?

3. מה ייעשה לקידום מימוש החלטתך?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. המכרז הינו מורכב וניסוחו דרש מאמץ ניכר, במיוחד בהתחשב בכך שהוא הראשון מסוגו שיפרסם המשרד וישמש כדוגמה למכרזים הבאים בתחום מכשירים רפואיים מיוחדים.

בימים האחרונים הסתיים ניסוחו של המכרז, והמשרד ביקש לקבל את הסכמת שר האוצר למתן רשיונות למכשירים נוספים, כנדרש על-פי החלטת הממשלה מס' 2638 מיום 8 בספטמבר 1970.

באשדוד, וזמן מה CT3. לאחר קבלת הסכמת שר האוצר כאמור יתפרסם מכרז להצבת מכשיר בקריות. CT לאחר מכן, כדי לבחון אם יש צורך בהפקת לקחים – גם המכרז להצבת מכשיר

האשפוז הגריאטרי

חבר הכנסת ח' דיין שאל את שר הבריאות ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

ממצאים קשים ביותר נחשפים בדוח מבקרת המדינה לגבי המערך הגריאטרי בישראל: "מזון רקוב, אנשים קשורים לכיסאות, הזנחה וזוהמה". זמן ההמתנה יכול להגיע עד מעל לשנה, ויש חולים סיעודיים שממתינים בתנאים קשים, בסבל רב ובאיכות חיים ירודה.

רצוני לשאול:

1. מה היא עמדת משרדך לגבי דוח המבקר?

2. מה ייעשה בנדון?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד הבריאות מברך על עבודת מבקרת המדינה, והוא שיתף עמה פעולה לכל אורך בדיקתה את הנושא, זאת מתוך כוונה להבהיר את הבעיות הקיימות ולנסות למצוא להן פתרון.

2. המשרד פנה למשרד האוצר בדרישה לקבל תקציב נוסף לאשפוז סיעודי, כך שניתן יהיה לצמצם את משך ההמתנה ומספר הממתינים בתור לאשפוז.

כן ביקש המשרד תקציב לתקנים לבקרה ולפיקוח על המוסדות הגריאטריים. במקביל מתבצעת עבודה עם משרד העבודה והרווחה לבקרה ופיקוח על מוסדות, ובכלל זה סגירת מוסדות פרטיים שלא יעמדו בדרישות הפיקוח.

אשפוז סיעודי לקשישים

חבר הכנסת ע' ברעם שאל את שר הבריאות ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

לנוכח ידיעה בעיתון "כל העיר", המצורפת בזה, על קשישה שאינה זוכה לאשפוז סיעודי, רצוני לשאול:

1. האם ידאג משרדך לאשפוז קבע של קשישה זו, ואם כן – מתי?

2. כיצד קרה שלמעלה משבועיים לא נמצא לה מקום?

3. היש קשישים נוספים בארץ במצב דומה?

4. האם יפיק משרדך לקחים ממקרה זה?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. קשישה זו כבר מאושפזת זה כשבוע במחלקה מתאימה על-ידי משרד הבריאות.

2. העיכוב נבע מהעדר תקציב, שבעטיו יש תור ממתנים לאשפוז סיעודי.

3. כרגע יש כ-2,300 קשישים שממתינים בתור לאשפוז סיעודי, ובשל מחסור תקציבי לא ניתן לאשפזם.

4. בעיית העדר תקציב מספק שיאפשר אשפוז כל הממתינים לאשפוז סיעודי ידועה ומוכרת היטב להנהלת משרד הבריאות, העושה ככל יכולתו לצמצם עד למינימום את זמן ההמתנה לאשפוז הנ"ל. לפני כשנה גובשה תוכנית תלת-שנתית עם משרד האוצר שתאפשר מציאת פתרונות אשפוז לכ-500 איש נוספים בכל שנה החל משנה זו. לצערנו, גם פתרון זה הינו חלקי בלבד ולא ייתן מענה מלא על מצוקת האשפוז הסיעודי.

י"בא תחפוט

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר הבריאות ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

רצוני לשאול:

מה עלה בגורל תוכנית משרדך להתיר ייבוא תרופות לישראל במגמה להוזילן, ומדוע מתמהמה יישום התוכנית?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הרפורמה להתרת תרופות בייבוא מקביל במגמה להוזילן מתמהמהת. התקנות גובשו ואושרו על-ידי שר הבריאות, וכן נוהלי הייבוא המקביל סוכמו בהנהלת המשרד. התקנות הועברו לאישור ועדת העבודה והרווחה ב-22 בינואר 1998. לצערי, חרף תזכורות חוזרות לא עלה הנושא לדיון הוועדה עד היום.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני סגן השר, אני מודה לך.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

סגן שר הבינוי והשיכון ישיב על שאלות. שאילתא ראשונה, מס' 2264, של חבר הכנסת טלב אלסאנע, לגבי יישובים ערביים חדשים – לפרוטוקול; ואחריה – שאילתא מס' 2422, של חבר הכנסת וליד צאדק, השואל על מצוקת שכונת הרכבת בלוד. אדוני, בבקשה.

הקמת יישובים ערביים

חבר הכנסת ט' אלסאנע שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ג באדר התשנ"ח (11 במרס 1998):

מאז קום המדינה תוכננו והוקמו עשרות אם לא מאות יישובים יהודיים חדשים. לעומת זאת, להערכתי, לא הוקמו יישובים ערביים חדשים.

רצוני לשאול:

1. מה הוא מספר היישובים היהודיים אשר הוקמו משנת 1948, ולעומת זה, מה הוא מספר היישובים הערביים אשר הוקמו מאז?

2. מדוע לא יתוכננו ויוקמו יישובים חדשים לפתרון בעיית מצוקת הדיור במגזר הערבי, לרבות פתרון בעיית היישובים הלא-מוכרים הן בגליל והן בנגב?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. חבר הכנסת אלסאנע מבקש לערוך השוואה בין מספר היישובים היהודיים לבין מספר היישובים הערביים שהוקמו מאז קום המדינה. על-פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, היו בישראל בשנת 1961 בסך הכול 873 יישובים. בשנת 1983 גדל מספרם ל-1,083 יישובים; ב-1996 כבר היו 183 יישובים, וב-1996 היו 1,183 יישובים.

באחוזים: הגידול הכללי בשנים 1961-1996 היה 25%. הגידול של היישובים היהודיים היה 26%; ואילו הגידול של היישובים הערביים – בני מיעוטים אחרים – היה 19%.

בקרב יישובי בני המיעוטים יש תופעות מיוחדות הראויות לציון: א. יש תופעה של איחוד יישובים, כגון יישובי נחל-עירון; ב. יש בעיה קשה המונעת תכנון וניצול רצינולי, הנובעת מהבעלות על הקרקעות. כמעט שלא קיים שוק קרקעות פעיל, ונוצר פער בין קיבולת נומינלית על-פי תוכניות מיתאר מאושרות לבין אפשרות מימוש הפוטנציאל בפועל; ג. בעלי משפחות בקרב בני המיעוטים מוכרים חלקות קרקע לבנייה למגורים לבני משפחותיהם בלבד, וכתוצאה מכך משפחות חסרות קרקע פרטית מצויות בבעיה כמעט ללא פתרון; ד. היישובים הערביים מאופיינים בעיקר בדגם מגורים חד-משפחתי, גם ביישובים שמזמן קיבלו אפיונים אורבניים. דגם זה הינו עתיר קרקעות, בניצול נמוך; ה. אין היענות לבנייה רוויה, בוודאי לא במסגרת שוק פתוח, כאשר לא יודעים מי יהיו השכנים לבניין; ו. ניסיונות של משרד הבינוי והשיכון לשווק קרקעות לבנייה רוויה, או אפילו לתכנון כזה, ביישובים ערביים מעוררים, לא עלו יפה, להוציא מקרים בודדים, כמו בעיר נצרת, וגם כאן – רק לאחר מאמצים ושכנועים רבים.

עם זאת, בתחום יישובי המגזר הערבי טרם מוצה הפוטנציאל הקרקעי, ולכן על פניו לא נראית שום הצדקה להקמת יישובים חדשים.

המדינה יזמה הקמת יישובי קבע לאוכלוסייה הבדואית בגליל ובנגב, וכן הקמת שכונות על קרקעות המדינה הסמוכות לחלק מן היישובים הערביים ובתחומם.

כמו-כן הוכנו ביוזמת משרד הפנים תוכניות מיתאר למרבית היישובים הערביים, בין היתר, במטרה לנצל טוב יותר את עתודות הקרקע שלהם.

בכל מקרה, צורכי האוכלוסייה הערבית ייבחנו במסגרת תמ"א 35, הנמצאת כיום בהכנה.

שכונת הרכבת בלוד

חבר הכנסת ו' צאדק חאג'-יחיא שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ה' בניסן התשנ"ח (1 באפריל 1998):

מצוקתה של שכונת הרכבת בעיר לוד ידועה בוודאי למשרדך.

נודע לי, שתקציב אשר הוקצה על-ידי הממשלה הקודמת לשיקום שכונה זו ולמציאת פתרון לתושביה לא יצא לפועל.

רצוני לשאול:

1. האם משרדך מודע לנושא זה?

2. מה ייעשה על מנת להזרים את הכסף המיועד להצלת השכונה?

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

2-1. אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, משרד הבינוי והשיכון ערוך, ולא מהיום, לביצוע הפרויקט המיוחד לשיקום שכונת הרכבת בלוד. יש תוכניות, יש תקציב ויש חוזים, כנדרש במסגרת פרויקט פינוי ובינוי. מאחר שאנחנו קשורים עם האוצר בנושא הזה, לא אחת פניתי לשר האוצר, כדי שהוא יאפשר לנו להפעיל את הפרויקט ולקבל את הפטור ממכרז לחברת לור"ם. אני שמח להודיע, שב-16 ביוני אכן אישר שר האוצר את החוזה. עם אישור החוזה על-ידי שר האוצר נוכל, כמובן, לקדם בדחיפות את ביצוע הפרויקט ולהוציא את השכונה הזו מהמצוקה הקשה שהיא נמצאת בה, שגם פוגעת בתדמית של לוד.

היו"ר א' אושעיה:

שאלה נוספת לחבר הכנסת וליד צאדק. בבקשה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אדוני סגן השר, סוף-סוף אנחנו רואים אור בקצה המנהרה, והאור הזה לא מספיק.

משה גפני (יהדות התורה):

אור בקצה הרכבת.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

נכון, שכונת הרכבת. אני חושב, שהדבר הזה, שמשרד השיכון מטיל את האשמה על משרד האוצר בקשר לסעיף הספציפי הזה, בקשר למצוקה הנוראית ששכונת הרכבת שרויה בה עשרות שנים, זה

דבר שלא ייעשה. אני חושב, שמשרדי השיכון והתשתיות חולשים על התקציב הענקי ביותר. יכולים לעשות סידור שסעיף תקציבי יצוין לשכונת הרכבת.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

דבר שני – נפשנו באמת נקעה מהעניין הזה של הסחבת. סגן השר, תגיד לי, בבקשה, מתי יחל הביצוע של התקציב שאושר.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת צאדק, תודה לך.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

קודם כול אני רוצה לומר לחבר הכנסת הנכבד, שלא במשרד השיכון חלילה עיכבו את זה. אני גם סיפרתי כאן, מעל במה זו, שפעמיים הייתי בשכונה הזאת.

באזור לוד-רמלה פועלת החברה לור"ם. ועדת שרים החליטה להפריט את חברת לור"ם, ואנחנו, כמשרד, התנגדנו ואמרנו, שמי שיכול לעשות את הפרויקט הזה בשכונת הרכבת זו חברת לור"ם. אנחנו חוששים, שכתוצאה מההפרטה דווקא התושבים הערבים בשכונה, או תושבי השכונה, ייפגעו. אנחנו לא רוצים שייגשו לפעולה הזאת בצורה עסקית, אלא שייגשו אליה בצורה ציבורית.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

הם ימשיכו להיפגע.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

מאחר שנקטנו עמדה לגיטימית נגד ההפרטה, התנגדו באוצר לחתום על החוזה כשהיינו זקוקים לחתימה שלהם. מתוך רצון להוציא את הפרויקט הזה לפועל, ולא מכיוון שרצינו לחרוש על גבם של הערבים שגרים בשכונת הרכבת, פניתי פעם ועוד פעם – אני יכול לתת לך העתקים מהפניות שלי –

גם לראש הממשלה וגם לשר האוצר. אני שמח להודיע כאן, שלפני פחות מעשרה ימים אישר שר האוצר את החוזה, ואין לי ספק שנוכל לצאת לעבודה מייד, אם לא יהיו עיכובים אחרים שאינם תלויים בנו. אני לא רוצה להבטיח לך תאריך ולא לעמוד בו, לי אין טרקטורים ואני לא חברה קבלנית. אם אתה שואל אותי מה אני אעשה ואם – – –

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

האם השנה יחלו בעבודות?

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אני מקווה, בעזרת השם.

בניית הוסטלים בעכו ובאשקלון

חבר הכנסת ר' ברונפמן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ג באדר התשנ"ח (11 במרס 1998):

לפי תוכנית משרדך אמורים להיבנות הוסטלים בעכו ובאשקלון. בשתי ערים אלה הבנייה לא מתקדמת לפי התוכנית.

רצוני לשאול:

1. מה הוא לוח הזמנים לסיום בניית ההוסטלים בשתי הערים?

2. מתי ישוכנו הדיירים בהוסטלים?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בניית ההוסטל באשקלון הסתיימה. יש בקשה לעירייה לקבלת טופס 4 – אישור לאכלוס – ועד סוף חודש אפריל 1998 תסתיים מסירת הוסטל לחברת "מטב", החברה המאכלסת שזכתה במכרז.

2. א. בניית ההוסטל בעכו על-ידי הקבלן "ר.א.מ. מהנדסים קבלנים בע"מ" החלה בחודש מרס 1995, ועד חודש ספטמבר 1996 בוצע השלד – כ-50% מערך החוזה; ב. בחודש ספטמבר 1996 הפסיק הקבלן את העבודות בשטח בגלל בעיות כספיות באתר אחר; ג. מאז נמצא המשרד כל הזמן בקשר עם הקבלן על מנת למצוא פתרון שיאפשר לקבלן המשך העבודה ללא קשר עם הבעיות שלו באתר אחר; ד. למרות זאת הסיכויים לחידוש העבודה אינם רבים, לצערנו, ובמקרה זה ניאלץ לסלק את ידו של הקבלן ולפרסם מכרז חדש לגמר המבנה; ה. יש לציין, שתהליך סילוק יד ופרסום מכרז חדש הוא ארוך – ארבעה-שישה חודשים. משרד הבינוי והשיכון עושה כל מאמץ כדי לזרז את התהליך.

מצב השיכון והדיור בעכו העתיקה

חבר הכנסת ה' מחאמיד שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ג באדר התשנ"ח (11 במרס 1998):

נודע לי, כי עשרות משפחות בעכו העתיקה נותרו ללא קורת גג עקב אי-יכולתן לעמוד בתנאי המשכנתאות. הרבה הבטחות ניתנו והחלטות נתקבלו על-ידי משרד השיכון בממשלה הקודמת ולא קוימו. החלטת עיריית עכו לבנות 500 יחידות דיור גם היא לא מומשה.

רצוני לשאול:

1. האם משרדך מודע למצב הדיור בעיר ולהזנחה המתמשכת בנושא?

2. איך תיפתר הבעיה?

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

2-1. חבר הכנסת מחאמיד שואל, האם משרד הבינוי והשיכון מודע למצב הדיור בעיר עכו העתיקה; התשובה היא חד-משמעית: אנו מכירים, אנו יודעים – אנו מודעים לבעיות הקשות.

המחסור החמור בקרקעות אינו סוד לחברי הכנסת שנמצאים כאן ולחבר הכנסת הנכבד. משום שיש מחסור חמור בקרקעות לא היתה אפשרות, וגם עכשיו אין אפשרות, לצאת לתנופת בנייה. הבעיה היא, אגב, בכל המגזרים בעכו.

הנושא אינו חדש. כבר ב-6 במאי 1996 נערך דיון משותף בין הנהלת משרד הבינוי והשיכון לבין הנהלת מינהל מקרקעי ישראל, בהשתתפות של השר לשעבר, חבר הכנסת דהיום בנימין בן-אליעזר. הוחלט אז, שמשרד השיכון יקבל מהמינהל קרקע מתוכננת לבניית 400 יחידות דיור למגזר הערבי בשכונת דרום-נעמן. זו קרקע המצויה עתה בשלבי תכנון על-ידי המינהל. בתום תהליכי התכנון יוכל משרדנו להמשיך ולפעול כמתחייב.

מכל מקום, הנושא הזה מצוי על סדר-היום שלנו, ואנחנו מאיצים ודוחפים ומחפשים כל דרך שבה יסיים המינהל את התכנון. אנחנו מטפלים בו, ואני מקווה שנוכל, בעזרת השם, לבוא בקרוב עם דיווח על תוצאות חיוביות.

היו"ר א' אושעיה:

שאלה נוספת.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, אני מודה לך על תשובתך המפורטת, אלא שהתשובה מסורבלת ומסובכת, ואני בטוח שהרבה חברי כנסת לא הבינו אותה בדיוק. מה אדם פשוט, בלי קורת גג, צריך להבין מהתשובה הזאת, ומתי הפרוצדורה הזאת צריכה להיגמר? זה מזכיר לי, אדוני סגן השר, את מה שאמרתם קודם על מהירות האור בקצה המנהרה או בקצה הרכבת. דיברתם על לוד. הסיפור של לוד היה קיים עוד בזמנו של סגן השר בן-מנחם, בממשלה הקודמת. הוא הבטיח שהבעיה עומדת או-טו-טו להיפתר, תוך כמה חודשים. עברו חודשים, עברו שנים, יש ממשלה חדשה, יש סגן שר חדש, ושום דבר לא נפתר לא בעכו, לא בלוד ולא בערים המעורבות האחרות. מהירות האור הזו היא כל כך אטית, שאין לה שום משמעות.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אני מודה לך, חבר הכנסת האשם מחמיד, כי ההערות שלך והשאלות שלך מדרבנות, בסופו של דבר, ומי שצריך לפעול צריך לפעול. אבל אני לא מוכן לקבל את הביקורת, מה גם שזה לא קשור בנו. אתה יודע, שכאשר יש תכנון, הוא צריך לעבור את אישור הוועדות, ובוועדות יושבים כל מיני גורמים שלא קשורים דווקא למשרד הבינוי והשיכון. אני כבר לא מדבר על ועדה מקומית, אם זה בעכו, למשל, אלא אתה הולך לוועדה מחוזית שיש בה נציגות להרבה משרדי ממשלה. יושב פה שר התחבורה, אז אתחיל בתחבורה, ויש מינהל, חקלאות, בריאות, איכות הסביבה. יש כל כך הרבה גורמים שיושבים בוועדה המחוזית, ואני לא יכול לעמוד פה על הדוכן ולהתחייב בפניך, שמאחר שהמינהל מתכנן היום בעכו העתיקה, אז בעוד חודש אני יכול להתחיל לבנות. אני רק יכול לומר לך שקיים סיכום. משרד הבינוי והשיכון דורש כל הזמן ממינהל מקרקעי ישראל לקבל אותה הרשאה לאחר הסיכום שנעשה במאי 1996, וברגע שהתכנון יסתיים אנחנו ניכנס לפעולה.

הוא הדין בלוד. קודם הזכרת את סגן השר אלי בן-מנחם. אני לא יודע מה הוא הבטיח, אבל אני מתאר לעצמי, שכאשר סגן השר אלי בן-מנחם עמד פה והבטיח דברים בקשר לשכונת הרכבת בלוד, הוא התכוון לאמיתו של דבר, שאכן בעוד כמה חודשים יצאו לדרך. הוא לא חייב לדעת שיתחלף השלטון – – –

היו"ר א' אושעיה:

הוא היה מעדיף להישאר בשלטון.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

הוא לא ידע.

ראש הממשלה דהיום עומד על הפעלת תוכנית ההפרטה ורצה להפריט את לור"ם. באוצר חששו לגורל הפרויקט הזה כתוצאה מהתנגדות משרד הבינוי והשיכון להפרטת לור"ם, לכן הם לא רצו לתת פטור ממכרז ושחברת לור"ם תעשה זאת. איש לא יכול להתחייב, ולכן גם אני לא רציתי להתחייב קודם. בן-אדם לא יכול להתחייב, הוא יכול רק לומר: אני מתחייב לעשות הכול כדי לקדם את הפרויקט גם בעכו וגם בלוד, ושלא יחשבו אפילו לרגע שיש פה מגמה כלשהי.

תנאים לקבלת משכנתאות ביו"ש

חבר הכנסת מ' שטרית שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ג באדר התשנ"ח (11 במרס 1998):

נודע לי, כי התנאים שהבנקים דורשים ממבקשי המשכנתאות לרכישת דירה ביו"ש שונים מהמקובל. במצב זה רוכשי הדירות ביו"ש מופלים לרעה על-ידי הבנקים למשכנתאות.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך על מדיניות זאת של הבנקים?

2. מה הן הדרישות המיוחדות מרוכשי דירות ביו"ש?

3. האם יפעל המשרד לשינוי המדיניות הזאת?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. בהוראות משרד הבינוי והשיכון אין חלילה שום אפליה המתייחסת ליישובים ביו"ש. הבנקים למשכנתאות חייבים לבצע הלוואות מכספי התקציב לכל האזרחים, בכל היישובים, ללא כל קשר למיקומם הגיאוגרפי. למיטב ידיעתנו, הבנקים גם מבצעים הלכה למעשה את הוראות משרד הבינוי והשיכון.

נוסף על כספי סיוע ממקורות ממשלתיים, קרי, כספי התקציב, מעמידים הבנקים הלוואות משלימות ממקורותיהם ועל אחריותם, ובתחום זה קיים קושי מצדנו להתערב בשיקולים הכלכליים של כל בנק.

עם זאת ראוי לציין, כי מבחינת הבנקים יש שני גורמים המקשים עליהם לתת הלוואות ביש"ע: א. הליכי הדיון בבתי-דין צבאיים ביש"ע, המקשים מימוש נכסים; ב. קושי בעת מימוש נכס ממושכן ביישובים כמו תפוח או ירוחם לעומת ערים כמו ירושלים ומעלה-אדומים.

שיפוץ בתים ביישובי המועצה האזורית לב-השרון

חברת הכנסת נ' בלומנטל שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ז באדר התשנ"ח (25 במרס 1998):

ביישוב עין-שריד לא בוצע לאחרונה שיפוץ בתים מטעם גורמים ממשלתיים.

רצוני לשאול:

1. מתי ואילו תקציבים ממשלתיים הוקצבו לשיפוץ בתים ביישובים השונים במועצה האזורית לב-השרון, והאם תוכל לפרט לפי כל יישוב ויישוב?

2. האם קיימת אפליה לגבי יישובים מסוימים, ולמה?

3. מה ייעשה בנדון?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בישיבת הממשלה ב"ב בכסליו התשנ"ו, 3 בדצמבר 1995, החליטה הממשלה לתקצב שיפוץ בתי קשישים במועצה אזורית לב-השרון ביישובים פורת, כפר-יעבץ, שער-אפרים, ניצני-עוז ועזריאל, בסך של 616,000 ש"ח, וכפי שניתן לראות, עין-שריד לא נכלל בהחלטה הנ"ל.

2. כמשתמע מהתשובה על שאלה מס' 1, אין שום אפליה לגבי יישובים כלשהם, אלא אנו פועלים בשטח על-פי החלטת הממשלה ובכפוף לה.

3. כדי לכלול יישובים נוספים – יש להעביר זאת בהחלטת ממשלה.

הלוואות מוגדלות לדרי הקרוונים ביישוב אפרת

חברת הכנסת מ' סולודקין שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום י"ז באייר התשנ"ח (13 במאי 1998):

ביישוב אפרת נותרו משפחות עולים ספורות שבאו לגור באתר הקרוונים לפני 30 ביוני 1993. הן אינן מצליחות לצאת מן היישוב ללא משכנתה מיוחדת לדרי קרוונים. המשפחות באו לגור באפרת רק בגלל הקרבה לירושלים.

רצוני לשאול:

1. מדוע לא נכלל היישוב אפרת ברשימת אתרי הקרוונים הזכאים למשכנתה מוגדלת?

2. מדוע בשום שלב של האכלוס לא הוסבר לעולים שבחירה באפרת תגרוור קשיים בקבלת משכנתה בעתיד?

3. מה הם הפתרונות למצב זה?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. חלק מאתרי הקרוונים בארץ אוכלסו במישרין על-ידי הממשלה. משרד הבינוי והשיכון הפנה זוגות צעירים וותיקים והמשרד לקליטת עלייה הפנה עולים. לאחר קבלת ההחלטה לפנות אתרים אלו, הופסק האכלוס לחלוטין בשנת 1993, וכל קרוון שהתפנה שונע מהמקום. לתושבי האתרים ניתנה משכנתה מוגדלת, בכפוף לבדיקת זכאותם.

האתר באפרת לא אוכלס בדרך זו, אלא הדיירים חתמו על חוזי שכירות עם "עמידר" על-פי הפניה של הרשות המקומית ועל-פי שיקול דעתה הבלעדי, ללא שום מעורבות ופיקוח מצד משרדי הממשלה. למעשה שימש האתר באפרת, וכמה אתרים נוספים כדוגמתו, כלי להגדלת מלאי הדירות בשכירות במשק.

האכלוס באתרים שהוקמו על-ידי הממשלה הופסק עוד ב-1993, ואילו אתר אפרת ממשיך להתאכלס עד עתה על-ידי אכלוס נוסף של הקרוונים שהתפנו.

כפי שהוסבר, אכלוס האנשים בקרוונים אינו גורר שום קושי בקבלת משכנתה בעתיד. באפשרותם לממש את זכאותם על-פי נתניהם, ואין מקום להעדיפם על פני עולים זכאים אחרים אשר שכרו דירות בשוק הפרטי.

דירות "עמידר" לא מאוכלסות בירוחם

חברת הכנסת ס' לנדבר שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ד באייר התשנ"ח (20 במאי 1998):

נודע לי, כי בירוחם קיימות דירות "עמידר" שאינן מאוכלסות, בזמן שיש רשימת זכאים ארוכה לדירות.

רצוני לשאול:

1. כמה דירות ריקות יש בירוחם?

2. מה עומד בפניי אכלוסן המיידית?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. בירוחם יש כיום כ-47 יחידות דיור פנויות, כמפורט להלן: א. 11 יחידות דיור שעלויות השיפוץ שלהן גבוהות ולפיכך הוצאו למכירה לזכאים חסרי הדיור, ישראלים ועולים; ב. 12 יחידות דיור שאושרו לזכאים והן בהליכי שיפוץ; ג. 24 יחידות דיור פנויות, רובן בשכונות בלתי מבוקשות.

הפסקת מתן הלוואות מקום לבודדים בעלי זכאות

חבר הכנסת פ' בדש שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ד באייר התשנ"ח (20 במאי 1998):

נודע לי, כי החלטה פנימית במשרד השיכון בבאר-שבע מונעת מאזרחים בעלי זכאות להלוואות מקום לקבל סיוע ממשרד השיכון, אף שלא התקבלה שם החלטה רשמית מטעם המשרד.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך על כך?

2. האם לבודדים אין זכויות השוות לזכויותיהם של שאר האזרחים במדינת ישראל?

3. מה עמדתו בעניין?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, במסרה לפרוטוקול)

3-1. בראשית שנת 1997 הוחלט באוצר ובמשרד הבינוי והשיכון להקטין את "סיוע המקום" ליחידים הרוכשים דירה חדשה באזור עדיפות לאומית א'; כמו כן, לבטל את "סיוע המקום" ליחידים הרוכשים דירה חדשה באזור עדיפות לאומית ב'. הסיבה לכך: מגבלות תקציביות שחייבו אותנו לקבוע סדר עדיפויות בין הזכאים, ומובן שהעדפנו לתת קדימות למשפחות על פני יחידים.

סקרים שערכנו העלו, כי המחירים הממוצעים של הדירות החדשות הנרכשות על-ידי יחידים עולים על המחירים הממוצעים של דירות חדשות הנרכשות על-ידי משפחות – באותם אזורים, כמובן.

ידיעה על איחוד יישובים חילוניים עם קריית-ספר

חבר הכנסת א' פינס-פז שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

לאחרונה נודע, כי משרד השיכון הכין תוכנית-אב להרחבתה של העיר החרדית קריית-ספר – מודיעין-עילית. על-פי התוכנית, היא תורחב ותאוחד עם היישובים החילוניים לפיד, כפר-רות ושילת, הנמצאים בתחומי "הקו הירוק".

רצוני לשאול:

1. האם אכן קיימת תוכנית-אב שמטרתה לאחד את היישובים החילוניים עם קריית-ספר החרדית, הנמצאת מעבר ל"קו הירוק"?

2. האם נשקלו כל ההיבטים של סיפוח יישובים חילוניים באופיים לעיר חרדית?

3. האם יש כוונה לספח לישראל את היישוב קריית-ספר?

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

3-1. אין בכוונת משרד השיכון לספח שטחים כלשהם לקריית-ספר, או מודיעין-עילית. התוכניות שמקדם האגף לתכנון ערים מתייחסות אך ורק לנושאים תשתיתיים כגון מים, ביוב, ניקוז וכבישים ראשיים, שפתרונם אזורי, כמקובל בארץ כולה.

האנשים הרלוונטיים היו בלשכתי וקיבלו את התשובות האלה, אבל נראה שהם גם רצו שחבר הכנסת אופיר פינס יעלה את זה כאן בכנסת.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת פינס, שאלה נוספת.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר השיכון, ראשית, אני מודה לך על התשובה הברורה והחד-משמעית. אומרים במקומותינו: "אין עשן בלי אש". התקשורת דיברה לא מעט על כך שיש כוונה לאחד יישובים, ומן הראוי שנקבל תשובות ברורות.

כשאתה אומר "תכנון", הפירוט מקובל עלי, אבל אתה יודע שכל הוויכוח היום בין מבשרת לבין ירושלים הוא על סוגיות תכנון, הוא לא על סוגיות של סיפוח, כי לתכנון יש כוח והשפעה גדולים.

אני מכבד את מה שקורה בקריית-ספר. ביקרתי ביישוב, יישוב גדול, פורח ומתפתח, אבל אני גם מכבד את היישובים שבסביבה ואני בעד שמירה על סטטוס-קוו במובן של "חיה ותן לחיות" – תן לציבור החרדי את מה שמגיע לו, תן לציבור החילוני את מה שמגיע לו. אם ננסה להתערב אפילו ברמה תכנונית, זה עלול להיות מורכב ועדין מאוד. קח את זה לתשומת לבך.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

בלי להמעיט כהוא זה ממה שאמרתי לפני דקה בתשובה, אני רוצה לומר ששאלת מבשרת אינה דומה לשאלה כאן. הממשלה רצתה לומר באופן רשמי שירושלים תתכן עבור מבשרת. לי במשרד הבינוי והשיכון אין סמכות לומר למודיעין-עילית לתכנן עבור מודיעין, אין לי הכוח לעשות זאת, אבל מים זה דבר שקשור באופן טבעי לעניין. זה אחד הטיעונים של אהוד אולמרט כלפי אלי מויאל; כשהוא רוצה להתחבר עם שכונה חדשה, אז בביוב הם בשיתוף פעולה, ואז גם תן לי לתכנן ולומר מה תבנה. אני לא אומר את זה ואני לא יכול לומר. מים, ניקוז, ביוב, כבישים ראשיים שמובילים לכל היישובים האלה – זה עובד יחד, כך זה מקובל, אבל כיוון שקוראים לי מאיר פרוש, ואני מאמין בדרך מסוימת, אז למה לא להדביק לי דברים? מדביקים לי גם שהופעתי בהושעיה בלי דגלים, אבל היו דגלים. כתוב בעיתון, מה אני אעשה?

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אפשר הערה בעניין הזה?

היו"ר א' אושעיה:

כן, בבקשה.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

תודה. אדוני סגן השר, אתה דיברת על משרדך. אולי ידוע לך, אדוני סגן השר, אם בתחומים אחרים, בגבולות מוניציפליים, למשל, משרד הפנים כן יש לו – – –

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

למיטב ידיעתי, גם משרד הפנים יש לו נציגות בוועדת הגיו, במינהלת הזו שמתכננת את הדברים שדיברתי עליהם קודם. שמעתי פעם את שר הפנים, ולפי דבריו אין כוונה כזו, ואני גם לא חושב שזה הגיוני. היום גם בירושלים יודעים שיש שכונת רמת-שלמה, יש שכונות שגרים בהן דתיים ויש שכונות שגרים בהן חילונים. הבעיה ברמות בירושלים נוצרה כתוצאה מכך שלדתיים לא היה היכן לגור. ברמת בית-שמש, משרד הבינוי והשיכון אמר שדתיים לא יגיעו לשם, לדתיים לא היה איפה ללכת לגור, אז הם קנו ברמת בית-שמש. אבל כאשר יש אפשרות שכל אחד יגור בתחומו הוא – איש לא מחפש לעצמו לריב עם הצד השני.

אני חושב שלא כך צריכים להאמין ולרצות. אני גרתי בבית עם חילונים עד שהתחתנתי, אבל נגזר עלינו שכל אחד רוצה לחיות בתחומו – זה לא טוב, אבל אלה הם החיים.

היו"ר א' אושעיה:

תודה, אדוני.

ביטול פרויקט בנייה בשכונת הרכבת בלוד

חבר הכנסת ב' בן-אליעזר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

זה שנתיים ממתין קבלן שזכה במכרז לקבלת אישור להתחלת עבודות הבנייה בשכונת נווה-שלום – הרכבת – בלוד. לפני שבוע נמסרה הודעה על-ידי חברת לור"ם לקבלן הזוכה, כי הפרויקט בוטל בשלב זה.

רצוני לשאול:

1. האם מודע משרדך לנושא?

2. מדוע בוטל הפרויקט לחברת לור"ם?

3. לאן, אם כן, הופנה התקציב בסך 86 מיליון ש"ח הממתין זה שנתיים?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד הבינוי והשיכון מודע, כמובן, לבעיה, ומכיר את הנושא לפני ולפנים. עלי להודיע, כי קיים תקציב והוכנו חוזים שונים שיש לחתום עליהם עם הגורמים המתאימים.

2-3. החוזה להפעלת הפרויקט לא נחתם, על-פי הוראת החשב הכללי, בשל עיכובים בתהליך אישור הפרטת לור"ם.

בגלל הזמן שחלף, שחררה חברת לור"ם את הקבלן ממחויבות לפרויקט, והחזירה את הערבות הבנקאית, אך אין בפעולה זו כדי למנוע ביצוע העבודה על-ידי אותו קבלן או קבלן אחר.

פניתי לשר האוצר בבקשה לאפשר את הפעלת הפרויקט ולקבל את הפטור ממכרז לחברת לור"ם. אני שמח להודיע, כי ב-16 ביוני אכן אישר שר האוצר את החוזה. מובן שאנו נקדם בדחיפות את ביצוע הפרויקט.

בכוונת משרד הבינוי והשיכון, כפי שאושר על-ידי הממשלה, לפנות את שכונות הרכבת וס"ח ולהציע לתושביהן דיור חלופי בשטח נווה-שלום.

עד כה כבר שולמו כ-10 מיליוני ש"ח עבור עבודות תכנון ופיתוח שבוצעו בשטח החלופי.

פינוי אתר הקרוונים באור-עקיבא

חבר הכנסת א' אושעיה שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

באתר הקרוונים באור-עקיבא נותרו רק כ-15 משפחות, כולן בעלות ילדים קטנים. ידוע לי כי האתר מוזנח ומהווה מוקד לעבריינות והפקרות.

רצוני לשאול:

1. מה היא מדיניות משרדך לגבי פינוי אתרי קרוונים?

2. האם נקבע מועד לפינוי המשפחות ולסגירת האתר?

3. אם כן – מה הוא המועד?

4. אם לא נקבע מועד, מדוע אין משרדך מורה על פינוי מידי של המשפחות לשיכון חלופי?

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

4-1. באתר הקרוונים באור-עקיבא התגוררו בעת הקמתו 204 משקי בית, וכיום נותרו שמונה משפחות בלבד ללא פתרון.

מדיניות משרדנו היא לסיים את פינוי האתר במרוצת שנה זו, ולצורך זה פעלנו לפני כחצי שנה, והמשרד העמיד תוספת סיוע לכל משפחה בסך 170,000 ש"ח, מהם 164,000 במענק, וזאת מעבר לזכאות במסגרת תוכניות הסיוע של המשרד, שזכאי לה כל אחד לפי מה שהוא זכאי.

אנו סבורים, שהסיוע המעודכן שעומד לרשות המשפחות – אותן משפחות שנמצאות בקרוונים – יכול לפתור את בעיית הדיור.

משרדנו גם פועל להוצאות צווי פינוי נגד המשפחות שנותרו, תוך התחייבות לתשלום של סיוע בשכר דירה בסך 1,250 ש"ח לכל משפחה לצורך שכירת דירה בשוק החופשי לתקופה של 36 חודש, שבמהלכה יוכלו המשפחות להשתלב באחד ממסלולי הסיוע של משרדנו.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני, אני מנצל את ההזדמנות ושואל אותך – 1,250 ש"ח הם כ-300 דולר, קצת יותר. זה לא בדיוק מספיק לשכירת דירה סבירה, ובמיוחד שאנשים, למרבה הפרדוקס, נקשרו כאילו למקום, עם כל הבעיות הקשות שיש להם.

האם באופן חד-פעמי, לטובת העניין – כי האתר הזה כמעט מחוסל, כפי שאתה אומר – אפשר לעשות עוד מאמץ להקצות להם יותר משאבים, שהתופעה הכל-כך מעליבה הזו לחברה הישראלית תתחסל באופן סופי?

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אני לא יכול לומר כאן, מהבמה, ש-1,250 שקל מספיקים, אבל זה גם לא מספיק למשפחות אחרות שלא נמצאות באתרי קרוונים והן מחוסרות דיור. צריך לדעת, שהמשרד עושה מאמץ כאשר הוא נותן 170,000 ש"ח, מהם 164,000 למענק, מעבר לזכאות שיש במסגרת התוכניות – זה מאמץ מכובד מצד המשרד, כיוון שאנחנו יודעים שמדובר במשפחות מעוטות יכולת.

אם היינו יודעים שמדובר רק בשמונה משפחות באור-עקיבא – כי יכול להיות, שהייתי מוכן לשקול, וגם עכשיו אני אומר שאני אשקול את בקשתך לבדוק מה עושים, ואולי יהיה איזה רעיון; אנחנו רואים שנשארו משפחות בודדות. אבל עדיין מדובר בכמה מאות משפחות ברחבי הארץ, ולכן אני אבדוק את הבקשה שלך למסלול נוסף של סיוע – אם אפשר להשתמש במינוח של "חיסול" אתרי קרוונים; לא חלילה את אלה שיושבים בהם, אלא את האתרים.

היו"ר א' אושעיה:

חלילה.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

ננסה לבדוק את זה.

היו"ר א' אושעיה:

אני מודה לך, אדוני סגן השר.

מימון מוסדות ציבור במגזר הבדואי

חבר הכנסת ט' אלסאנע שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

נודע לי, כי משרד הבינוי והשיכון איננו מממן מוסדות ציבור במגזר הבדואי, בטענה כי אין סעיף תקציב בעניין בדומה לזה שיש למגזר היהודי או הדרוזי או הערבי.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. אם כן – מדוע לא יהיה סעיף תקציב למימון מוסדות ציבור במגזר הבדואי?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. לצערנו, למשרד הבינוי והשיכון עדיין אין מסגרת תקציבית עבור מוסדות ציבור בדואיים. גם תקציבי מוסדות ציבור הקיימים במשרד למגזרי אוכלוסייה אחרים מצומצמים ביותר, לדאבונו הרב.

משרד הבינוי והשיכון מתריע רבות על נושא זה, ובכל שנה אנו דורשים מחדש תקציב למטרה זו. בעקבות פנייתנו, נערך דיון מיוחד בממשלה והוטל על ועדת מנכ"לים בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה להכין הצעה לטיפול בכל הנושאים הקשורים לבדואים בצפון.

משרד הבינוי והשיכון הכין גם הצעה מפורטת לתקצוב מוסדות ציבור במגזר הבדואי בצפון, לכל משרדי הממשלה, ובתיאום עמם.

הצעה זו, לאחר שתגובש עם אגף התקציבים באוצר, תובא לממשלה, והיא כוללת הגדלת תקציב לכל משרדי הממשלה, ובכלל זה למשרד הבינוי והשיכון. בכל הקשור בנושא קידום מוסדות ציבור, אנו פועלים עם אגף התקציבים ומשרד ראש הממשלה כדי לכלול פעולות אלה בתקציב 1999 בעדיפות גבוהה.

ההתיישבות היהודית בחבע המוסלמי בעיר העתיקה בירושלים

חבר הכנסת נ' זוילי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

מתחקיר שנערך בערוץ הראשון – "מבט", 15 במאי 1998 – עולה, כי כספי ציבור וכספי משרד שיכון מעורבים במימון התיישבויות וישיבות יהודיות ברובע המוסלמי. כמו כן עולה, כי אופן רכישת הבתים לא היה על-פי חוקי המקרקעין של מדינת ישראל.

רצוני לשאול:

1. האם ממצאים אלו נכונים?

2. מה היא מדיניות המשרד בנוגע לנושא זה?

3. מה ייעשה בנדון?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. הנושא בכללותו נבדק על-ידי ועדה בראשות עורך-הדין חיים קלוגמן, שהיה המנהל הכללי של משרד המשפטים. ממצאי הוועדה ומסקנותיה הוגשו לממשלה.

משרד הבינוי והשיכון פועל בנושא זה בהתאם להחלטות הממשלה, כמובן.

בארבע השנים האחרונות לא הוצאה על-ידי משרד הבינוי והשיכון הזמנה או הרשאה להתחייב בתחום הנוגע לרובע המוסלמי בעיר העתיקה. ההוצאה היחידה של המשרד היא בגין השמירה והאבטחה, והדבר מתפרסם באורח גלוי, כמובן, בתקציב המדינה.

איחוד יישובים חילוניים עם קריית-ספר

חבר הכנסת ש' שמחון שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

לאחרונה התפרסמו ידיעות בדבר כוונת משרדך לספח את המושבים שילת וכפר-רות לקריית-ספר, הנקראת מודיעין-עילית, ושתוכניות משרדך נמצאות בשלבי תכנון מתקדמים.

רצוני לשאול:

האם בכוונתכם להפקיע קרקעות חקלאיות לטובת מודיעין-עילית?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אכן התפרסמו בתקשורת ידיעות חסרות שחר על כוונה כביכול "לספח" את המושבים שילת וכפר-רות לקריית-ספר, אך ידיעות אלו הוכחו על-ידי משרד הבינוי והשיכון, וגם על-ידי אישית, כמובן.

אין שום כוונה "לספח" קרקעות, כדברי חבר הכנסת שמחון, אלא יש תוכניות שמקדם האגף לתכנון ערים במשרד הבינוי והשיכון, המתייחסות לנושאים תשתיתיים שפתרונם הוא אזורי – כמקובל במדינה כולה – קרי: מים, ביוב, ניקוז, כבישים ראשיים.

מבצע אכלוס ברמת-הגולן

חבר הכנסת א' סעד שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

בעיתון "הארץ" מ-25 במאי 1998 התפרסמה ידיעה שלפיה הכריזה המועצה האזורית גולן על מבצע לעידוד מכירת 380 בתים בארבע התנחלויות שבתחומה. כחלק מתוכנית זו תשקיע הממשלה כ-8 מיליוני ש"ח בפיתוח התעשייה במקום, ומשרד השיכון יעניק לרוכשים סיוע כספי של עד 95% מערך הבתים.

רצוני לשאול:

האם אין מבצע זה מהווה מכשול בפני חידוש המשא-ומתן עם סוריה?

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

הכנסת קיבלה את ההחלטה על החלת החוק הישראלי על רמת-הגולן, והחלטה זו ידועה, יש להניח, גם לחבר הכנסת הנכבד סעד.

למכירת בתים בגולן אין, להערכתי, שום משמעות לגבי חידוש המשא-ומתן לשלום עם סוריה, אבל מבצע המכירות שעליו קרא בעיתון חבר הכנסת הנכבד, חבר הכנסת סעד, איננו מטופל על-ידי משרד הבינוי והשיכון, ולא אנחנו הכתובת לדבר הזה.

היו"ר א' אושעיה:

שאלה נוספת לחבר הכנסת סעד. בבקשה, אדוני.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני סגן השר, תודה על תשובתך. אני רוצה לשאול – בישראל יש אלפי מחוסרי דיור מקרב האזרחים היהודים והערבים, ובמיוחד בערים המעורבות יש מצוקת דיור. רק אתמול קיבלתי מענו נתון שיש 54 בתים שהם סגורים בידי "עמידר" ולא נותנים לאנשים – אפילו לאנשים במצוקה – להיכנס לדירות האלה בשכירות. אני רוצה לשאול, למה לא לתת את התנאים האלה שנותנים למתנחלים לאזרחי המדינה בערים המעורבות, כדי להבטיח להם קורת גג? תודה.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

חבר הכנסת סעד, אני רוצה לומר לך, שאני מכיר את זה מנושאים נוספים במשרד הבינוי והשיכון, ואני מתאר לעצמי שכך זה בכל משרד ממשלתי. אזרח ישראלי – לא משנה אם הוא יהודי או לא-יהודי, אם יש מבצע, כולם זכאים לכך. אני יכול לומר לך גם, שדרוזי בגולן – –

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

תבדוק בעכו את כל מצוקת הדיור.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

דרוזי בגולן שירכוש דירה יקבל אותם תנאים כמו שמקבל גם יהודי, כאזור עדיפות. אם אתה נמצא באזור עדיפות, זה לא משנה אם הוא יהודי או לא-יהודי, אבל אם אתה מדבר אתי ספציפית לגבי עכו, אני מוכן לבדוק את זה. נבדוק לגבי עכו ונבדוק מה אפשר לעשות.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך, אדוני סגן השר.

הכפלת סכמי הלוואות מקום

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

על-פי עיתון "הארץ" מ-24 במאי 1998, משרדכם מתכוון להגדיל את הסיוע לזכאים בעשרה יישובים שונים על-ידי הכפלת הלוואות המקום.

רצוני לשאול:

1. באילו יישובים מדובר?

2. מה הם הקריטריונים שעל-פיהם נבחרו היישובים הנ"ל?

3. האם המצב הסוציו-אקונומי היה מרכיב בשיקוליכם?

4. מדוע אין העיר קריית-גת כלולה ברשימה זאת?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

משרד הבינוי והשיכון הכין תוכניות להגדלת הסיוע לזכאים ב-11 יישובים שיש בהם עתה היצע גדול של דירות בלתי מכורות. מדובר בתוכנית שגובשה במשרד, אך הדיונים לגביה עם משרד האוצר טרם סוכמו. התוכנית מתייחסת ל-11 היישובים הבאים: נצרת, כרמיאל, באר-שבע, בית-שמש, אלעד, אשדוד, אשקלון, מגדל-העמק, גדרה, אריאל ואלפי-מנשה.

כאמור, הקריטריון שלפיו נבחרו היישובים הוא היצע גדול של דירות בלתי מכורות. מסיבה זו העיר קריית-גת, כמו גם ערים אחרות, אינה כלולה ברשימה.

בחינה מקצועית מטעם רשם הקבלנים

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

בתשובה על שאלתא בעל-פה מס' 224 פירט סגן שר הבינוי והשיכון את הפעולות הננקטות על-ידי רשם הקבלנים ותהליך הטיפול בכל בקשה. בנאום התשובה ב-20 במאי 1998 לא הוזכר עניין הבחינה המקצועית שהרשם עורך למועמד.

רצוני לשאול:

1. האם לפי הנהלים אכן יש צורך במבחן ידע מקצועי?

2. אם כן – מי עורך את המבחן ומי בודק אותו?

3. כיצד יוכל מועמד להיבחן אם הוא קבלן ותיק, בעל כושר מוכח, אך אינו יכול לעמוד במבחן בכתב בגלל בעיות דיסלקציה?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. רשם הקבלנים פועל על-פי חוק רישום הקבלנים לעבודות הנדסה בנאיות, התשכ"ט–1969, והתקנות שהותקנו על-פיו. בסעיף 4 לחוק נקבעו הזכאים להיות רשומים בפנקס הקבלנים לענף ולענפי משנה.

לרשם הקבלנים ניתנה הסמכות להפנות למבחנים שקבע השר בתקנות, באותם מקרים שבהם המבקש להירשם כחוק אינו עונה על דרישות המפורטות בו ובתקנות במלואן. לדוגמה: בתקנה 3(ב) לתקנות רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות (מנהלי עבודה), התשמ"ב–1982, ובתקנה 3 לתקנות רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות (ראיות ומבחנים לענפי משנה), התשמ"ט–1988, בתוספת לכל אחת מהתקנות האמורות נקבעו הנושאים שהמבחנים יערכו בהם.

הגוף המבצע את המבחנים עבור רשם הקבלנים בכל אחד מהענפים וענפי המשנה הוא המכון לפיריון העבודה והייצור, המגמה להדרכה בבנייה בהנהלת אינג'נר אריה ספיר. המורים של בית-הספר הם אלה שבודקים את המבחנים.

המכון לפיריון העבודה ערוך לערוך מבחנים בעל-פה למי שיש לו קשיים בעמידה במבחן בכתב, בגלל בעיות דיסלקציה או בעיות אחרות, אך את האישור למבחן בעל-פה יש לקבל מרשם הקבלנים.

ביטול פרויקט בנייה בשכונת הרכבת בלוד

חבר הכנסת ד' מגן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

על-פי עיתון "הארץ" מ-15 במאי 1998, בוטל מכרז לפינוי 204 משפחות ולבינוי 239 יחידות דיור בשכונת הרכבת בלוד – לאחר שנקבע זוכה במכרז זה.

רצוני לשאול:

מדוע לא הועבר הפרויקט לזוכה במכרז, ומתי אמורות 204 המשפחות לקבל תנאי מגורים הולמים?

תשובת סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

החווה להפעלת הפרויקט לא נחתם ולא הועבר לזוכה במכרז, על-פי הוראת החשב הכללי באוצר, בשל עיכובים בתהליך אישור הפרטת לור"ם.

פניתי לשר האוצר בבקשה לאפשר את הפעלת הפרויקט ולקבל את הפטור ממכרז לחברת לור"ם. עם קבלת הפטור והאישור הדרוש נקדם בדחיפות את ביצוע הפרויקט.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, אדוני סגן השר.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

יש לך שאלתא נוספת בקשר ל"בנה דירתך" בנתניה.

היו"ר א' אושעיה:

כן, אדוני, בבקשה.

פרויקט "בנה דירתך" בנתניה

חבר הכנסת א' אושעיה שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ט"ז בסיוון התשנ"ח (10 ביוני 1998):

משרד השיכון ועיריית נתניה מבצעים בשכונת-ותיקים שבעיר את פרויקט "בנה דירתך". ידוע לי, כי הקבלן המבצע פשט את הרגל וחדל לעסוק בפרויקט. הדיירים אשר רכשו דירות בפרויקט נותרו ללא דירה וללא תשובות לגבי עתידם.

רצוני לשאול:

1. מי נושא באחריות להתמוטטות הפרויקט?

2. האם ניתן סיוע כלשהו או האם יסייע משרדך ל-80 המשתכנים שעדיין לא נכנסו לבתייהם?

3. האם יש למשרדך פתרון כלשהו לסיום הפרויקט?

4. מדוע אין עיריית נתניה מסייעת למשתכנים?

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

1. הבעיה בפרויקט היא אי-יכולתו של הקבלן לסיים את הבנייה, והעירייה היא זו שבחרה את הקבלן, באמצעות מינהלת הפרויקט.

2. משרד הבינוי והשיכון העמיד לרשות כל הזכאים את מלוא הסיוע שהם היו זכאים לו על-פי תוכניות הסיוע של המשרד.

הזכאים יכולים לפנות לבנק למשכנתאות, שבו מימשו זכאותם, לצורך קבלת הלוואות משלימות כדי לגשר על פער המימון.

3. למשרדנו אין מעורבות ישירה עם הגורם הבונה, ולפיכך אין לנו גם שליטה על יכולת הקבלן לסיים את הפרויקט.

4. ידוע לנו שעיריית נתניה הציעה למשתכנים סיוע שלא היה מקובל עליהם. עם זאת, תשובה ישירה על השאלה יש לקבל גם מהעירייה ולא ממשרד הבינוי והשיכון.

יאמר לך גם מי שהיה עד לפני כמה שבועות ראש עיריית נתניה, מר צבי פולג, שסיירתי אתו במקום שם, ואנחנו מצדנו אמרנו במה נוכל לעזור. אם נוכל לעזור, נשמח לעשות זאת. אבל, כאמור, מי שאמור להיות כתובת במקרה הזה זו העירייה, כי היא זו שבחרה את הקבלן המבצע.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני, תרשה לי בעניין הזה – אני אומר לפרוטוקול שסגן השר השיב על שאילתא של חבר הכנסת אפי אושעיה מס' 3089.

במסגרת שאלה נוספת, אדוני, אני מבקש להסב את תשומת לבך לכך, שלפני חמש שנים עשו שם שר הבינוי והשיכון דאז, השר בנימין בן-אליעזר, יחד עם שר השיכון הסיני טקס פורמלי. למה אני אומר "הסיני" ולמה אני מדגיש זאת כאן? כי על החוזה בין הרשות לבין מינהל מקרקעי ישראל ומשרד השיכון חתום גם השר הסיני.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

על הפרויקט הסיני.

היו"ר א' אושעיה:

כן, השר הסיני חתום. עכשיו ישלחו אותנו לסין לקבל תשובות.

אני מביא לתשומת לבך, ששם, הפיקוח העליון, על-פי ההסכם, היה צריך להיות של עיריית נתניה ושל משרד השיכון. האנשים שזכו כביכול בפרויקט – ואני אומר כביכול, כי אף שהם חתמו מול קבלן פרטי, אחר כך, באותו טקס, באותו מעמד שהודיעו להם שהם זכו, הם חשבו שהם עושים את ההסכם מול משרד השיכון; הם חשבו שמשרד השיכון אחראי לכל דבר ועניין, שהוא לקח על עצמו – יש לי ההסכם ביד, אני יכול להביא אותו אליך – שילוה, שייתן פיקוח עליון, וכך הלאה.

יש שם תופעה מזעזעת, שאנשים ששילמו את מיטב כספם, דווקא הנחשלים, הנדכאים והמסכנים של העיר נתניה, ששילמו 100,000-120,000 דולר עבור דירה – הבתים שלהם הפכו לדיר חזירים, רחמנא ליצלין. זו פשוט עליבות, מסכנות של אנשים שנקלעו למצב כזה, וחייבים לעשות פה משהו ולהציל אותם. אני מכיר את הפרטים, אני לא רוצה להלאות אותך, אבל התשובה שלך – אני חייב לומר – לא היתה מספקת.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

מותר לך להלאות אותי.

משה גפני (יהדות התורה):

הקבלן פשט את הרגל?

היו"ר א' אושעיה:

מה שעשו – עשו הסכם מול קבלן. הקבלן הראשון פשט את הרגל; לקחו קבלן שני, וגם הוא לא הצליח לסיים את העבודה. זה פרויקט שמשרד השיכון יזם אותו במסגרת "בנה ביתך", כדי לעודד

אנשים, זוגות צעירים, עולים חדשים וכך הלאה, לרכוש דירות בהוזלה. הם שילמו את המחיר. על-פי ההסכם, לפני שלוש שנים הם היו צריכים להיכנס לדירה. הם משלמים דמי שכירות, לא גרים בדירות שלהם, ומבחינת הדירות שלהם הם גם לא רואים את האור בקצה המנהרה. ממש מצב קשה.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

מותר לך להלאות אותי, אני אשמח לקבל את החוזה שאתה מדבר עליו, אם כי כל אדם שרוכש דירה או משפץ דירה או נכנס לאיזו עסקה עם קבלן קורא את החוזה. הוא צריך לקרוא מה שכתוב שם.

בכל מקרה, הפעולה היתה מול העירייה והקבלן, כאשר המשרד, כידוע לך, הוביל ועזר לפרויקט כשלעצמו, וגם סיירתי במקום. בכל אופן, אני רשמתי לי לבדוק את העניין.

היו"ר א' אושעיה:

כן, אדוני, הערה אחרונה. אתה יודע שמי שיזם ודחף את הפרויקט הזה הוא השר לשעבר בן-אליעזר, כיוזמה של משרד השיכון, והוא וראש הממשלה הנרצח, יצחק רבין, התגאו בפרויקט הממשלתי, והיום אומרים לנו – העירייה. העירייה אומרת – משרד השיכון. בתווך נמצאים הדיירים הללו.

אתה אמרת שתבדוק. אני מודה לך מאוד, אדוני סגן השר.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

תודה.

הצעות לסדר-היום הפסקת הפרסומת על האוטובוסים בנוסח "עם אחד – גיוס אחד"

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, הצעות דחופות לסדר-היום מס' 4757, 4764, 4777, 4781, 4787, 4801 ו-4805, בנושא: הפסקת הפרסומת על האוטובוסים בנוסח "עם אחד – גיוס אחד". המציעה הראשונה, חברת הכנסת ענת מאור – שלוש דקות. בבקשה, גברתי.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, כל עת שאני מעלה נושא שקשור באי-שוויון או בכפייה דתית, אני מוצאת לנכון להעלות אותו לא מתוך הצטדקות ולא מן השפה ולחוץ, אלא נהפוך הוא, להדגיש שיש לי כל הכבוד לפלורליזם ול"איש באמונתו יחיה" למי שבוחר לחיות חיים דתיים. אני מכבדת זאת, בהיותי יהודייה ריבונית גאה, ויש לי כל הכבוד למסורת ולשורשים.

ובכל זאת, דווקא בשל כך נדהמתי מהידיעה ששודרה, כמדומני, ביום שישי, שלפיה חברות האוטובוסים "אגד" ו"דן" הסירו שלטי פרסום שמדברים על "עם אחד – גיוס אחד". הרי הם לא אחראים לתוכן.

יש פה שלוש סוגיות. הראשונה, לגופם של דברים: האם הסרת השלטים מסירה את הבעיה הכאובה הזו? האם אנחנו לא יודעים שאנחנו חיים במצב של אי-שוויון בחובות, בחובה המינימלית, היסודית, האלמנטרית, של גיוס לצבא? לא המפד"ל. לציונות הדתית יש לי כל ההערכה, כמו לכל אחד אחר – אלא אוכלוסיות חרדיות, אזרחים שלא משרתים בצבא, שמספרם הולך וגדל. מאז אותה פשרה היסטורית של בן-גוריון, שדיברה על כמה עשרות, או מקסימום כמה מאות – מגיעים היום לאלפים, והיום מדובר על 32,000. וסיעתי, סיעת מרצ, יזמה כל השנים – – –

משה גפני (יהדות התורה):

— — —

ענת מאור (מרצ):

32,000 מכל השנתונים. זה מצטבר. חבר הכנסת גפני, הנושא הזה נבדק על-ידי הצבא ועל-ידי — — —

משה גפני (יהדות התורה):

הצבא היה בוועדה — — —

ענת מאור (מרצ):

והוא דיבר על 32,000.

משה גפני (יהדות התורה):

הוא לא דיבר על 32,000.

ענת מאור (מרצ):

על 32,000, ואני אשמח לראות נתונים אחרים.

משה גפני (יהדות התורה):

הנתונים היו בוועדה.

ענת מאור (מרצ):

היום זה מגיע כבר ל-3,000 ויותר בכל מחזור, ועוד מעט זה יגיע ל-5,000 למחזור.

משה גפני (יהדות התורה):

יושב-ראש מינהל גיוס דיבר בוועדה לענייני ביקורת המדינה על 27,500, לא על 32,000.

ענת מאור (מרצ):

27,500?

משה גפני (יהדות התורה):

כן – – –

ענת מאור (מרצ):

אם הפער הוא בין 27,500 ל-32,000 – – –

משה גפני (יהדות התורה):

מאז קום המדינה – – –

ענת מאור (מרצ):

לא, לא מאז קום המדינה.

משה גפני (יהדות התורה):

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מבקשת שקריאות הביניים לא יהיו על חשבון זמני.

סיעתי, סיעת מרצ, דרשה לאורך כל השנים את גיוס בני הישיבות. אני שמחה מאוד שחבר הכנסת ברק, יושב-ראש האופוזיציה, ראש הממשלה לעתיד – נקווה לעתיד הקרוב – מצטרף ליוזמה זו. היא במקומה.

מאחר שזמני מתקצר, אני עוברת לסוגיה השנייה, שהיא חופש הביטוי. גם אם מישהו מתנגד לגישה זו, שצריך שוויון בחובות, הרי לא יעלה על הדעת שלא יהיה אפשר להביע אותה, להתווכח עליה, לדון עליה בחקיקה. לא יעלה על הדעת שזה לא יהיה חלק מהשיג ושיח הציבורי, הפוליטי, החברתי. הרי אנחנו נכנסים למדינה של סתימת פיות. כל פעם סותמים את הפה בכיוון אחר – ברדיו ובתקשורת, ואני שומעת – – –

שר התחבורה ש' יהלום:

ערוץ-7.

ענת מאור (מרצ):

ערוץ-7, זו היתה עבירה על החוק, ואתה יודע, השר יהלום, שבעניין ערוץ-7 היה פה קשר שתיקה – להראות שלכאורה שומרים על החוק, ותקבלו בריבוע-בריבוע. כבר שמענו את ראש הממשלה. הרי זאת השיטה: הטעיות, תעתועים, פעלולים בכל התחומים.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך.

שר התחבורה ש' יהלום:

— — —

היו"ר א' אושעיה:

אדוני השר, לך תהיה בוודאי ההזדמנות להשיב תיכף.

ענת מאור (מרצ):

ואני רואה שבינתיים התוכנית של משה נגבי עומדת לרדת. הוא קיבל את פרס סוקולוב, משה נגבי, איש ידען ומקצוען. אז תחת שרביטו של אורי פורת – – –

היו"ר א' אושעיה:

חברת הכנסת מאור, אני ממש מודה לך. משפט סיכום.

ענת מאור (מרצ):

משפט סיכום. אדוני השר, השאלה האחרונה אליך: ככל הידוע לי, חברות "אגד" ו"דן" הן חברות ממשלתיות. כיצד יכול להיות, שבגלל איום בחרם – ואני לא רוצה להיכנס עכשיו לכל החזרה לחרמות ולאיומים – חברה ממשלתית, שקיבלה כסף, יכולה להסיר שלטים? כיצד היא יכולה להסיר שלטים בגלל איום פוליטי מכל צד שהוא? תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת עמנואל זיסמן – אינו נוכח. חבר הכנסת אברהם הירשזון – אינו נוכח. חבר הכנסת רפאל פנחסי, בבקשה.

עד שחבר הכנסת פנחסי יגיע לדוכן, אדוני השר, אני רוצה לספר לך, שאתמול היה אצלי יושב-ראש מזכירות "אגד", לפגישת היכרות, ואני באתי אליו בטענות. ואמר לי יושב-ראש מזכירות "אגד", למרבה הפתעת: ידידי היקר, אפי אושעיה, מה אתה רוצה ממני? תם החוזה. ירצו לפרסם – שיבקשו, יעשו חוזה מחדש; אין שום בעיה מבחינתנו. בדקנו את העניין גם עם "גלגלי זהב", ואכן זו

האמת, על-פי דבריהם. אז לא הבנתי על מה המהומה; על לא מאומה או שיש משהו? אולי כשתשיב אני אדע. בבקשה, חבר הכנסת פנחסי.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני השר, ראשית, אני שמח שיושב-ראש הישיבה, חבר הכנסת אפי אושעיה, כבר הקדים אותי ואמר: על מה המהומה ועל מה הצעקה? "אגד" אומרת שכבר הסתיימה תקופת החוזה ולכן הסירו את השלטים.

אבל אני רוצה לדבר עקרונית על כל הנושא, על הצעקה – האם כצעקתה. אני זוכר שלא מזמן היו פרסומים נגד ראש הממשלה באוטובוס "אגד". דווקא משרד התחבורה עמד על כך שהם חייבים להסיר את השלטים, והנימוק לכך, כפי שאני מבין, הוא, שהאוטובוס הוא אוטובוס שמשרת את כל הציבור, על כל גווניו, ולכן הוא לא יכול לשקף דעה שנויה במחלוקת, של חלק מהעם: כן נסיגה, לא נסיגה; כן הסכם שלום, לא הסכם שלום. ו"אגד" הורידה את השלטים. לא דובר שם על חרם, לא דובר שם על דתיים-חילונים, אלא זה היה בין ימין לשמאל, ומשרד ממשלתי – והוא עשה את זה בצדק, אני תומך בעמדה שלו – תבע מ"אגד" להסיר את השלטים. עניין שאין בו קונסנסוס בעם, שיש בו חילוקי דעות, חברה ציבורית, שנהנית מכספי ציבור, אינה יכולה להביע דעה לגביו, גם אם זו רק פרסומת.

לכן, כשבא חלק מהציבור וביקש להסיר אותם שלטים, אני מבין ש"אגד", כחברה מסחרית, עושה את החשבון היכן יש לה יותר הכנסות. היא מבינה שעל-ידי השלטים האלה היא עלולה לאבד ציבור רחב. ואני גם לא שמעתי שהיו חרמות; אצלנו בכל אופן לא דובר על זה.

אני חושב שזה באמת לא היה במקום שיסתובבו עם השלטים האלה. אז מה החליטו? "דן" החליטה, שרק באזור בני-ברק, במקום שיש חרדים, שם היא מסירה את השלטים, ובמקומות אחרים היא משאירה אותם. "אגד" החליטה להסיר את השלטים מכל האוטובוסים, ואני שמח לשמוע ממך, אדוני היושב-ראש, שהיא הסירה אותם משום שנתם החוזה ולא היה מי שישלם. חינם היא לא עושה פרסומת.

היו"ר א' אושעיה:

כך טוען יושב-ראש מזכירות "אגד". אני נוטה להאמין לו.

רפאל פנחסי (ש"ס):

ולכן חבל שחברת הכנסת ענת מאור לא נמצאת פה. היא כבר הפכה את זה לוויכוח: יש כבר עשרות אלפי תלמידי ישיבה משתמטים. כמו ויכוח שאני זוכר שהיה לי בוועדת החוץ והביטחון עם אחד מחברי הכנסת הנכבדים על אחוז המשתמטים, כשאני אמרתי לו שבמסגרת ש"ס יש יותר משרתים בצבא מאשר במסגרת מפלגה שכולם מודים שבניה משרתים בצבא – המפד"ל. המפלגה שלנו היא פחות או יותר באותו סדר גודל של המפד"ל – הוויכוח הזה היה אתו בקדנציה הקודמת – ואמרתי לו:

תבדוק בקרב מצביעי ש"ס המשרתים בצבא מבחינת האחוזים – הרי אסור להגיד מספרים. בש"ס היה אחוז גבוה יותר מאשר במפלגה דתית מקבילה לנו, זאת אומרת, שהחבר'ה שלנו כן משרתים.

אלא מה? בכל הזדמנות היא באה ותוקפת: אתם לא משרתים, אתם כך, אתם כך. יש נושא שהוא שנוי במחלוקת. תהיה בו הכרעה, יביאו אותו לפה להצבעה. ברק, יושב-ראש מפלגת העבודה, שהוא גם יושב-ראש האופוזיציה, הגיש את הצעת החוק. אני מאמין שהוא יעמיד את הנושא להצבעה. זה יוכרע פה, פה המקום הכי דמוקרטי. יהיה לו רוב, יוכל לשנות – נראה. לדעתי, על-ידי ההגשה הוא הזיק יותר לעצמו ולמפלגתו. אין לי ספק שזה גם לא יעבור. לא מזמן היתה הצבעה באותו נושא.

היו"ר א' אושעיה:

גם לפני החוק לא תמכתם בו.

רפאל פנחסי (ש"ס):

לא נכון. אם אתה זוכר, בבחירות האחרונות לראשות הממשלה, מרן הרב עובדיה יוסף בפירוש לא אמר למי להצביע. הוא השאיר את זה לציבור להכריע. אבל על-ידי פעולות אלה שלכם, אתם מאלצים אותנו לנקוט עמדה, ואני חושב שבזה מפלגת העבודה שגתה.

היו"ר א' אושעיה:

אני פה יושב-ראש של כל הבית עכשיו.

רפאל פנחסי (ש"ס):

חבל שהספסלים ריקים, אין אף אחד.

היו"ר א' אושעיה:

מצאת אותי קורבן.

רפאל פנחסי (ש"ס):

לא אותך, אתה היחיד שמייצג אותם.

משה גפני (יהדות התורה):

אתה באמת לא הכתובת בעניין.

רפאל פנחסי (ש"ס):

על זה אני מסכים אתך. לכן אני חושב, שבנושא הזה של פרסום על גבי אוטובוסים, בהחלט יש מקום מבחינה מסחרית שהחברות ישקלו איפה יש להם יותר הכנסה, איפה זה יכול להזיק להן, ולא צריך בכל הזדמנות לתקוף כמו חברת הכנסת ענת מאור, שכאילו נושא הגיוס יוכרע פה על גבי השלטים באוטובוסים. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה, חבר הכנסת פנחסי. חבר הכנסת אבנר חי שאקי, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת משה גפני. אני מזכיר לחברי הכנסת שההצעה היא הצעה דחופה במסגרת של שלוש דקות, תודה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר התחבורה, חברי הכנסת, במסגרת מסע ארצי לגיוס תלמידי ישיבות הוצפו לאחרונה ערי הארץ, וכן מאות אוטובוסים עירוניים ובין-עירוניים של "אגד" ו"דן" בשלטי חוצות "עם אחד – גיוס אחד; כולנו יהודים, כולל החרדים".

הדבר פגע קשות בציבור החרדי הגדול, ובעיקר בעיר בני-ברק הוסרו השלטים מעל האוטובוסים, מפני שראו בזה פגיעה בציבור שלם, שחלק גדול מאנשיו אכן משרת, אבל לא בצורה מאורגנת. בתגובה, מאיימים מנהיגים חילונים שונים בחרם על "אגד" ו"דן", משום שהסמאות הללו, סילוקן פוגע כביכול בחופש הדיבור וכו'.

לעניות דעתי, שלטי החוצות הללו לא שירתו ואינם משרתים כל מטרה חיובית. הוויכוח הוא לגיטימי, הוא מתקיים במקום הנכון, בבית הזה, בכנסת; הוא מתקיים בציבור הרחב, בעיתונות. אבל בשלטים באוטובוסים שבהם נוסעים בני כל המפלגות, הדעות והזרמים יש משום פגיעה. אם אנשים אומרים, הדבר הזה פוגע בשמנו, מכפיש אותנו, מעמיד אותנו כמשתמטים וכו' וכו' – –

היו"ר א' אושעיה:

מה זה פוגע, חבר הכנסת שאקי?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

מייד אסביר – בשמם הטוב.

אני אומר ששימוש מעוות כזה במושג הכפייה – כפי שנעשה על-ידי עמותת "עם חופשי", שקראה והסיתה: מצווה להיאבק בכפייה הדתית – גורם עוול לאמת, למציאות האמיתית ולציבור החרדי למגזריו.

אני שייך למפלגה שמאוד מחייבת גיוס וקוראת לכל בניה לצה"ל ובנותיה לשירות לאומי, וכן אני בטוח שכל אחד מאתנו עושה כמיטב יכולתו. אבל עם זאת לא היה עולה על דעתי להכפיש, חלילה, כשמדובר במאבק אידיאולוגי רעיוני. תמיד תמכתי, ואוסיף לתמוך, בנקיטת אמצעים נגד אלה שאינם לומדים ורק מנצלים את השם של הישיבה או את הכותרת. הם ראויים לכל גינוי, כמו כל אדם שמרמה את הסובב אותו.

רפאל פנחסי (ש"ס):

בזה כולנו בדעה אחת.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

יופי, אבל לא בזה מדובר.

רפאל פנחסי (ש"ס):

מי שבאמת מרמה, חל עליו דין רודף וצריך – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

נכון, אבל ההכללה הגורפת – "הציבור החרדי, הציבור הדתי משתמט", אלה דברים שאינם אמת. מפני שכפי שאנחנו רואים, הסגנון הוא מורעל, יש ביטויי שנאה איומים, וזה לא רק שאיננו מקדם את המטרה החיובית, לא לאומית, לא חברתית, ולא אחרת, אלא שהוא מעמיק פערים, מגדיל את הקרע בעם, מחדד מתחים, פוגע במינימום האחדות הלאומית הדרוש לקיומו של עמנו והופך את כולנו לבני מחנות יריבים, לפעמים עוינים, לפעמים חלילה שונאים.

אני מביא רק דבר קצר אחד כדי להוכיח כמה עוול יש בזה. הנה, למשל, הודיעו: יהודי בעל חזות חרדית נסע במכוניתו וביקש לקבל הדרכה איך מגיעים ליעדו מנהג מכונית שנסע לידו. הנהג המחוצף השיב לו: אני לא עוזר לחרדים משתמטים. מה שאותו נהג אנטי-דתי לא ידע הוא, שהחרדי שפנה

אליו סיים לא מכבר שירות ממושך בצבא הקבע. התקרית סופרה על-ידי החרדים בבית-הכנסת של חב"ד בראשון-לציון. יום לאחר מכן הגיעו מתפללי בית-הכנסת, ביניהם גם מבוגרים ניצולי שואה, וגילו לתדהמתם, כי על קירות בית-הכנסת רוססו במשך הלילה כתובות נאצה נגד החרדים, צלבי קרס, ודמות אדם דתי תלוי על עמוד תלייה, רחמנא ליצלן.

בטכניון בחיפה נתגלו דפי תנ"ך מרוחים בצואה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה. הבנו את הרעיון.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

והאחרון – בקריה החסידית, שכונת הרי"מ לוין בתל-אביב, פרצו המונים לכיתות בית-ספר "בית-יעקב" וביצעו פוגרום שכלל השחתת ספרי לימוד וציוד משרדי, ניפוץ מכשירי צילום.

כל זה בא לומר, שססמאות וכתובות, כמו – "נדרוס כל דוס", שמופיעות, לצערי הרב, בכמה מקומות, אינן מקדמות מאומה; הן מעמיקות שנאה.

היו"ר א' אושעיה:

סיכום.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני מסכם. זה מעמיק שנאה. המאבק האידיאולוגי נכון, אבל לא על-ידי הכפשה, לא על-ידי נאצה, לא על-ידי הכללה גורפת – "משתמטים" רחמנא ליצלן. אלפים ורבבות חברי מפלגות ש"ס ואגודת ישראל שירתו ומשרתים בצה"ל. מדובר באלה שאומנם –

היו"ר א' אושעיה:

תודה לחבר הכנסת.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

— — רשומים בישיבות ואינם משרתים. את אלה ראוי באמת להעניש כראוי להם.

היו"ר אל' אושעיה:

בבקשה, חבר הכנסת גפני. הפסקת הפרסומות על האוטובוסים בנוסח "עם אחד – גיוס אחד" – חבר הכנסת משה גפני, אחרון הדוברים, בבקשה. ישיב בשם הממשלה שר התחבורה שאול יהלום.

רפאל פנחסי (ש"ס):

יש לציין את השר שהוא — — —

היו"ר אל' אושעיה:

יפה מאוד מצדו, יוצא מן הכלל.

רפאל פנחסי (ש"ס):

הוא אפילו לא שומע, שר התחבורה.

היו"ר אל' אושעיה:

אדוני שר התחבורה, חברי הכנסת מבקשים לשבח אותך. כן, בבקשה, חבר הכנסת גפני. זה מהרעש של המכוניות.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני וידידי שר התחבורה, מדיניותן של "אגד" ו"דן", כפי שידוע מאז ומתמיד – כשהעבירה את הפרסום לחברת "גלגלי זהב", היא העבירה את הפרסום על האוטובוסים לחברה, כאשר התנאי היה, וכך היתה מדיניותה, שהיות שמדובר בתחבורה ציבורית, שכל הציבורים במדינת ישראל נוסעים בה – שלא יפרסמו ולא תהיינה פרסומות שנויות במחלוקת ציבורית בין ימין לשמאל, בין דתיים לחילונים ובין כל מיני ציבורים. מטבע הדברים, זאת חברה ציבורית, זאת לא חברת פרסום, והאוטובוסים נועדו לשרת את כלל האוכלוסייה, אין כלל ספק בכך.

אגב, אמרה פה חברת הכנסת ענת מאור – והיא הלכה – כמה שקרים שלא היו ולא נבראו: "אגד" איננה חברה ממשלתית, "אגד" זה קואופרטיב; יש סבסוד כזה או אחר של הממשלה.

היו"ר א' אושעיה:

היא לא התכוונה לשקר, כמובן, היא פשוט טעתה במינוח.

משה גפני (יהדות התורה):

היא לא טעתה בדבר, כשאמרה 32,000 במחזור הגיוס. זה שקר, לא היה ולא נברא, לא משל ולא נמשל; העיקר להרביץ מספרים ולהגיד דברים ולרוץ הלאה ולהתראיין. אני מוחה על זה. אני חושב שאסור להגיד את זה, זה דבר רגיש מאוד, לא צריך להגיד את זה. אם אתה רוצה להגיד – אתה נמצא פה במקום כזה מכובד, שכולם צופים בך, בדוק היטב את מה שאתה אומר. לא אעלה לכאן ואגיד איזה מספר שלא בדקתי אותו. אני חבר בוועדה לביקורת המדינה, שם מופיע ראש מינהל גיוס, שאומר את הנתונים. די לנו בהסתה הקיימת, לא צריך להוסיף על זה עוד כהנה וכהנה, וחברת כנסת יכולה לדעת ש"אגד" איננה חברה ממשלתית. אבל לא חשוב, נניח לעניין הזה.

זה דבר שנוי במחלוקת. פניתי לסגן יושב-ראש מזכירות "אגד", ואני רוצה להגיד לך שדיברתי אתו ברוח טובה, ולא דיברתי על חרם. איזה חרם? מה חרם? אמרתי לו: זאת המדיניות של החברה שלך, נכון? והמדיניות אומרת שלא מפרסמים על גבי אוטובוס ציבורי דבר שנוי במחלוקת, ונעזוב עכשיו "עם אחד – גיוס אחד". אם אתם לא מפרסמים, למה פה פרסמתם? אז הוא מתחיל לשאול אותי מה זה שנוי במחלוקת. הסברתי לו מה זה שנוי במחלוקת.

יש חלקים גדולים בעם היהודי, שחושבים, כאשר אתה אומר "כולנו יהודים, גם החרדים", שאלה שלומדים תורה משרתים את עם ישראל לא פחות מאחרים, וזה הדבר הרגיש ביותר בעם היהודי, לא רק בדור הזה, בכל הדורות הקודמים. אז בחברה שאני נוסע בה, וכולנו נוסעים בה, והממשלה מסבסדת אותה במידה כזאת או אחרת, דבר כזה לא צריך לקרות. הרי אף אחד מהשמאל לא היה מסכים שיהיה פרסום של הימין שפוגע בשמאל, או להיפך, וגם אני לא מסכים, אני משתמש בתחבורה הציבורית.

אגב, אני רוצה להגיד לך, אדוני שר התחבורה, הרי אם היינו אלימים, היינו יכולים לעשות את ההיפך. היה פרסום "עם אחד – גיור אחד". הלכו בריונים, כנראה כאלה שהם – לא חשוב, אני לא רוצה לציין, מפני שאני לא יודע בדיוק מי זה, אני רק יכול לשער מי זה – הלכו בריונים והשחיתו את המודעה והוסיפו ב"טיפקס" שחור: "עם אחד – גיוס אחד", כאשר אנשים שילמו על "עם אחד – גיור אחד". והרי הייתי יכול לעשות ההיפך, לשלוח כמה פרחחים שילכו עם "טיפקס" לבן וימחקו את הסמ"ך של "גיוס אחד", וזה יהיה "עם אחד – גיור אחד".

הרי לא עשינו את זה, מה עשינו? פנו אלי, פניתי לסגן יושב-ראש מזכירות "אגד" בנימוס ובשיחה נעימה, והוא הבין את זה. עכשיו, אני מתפלא על "אגד" – מה היא מורידה את זה באזורים הדתיים? שישאירו את זה באזורים הדתיים, שישלקו את זה מאזורים אחרים – איזה מין דבר זה? אם המדיניות היא – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

לא "אגד", "דן".

משה גפני (יהדות התורה):

"דן", אני אומר – "אגד" הורידה את השלטים בכל הארץ, אבל "דן" הורידה אותם באזורים הדתיים. מי מדבר על האזורים הדתיים? אתם רוצים שזאת תהיה התחבורה הציבורית?

אדוני שר התחבורה, התחבורה הציבורית נועדה לכלל הציבור. עצתי היא להפסיק עם הפרסום הזה, אין צורך; יש מקומות לפרסם דברים. אומנם יש מקרים כספיים, וכך אפשר להרוויח מהפרסום הזה, אבל אוטובוס אינו מקום לפרסום.

על כל דבר שעולה כאן במליאה בנושא דת ומדינה, למשל חוק ההמרה, אומרים לנו, שיש לנו הסכם קואליציוני, אבל נושא כל כך רגיש וכל כך שנוי במחלוקת צריך להיות בהידברות, לא בחוק, וכן הלאה. על הרבה דברים שעלו כאן בקדנציה הזאת, ואפילו בקדנציה הקודמת, אמרו שצריך לטפל בהידברות. תמיד אומרים כך. חוק ההמרה – הידברות. לדבר על קניונים בשבת – הידברות. לא צריך חקיקה. פתאום כן לחוק ברק, אביר החקיקה. ועל-ידי החקיקה הכופה הזאת – – –

יונה יהב (העבודה):

הרב גפני, אתה צריך לראות מנין זה נובע.

אופיר פינס-פז (העבודה):

תאמר, חבר הכנסת הרב גפני – – –

יונה יהב (העבודה):

יש לי הרבה כבוד לתואר שלו.

משה גפני (יהדות התורה):

אני יכול לעמוד כאן עוד חצי שעה, אבל היושב-ראש לא ייתן לי.

יונה יהב (העבודה):

לא, זה חשוב שתעמוד שם עוד חצי שעה.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני, חבר הכנסת גפני, אני מודה לך. היה לך סיכום יוצא מן הכלל. חברי הבית הבינו את מה שהתכוונת להגיד.

משה גפני (יהדות התורה):

אני אומר משפט סיכום.

היו"ר א' אושעיה:

בבקשה, חבר הכנסת גפני, משפט סיכום.

משה גפני (יהדות התורה):

דעו לכם, רבותי חברי הכנסת, אם רוצים ללכת בדרך הזאת ואם חבר הכנסת אהוד ברק חושב, שעל-ידי הסתה נגד הציבור החרדי, שעל-ידי חקיקה כופה, שלא יצא ממנה דבר, הוא יגיע לראשות הממשלה, טעות גדולה בידו, ורבים מאוד במפלגת העבודה יודעים את זה. אני קורא לו כאן, מעל הבמה הזאת, להפסיק את מסע ההסתה הזה, שבסופו של דבר גם מביא לאלימות. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

ישיב שר התחבורה. אדוני השר, בבקשה: הפסקת הפרסומת על האוטובוסים בנוסח "עם אחד – גיוס אחד".

שר התחבורה ש' יהלום:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ההצעה לסדר-היום של חברי הכנסת הנכבדים אינה עוסקת למעשה בגיוס או לא-גיוס בני ישיבות; היא אינה עוסקת בחופש הביטוי; היא אינה עוסקת בשאלה אם צריך פרסום על תחבורה ציבורית או לא צריך פרסום על תחבורה ציבורית. היא רק עוסקת בדבר אחד – בנימוס אלמנטרי במדינה שלנו ובכיבוד רגשות של הציבורים.

אמרה חברת הכנסת ענת מאור: אני רוצה להגיד כאן, לפני כולם, שאני מכבדת כל ציבור; איש באמונתו יחיה. גברתי היקרה, יכולה מחר לקום תנועה שתגיד, בתור דוגמה, שאין מקום לתנועה הקיבוצית; שהתנועה הקיבוצית גוזלת הרבה ממשאבי המדינה, ללא שום פרופורציה לזכויות שלה, לכוח שלה, למספר שלה; שהיא מקבלת בגלל לובי שיש לחקלאות או לקיבוצים. והתנועה הזאת תפרסם מחר בתחבורה הציבורית מודעות בנוסח: "סגרו את הקיבוצים – עברו לערים". זאת בדיוק אותה בעיה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה שלילי.

שר התחבורה ש' יהלום:

אנחנו נקום כאיש אחד ונגיד, שהתחבורה הציבורית היא רשות הרבים. רשות הרבים צריכה להיות כזאת שאינה פוגעת ברגשות של ציבור.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, אם למשל אני כאדם החושב שיש רק זרם אחד ביהדות אומר: "עם אחד – תורה אחת"?

משה גפני (יהדות התורה):

זה בסדר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה בסדר? אז גם "עם אחד – גיוס אחד" זה בסדר – – –

משה גפני (יהדות התורה):

אם היינו אומרים "עם אחד – מדינה אחת, ולא לקיבוצים"?

ענת מאור (מרצ):

— — — אף אחד לא אמר "לא לחרדים".

שר התחבורה ש' יהלום:

חבר הכנסת ריבלין, הרי בנושאים של טעם טוב ושל פגיעה ברגשות יכולים להביא כל מיני דוגמאות גבוליות. אתן לך עוד דוגמה, תמונות חושפניות של נשים. אם אתה מראה בקולנוע סרט חושפני, אני אומר: בסדר גמור; אני אולי לא אלך לסרט הזה, אבל אם זה מפריע למישהו – שלא ילך. אני אומר למישהו ללכת לבית-הקולנוע? אבל התחבורה הציבורית היא כמו שמחר יבואו אלי בטענות על שלטי פרסומת ברחובות. יש בכל פינה שלט פרסומת, וזה אותו דבר. אני לא יכול להגיד לציבור מסוים, שיכול להיות היום חרדי, מחר רפורמי ומחרתיים קונסרבטיבי, שלא ילך ברחוב. אני לא יכול להגיד לו שלא ישתמש בתחבורה הציבורית.

העירו לך כאן, חברת הכנסת מאור, שטעית כאן בדברייך, ו"אגד" ו"דן" הן לא חברות ממשלתיות. הן חברות פרטיות לכל דבר. הממשלה מסייעת כדי לייצב.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

הן קואופרטיבים.

שר התחבורה ש' יהלום:

הן קואופרטיבים, אבל הן שייכות למגזר העסקי, הכלכלי. הממשלה מסייעת להן בסובסידיה, כדי לייצב את מחיר הנסיעה. באופן עקרוני, אני בעד הוזלת המחיר הנסיעות בתחבורה הציבורית. נניח שיבוא מחר שר אוצר רע ויוריד את הסובסידיות לתחבורה הציבורית. לאיש לא יהיה קשר עם הממשלה בנושא הזה של התחבורה. יהיה קשר ברשיון, בקווים, אבל לא בעניין הכספי; לא בעל המאה הוא בעל הדעה. הם מקבלים רק רשיונות לדרכים מהממשלה, ויש לנו קשר בנושא של הסובסידיות.

לכן הנקודה המרכזית כאן היא, שאנחנו צריכים לשמור מכל משמר, שרשות הרבים תהיה כזאת שלא יבוא ציבור כלשהו ויגיד, שאם הוא נכנס לאוטובוס ומסתכל על השלטים בתוכו או עובר ברחוב זה פוגע בו. זה חלק מאנושיות, זה לא חלק מדבר אחר. תהיו בני-אדם, אנחנו אומרים למפרסמים האלה. זה הכול. אל תפגעו.

יכול להיות שאני בביתי מחנך לפי הססמה הזאת. אני בעד גיוס שווה לכולם. אני לא מקבל את גישת חבר הכנסת גפני, שלא לדבר על בנינו שמשרתים. אבל אני לא אלך ואעמוד עם שלט בבני-ברק, מול הבית של גפני, ואגיד את זה, והוא יהיה חייב לפתוח את החלון ולהסתכל. זה פוגע בו. למה לעשות את זה?

יותר מזה, הרי מה באמת רוצה הממשלה? הרי אם את שואלת אותי מה עמדת משרד התחבורה –
--

ענת מאור (מרצ):

--- מה פוגע בו? שליטי רחוב זה פוגע?

שר התחבורה ש' יהלום:

פוגע בו מאוד. תתקשרי ל"אגד" ול"דן" ול"גלגלי זהב" ויגידו לך, לפי אינפורמציה שאני קיבלתי בימים האלה, שהם קיבלו מאות טלפונים ומכתבים.

ענת מאור (מרצ):

כי הם נגד חופש הוויכוח.

שר התחבורה ש' יהלום:

לא, לפני שהורידו, לא אחרי שהורידו. לפני שהורידו את השלטים הם קיבלו מאות טלפונים מאנשים שנפגעו.

משה גפני (יהדות התורה):

כל מי שלא לומד תורה הוא פרזיט ומשתמט; הוא לא מחשיב את המסורת של העם היהודי.

ענת מאור (מרצ):

לא היה כתוב "פרזיט".

משה גפני (יהדות התורה):

את מסכימה לזה?

ענת מאור (מרצ):

היה כתוב "גיוס אחד".

משה גפני (יהדות התורה):

כן, גיוס אחד ללמוד תורה. "עם אחד – תורה אחת – גיוס אחד ללמוד תורה".

ענת מאור (מרצ):

יש חוק חינוך חובה.

משה גפני (יהדות התורה):

את מסכימה? בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

משה גפני (יהדות התורה):

שר התחבורה ש' יהלום:

יותר מזה, הרי באמת המדיניות של הממשלה, שהיא לא רק של הממשלה הזאת, אלא של כל הממשלות, היא לעודד ככל האפשר את הציבור להשתמש בתחבורה הציבורית, ללא קשר לפרסומת. ואת מי אנחנו מעודדים?

ענת מאור (מרצ):

אבל אתם – – – הסובסידיות זה ויכוח אחר.

שר התחבורה ש' יהלום:

לא, תקשיבי לי. השאלה אם אדם משתמש באוטובוס או לא היא גם השאלה של המחיר ושל הנגישות. אם האוטובוס עובר במרחק גדול, הוא לא ישתמש. האוטובוס צריך להיות ידידותי לו, נעים לו. בבני-ברק יש משפחות גדולות, ברוך השם, כן ירבו, תהיינה ברוכות כמה שיותר. אם לאבא במשפחה חרדית יש עשרה ילדים והוא מחנך אותם שילמדו תורה, הוא רואה בזה משימה הכי חשובה כרגע לעם ישראל; הוא לא יכול לשלוח אותם שישעו בבוקר לבית-הספר באוטובוס שבו הם מקבלים מסר שונה ממה שהוא נותן. האם הוא יקח אוטובוסים שיעשו פקקים כדי שיובילו אותם?

לכן אנחנו צריכים לדבר רק על טעמי נימוס. הוויכוח על גיוס בני ישיבות צריך להתנהל במלוא חומרתו בבית הזה, בעיתונות, בכל מקום שהוא יכול להיות. איש לא מונע את חופש הביטוי. יושב-ראש מפלגת העבודה הגיש מה שהגיש. יכולים לבוא חברי הכנסת גפני ופנחסי ולהגיד שזה מזיק להם, אבל איש לא יטיל ספק בכך שכל יחסי הציבור שלו עובדים בטורים גבוהים על העניין. מישהו סותם לשני את הפה? אבל ברחוב, ברשות הרבים – ותחבורה ציבורית היא רשות הרבים – בואו נהיה נימוסיים, אנושיים ומתחשבים ונדאג שרשות הרבים תהיה ידידותית למקסימום קונסנסוס בחברה שלנו, ולא תהיה במה למחלוקות ולפגיעה הדדית.

אני מציע להסיר את ההצעות מסדר-היום.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת אופיר פינס-פז מבקש להעביר את ההצעה של חבר הכנסת גפני לוועדה. בבקשה. למרבה הפרדוקס אתה מציע להעביר לוועדה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

בעיני זה לא פרדוקס, אני חושב שהנושא הזה דורש ליבון.

אני חושב שנגרם בכל העניין הזה עוול גדול מאוד ל"אגד". מתווכחים עם חברת הכנסת מאור אם "אגד" חברה ממשלתית או לא. מצבה של "אגד" גרוע הרבה יותר משל חברה ממשלתית. חברה ממשלתית פועלת, אין לה בעיה. "אגד" תלויה באדון שר התחבורה. את "אגד" הוא יכול לחסל בשנייה. הוא כבר מפריט להם קווים, מחר יוריד להם נוסעים. היום התגלה לנו ששר התחבורה גם הפך להיות הצמזמר הראשי. הוא יחליט מה יפורסם, מה לא יפורסם. אולי הוא גם יגיד מה המחיר? פשוט לא יאמן.

הממשלה תופסת את "אגד" במקום הרגיש ביותר והנמוך ביותר, ו"אגד" משלמת את מלוא המחיר. חבל שחבר שלי, חבר הכנסת נסים זוילי, מצא לנכון להשתלח ב"אגד" במקום במי שלוחץ את "אגד" וסוחט את "אגד" וגורם לה לעשות דברים בניגוד לרצונה.

לבסוף, אני רוצה להגיד לשר התחבורה. זה שהוא רוצה להתחשב בכל הציבורים בארץ – זה בהחלט כיוון נכון של חשיבה. גם אני רוצה להתחשב. אבל מה עם חופש הביטוי? לא נאמר באמירה הזאת שום דבר פוגע. לא היתה השתלחות בציבור, לא היה שום דבר. היה כתוב: "עם אחד – גיוס אחד". זה יפה, זה צודק, זה קולע, וזה בוודאי לא מעליב, וחבל ששר התחבורה רוצה להפוך את "אגד" לחברה מסורסת שלא יכולה לפרסם דברים כל כך לגיטימיים כמו הדבר הזה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לחבר הכנסת פינס-פז. חבר הכנסת סעד מבקש להעביר לוועדה את הצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת פנחסי. בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, קאסי סעיד נאפע, בחור מבית-ג'אן, רק לפני שלושה ימים שוחרר מהכלא הצבאי. הוא מסרב לשרת בצבא מסיבה מצפונית ועקרונית. שפטו אותו עוד הפעם. אני שואל, למה לא לכבד רגשות או מצפון של אדם בחברה פלורליסטית? ולכן אני חושב שצריך לתת לכל אדם את חופש הבחירה.

היו"ר א' אושעיה:

ולפיכך אתה מציע לדון בנושא בוועדה. אני מודה לך, אדוני.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

כן.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת יהב מבקש להעביר לוועדה את הצעתו של חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

משה גפני (יהדות התורה):

-- --

יונה יהב (העבודה):

אני רוצה להתייחס למה שאתה אמרת, והוויכוח איננו אם סקטור מסוים נעלב או לא. יש פה ויכוח פוליטי לגיטימי, ואתם, הקבוצה החרדית שיש לי הרבה הערכה אליה, נכשלתם בניסיון להסביר לנו מדוע אי-אפשר ליצור ממשק בין לימוד תורה לשמו לבין שירות הקהילה והמדינה. אתם נכשלתם כישלון חמור במשך 50 שנה בשכנוע של כולם שהממשק הזה אינו אפשרי, או שאתם עושים מאמץ על מנת שהוא יהיה אפשרי.

לכן הוויכוח הזה הוא ויכוח פוליטי-לגיטימי, חברתי-לגיטימי. ומדוע צריך להימנע ממנו בשלטי חוצות? מדוע צריך להימנע ממנו על שלטי אוטובוסים וכדומה? אני פשוט חף מלהבין דבר כזה.

אני מבקש שהדבר הזה יבוא לידי דיון, והוא חייב לבוא לדיון. לכן אני מצדד בהבאת הנושא כולו לוועדה.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, השר הציע להסיר את הנושא מסדר-היום, וחברי הכנסת המציעים ביקשו לדון בנושא במליאה. חברי כנסת אחרים הציעו להעביר לוועדה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אנחנו רוצים דיון במליאה.

היו"ר א' אושעיה:

מה אומר אדוני השר?

שר התחבורה ש' יהלום:

אני אומר שקודם נצביע – מליאה או הסרה.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, הצבעה בעד פירוש דיון במליאה; נגד – מסירים את הנושא מסדר-היום. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. הפסקת הפרסומות על האוטובוסים בנוסח "עם אחד – גיוס אחד" – ניתן להצביע.

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 13

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

נמנעים – 1

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

13 בעד, מתנגד אחד, נמנע אחד. הנושא: הפסקת הפרסומות על האוטובוסים בנוסח "עם אחד – גיוס אחד" יועבר לדיון במליאה.

שאלות ותשובות

היו"ר א' אושעיה:

אדוני שר העבודה והרווחה, אתה מוזמן להשיב על שאלות.

צוות לבדיקת נושא תאונת עבודה כימיות

חבר הכנסת א' אושעיה שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ה בכסליו התשנ"ח (24 בדצמבר 1997):

ביולי השנה הנחה השר את צוות משרדו להקים צוות בדיקה לנושא נפגעי תאונת עבודה כימיות. נודע לי, כי מאז ועד היום לא נעשה דבר בנושא. משמעות העיכוב היא נזקים תקציביים הנאמדים בכ- 1.5 מיליון ש"ח בשנה למוסד לביטוח לאומי.

רצוני לשאול:

1. האם אכן לא החלה הוועדה בעבודתה?

2. האם לא יורה השר על כינוסה מייד?

3. האם המוסד לביטוח לאומי מפסיד כסף כתוצאה מכך?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

2-1. הנחיתי את אגף הפיקוח על העבודה, שהוא מערכת מקצועית בתחום תאונות העבודה, לגבש תקנות למניעת תאונות שבהן מעורבים חומרים כימיים; זאת גם על-ידי חקירת תאונות עבודה בתחום החומרים הכימיים.

עד חודש מרס 1998 גיבש והסדיר צוות באגף זה את פרסומן של תקנות בטיחות בעבודה – "גיליונות בטיחות" – תקנות המחייבות הימצאות דפי מידע בנוגע לחומרים הכימיים שבשימוש בכל מקום עבודה ובהם פירוט הסיכונים של חומרים ואמצעי הבטיחות שיש לנקוט במהלך השימוש בהם.

כמו כן נמצאות בשלבי הכנה שלוש תקנות נוספות שיש להן נגיעה לתחום הכימיה: בטיחות בעבודה במקומות מוקפים – ובהם: חומרים רעילים ונפיצים – בטיחות במעבדות כימיות, ניהול סיכונים בתהליכים כימיים, ועוד.

3. נפגעי תאונות עבודה כימיות, כמו נפגעים אחרים, זכאים לקצבאות הביטוח הלאומי, ומובן שכל תאונה כרוכה בהוצאות למוסד לביטוח לאומי.

היו"ר א' אושעיה:

שאלה נוספת. השאלה התייחסה לעלות הכספית לביטוח לאומי, ועל כך לא קיבלנו תשובה. הסכומים לא מופיעים.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אמרתי שיש עלויות.

היו"ר א' אושעיה:

כן, השאלה כמה, ואם יש סיכומים ואנחנו יודעים למדוד את העניין הזה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אתה שואל אם המוסד לביטוח לאומי מפסיד כסף כתוצאה מכך. אני כותב שזה כרוך בהוצאות רבות.

היו"ר א' אושעיה:

חשבנו שנקבל סדרי גודל, אבל אני מקבל את התשובה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אם תרצה לקבל מספר מדויק, אשמח להעביר לך.

הצורך במסמכי הביטוח הלאומי בשפה הערבית

חבר הכנסת ע' בשארה שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ט בשבט התשנ"ח (25 בפברואר 1998):

מסמכי הביטוח הלאומי, כזימונים לוועדות הרפואיות, נשלחים בשפה העברית, שאינה שגורה בפי אזרחים ערבים רבים הנזקקים לשירותי המוסד, בעיקר המבוגרים. כך נוצרות אי-הבנות לגבי הזימונים והמסמכים הנדרשים להצגה בוועדות, דבר הגורם ל"טרטורים" מיותרים.

רצוני לשאול:

1. האם הדברים ידועים למשרדך?

2. בהתחשב בכך שהשפה הערבית היא שפה רשמית, האם יישלחו המסמכים גם בערבית?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

2-1. ברור וידוע כי מסמכי הביטוח הלאומי נשלחים לכלל האזרחים בשפה העברית בלבד. עם זאת, בגלל מקרים של אי-הבנות בזימון ערבים לוועדות רפואיות, הנחיתי את מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי לשפר את התקשורת ולהוסיף דף מידע בשפה הערבית לפונים לבדיקות בוועדות הרפואיות.

היו"ר א' אושעיה:

שאלה נוספת לחבר הכנסת בשארה, בבקשה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, עד שחבר הכנסת קליינר יעביר את החוקים שלו בכנסת הזאת, השפה הערבית היא שפה רשמית שנייה במדינה. אני לא דיברתי על אחרים. אומנם, במקרה של הביטוח הלאומי מדובר הרבה בזקנים ובחולים ובמובטלים שיש להם בעיה עם השפה העברית. רוב הזקנים הערבים לא יודעים עברית. השפה הערבית היא שפה שנייה. אדוני השר, למה במקרים מיוחדים? למה לא תנחה במיוחד את המוסד לביטוח לאומי שישלח מכתבים בערבית, או בעברית ומתחת לזה בערבית?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

חבר הכנסת בשארה, אתה כתבת לי שאלה שהתמקדה בעיקר בנושא של ועדות רפואיות, וענתי לך על כך. לגבי שאר השפות – יש היום השפה הרוסית, שהיא לכאורה כמעט שנייה, ואין לזה סוף. בדברים שהם מאוד רגישים, לפי הבקשה שלך, בעניין הוועדות הרפואיות הנחיתי לשלוח גם בשפה הערבית. באופן כללי אני חושב שצריך להשאיר את זה כפי שהדבר קיים.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

אנחנו מוכנים להתנדב לתרגם את זה.

מימון לימודי עולים בבתי-ספר תעשייתיים

חברת הכנסת נ' בלומנטל שאלה את שר העבודה והרווחה ביום כ"ט בשבט התשנ"ח (25 בפברואר 1998):

נודע לי, כי עולים חדשים הלומדים בבתי-ספר תעשייתיים בפיקוח משרד העבודה והרווחה אינם זכאים לסל הקליטה בתשלום לימודיהם.

רצוני לשאול:

1. האם יממן משרדך לימודים אלה בעבור העולים החדשים?

2. מדוע קיימת האפליה לעומת התשלום בעבור לימודים בפיקוח משרד החינוך והתרבות?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

1. משרד העבודה והרווחה מממן לימודים לכ-800 נערים עולים חדשים בבתי-ספר תעשייתיים. תלמידים אלה מקבלים תוספת שעות לימוד כדי לעמוד בדרישות ההכשרה בעלות שנתית של 3.2 מיליוני שקל, שהם כ-4,000 שקל לתלמיד. תגבור תקציבי זה בא לענות על צרכי אוכלוסיית עולים זו.

2. תגבור תקציבי זה משווה למעשה את צרכי הלומדים במסגרות שלנו לאלה של משרד החינוך והתרבות. הסדר זה מונע בכך אפליה במימון לימודי עולים לעומת לימודים במערכת משרד החינוך והתרבות.

פעילות סניף הביטוח הלאומי בשפרעם

חבר הכנסת ע' בשארה שאל את שר העבודה והרווחה ביום ו' באדר התשנ"ח (4 במרס 1998):

נמסר לי, כי אף שמספר התושבים בשפרעם ובסביבתה הולך וגדל, מספר השירותים שנותן סניף הביטוח הלאומי בעיר צומצם. כך, למשל, הוא מנוע מלטפל כעת בתאונות עבודה ונכות כללית, דבר המקשה על הנזקקים לשירותים אלה.

רצוני לשאול:

1. מדוע צומצמו השירותים שמספק הסניף?

2. האם יושב המצב לקדמותו ואף יוסיפו שירותים נוספים?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

1. ההחלטה להעביר את תחום נכות כללית ותחום נפגעי עבודה מסניף משנה שפרעם לסניף נצרת נבעה ממצוקה זמנית של כוח אדם שחייבה ריכוז משימות אלה בנצרת.

מדיניותי הינה לקרב את השירות לאזרח, ורק במצבים מיוחדים, כמו בעבר, רוכזו משימות כדי לאפשר אספקת שירות.

2. הוריתי למנכ"ל המוסד לביטוח לאומי להחזיר את התחומים האלה לטיפול בסניף לאלתר.

הכשרה מקצועית במגזר הערבי

חבר הכנסת ו' צאדק חאג'י-יחיא שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ז באדר התשנ"ח (25 במרס 1998):

מספר המכללות והמסגרות המיועדות להכשרה מקצועית במגזר הערבי בתחומים השונים כמו טכנולוגיה, מוסדות להכשרה ולפיתוח כוח אדם למבוגרים ועוד, הוא קטן ביותר. כמו כן, קיימים מרכזים להכשרה מקצועית הסגורים בפני הציבור הערבי – "בזק" וחברת החשמל.

רצוני לשאול:

1. כמה מתקציב האגף להכשרה מקצועית מיועד למגזר הערבי?

2. האם ייפתחו מוסדות ומרכזי הכשרה מקצועית במגזר הערבי?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

1. בשנת 1998 מושקעים כ-20% מתקציב ההכשרה המקצועית במגזר הערבי.

2. האגף הקים מרכז הכשרה מקצועית ייחודי בעיר תמרה, המיועד כל כולו למגזר הערבי. נוסף על כך הוא מקיים תוכניות ייחודיות ביישובים שהם "מוקדי אבטלה" – בעכו, רהט, כסיפה ואבו-רביע. אין על סדר-היום פתיחת מרכזי הכשרה נפרדים לפי מגזרי אוכלוסייה. המרכזים הקיימים חייבים במתן שירות לכול.

אני לא רואה כיוון לפיתוח דווקא של סקטור כזה או אחר, אלא אם כן יקום סקטור מסוים וירצה לבנות ולבקש ששם יהיו הקורסים. אני לא אתנגד, אבל בעיקרון פיתחנו בכמה מקומות מרכזים למגזר הערבי. כרגע אין שום צורך בפיתוח נוסף. מה שחשוב הוא לבצע שם קורסים שאנחנו מבצעים באחוזים גבוהים מאוד. 20% מתקציב ההכשרה המקצועית מופנים למגזר הערבי, כך שניתן לבצע את הקורסים גם במרכזים לא של ערבים בלבד.

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת וליד צאדק, בבקשה שאלה נוספת.

וליד צאדק חאג' יחיא (מרצ):

אדוני השר, אדוני היושב-ראש, אני מברך על כל צעד קדימה, אבל נתונים שפורסמו על-ידי משרד העבודה והרווחה הם מאוד מאוד מדאיגים, בזמן שיש נשירה מבתי-ספר אצלנו, ואחוז הנכשלים בבחינות הבגרות שנפלטים לעבודה הוא גדול. כשאנחנו מסתכלים על המספרים האלה, מתוך 206 יש 18, מתוך 120 יש 17, אני לא רוצה לקרוא את שמות המוסדות. במכללות הטכנולוגיות, מספרן של אלה במגזר היהודי – 46, במגזר הערבי – שלוש. סמינרים להכשרת מורים ומדריכים לחינוך טכנולוגי – למגזר היהודי 10 ובמגזר הערבי – אפס. אני חושב שזה צריך להדליק נורה אדומה, כדי לעודד את המגמה לחינוך טכנולוגי במגזר הערבי, נוסף על מה שאמרת, אדוני השר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

עוד יאשימו אותי שהמגזר החרדי מקופח. אני קורא לך ש-20% מהתקציב מוקצים למגזר הערבי ואנחנו עושים מאמצים אדירים לשלב אותם במסגרת ההכשרה המקצועית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

20% מהאוכלוסייה לא עושים שום דבר, ו-20% זה האוכלוסייה הערבית בארץ.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אז אם כך, החלוקה שוויונית, אתה אומר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בסדר גמור.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

עכשיו צריך להפנות לסקטור החרדי, שגם הוא קרוב ל-20%, והוא לא מקבל אפילו אחוזים בודדים מאוד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הכול צריך להיות פר-קפיטה. אין הבדל ביני לבין חבר הכנסת וליד צאדק.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

בדיוק, זה הכיוון.

שכר המטפלים בענף הסיעוד הביתי

חבר הכנסת ש' שמחון שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ז באדר התשנ"ח (25 במרס 1998):

כ-50,000 מטפלים בקשישים. באפריל 1997 הועלה שכר המינימום ב-20%, ושכר שעת טיפול עלה רק ב-6%. העלייה הבאה צפויה באפריל 1998, רק בשיעור של 8.5%, אלא אם יועלה התעריף וישקף את כלל ההעלאות מאז 1997. חברות הסיעוד למיניהן לא תוכלנה לעמוד בעדכון נמוך זה.

רצוני לשאול:

האם יפעל משרדך לעדכון תעריף שעת טיפול סיעודי, רטרואקטיבית, מאז אפריל 1997? אם לא – מדוע?

חברת הכנסת נ' בלומנטל שאלה את שר העבודה והרווחה ביום י"ז באייר התשנ"ח (13 במאי 1998):

כ-50,000 מטפלים עוסקים בטיפול סיעודי ביתי בזקנים, כמחציתם עולים חדשים ורובם נשים. בהעלאת שכר המינימום לא נכללו תעריפי שעת טיפול סיעודי.

רצוני לשאול:

1. מה הן פעילויות משרדך לגבי מטפלים אלה, ומה הן התוכניות לעתיד הענף הזה?

2. איך יפעל משרדך למניעת התמוטטות ענף סיעוד זה?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. תעריף שעת הטיפול הסייעודי נקבע בוועדה שיושבים בה נציגי משרד העבודה והרווחה ומשרד האוצר. התעריף משתנה בדרך כלל במועדי תשלום תוספת היוקר והסכמי השכר.

מרכיב השכר בתעריף שעת הטיפול גבוה משכר המינימום וצמוד לשכרה של אחות מעשית. בעבר היה שכר זה גבוה באופן ניכר משכר המינימום. באפריל 1997 חל גידול ריאלי בשכר המינימום בעקבות תיקון חוק שכר מינימום וצמצום מספר השעות השבועיות למשרה מלאה, אך תעריף שעת הטיפול עודכן ב-6%, כגובה העדכון המתחייב וללא התחשבות בתיקונים בשכר המינימום. כתוצאה מכך צומצם הרווח של החברות, אך עדיין אין כל יסוד לטענות על סיכון לעתיד ענף הסייעוד.

המוסד לביטוח לאומי ומשרד העבודה והרווחה סברו שיש מקום לאשר פיצוי חלקי וגובשה גם הצעה לפיצוי, אך משרד האוצר התנגד בתוקף לכך, והוסכם על בדיקה מקצועית על-ידי רואה-חשבון חיצוני.

לאחר בדיקה ממושכת הושלם דוח, שממנו מסתמן כי חברות כוח אדם עסקיות מצויות בגבול התחתון של הרווח, שהטווח שלו צריך להיות 2%-4% מהמחזור לפני מס.

לסיכום, איננו רואים סיכון לענף הסייעוד, ולדעתנו יש לקיים דיון בהמלצות שהוגשו על-ידי הגוף המקצועי הנ"ל ולהחליט בוועדה המשותפת עם משרד האוצר.

עבודה בשבת ברכבת ישראל

חבר הכנסת א' מאסלה שאל את שר העבודה והרווחה ביום ה' בניסן התשנ"ח (1 באפריל 1998):

נודע לי, כי השר ביטל בצורה קולקטיבית את אישורי העבודה בשבת לרכבת ישראל לשיפור תשתית המסילות.

רצוני לשאול:

1. מדוע בוטל אישור העבודה בשבת לרכבת ישראל?

2. כיצד תוכל רכבת ישראל לבצע עבודות שיפור התשתית בלי לפגוע בתנועת רכבות הנוסעים והמשא?

3. כיצד מתיישבת החלטת השר עם איסור המשטרה לחסימת מפגשי כביש-רכבת בימי חול?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. רכבת ישראל הגישה בקשה ל-43 תוכניות לעבודה בימי המנוחה, והבקשות מצויות בדיון משותף. כידוע, אין לרכבת ישראל היתר לעבודה קבועה בימי מנוחה. תימצא הדרך לבוא לקראת רכבת ישראל לביצוע העבודות תוך פגיעה מינימלית בציבור הנוסעים.

3. אין איסור משטרתי לחסימת מפגש כביש-רכבת בימי חול, אף כי אפשר שלמשטרה נוח יותר שהעבודה תיעשה בימי המנוחה, שבהם תנועות רכב פחותות.

מענק לחייל משוחרר או לבוגר שירות לאומי שעסק בעבודה נדרשת

חבר הכנסת א' פינס-פז שאל את שר העבודה והרווחה ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

על-פי חוק הביטוח הלאומי, משולם מענק חד-פעמי לחיילים משוחררים ולבנות שסיימו 24 חודשי שירות לאומי אשר עסקו בעבודה נדרשת.

רצוני לשאול:

1. איזה אחוז מקרבם של החיילים המשוחררים ומסיימות השירות הלאומי מקבל את המענק לחיילים משוחררים, וכמה מהם מקבלים מענק מופחת?

2. מדוע במציאות הקיימת היום, של אבטלה גואה ושימוש נרחב בעבודה זרה, נדרשים החיילים לעסוק ב"עבודה נדרשת" בלבד כדי ליהנות מזכאות למענק?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מיצוי האפשרות לעבודה מועדפת על-ידי חיילים משוחררים ומסיימי השירות הלאומי גדל משנה לשנה. במספרים מוחלטים: ב-1996 הוגשו כ-15,000 תביעות למענק, וב-1997 – כ-17,000 תביעות לזכאות לעבודות מועדפות.

2. להרחבת מפת העבודות המועדפות משמעות תקציבית בהתאם להיקף הזכאים, והמימון לכך אמור לבוא מענף אבטלה המצוי בקשיים. לכך האוצר מתנגד. למרות זאת נבחנת בימים אלה האפשרות לכלול תחומי עבודות מועדפות נוספים, ובמיוחד כאלה שבהם מועסקים עובדים זרים, במטרה לשלב חיילים משוחררים. שיעור המענק היום: 6,200 שקל לחייל או לבוגר השירות הלאומי הניתן בתום שישה חודשי עבודות מועדפות.

עבודת חקלאים בעלי משקים בשבת

חבר הכנסת ש' שמחון שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ד באייר התשנ"ח (20 במאי 1998):

בשבת, 9 במאי 1998, הגיעו פקחים ממשרדך לחקלאי במושב עולש ואסרו עליו לעבוד בשבת.

רצוני לשאול:

1. האם מדיניות משרדך השתנתה והוחלט למנוע מבעלי משקים, חקלאים, לעבוד בשבת?

2. האם משרדך מודע לנזקים הכלכליים שייגרמו לחקלאים?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. לא השתנתה מדיניותי בנושא עבודת החקלאות בשבת של חקלאים ובעלי משקים. מפקחים הגיעו למושב עולש לאור מידע על הפעלה בלתי חוקית של חנות רהיטים ומשתלה בכניסה למושב. בטעות סברו המפקחים כי חממה גדולה במושב היא המשתלה, ולכן הותירו מכתב אזהרה, כשכבר בשלב זה ציינו כי יבדקו מחדש את קביעתם.

שיעור הערבים בקרב נפגעי תאונות עבודה

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ד באייר התשנ"ח (20 במאי 1998):

בעיתון "אל-סג'רה" – 12 במאי 1998 – פורסם, כי 65% מנפגעי תאונות העבודה בישראל הם מהעובדים הערבים.

רצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. מה הן הסיבות לאחוז הגבוה של העובדים הערבים בקרב הנפגעים?

3. מה הם תנאי המיגון הנדרשים מהמעסיקים?

4. מה עושה משרדכם כדי לצמצם את אחוז הנפגעים בתאונות העבודה?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

4-1. הנתון שלפיו 65% מנפגעי תאונות העבודה הם ערבים אינו נכון. מבדיקה מיוחדת של התאונות הקטלניות בשנת 1997 עולה, כי כ-37% מן הנפגעים בתאונות הם ערבים וכ-63% יהודים ופועלים זרים. אין במוסד לביטוח לאומי רישום של הלאום של כלל נפגעי תאונות העבודה, ולפיכך איני יכול למסור את הנתונים המבוקשים לגבי כלל נפגעי העבודה הערבים.

המוסד לבטיחות ולגיהות, התאחדות התעשיינים והתאחדות הקבלנים הכינו חוברות הסברה ופרסומים מיוחדים אחרים בשפה הערבית, כדי להגביר את הידע והמודעות לבטיחות אצל העובדים מן המגזר הערבי. כן היו יוזמות ליצירת מודעות דרך תוכניות בטלוויזיה.

חוקי הבטיחות וסידורי הבטיחות חלים על כל העובדים ללא הבדל בלאום שלהם.

מעבידים חייבים להדריך את עובדיהם בנוגע לסיכונים במקום העבודה והדרכים להתגונן מפניהם. הדרכה זו צריכה להינתן בשפה המובנת לעובד.

פיתוח מוסדות סיעוד בחיפה וסביבותיה

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר העבודה והרווחה ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

בעיר חיפה ובחלק מן הקריות חיה אוכלוסייה גדולה של קשישים וישישים. מספר המזקקים למוסדות סיעוד הולך וגדל, וקיים מחסור גדול במוסדות כאלה.

רצוני לשאול:

מה הן תוכניות המשרד להקמה ולפיתוח מוסדות הסיעוד בחיפה ובסביבתה?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה. נמסרה לפרוטוקול)

הפיתוח של מעונות לקשישים מצוי בסדר-היום של משרדי ומתבצע בצורה מתואמת על-ידי ועדה בין-משרדית. ועדה זו גיבשה תוכנית לקידום הפיתוח והשיפוץ של מוסדות לשנים 1998-2000 כדלקמן: בית-האבות הספרדי, "בית-אברהם", חיפה – בנייה להרחבת קליטה ב-70 מיטות לתשואים ולסיעודיים; "בית-דינה", חיפה – בנייה להרחבת קליטה ב-40 מיטות לתשואים; מעון בעכו – שיפוצים, הרחבת קליטה של עוד 72 מיטות לזקנים תשואים; כרמיאל – בניית מעון חדש לקליטת 38 מיטות לזקנים סיעודיים והרחבת הקליטה עוד ל-38 מיטות לזקנים סיעודיים; פרדס-חנה – שיפוץ מעון ל-36 מיטות לזקנים סיעודיים והרחבת הקליטה עוד ל-38 מיטות לזקנים סיעודיים.

תהליך זה של פיתוח מעונות לקשישים מאופיין בשיטתיות וביצירת מענים בהתאם לצרכים הגדולים.

סיוע לילדים עם מוגבלויות במסגרות לילדים בסיכון

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שר העבודה והרווחה ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

לפי מידע שהגיע אלי, אין בתוכניות לטיפול בילדים בסיכון שום מסגרת לטיפול בילדים עם מוגבלויות שהם גם ילדים בסיכון.

רצוני לשאול:

1. האם מידע זה נכון?

2. כיצד נזנח פלח זה של ילדים ונוער?

3. כיצד יקדם משרדך את מסגרות הטיפול של הילדים בסיכון שהם גם בעלי מוגבלויות?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

2-1. המידע שבידך אינו נכון, והילדים עם מוגבלויות לא הזנחו. תוכנית האב לטיפול בילדים בסיכון ובאלימות במשפחה אינה מבחינה בין ילדים רגילים לבין ילדים עם מוגבלויות. כל ילד שבסיכון זכאי להיכלל בתוכנית.

3. הילדים בסיכון הסובלים גם ממוגבלות ייכללו במסגרת "סל השירותים" שיפותח ברשויות המקומיות. כמו גם במסגרות אזוריות וארציות.

היו"ר א' אושעיה:

בבקשה, חברת הכנסת ענת מאור. שאלה נוספת.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, יש פה פערים במידע, זו לא מחלוקת על דעות. המידע שהועבר אלי הוא על-ידי עמותת "בזכות", שהיא עמותה מאוד מהימנה ומאוד רצינית. לכן אודה לך, אדוני השר – אני אעביר אליך את הדברים, או אפנה אליהם, ואז ראוי להמשיך לתת את התשובה. אם אין פה מחלוקת עקרונית, הרי קשה להאמין שילד עם מוגבלות דווקא לא ייקרא ילד ברמת סיכון, אלא רק נתון לבעיות כלכליות או סוציו-אקונומיות. לכן אודה לך, אדוני השר, אם נמשיך לבדוק את הנקודה, כי היא קריטית, בוודאי עכשיו לקראת פתיחת שנת לימודים.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני מכבד את עמותת "בזכות", אבל אני אומר בצורה ברורה שאסור שתהיה הבחנה בין ילד בסיכון שהוא מוגבל או לא מוגבל. אוי ואבוי אם תהיה הבחנה כזאת. הבחנה כזאת אינה קיימת במשרד. אם יש לכם מקרים מסוימים או מידע, המידע הזה הוא לא מדויק, לדעתי, הוא לא מבוסס כלל; יותר נכון, הוא לא מבוסס. אבל אם יש מידע כזה, אני אשמח לשמוע. אני אומר בצורה הכי ברורה את המדיניות שלי ואת הכיוון.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לך, אדוני השר.

מעונות לנערות במצוקה

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר העבודה והרווחה ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

נודע, כי קיים מחסור בלתי נסבל במעונות פתוחים לנערות במצוקה. המועצה הלאומית לשלום הילד מתריעה על כך תוך פירוט העניינים במכתבה מ-22 באפריל 1998.

רצוני לשאול:

1. מה הוא המצב לאשורו?

2. מה הן תוכניות המשרד לשינוי המצב?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. אכן, קיים מחסור מסוים במסגרות חסות לנערות ולנערים במצוקה. לצערי, מקורו בהעדר תכנון והיערכות בעבר. נכון להיום נדרש פתרון ל-60 עד 70 נערות.

כבר בקיץ 1998 יימצא פתרון לכ-24 נערות על-ידי פתיחת מעון נעול במסגרת "מסילה". כן מתבצעים תכנון והיערכות לפיתוח מענים במסגרת מעון "צופייה" ובמסגרות נוספות שעשויות לספק מענה עוד ל-24 נערות.

מוסדות סיוע ורווחה לילדים נזקקים ומוכי גורל

חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר העבודה והרווחה ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

רצוני לשאול:

1. מה הוא היקף מוסדות הסיוע והחינוך לילדים במצוקה?

2. מה הן תוכניות הפיתוח של מוסדות אלה?

3. מה היא מידת שיתוף הפעולה הבין-משרדי לטיפול בבעיות הילדים במצוקה – עם משרד החינוך, המשרד לביטחון פנים, משרד המשפטים, ובעיקר משרד האוצר?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ברחבי הארץ יש כ-270 מוסדות פנימייתיים לילדים ולנוער שבסיכון ובמצוקה שבהם ניתנים הגנה, טיפול ושיקום לכ-10,000 ילדים ונוער. כל האוכלוסייה מאופיינת בקשיים לימודיים, התנהגותיים ורגשיים בדרגות קושי שונות. בין אלה, כ-40 מוסדות חסות שבהם מוחזקים כ-1,200 נערים ונערות בשל רקע עברייני.

2. חלק ניכר מהפנימיות הטיפוליות והשיקומיות זקוק לפיתוח פיזי משמעותי, אך, לצערי, המשאבים לפיתוח לא מספיקים. עם זאת, בשנים האחרונות הושקעה תנופת פיתוח בפנימיות הטיפוליות שבהן ילדים עם הפרעות התנהגות קשות ובעיות נפשיות. כן הוסבו פנימיות לקליטת אוכלוסיות לכיוון הטיפול. כמו כן הושקעו משאבים לפיתוח שישה מרכזי חירום לקליטת ילדים במצבי סכנה מיידיים. עוד שני מרכזים יוקמו במהלך החודשים הקרובים.

3. קיים שיתוף פעולה בין-משרדי לטיפול בילדים ובנוער שבפנימיות בין דרגים שונים במשרדי העבודה והרווחה, החינוך, הבריאות והאוצר. שיתוף הפעולה כולל גם הפניות מתואמות של ילדים לפנימיות, תכנון אסטרטגי במסגרת "אשלים" שבמסגרת ה"ג'וינט", פעולות השתלמות והכשרה מתואמות, כנסים משותפים ואפילו פיקוח משולב.

כמו כן נעשים ניסיונות לתת פתרונות טובים יותר בבעיות הקשורות לצרכים לימודיים, לשילוב ילדים בבתי-ספר בקהילות, להספקת שירותי פסיכולוגיה ופסיכיאטריה לילדי הפנימיות ועוד.

פיטורי עובדים בדואים בנגב

חבר הכנסת ע' ברעם שאל את שר העבודה והרווחה ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

בעקבות ידיעה בעיתון "ידיעות אחרונות" – מצורף בזה – על הניסיון להוריד את כסייפה מראש רשימת מוקדי האבטלה, רצוני לשאול:

1. מה היא הסיבה האמיתית לפיטורי העובדים בחורה, תל-שבע ואבו-כף?

2. האם יש ניסיון להוריד, ולו זמנית, את כסייפה מראש רשימת מוקדי האבטלה?

3. האם העבודה לתושבי כסייפה היא לטווח ארוך?

4. כיצד ידאג משרדך למפוטרים הבדואים בנגב?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ביישובים המוגדרים "מוקדי אבטלה" מופעל "פרויקט עבודות זמניות" שבו מועסקים מובטלים לפרק זמן של עד שבעה חודשים – עד לשילובם של מובטלים בתעסוקות רגילות או בהכשרה מקצועית. העסקת העובדים הבדואים בקק"ל נמשכת מעבר למתוכנן, ובפועל עבודתם של 20 העובדים לא הופסקה.

2. כן, יש מטרה לצמצם את האבטלה בכסייפה, וננקטו פעולות מספר למימוש מטרה זו – 50 מקומות תעסוקה מיידיים, קורס ל-22 עובדים במשפחתונים, פתיחת שתי כיתות השלמת השכלה ל-44 דורשות עבודה.

3. מובטלים המשתלבים בעבודות מיידיות מועסקים לפרק זמן של שבעה חודשים עם אופציית הארכה של עד 12 חודשים נוספים. מי שנקלטים בתעסוקה בשוק הפתוח או משתלב בעבודה לאחר הכשרה מקצועית, מוצא את דרכו לתעסוקה ארוכת טווח.

4. פתרונות תעסוקתיים לבדואים בנגב מותנים בהשקעות ובתוכניות פיתוח. תפקידו של משרדי הוא לתווך בין עובדים אלה לבין מקורות תעסוקה ולעודד מעסיקים באזור להרחיב קליטת עובדים גם על-ידי השתתפותנו במימון הסעות והפניה למכינות ולקורסים מקצועיים.

מסירת דוחות עובדים סוציאליים למטופלים

חבר הכנסת א' אושעיה שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

תושבים הפונים ללשכות הרווחה אינם זוכים לקבל דוח עובד סוציאלי אם הם נדרשים להציג דוח כזה בפנותם לעמותות ו/או לקרנות שונות.

רצוני לשאול:

1. האם קיימת הנחיה שלא לתת דוח עובד סוציאלי לאזרחים הזקוקים לו?

2. אם כן – מה הטעם בכך?

3. אם כן – האם נשקל לשנות את ההנחיה?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

2-1. אין כל הנחיה המונעת מעובד סוציאלי מתן דוח סוציאלי לאזרח המטופל על-ידו. כמו כן, עובד סוציאלי לא אמור לספק דוחות למי שאינם מוכרים לו היטב, וגם לא לכל דורש.

עם זאת, אני ער למעמסה הבלתי-רגילה שנופלת על העובדים הסוציאליים כתוצאה ממשימות שהוטלו עליהם מכוח חוקים ובעיות חדשות. כתוצאה מכך נגרמים גם עיכובים במתן דוחות כדי לסייע למשפחות בתהליך מיצוי זכויות וקידום צרכים הקשורים בטיפול בהם על-ידי מערכות אחרות.

3. איני רואה מקום לשקול שינוי בהנחיות הקיימות.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני השר, אני חייב לציין במסגרת שאלה נוספת, שהעובדים הסוציאליים הם באמת עובדים מסורים, יעילים, שעושים את עבודתם נאמנה. אבל מה טעם מצא לפסול את ההצעה אדוני השר, שאדם שנכתב עליו דוח באופן אישי יקבל את מה שכתבו עליו? אני מכיר באופן אישי אנשים שמבקשים את הדוח, למשל, לצורך קבלת מלגה לילדים שלהם באוניברסיטה או לכל מיני עניינים אחרים שקשורים אליהם אישית. זה לא לתת לגורם זר, אלא לאדם שעליו כתבו את הדוח. מדוע אי-אפשר לתת לו את זה?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לפי השאלה שלך, אדוני היושב-ראש, התמקדת באדם שמבקש דוח מעובד סוציאלי שמכיר אותו, שמטפל בו. במקרה כזה אין שום בעיה שהוא יקבל דוח. במקרה שאדם בא לקבל דוח מעובד סוציאלי שהוא לא מכיר אותו, הוא לא יכול להוציא עליו דוח כשהוא לא מכיר אותו.

היו"ר א' אושעיה:

אני מדבר על הרמה האישית, אחרי שהדוח כבר הוכן לגבי אדם מסוים.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

ברמה האישית אני לא רואה שום בעיה להוציא דוח לאותו מטופל, לאותו אדם שמבקש.

היו"ר א' אושעיה:

לסיום, האם אדוני יסכים להנחות את משרדו ברוח הדברים הללו?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני לא יודע אם יש דבר כזה שלא נותנים.

היו"ר א' אושעיה:

אני מציע לבדוק. אני יודע שפנו אלי.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני אשמח לבדוק דבר כזה. אם אכן אזרח מבקש דוח מעובד סוציאלי שמטפל בו, הוא רשאי לקבל אותו, והוא צריך לקבל אותו.

היו"ר א' אושעיה:

אני מודה לך מאוד, אדוני השר.

יחידות הסיוע לבתי-המשפט לענייני משפחה

חבר הכנסת ר' ריבלין שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

שר העבודה והרווחה, עם שר המשפטים, ממונה על הקמת יחידות הסיוע לבתי-המשפט לענייני משפחה. היחידות אמורות לקום שישה חודשים אחרי הקמת בית-משפט לענייני משפחה בכל מחוז. במציאות, עדיין לא הוקמו יחידות הסיוע בחלק מבתי-המשפט, וחסרים תקנים מקצועיים ומינהליים המונעים את ההפעלה היעילה של היחידות שהוקמו.

רצוני לשאול:

1. מדוע? האם הבעיה נעוצה בתקציב שלא הועבר על-ידי האוצר?

2. מה ייעשה כדי שחוק בתי-המשפט לענייני משפחה יקויים כלשונם וכרוחו, לטובת ציבור המתדיינים בבית-המשפט?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

1. משרד האוצר לא אישר תוספת תקנים ותקציב. לפי חוק בתי-המשפט לענייני משפחה ובהתאם לצווים שמכוחו של חוק זה, נדרשת תוספת של 14.66 תקני עובדים סוציאליים ועובדי מינהל, על-פי המפתח המוסכם לתקצוב ונכון למאי 1998. כמו כן, לא נתקבל תקצוב בסך 1.15 מיליון שקל לכיסוי הוצאות ארגוניות ולקניית שירותי פסיכולוגיה ופסיכיאטריה.

2. כדי לקיים את דרישות החוק, יש צורך בתוספת מיידית של כוח אדם ותקציב לפעולה הנ"ל. אם ייתוספו שופטים לבתי-המשפט לענייני משפחה, ניתן יהיה לבצע את הדבר כמסוכם.

אני רוצה להוסיף פה, חבר הכנסת רובי ריבלין, שהעניין הזה כבר טופל בתחילת הכהונה שלי במשרד. נפגשנו אז עם שר האוצר. בזמנה היתה בעיה של תקציב. לאחר בירור או סיכום, הוחלט להקצות את התקציב הנדרש. התחלנו לפתח את המסגרות הללו במקומות מסוימים בארץ. לצערי הרב, באמצע הדרך התעכבנו בגלל משרד האוצר, אשר מתעקש להמשיך שלא לתקצב את התקנים ולא לתת את התקציב שאנחנו דורשים.

בשבוע שעבר נפגשתי עם שר האוצר. הוא הבטיח לי שהנושא יטופל, הוא העביר זאת לטיפול מנכ"ל משרדו. אני מאוד מקווה שהדבר יטופל. אם כן, נוכל לסיים את הנושא. אם לא, נמשיך להיאבק מול משרד האוצר.

היו"ר א' אושעיה:

שאלה נוספת לחבר הכנסת ריבלין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, גם ממשלת ישראל מחויבת על-פי החוק. זה דבר מפתיע, אבל אין מה לעשות. החוק מחייב את כל אזרחי ישראל, לרבות בתי-המשפט ולרבות ממשלת ישראל – על-פי החוק. בסעיף 27 בחוק בתי-המשפט לענייני משפחה, שהוא חוק בתי-המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995, נאמר: "הוקם בית-משפט לענייני משפחה, תוקם בו יחידת סיוע כאמור בסעיף 5, לא יאוחר מתום שישה חודשים מיום הקמתו".

אדוני השר יודע זאת. אדוני השר, מיום שנכנס למשרדו עמל על כך שבתי-הדין למשפחה יקבלו אותה יחידת סיוע, שהיא כל כך חשובה על מנת לתת עצה גם למתדיינים וגם לבתי-המשפט, בשאלות שהן

שאלות חיים לגבי אותן משפחות שנזקקות לבית-המשפט לענייני משפחה. אנחנו יודעים שיש יחידות סיוע כאלה בבתי-המשפט הרגילים. אנחנו מחויבים לתת יחידות סמך כאלה גם לבתי-הדין הרבניים. אדוני יודע כמה הדבר חשוב; אדוני גם הקים את היחידה. אדוני הודיע בממשלה, שמשרד האוצר, עם כל הכבוד שהכנסת הזאת רוחשת לו, לא יכול להפר את החוק בריש גלי, ואדוני השר המופקד על החוק חייב להסביר לשר האוצר ולממשלת ישראל, שהם לא יכולים לגרום לשר העבודה והרווחה הנכבד להיות, חלילה, עבריין על החוק.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

חבר הכנסת ריבלין, אני מסכים עם כל מלה שאתה אומר. כפי שאמרתי לך, פניתי לשר האוצר, נפגשתי אתו ביוזמתי כדי לדבר על הנושא הזה, והוא אכן הבטיח לי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת גפני כל יום נפגש עם שר האוצר; הוא אומר שהוא מבטיח לו, אלא שהוא לא מקבל, זאת הבעיה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

קודם כול, מה שאומר חבר הכנסת גפני, אומרים הרבה אנשים. לצערי הרב, יש הרבה טענות, ואני מסכים עם חלק גדול מהן. זה ששר האוצר מבטיח ולא תמיד מצליח לעמוד בהבטחות, או שלא תמיד עומד בהן, זו בעיה, אבל אני הודעתי בצורה ברורה בפגישה שהיתה לי אתו בשבוע שעבר, שזה על-פי חוק, ואם הוא מתכוון לאשר את העניין ולסגור אותו לאלתר ומייד, אשמח מאוד; ואם לא, אני אביא את הנושא לדיון בממשלה. אני מאוד מקווה שלא אצטרך להביא אותו לדיון בממשלה. אם הוא לא יעתר לבקשה שהוא מחויב לה וכולנו מחויבים לה, אני אביא את הנושא לממשלה.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני השר, יש לי בקשה אליך. חבר הכנסת פינס, שהוא מחברי הכנסת הבולטים במליאה, נעדר לרגע קט ואנחנו דילגנו עליו. אני מבקש לחזור לשאלתא מס' 2859. חבר הכנסת פינס שאל על מענק לחייל משוחרר על-פי חוק חיילים משוחררים. אם תואיל בטובך בכל זאת להשיב.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

הוא לא נעלם לכמה דקות, הוא נעלם להרבה זמן. אבל למרות הכול, היות שאדוני היושב-ראש מבקש, והיות שהוא צפה במשחק, אני לא רוצה להחסיר משמחתו.

1. מיצוי האפשרות לעבודה מועדפת על-ידי חיילים משוחררים ומסיימי השירות הלאומי גדל משנה לשנה. במספרים מוחלטים: ב-1996 הוגשו כ-15,000 תביעות למענק, וב-1997 – כ-17,000 תביעות לזכאות לעבודות מועדפות.

2. להרחבת מפת העבודות המועדפות משמעות תקציבית בהתאם להיקף הזכאים, והמימון לכך אמור לבוא מענף אבטלה המצוי בקשיים. לכך האוצר מתנגד. למרות זאת נבחנת בימים אלה האפשרות לכלול תחומי עבודות מועדפות נוספים, ובמיוחד כאלה שבהם מועסקים עובדים זרים, במטרה לשלב חיילים משוחררים. שיעור המענק היום: 6,200 שקל לחייל או לבוגר השירות הלאומי הניתן בתום שישה חודשי עבודות מועדפות.

אנחנו מתכוונים לפתח את הנושא. אני מאוד מקווה שנצליח להחדיר עוד כמה סוגי מקצועות כאלה. אני לא אופטימי לומר לך שכל מה שנרצה ייכנס, אבל אנחנו מתכוונים לאשר לפחות עוד כמה דברים.

היו"ר א' אושעיה:

אני מאוד מודה לך, אדוני השר. שאלה נוספת לחבר הכנסת פינס.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך על ההתחשבות לפנים משורת הדין. אני גם מודה לשר העבודה והרווחה. בעניין הזה החלטתי לשמש פה להרבה מאוד צעירים משוחררי צה"ל שמוצאים את עצמם על כורחם באחת משתי סיטואציות מאוד מאוד קשות – או שהם מתחרים עם עובדים זרים על עבודות פשוטות, מניקוי בית, שהפך היום להיות מקצוע של עובדים זרים, אף שסטודנטים רבים מתפרנסים מכך, ועד חקלאות, כך שהיום בחור צעיר שגומר צבא לא יכול כלל להיכנס לחקלאות, אדוני השר; אני לא יודע אם אתה יודע. חבל על הזמן.

אז יש שתי אפשרויות – או להתחרות במלחמה מאוד קשה מול העובדים הזרים, או לרמות אותך, אדוני השר, לרמות את המדינה, ולהצהיר שכאילו הוא עובד בעבודה נדרשת כדי לקבל את המענק. בלי זה הוא פשוט לא יקבל מענק. אז יש פה מצב אבסורדי ובלתי מתקבל על הדעת.

לכן אני חושב שהכיוון שאתם הולכים בו הוא כיוון טוב. צריך להרחיב את מה שנקרא עבודה נדרשת. מצדי, כל בחור או בחורה שמשתחררים מצה"ל ועובדים בעבודת כפיים – אני לא יודע מה זה נדרשת או לא נדרשת; כל דבר שבחור צעיר או בחורה צעירה אחרי צבא יעשו הוא מבחינתי נדרש. האם אתה יכול להגיד מה לוח הזמנים לשינויים שאתם מתכוונים להציע? תודה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני לא יכול לומר לך את התאריכים המדויקים, אבל בהקדם האפשרי. אני מסכים אתך והייתי מאוד שמח לאשר כל עבודה שיש בה עבודה פיזית מסוימת או עבודת כפיים. אבל מטבע הדברים יש

מגבלות תקציב, וצריך לעשות סדרי עדיפויות, לאילו מקצועות תהיה עדיפות. אני בעד הרחבת הנושא, כפי שאמרתי לך; המגמה היא להרחיב. הדבר לא יורחב בצורה כזאת שלכל חייל משוחרר יינתן המענק הזה, אבל זה ירוכז למקרים שאנחנו רואים בהם עדיפות, כמו עבודות במקצועות נדרשים, או עבודות שיש בהן תחרות של עובדים זרים, ואנחנו בדעה שצריך לעודד את החיילים המשוחררים.

היו"ר א' אושעיה:

אדוני השר, אפשר להפנות אליך שאלה?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

כן.

היו"ר א' אושעיה:

מעולם לא הבנתי את ההיגיון. הרי מי שלא זקוק לכסף, לא ילך לעבודה. מי הולך? בני עמנו, אנשי שכונות שזקוקים. אז מה רוצים – שילכו לעבוד בעבודות הכפיים הקשות כל כך, שאולי יישארו וימשיכו שם, והעשירים והחזקים ילכו להיי-טק ולכל הפיתוחים המודרניים ומי שחלש יהיה עוד יותר חלש? זו המגמה?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

המגמה היא אחרת. המגמה היא לעודד חייל משוחרר להיכנס למעגל העבודה ולעבוד.

היו"ר א' אושעיה:

אבל מגדירים לו את מעגל העבודה לדברים ספציפיים של עבודות כפיים.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

יש חיילים משוחררים שנרשמים לקורסים. עד שהוא מתחיל את הקורס, או עד שהוא יוצא לחוץ-לארץ – כל חייל ותוכניתו – המגמה היא לעודד אנשים כן לקחת חלק בעבודות כאלה, שאם לא נעודד אותם, ייכנסו אליהן עובדים זרים, על מנת לעודד אותם שכן ישתלבו בסופו של דבר בעבודה ואחר כך ייכנסו להכשרה מקצועית בתוך המפעל או מחוצה לו.

אתה אומר לחייל – המשכורת אומנם לא גבוהה. אנחנו בדעה שקודם כול צריך לעודד אותו שישתלב, שיראה מה סוג העבודה ומה טיבה. חלק מהחיילים המשוחררים באמת משתלב יפה מאוד בעבודה, ולאחר מכן מתקדם במסגרת העבודה. חלק מהחיילים לא מתכוונים לעבוד בעבודת כפיים כל החיים שלהם אלא רוצים לעבוד תקופה מסוימת, לאסוף כסף ולאחר מכן ללמוד באוניברסיטה או לצאת לחוץ-לארץ או ללמוד במסלול כזה או אחר. הכסף הזה הוא תוספת מכובדת שמעודדת אותם חיילים משוחררים להשתלב בעבודה ולא להישאר בבטלה, להשתלב במקצועות שאנחנו מאמינים שבסופו של דבר יש סיכוי שימשיכו בהם הלאה.

היו"ר א' אושעיה:

אני מאוד מודה לשר העבודה והרווחה.

הצעה לסדר-היום

זכויות סוציאליות של עובדים זרים

היו"ר א' אושעיה:

אנחנו עוברים לנושא הבא – הצעה דחופה לסדר-היום, מס' 4786, של חבר הכנסת רפי אלול: זכויות סוציאליות של עובדים זרים. בבקשה.

רפאל אלול (העבודה):

חברי חברי הכנסת, אדוני השר, אני מעלה כאן היום נושא כאוב שאני בטוח שהוא לא זר לשר, לא ליושב-ראש הישיבה ולא לחברי חברי הכנסת כאן. נושא זה צריך להדיר שינה מעיני כולנו. אנחנו, שאמונים על קביעת חוק וסדר ועל עיצוב פני החברה הישראלית, צריכים להיות המומים מההתייחסות שלנו כלפי העובדים הזרים, ילדיהם וכל מה שיש להם.

אני מדבר כאן על תופעה של פגיעה גסה בזכויותיהם הסוציאליות של העובדים הזרים בישראל. אני מדבר כאן על תופעה של עצימת עיניים והתרת דמם של העובדים הזרים, רק משום מוצאם וייחוסם או משום שאין להם דואג. אני מדבר כאן על האווירה שנוצרה בארץ כלפי העובדים הזרים, אווירה של הכול מותר. הכול מותר משום שאין מי שיגן על העובדים הזרים. העובדים הזרים אינם בעלי זכות הצבעה והם בוודאי אינם יכולים להבטיח את כיסאו של נתניהו.

העובדים הזרים אינם מסוגלים להגן על עצמם. הם בקושי מסוגלים לשרוד בתנאים קשים – 10 או 15 איש בחדר ומנסים לחסוך גרוש לגרוש על מנת לשלוח למשפחותיהם כדי שיהיה להן מה לאכול.

העובדים הזרים נקראו ממשפחותיהם בשל אכזריות הגורל. העובדים הזרים אינם מסוגלים להילחם.
העובדים הזרים בישראל של שנת 2000 הם – – –

מה, כבר גמרנו?

היו"ר א' אושעיה:

שלוש דקות כל כך מהירות. אתה יכול לסכם, בבקשה. אנחנו לא נפריע לך לסכם.

רפאל אלול (העבודה):

אנחנו לא רוצים שכך תיראה חברתנו. זאת לא חברה של אור לגויים, אדוני השר. זאת לא הדוגמה שאנחנו רוצים לתת לילדינו.

עשרות עובדים זרים שהגיעו לישראל כחוק ועם הרבה תקוות עוזבים את הארץ פצועים פיזית ונפשית.

מטעמי חיסכון במס, החברות אשר מעסיקות אותם מבססות את השכר על הוצאות אש"ל ולא על שכר הבסיס. במקרה של תאונה או מוות – כמו שקרה בכמה מקרים שכבוד השר יודע וגם טיפל, וגם כתבתי לו על זה מכתב – החברות מפצות את העובדים הזרים רק לפי מה שכתוב בתלוש ולא בהוצאות אש"ל, ואז יוצא מכך, שעובד זר, אם קורה לו אסון, המשפחה שלו מקבלת אולי 1,000 שקל בחודש. למדינת ישראל אסור, אדוני השר, להיות שותפה למעשה כזה.

כבוד השר, פניתי אליך גם במכתב אחרי אסון הארובה, אם זכור לך, ודרשתי לשנות לאלתר את היחס במרכיבי השכר, ולבססו על שכר הבסיס, כך שבמקרה של תאונה או מוות יזכו הנפגעים או משפחותיהם בפיצוי סביר.

אני קורא כאן לשר העבודה והרווחה; אני יודע שהכנת הצעת חוק, שאתה מטפל בעניין הזה, אבל מי כמוך יודע שכולנו נרעשים כשקורה מקרה ועוד מקרה. השבוע ראינו את תחקיר "מעריב" בעניין הזה – – –

היו"ר א' אושעיה:

סליחה, חבר הכנסת אלול, אפשרתי לך לסכם – – –

רפאל אלול (העבודה):

משפט אחרון. אני בטוח שהשר עולה לענות פה – גם תענה על טיפול בנושא הילדים. מחר אנחנו הולכים, חברים מספר, לבקר בבית-הספר. כל הבעיה בבתי-הספר – ילדים, מה קורה אתם? מי אחראי להם? איזו מסגרת? התחושה שלי היא, שגם בזה, יקרה אסון בעוד כמה ימים, ואז נגיד: איפה היינו? תודה, אדוני השר.

היו"ר א' אושעיה:

תודה לחבר הכנסת רפאל אלול. שר העבודה והרווחה ישיב. בבקשה, אדוני השר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בעיית העובדים הזרים היא בעיה קשה ומורכבת, וקיימנו פה דיונים רבים מהרבה היבטים בכל מה שקשור ונוגע לעובדים הזרים.

המדיניות שלי ברורה מאוד: א. לצמצם את מספר העובדים הזרים החוקיים בהדרגה; ב. לפעול בצורה אינטנסיבית להוצאת העובדים הזרים הלא-חוקיים אל מעבר לים. פעלנו בצורה הזאת, הקמנו מינהלת אשר עושה עבודת קודש, מצליחה; עמדתי בלחצים קשים מאוד של התאחדות הקבלנים, וכיום – אנחנו נמצאים במאי – אנחנו עומדים על מכסה של 38,000 עובדים זרים. אני מקווה שעד סוף השנה נגיע למכסה שמוקצית להם – 50,000; אני מאמין שגם לא נגיע ל-50,000. בצורה הדרגתית צמצמנו בכל הענפים את מספר העובדים הזרים, להוציא סיעוד. בסיעוד אני מגלה רגישות מיוחדת. אני משנה קצת את הנהלים, מייעל מאוד – פעם היו ממתינים חודשים רבים, היום הרבה פחות, אבל המגמה היא, כמובן, לצמצם את מספר העובדים הזרים החוקיים ואת מספר העובדים הזרים הלא-חוקיים.

לגבי עניין הניצול, הרי אין דבר חמור יותר מניצול עובדים זרים, ואני לא רואה הבדל בין ניצול עובד זר על-ידי מעסיק או ניצול ישראלי או יהודי או שאיננו יהודי. הדבר חמור מאוד ואסור שיקרה במדינה מתוקנת, בוודאי לא במדינה יהודית.

לכן הצעתי הצעת חוק שתשווה ותיתן לעובדים זרים תנאים כמו לישראלים. אין שום הבדל. כל עובד זר שבא להתפרנס בכבוד, מסיבה כזאת או אחרת, ועצם העובדה שמדינת ישראל רצתה אותו פה וקראה לו לבוא לעבוד פה – זה מחייב אותנו לתת לו את כל התנאים.

במקביל, יש חברות כוח אדם שמנצלות את העובדים הזרים לרעה. במסגרת יחידת הפיקוח שלנו אנחנו עושים עבודה יסודית מאוד והחזרנו מיליוני שקלים לעובדים זרים שלא קיבלו שכר מינימום או לא קיבלו תנאים שמגיעים להם. אבל כמו שיש עבריינים שעוברים על החוק, מעסיקים כאלה, גם בעניין עובדים זרים נמצא הדבר, וקיימת בעיה גם אצל העובדים הישראליים. אני לא יכול לומר שרוב חברות כוח אדם עושות את זה, אני מקווה מאוד שלא. על-פי המידע שנמצא ברשותי ובידי, רוב חברות כוח-האדם פועלות על-פי חוק. לצערי הרב, יש גם כאלה, שמנצלות ולא רק מנצלות אותם

לרעה אלא הופכות אותם לשוק עבדים. זה דבר חמור מאוד. כל תלונה כזאת שאני מקבל – אני מטפל בצורה הכי קפדנית שיכולה להיות.

אם יש לידידי, חבר הכנסת רפאל אלול, איזה מקרה ספציפי ידוע לו, אני אשמח לטפל בו ולבדוק אותו בצורה יסודית.

לגבי מרכיבי השכר, נכון שחברות מסוימות ניצלו, ובמסגרת תלושי המשכורת הכניסו את מרכיבי השכר השונים, אש"ל ועוד, והניצול הזה ניצול ציני, חמור מאוד; גם זה במסגרת האכיפה שלנו – אנחנו פועלים ללא ליאות על מנת למגר ולצמצם עד כמה שאפשר את התופעה הקשה הזאת.

אני מקווה מאוד שהצעת החוק שתעבור בקרוב בכנסת תאפשר לנו באמת להביא יותר רווחה לעובדים הזרים ולמנוע מקרים כאלה, כי המקרים האלה גורמים לפגיעה קשה מאוד בתדמית של מדינת ישראל בעולם כולו, וגם פה אי-אפשר לשבת מנגד ולראות את התופעה הזאת.

אנחנו ממשיכים במדיניות של דאגה לעובדים הזרים וגרימה לכך שהתנאים שלהם יושוו לתנאים של ישראלים, ובמקביל – צמצום את מספר העובדים הזרים והוצאת העובדים הזרים הלא-חוקיים.

לגבי השאלה הנוספת שלך, לגבי התלמידים – זו יותר היערכות של משרד החינוך לגבי אותם תלמידים, אבל אשר יגורנו בא לנו. כל הבעיה של העובדים הזרים היא השתרשות – – –

היו"ר א' אושעיה:

אדוני, מהיום הראשון שנבחרת לשר אני זוכר אותך גם בוועדת העבודה והרווחה – ראית חזות קשה בעניין הזה, ואכן, החזות מתגשמת, לצערי.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני רק מודה לקדוש-ברוך-הוא ואומר: תודה לאל על כך שעמדנו על המשמר בימים הראשונים שלי בממשלה – ואתה יודע את זה טוב – גם בוועדת העבודה והרווחה, בסיועה של הממשלה וגם בכנסת. בסך הכול יש קונסנסוס מלא בכל מה שקשור לתופעה הזאת. צמצמנו בצורה דרסטית את היקף העובדים הזרים החוקיים. פעם היו מוציאים כמה מאות בשנה; אנחנו מוציאים אלפים בשנה. יש פה תהליך של חקיקה. עצם הגירוש, ההוצאה – אני אשתמש במלה הוצאה, שהיא הרבה יותר יפה, אם כי מבחינת החוק, כתוב: גירוש – מאוד מאוד פרובלמטית, אבל הצענו הצעת חוק שלפיה מעסיק שייתפס שהוא מעסיק עובד זר לא-חוקי יקבל קנס. ביוזמתי אישרה הממשלה העלאת הקנס מ-38,000 ל-80,000. רציתי 120,000, אבל היועץ המשפטי התנגד, היה מאבק, והגענו ל-80,000. לגבי קנס מינהלי – הוא עלה מ-2,000 ל-7,000. בצורה הזאת, אם נוכל להעניש את המעסיק שמעסיק עובד זר לא-חוקי – מה שיקרה אז הוא, שעובד זר שיראה שאין לו פרנסה ותעסוקה יעזוב את הארץ בעצמו.

אני מוכרח להגיד שהתופעה קשה, חמורה; אי-אפשר לומר שפתרנו אותה. כולם יודעים שלהביא עובדים זרים לארץ זה עניין קל מאוד – הוא לא לוקח הרבה זמן; אבל להוציא אותם – זה סיפור. אומנם, אמרתי שזה ייקח הרבה הרבה שנים, אבל אני חושב שאנחנו נמצאים בדרך הנכונה, ומצליחים להתמודד, ברוך השם, בצורה יוצאת מן הכלל עם צמצום מספר העובדים הזרים, עם היקף העובדים הזרים החוקיים והלא-חוקיים, ובמקביל מחוקקים חוקים לגבי הזכויות והתנאים של העובדים הזרים. וזה דבר חשוב ביותר. גם את זה עושים.

לגבי הילדים שלהם. אדם שיש לו ילד בארץ, צריך לקבל את כל הטיפול, ולזה אחראי ועל זה מופקד משרד החינוך. אבל עובד זר שמביא לארץ את הבן הוא אוטומטית עובד זר לא-חוקי. צריך לפעול כדי להוציא עובד זר לא-חוקי מהארץ.

במקרים של ילדים שנולדו בארץ, יש כבר בעיה חוקית אחרת, ואותם ילדים צריכים לקבל טיפול שוויוני.

היו"ר א' אושעיה:

אם כן, אדוני השר, מה מציעים?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

היות שהנושא הזה הוא נושא מאוד חשוב, ואני לא מקל ראש בכל מה שקשור לעובדים הזרים – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מליאה או ועדה?

רפאל אלול (העבודה):

ועדה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אם מגיש ההצעה לסדר-היום ירצה ועדה, אני בעד העברה לוועדה. אם ירצה דיון, אני גם בעד דיון. נושא העובדים הזרים צריך להישאר תמיד על סדר-היום גם בוועדה, ומבחינתי – גם בדיון בכנסת.

היו"ר א' אושעיה:

חברת הכנסת מאור מבקשת – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

היא צריכה להסיר, כי השר הציע ועדה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חבר הכנסת המציע רפי אלול, קודם כול, אני מברכת על העלאת הנושא על-ידי חבר הכנסת רפי אלול, ועל תשומת הלב גם לצמצום מספר העובדים הזרים, אבל באותה עת יש לדאוג לזכויות שלהם.

אדוני השר, ברשותך, בדקה שיש לי אני רוצה את תשומת לבך, ואני רוצה לומר שתי הערות. הערה אחת היא לגבי החוק לגבי העובדים הזרים. אני פונה אליך ומבקשת לקדם אותנו יחד עם ועדת העבודה והרווחה וגם להתחשב בהצעות החוק הפרטיות שמרחיבות את מתן הזכויות, כך שבחמשת השבועות שנותרו לנו עד גמר המושב הנוכחי נגמור את החקיקה. בהעדר חקיקה, אנחנו מעלים את המודעות, יוצרים את האווירה הציבורית, אבל לא מעגנים את הזכויות.

היו"ר א' אושעיה:

תודה.

ענת מאור (מרצ):

הערה שנייה היא לגבי החינוך. כיושבת-ראש השדולה למען הילד אני רוצה להגיד לך, אדוני השר, ולהגיד לכנסת, שהנושא לא מטופל על-ידי משרד החינוך והתרבות. מזל שעיריית תל-אביב עושה דברים אדירים. מחר נהיה בסיור בבית-הספר "ביאליק". אני פונה ותובעת בשם הכנסת משר החינוך והתרבות להביא את הנושא הזה להסדר עד פתיחת שנת הלימודים. תודה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה. חבר הכנסת גדעון עזרא, לפנינו משורת הדין יש לך חצי דקה. בבקשה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני בהחלט רואה את הבעיה בעובדים הזרים, אבל לנו יש בעיה יותר גדולה. הבעיה היותר-גדולה היא של הפלסטינים שאנחנו צריכים לסייע בפרנסתם. אני מתפלא מאוד על מרצ ועל מפלגות השמאל, שכל כך דואגות לפלסטינים, אבל מהפרנסה שלהם לא אכפת לכן כלל.

ענת מאור (מרצ):

— — — למה? תסלח לי — — —

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

כדאי מאוד שנוריד עובדים זרים וניתן לפלסטינים לעבוד בישראל. תודה רבה.

היו"ר א' אושעיה:

תודה רבה לך, חבר הכנסת עזרא.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת עזרא, תסלח לי — — — כסף.

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, ניתן להצביע. הצבעה בעד פירוש העברת הנושא לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת.

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר א' אושעיה:

12 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. הנושא של זכויות סוציאליות של עובדים זרים יועבר לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת.

ענת מאור (מרצ):

הרי אתם חייבים את הכסף – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עוד הפעם כסף? עוד לא היה כסף – – –

ענת מאור (מרצ):

– – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כל הזמן אנחנו מעלים ומעלים – – –

היו"ר א' אושעיה:

חברי הכנסת, העירו לי, בצדק, שוועדה לענייני עובדים זרים דנה בנושאים מהסוג הזה. ראיתי שכתוב "זכויות סוציאליות", וחשבתי שזו ועדת העבודה והרווחה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יש לי בקשה רצינית. יש דיון חשוב מאוד בעניין ערוץ-7.

היו"ר א' אושעיה:

תיכף נגיע לזה. תן לי לסכם. אם כן, חברי הכנסת, אני אעביר את הנושא אולי לוועדת הכנסת, שתכריע לאיזו ועדה הוא יועבר.

הצעות לסדר-היום

פעולת המשטרה נגד ערוץ-7

היו"ר א' אושעיה:

הנושא הבא: פעולות המשטרה נגד ערוץ-7; הצעות לסדר-היום מס' 4754, 4769, 4779, 4790, 4796, 4798 ו-4806. חבר הכנסת ראובן ריבלין, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, בסיעה שלנו הגשנו הצעה דחופה לסדר-היום, כי הסיעה אומרת מי יתבטא בנושא זה. חבר הכנסת מאיר שטרית נמצא בריאיון. לפי התקנון אני לא יכול לקבל את רשות הדיבור במקומו, ואין על זה ויכוח כלל. אני מבקש מהיושב-ראש לאפשר לי, לפני משורת הדין, להתבטא גם בעניין הזה לא במסגרת של הצעה.

היו"ר א' אושעיה:

דקה מהמקום.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זו תהיה בעיה.

היו"ר א' אושעיה:

אני אקצה לך דקה, ואם תגלוש לא נחמיר אתך.

חבר הכנסת סאלח סלים – לא נוכח. חבר הכנסת ניסן סלומינסקי, בבקשה; שלוש דקות במסגרת הצעה דחופה לסדר-היום. אחריו – חבר הכנסת בנימין אלון, ואחריו – חבר הכנסת אברהם פורז.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, זה זמן רב התקשורת הממלכתית במדינת ישראל לא מייצגת חלק מהציבור, ולפחות זו התחושה של חלק מהציבור. מי שרוצה לשמוע שירים חסידיים לא ישמע זאת ברשת הממלכתית. מי שרוצה לשמוע שיעורי תורה – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

מה עם רדיו "קול חי"?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

דיברתי על הרשת הממלכתית. רדיו "קול חי" הוא בתל-אביב, ומה עם זה שבחיפה וזה שבירושלים?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

בירושלים קולטים יופי רדיו "קול חי".

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

לא, לא קולטים.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אתה רוצה שאכוון לך?

היו"ר א' אושעיה:

חבר הכנסת פורז.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

בכל אופן, מי שרוצה לשמוע שיעורי תורה לא ישמע אותם שם, וכנ"ל דברים אחרים, שיעורי מחשבה.

וליד צאדק חאג' - יחיא (מרצ):

תורה – כן, וקוראן – לא.

קריאה:

בשביל זה נהיה מערוץ-7 ערוץ-33?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

תן לי לסיים, ותראה שלא יהיו לך שאלות. הרי אגיע לזה מהר מאוד.

מישור נוסף הוא, שאנחנו מרגישים שהתכנים שמועברים ברשת הממלכתית הם תכנים שנמצאים, לצערי, בקצה אחד או בצד אחד של המגרש הפוליטי, ולא מייצגים הרבה מאוד – לפחות שליש מהאוכלוסייה, אם לא יותר. גם החדשות – אנחנו קמים בבוקר, ואם התקשורת החליטה שהיום הנושא הכי חשוב הוא ממשלת אחדות, הם יתחילו עם זה וכל היום ידברו על זה, עד שכולנו נתחיל המדובר. אנחנו נגד זה. זה לא מייצג את דעותינו, ואין לנו שום ISSUE לדבר על זה ועד שזה ייפך ל-כלי ביטוי בנושא הזה. אותו דבר גם כשמדובר על תהליך שלום, כשאנחנו חושבים – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

המפד"ל נגד ממשלת אחדות – זו ידיעה מרעושה.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אותו דבר כשמדובר על תהליך שלום, כשאנחנו חושבים שזה תהליך אסון, ומכניסים לך לראש כל הזמן: תהליך שלום. אין שלום, אין – לא דובים ולא יער. אף אחד לא מדבר על שלום. ההסכם לא מדבר על שלום. אבל קוראים לזה "תהליך שלום", וכל מי שלא רוצה לוותר הוא נגד תהליך השלום. את זה התקשורת הממלכתית מכניסה, וזו לא דעתנו ולא עמדתנו, ואין לנו כלי ביטוי. מצד שני, דברים אחרים שנעשים, כמו הפרת הסכם בחברון או דברים אחרים, או יריות, לא מוזכרים כלל. זה לא מעניין אף אחד.

בסך הכול, ציבור רחב לא בא לידי ביטוי בתקשורת הממלכתית. לכן, יש צורך בערוץ שייתן ביטוי לאותו ציבור רחב בכל המגוון שדיברתי עליו.

פלא, הערוץ הזה קיים, והיה בזמן ממשלת העבודה. הוא עבד, ואף אחד לא העלה על דעתו לסגור אותו, להתנכל לו. כשפעם שרת התקשורת, שהיתה ממרצ, ניסתה, היתה כזו מהומת אלוקים שאף אחד שוב לא חשב לחזור על זה. הנה, זה מה שקורה לנו.

דבר נוסף – חקירת רבנים. איפה היה דבר כזה? גם אחרי הרצח הנורא של ראש הממשלה רבין, כשרצו להזמין רבנים שחשבו שאולי יש להם קשר, שלא היה, היתה פרוצדורה מיוחדת, בדחילו ורחימו. והנה עלתה ממשלה לאומית, שהשופר המובהק שלה הוא הערוץ הזה, ותראה מה קורה – הולכים וסוגרים את הערוץ.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

הרבנים הם מעל החוק?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

סוגרים את הערוץ, ומזמינים את הרבנים לחקירה, כשאפילו ממשלת העבודה נהגה כבוד, וזה נעשה בצורה מכובדת; היתה אז פרוצדורה מסוימת.

איתן כבל (העבודה):

תצביעו אי-אמון.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

לשיטתך, הרבנים מעל החוק?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

לא. צריכים, אמרתי, פרוצדורה מיוחדת, וגם תלוי מי ותלוי באיזו רמה. כשאתה מזמין מישהו שהוא רב, שאין שום שייכות והקשר הוא קשר עקיף שבעקיף שלא קיים כלל, רק כדי להראות שאתה עושה משהו – אני אומר שוב: ממשלה קודמת לא עשתה. והנה, עלתה ממשלה שלנו, ועושים את זה. סוגרים פיות וסותמים פיות. מה קרה לנו?

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

יש לכם עוד סיבה לאי-אמון.

איתן כבל (העבודה):

ממשלה "על הפנים".

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אני אומר, לצערי – ואנחנו אומרים את זה כבר הרבה זמן – שהממשלה שלנו, ממשלה לאומית, לא יודעת לשלוט. אנחנו רואים את זה על כל צעד ושעל.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

ביבי רע ליהודים.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

היא לא יודעת לשלוט ולא יודעת מה המשמעות של זה. לכן אני אפילו לא חושד בה שהיא עושה את זה רק כדי לסגור את פיותינו לקראת הנסיגה.

איתן כבל (העבודה):

אפשר לשאול שאלה?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אני אפילו לא חושב שהם כל כך מתוחכמים שהם יודעים לעשות את זה בגלל זה – סתם "שלעפוערים" שלא יודעים ולא שמים לב, ואחרים עושים בניגוד לרצונם ובניגוד לעמדתם.

איתן כבל (העבודה):

אפשר לשאול שאלה?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אחרים עושים את זה ומעמידים אותם בפני מצב מסובך. מסבכים אותם, ואחר כך ראש הממשלה, שבלבו בוודאי לא רוצה את זה, מתחיל להסתבך.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת סלומינסקי, אתה לקראת סיום. בבקשה.

איתן כבל (העבודה):

חבר הכנסת חיים רמון, תשמע מה אומר חבר הכנסת סלומינסקי. הוא תוקף את הממשלה.

חיים רמון (העבודה):

באמת?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

גם הוא יודע את זה.

יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת סלומינסקי, אל תיתן להם. יש לך אפשרות למצות עוד 30 שניות. תתמקד בעיקר.

קריאות:

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אני פונה לראש הממשלה – אתה שחתום על ההסכם – למצוא את הפתרון לערוץ-7. עברו כבר שנתיים – תתעשת, אל תיתן לאחרים, שנמצאים במערכות, להעמיד אותך כל פעם במצב מגוחך, במצב משפיל. מנציבים לך מהלכים. תפוס יוזמה, תעשה מה שצריך לעשות. במקום לסגור את הערוץ, בניגוד לעמדתך – תמצא פתרון. הגיע הזמן, התחייבת, והכול יבוא על מקומו בשלום.

חיים רמון (העבודה):

מה עם הסירה? הוא עלה על הסירה כשהוא היה באופוזיציה.

היו"ר י' לנקרי:

תנו לחבר הכנסת סלומינסקי לסיים.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

יש טענות אל ראש הממשלה, אבל בכיוון הפוך לטענות שלך. מכם הוא צריך ללמוד איך לשלוט. אם אתם הייתם בשלטון, תוך חודש אחד, אם היה כתב או שדרן באיזה ערוץ שלא היה הולך לפי הקו – הוא היה נעלם פתאום. לא חשוב איך. אתם יודעים איך לעשות את זה. הוא לא יודע איך לעשות את זה, לצערי. הוא צריך ללמוד מכם.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת סלומינסקי, רוב תודות. הנואם הבא, חבר הכנסת הרב בנימין אלון – אינו נוכח.

איתן כבל (העבודה):

אתה מוציא הודעה לעיתונות?

היו"ר' לנקרי:

S'IL VOUS PLAÎT, פורז, MAITRE חבר הכנסת אברהם פורז, בבקשה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, שמעתי את הנאום האופוזיציוני של חבר הכנסת סלומינסקי. אני מצפה ממנו, שבישיבה הבאה, כאשר תוצע הצעה של אי-אמון בממשלה – אני מניח שהוא יצטרף לאחר נאום כזה.

אני רוצה לומר, רבותי חברי הכנסת, לפני שהיה קיים ערוץ-7 היתה תחנה שקראו לה "קול השלום" של אייבי נתן. היא הופעלה מאונייה מול חופי תל-אביב.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מרחוב פרוג.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

לא, לא. חבר הכנסת ריבלין, למען הדיוק – המשדרים היו בים, ובדרך של רדיו-טלפון הועבר השידור מרחוב פרוג למשדר הימי, ומשם זה שודר. אם אתה שואל אותי אם זה היה חוקי – לא בטוח. ייתכן שלא. באותה תקופה התחיל לפעול גם ערוץ-7. אלה היו ימים שלא היתה בהם שום אלטרנטיבה אחרת, חוץ מאשר השידורים של רשות השידור ו"גלי צה"ל".

לפני שנים מספר, ובמקרה הייתי אני האחראי לעניין, העברנו בכנסת חוק שאפשר הקמתן של תחנות רדיו אזוריות, ובין היתר – תחנות בעלות צביון דתי. אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת סלומינסקי, אלא אם כן יש לך רדיו שקנית ממש בפרוטות, באיכות קליטה מאוד ירודה, את רדיו "קול חי" ניתן לקלוט גם בירושלים. מה לעשות?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

הם מתחננים שייתנו להם רשיון גם לירושלים.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

לא, זה סיפור אחר. גם כאשר המשדר נמצא בתל-אביב, העוצמה שלו נקלטת בטווח רחוק למדי – –

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

– – – יסגרו גם את רדיו "קול חי" עוד מעט.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

תיכף אני אומר לך שלא יסגרו. אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת סלומינסקי, כאשר הוצאו המכרזים לתחנות הרדיו האזוריות, הייתי במגעים עם אנשי ערוץ-7. אמרתי להם: תבקשו לקבל זיכיון לתחנת רדיו אזורית, ואם תרצו, אני מניח שאם תבקשו משדר קצת יותר חזק, שאפשר יהיה לקלוט אתכם פה ושם – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

– – – מה עם סגירת ערוץ-7 – – –

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

מייד אסביר את העניין.

על כך ניתנה תשובה שלילית, ואני רוצה להגיד לך למה ניתנה תשובה שלילית. לדעתי, כי אנשי ערוץ-7 לא רוצים פיקוח ציבורי על התכנים, כמו שיש בתחנות רדיו אזוריות, וכנראה גם לא רוצים לשלם תמלוגים ודמי זיכיון שתחנות רדיו אזוריות משלמות.

אם היית אומר שאנחנו צריכים לשנות את מפת התקשורת, שלכל מפלגה תהיה תחנת רדיו – זה סיפור אחר. אני לא מניח שאתה מציע את זה. אני לא מציע את זה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שמים פתוחים הוא מציע.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אני לא מציע את זה, כי אני רוצה לומר לכם, שגם בעיתונות הכתובה, כאשר עיתון חורג מעבר לגבולות סבירים מסוימים, אפשר לטפל בעניין.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

יש היום הסדר פוליטי משונה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אבקש לא להפריע לאברהם פורז – – –

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך על הסיוע הג'נטלמני, חבר הכנסת ריבלין. חבר הכנסת סלומינסקי, תנו לו לסיים.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

גם אם היתה הצדקה לסובלנות כלפי ערוץ-7 בתקופה קודמת, אני לא חושב שהיום יש מקום לסבלנות, מה גם שאנו יודעים עכשיו, ידוע היטב – ועל כך חקירת המשטרה – שהמשדרים אינם נמצאים רק בלב ים, אלא נמצאים במקומות שהם על היבשה. זה דבר בלתי חוקי.

אני הייתי מציע לך – במקום לבוא לפה ולומר שכל התקשורת נגדכם וכל העם נגדכם והעיתונים נגדכם – – –

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

העם אתנו.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

העם אתכם, אבל משום-מה העיתונאים הם כנראה מוטציה מיוחדת. הם נולדו מאיזה גזע אחר, כי משום-מה הם לא תומכים בכם. הייתי מייעץ לך שתייעץ לחברים שלך בערוץ-7 לגשת לאחד

המכרזים לתחנות האזוריות. אז, לא אכפת לי שישדרו, אבל בגבולות המותר במדינה דמוקרטית, עם פיקוח ציבורי כמו שיש לכולם. כל עוד אתם לא עושים את זה, צריך להילחם בתופעה הזאת, צריך להעמיד לדין, צריך להחרים משדרים, צריך לסגור תחנות ולהילחם בשידורים הפיראטיים האלה, כמו שנאבקים בכל שידור פיראטי אחר.

היו"ר י' לנקרי:

תודה רבה, חבר הכנסת.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

מאחר שלאדוני אין שר שמשיב, שר המשטרה, אני מניח, היה צריך להיות פה – – –

היו"ר י' לנקרי:

לא, שר המשפטים.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

שר המשפטים? גם הוא איננו, אינו נוכח. אני כבר מודיע, שאני לא מבקש שיצביעו על הצעתי. אני לא מבקש שום דבר, אני מסתפק בדברים של עצמי, ואני מוחה על זה שאין שר שמשיב.

היו"ר י' לנקרי:

פורז. MAITRE אני מאוד מעריך את הסיפוק העצמי שלך,

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

הם מתראיינים עכשיו לערוץ-7.

היו"ר' לנקרי:

חברת הכנסת דליה איציק, בבקשה.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, תרשה לי, אדוני היושב-ראש, להזכיר לראש הממשלה נתניהו, שאחמד יאסין נמצא עכשיו בדרך. אני מקווה שנתניהו יהיה בין מקבלי פניו, כדי שאחמד יאסין יוכל להודות לו אישית על שחרורו. אולי גם אתה, חבר הכנסת גדעון עזרא, תצטרף. בעוד חצי שעה הוא מגיע.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

דליה, אתמול הודיעו על אסיר שמת בכלא, אסיר פלסטיני. אני מודיע לך, שאם זה היה קורה ליאסין, אוי ואבוי היה לנו.

דליה איציק (העבודה):

אבל אני מודיעה לך, שאם אנחנו היינו משחררים אותו – הו-הו, מה אתם הייתם אומרים?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

זה לא יכול לקרות – – –

דליה איציק (העבודה):

לא יכול לקרות, אתה צודק.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

את צודקת – – –

דליה איציק (העבודה):

לפחות אתה ישר.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

— — — היה צריך להשאיר אותו במצרים — — —

היו"ר י' לנקרי:

רבותי חברי הכנסת, תנו לגברת היחידה שמצויה אתנו להמשיך בדבריה. אני מדבר על חברת הכנסת.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מודה ומתוודה שאינני אובייקטיבית בדברי, שהרי חבר הכנסת ניסן סלומינסקי שישמע את דברי יאמר – בטח, ערוץ ימני, היא מהשמאל, ולכן יש לה מה לומר. אני אפילו מכירה את הטענה לגבי הערוץ של אייבי נתן, ואפילו על זה יש לי מה להשיב לך, חבר הכנסת סלומינסקי.

ובכל זאת, אני רוצה לתת לקט, חבר הכנסת רובי ריבלין – לקט של סממאות שיערבו לך ולאזניך. אספתי אותן רק בשבועיים האחרונים.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

את רוצה להגיד לי ששמעת את ערוץ-7?

דליה איציק (העבודה):

תאר לך. חבר הכנסת רובי ריבלין, אתה עורך-דין, אתה משפטן, בוא תתאפק קצת. התחנות האלה – אגב, לא רק ערוץ-7 – תוקפות באופן שיטתי את מערכת המשפט ה"בולשביקית", את התקשורת, "התשקורת", כלי מתועב, "טמבליה", "שטות השידור" במקום רשות השידור, סיטרא אחרא – מי שרוצה, זה הצד הטמא, את החינוך, את החופש האקדמי. לנו החילונים הם אומרים – אין ערכים חילוניים. תוקפים את הערבים, את הנוצרים, את הפועלים הזרים, את העולים החדשים, ואפילו משתמשים באיומים: את השמאלנית הזו, שתדע, שאין לה עוד הרבה זמן לחיות. כן, חבר הכנסת ניסן סלומינסקי, ממש כך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מי שאמר כך, צריך להעמיד אותו לדין על הסתה.

דליה איציק (העבודה):

רק את זה צריך להעמיד לדין? אתה רוצה שאזכיר לך כמה "נשכחות" על ראש הממשלה המנוח, שנרצח? אתה רוצה שאוסיף כמה אמירות שנאמרו על ראש הממשלה, חבר הכנסת רובי ריבלין?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

את מי שצריך – יש להעמיד לדין. לא זה העניין.

דליה איציק (העבודה):

אני שואלת אותך, חבר הכנסת ריבלין. יש ראש ממשלה נבחר במדינת ישראל, מדינה דמוקרטית. לאיש הזה אין טיפת מנגנוני בושה? הערוץ הזה לא קיבל הכשר לגיטימי, מבחינה חוקית. אתה רוצה להפוך אותו לכשר – תמצא את הדרך. איך אתה חי עם זה בשלום? תגיד לי, מה עוד ירמסו פה? אתה, במקום לשבת כאן ולקום יחד אתנו – – –

ביסן סלומינסקי (מפד"ל):

אתם הייתם בשלטון – – –

דליה איציק (העבודה):

כי אנחנו היינו שפנים, כי פחדנו מכם, ופחדנו בצדק, כי אתה יודע מה קרה בסוף.

ביסן סלומינסקי (מפד"ל):

את צודקת, אתם שפנים.

איתן כבל (העבודה):

את פחדת, אבל על פחות מזה מה קרה?

דליה איציק (העבודה):

אתה יודע, אדוני היושב-ראש, כשאתה חושב איך גורמי הביטחון האלה לא מתביישים, אוי לה למדינה שאלה הם גורמי הביטחון שלה; שלא תעזו לנגוע בערוץ-7, כי הם מהווים איום וסכנה. אתה יודע, אני נחרדת מהעניין הזה. אתה חשבת על המשפט הזה? זאת ההצעה שהם נותנים לשרים: שלא תעזו להתעסק אתם, כי החבורה הזאת הקימה מדינה בתוך מדינה – זאת האמת – ופוחדים ממנה. תראה מה הם עושים בחברון, תראה מה הם עושים במקומות אחרים. הגיע הזמן שיגידו להם באופן רציני שהם קובעים לנו את סדר-היום כאן.

אחד הדברים האיומים, חבר הכנסת ניסן סלומינסקי, הוא, שאתה והחברים שלך, שעשיתם מהומות איומות כשראש הממשלה יצחק רבין היה בשלטון, עכשיו ראש הממשלה מהנדס אתכם בהינדוסים שונים ובתכמונים מתכמונים שונים כדי לעשות משאל עם. הרי כדי להוכיח לכם שרוב העם תומך במשאל עם הוא הציע את ה-13%.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

שנתיים הוא לא זז, ואני מקווה שיעברו עוד שנתיים והוא לא יזוז.

דליה איציק (העבודה):

אני רוצה להגיד מה הקשר. בלי כחל ושרק צריכים להיכנס שם כוחות ביטחון וכוחות משטרה ולהעמיד לדין את מי שצריך. הם לא באים למשטרה, אדוני היושב-ראש, הרי המשטרה היא משטרת הגויים, למשטרה הם לא רוצים לבוא – – –

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

כולם הגיעו למשטרה.

דליה איציק (העבודה):

אתה צריך לשמוע אותם מתראיינים ברדיו, חבר הכנסת גדעון עזרא. המשטרה יכולה לחקור מה שהיא רוצה – הם אומרים – אנחנו לא נבוא לשם. ואתם, הריבון, ריבון של עולם, אתם הפרלמנט, איך אתם חיים עם זה בשלום? לאן זה יגיע? מחר השוטרים, מחר הצבא, מחר רשויות אחרות, ואתם יושבים ושותקים. אתם רוצים להכשיר את זה – תמצאו את הדרך. אני מקווה שלא ימצאו את הדרך.

בלי להתבייש, יושב ראש ממשלה – – –

היו"ר י' לנקרי:

אני מבקש לסיים, חברת הכנסת איציק.

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הנושא הוא מספיק חשוב, הוא הרבה מעבר לתחום ערוץ-7, מכאן הבעיה שלי. אוי להם למורים המסכנים האלה, שצריכים ללמד דמוקרטיה ושלטון מה הם, כשהם רואים את הנבחרים שלהם מדברים כך וכשהם רואים איך ראש הממשלה, בעצימת עיניים, מרשה להם להתגולל על הדמוקרטיה במדינת ישראל. תודה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חברת הכנסת דליה איציק. חבר הכנסת אברהם רביץ, אחרון הדוברים – אינו נוכח. לפיכך, באין תשובת השר – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, היושב-ראש הקודם אפשר לי כנציג הליכוד לדבר דקה, כי הנציג שלנו להצעה הדחופה לא יכול היה להגיע, מן הטעם שהוא עסוק. אם אוכל לגלוש, אביע את דעתי.

היו"ר י' לנקרי:

אני הייתי עד שמיעה של התחייבות היושב-ראש הקודם. הגם שזה קצת חריג מבחינת התקנון – דקה-דקה-חצי, בזכות שקדנותך היתירה במליאה.

דליה איציק (העבודה):

למה אין כאן שר?

היו"ר י' לנקרי:

אין לי תשובה בעניין הזה, גברתי.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

את צודקת – כי גם הם בושים ונכלמים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כל דבר שנעשה שלא לפי חוק במדינת חוק אינו תקין ואינו טוב. יש גם פרשנות לגבי דבר שנעשה שלא על-פי חוק, אבל זמן ממושך, והשאלה היא: מה עדיף, אמת או יציב? שאלה זו עדיין לא נפתרה על-ידי כל דורות השופטים במדינת ישראל.

יפה אמר חבר הכנסת פורז, שטרם להסביר כי בזמנו פעל "קול השלום" כרדיו ארצי מחוץ לתחום המים הטריטוריאליים של ישראל, עם אולפנים, ברחוב פרוג בתל-אביב, וכאשר כולנו השתאינו ושאלנו את עצמנו שאלות, קיבלנו את העובדה שרדיו "קול השלום" משדר, משום שהוא שידר דברים שלא עלו בקנה אחד עם הקונסנסוס הלאומי של רשות השידור. כך נוצר ועל אותה קרקע פרח ערוץ-7, שחשב שיש אנשים אשר הרדיו הישראלי הממלכתי לא מבטא את דעותיהם והוא רצה להשמיע לצאן מרעיתו ולקהלו את הדעות שהוא משמיע.

כאן חברת הכנסת הנכבדה דליה איציק צריכה להבחין אם נעשה דבר כלשהו שהוא בבחינת עבירה פלילית. בין שזה ברדיו עם רשיון, בין שזה ברדיו בלי רשיון, זו עבירה פלילית. אם יש הסתה, או דבר תועבה, או הוצאת דיבה – כל אחד יכול לקום ולהתלונן, והתלונה צריכה להיחקר עד תומה במשטרה.

השאלה היחידה והמרכזית היום היא זו: אם היום "קול השלום" היה ממשיך לתפקד, האם היינו מבקשים לסגור אותו? התשובה שהייתי נותן: לא. אני לא מתייחס לדברים החריגים, המהווים עבירה פלילית, אם וכאשר ערוץ-7 משמיע אותם; אני לא זכיתי לשמוע אותם דברים שאת מדברת עליהם, ייתכן שלא האזנתי באותה דבקות שבה את מאזינה לערוץ-7.

דליה איציק (העבודה):

פעם ראשונה אתה שומע את זה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא. לכן, לאחר יותר מ-15 שנים שבהן הרדיו פועל, אנחנו צריכים לעשות כמו שעושים בבית-המשפט. כאשר אתה מבקש לתת צו מניעה או לסגור בית-עסק, אתה אומר: אני סוגר, ובלבד שאתה מקבל ארכה על מנת להשיג רשיון. טוב תעשה ממשלת ישראל אם בכל מקרה לא תאפשר שיתקיים בארץ הזאת דבר שאינו על-פי חוק, שכן הכול צריך להתקיים על-פי חוק – ערוץ-7 שפעל כל כך הרבה זמן באופן יציב ימשיך לתפקד עד אשר הממשלה תסרב ליתן לו רשיון, והיא צריכה לעשות זאת במהרה. תודה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת ריבלין. כן, חבר הכנסת איתן כבל.

איתן כבל (העבודה):

ביקשתי להסיר. אם ניתנה לו זכות לנאום, אני מבקש להסיר.

היו"ר י' לנקרי:

בהסרת ההצעה אהיה גמיש מעבר לדקה. ובכן, נתחיל בחבר הכנסת גדעון עזרא, שיסיר את הצעת חברת הכנסת דליה איציק.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש לומר, שחובתו של כל אחד מאתנו לפעול על-פי החוק, וחובתה של משטרת ישראל לקבוע את סדר העדיפויות שלה בטיפול בפשיעה במדינת ישראל. מה מוזר, ומוזר לי מאוד, שבמקום לטפל באנשים שמסכנים נפש, אנשים אחרים, היחידה לחקירת פשעים מתעסקת עם ערוץ-7, כאילו זה היה הרצח הגדול במדינה – – –

קריאות:

— — —

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לספר לכם. סיפר לי מפקד גדול במשטרה ואמר לי: תדע לך דבר אחד, אין לי מקומות למעצר, אין לי חוקרים כאשר יש לי פורץ, כאשר יש לי גונב מכוניות, כאשר יש לי א', ב', ג', ד', כי בסופו של דבר מחייבים אותי לפעול בנושאים הפוליטיים החמים.

לפי דעתי, חובת הבית הזה היא קודם כול לעודד את המשטרה במלחמה שלה נגד מפירי החוק, לעשות את מה שצריך כלפי כל אחד מהאוכלוסייה, אבל לשמור קצת על פרופורציות. כאשר חבר כנסת מקבל מכתב איום קטן – הוא צריך מאבטח, הוא צריך שומר? בכך אנחנו צריכים להעסיק את עצמנו? כדאי שהיא תתעסק בדברים העיקריים.

לפי דעתי, ערוץ-7 איננו הדבר העיקרי, הוא בסך הכול עוד כלי ביטוי אחד שצריך למצוא לו ערוץ חוקי. ערוץ חוקי – כן, לא בניגוד לחוק, ושמשטרת ישראל תדע את סדרי העדיפויות ואיפה באמת הסכנה. תודה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת גדעון עזרא. חבר הכנסת עזמי בשארה יסיר הצעת חבר הכנסת ניסן סלומינסקי.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברת הכנסת איציק חסכה לי הרבה, אני מצטרף כמעט לכל מלה שלה. אני מוסיף דבר אחד בוויכוחי עם חבר הכנסת סלומינסקי, ולכן אני מבקש להסיר את ההצעה הזאת.

א. העיתונות לא נועדה כלל להיות ייצוגית, עיתונות זה לא פרלמנט, זה לא מקום ייצוגי; ב. לא בוחרים עיתונאים, הקהל לא בוחר עיתונאים, זה מקצוע וזה לא צריך להיות ייצוגי. זה מקצוע שעובדים בו והוא צריך להיות עצמאי וחופשי מבחירות ולפעמים גם מדעת קהל; לפעמים עיתונות אפילו צריכה להתריע נגד דעת קהל, אם היא גזענית.

לדעתי, העיתונות במדינת ישראל לא רק שהיא מרכזית, לא רק שהיא קונבנציונלית, היא ימינה מהמרכז. זו דעתי על העיתונות הישראלית, מבחינת שבירת דברים קונסנסואליים. אנחנו מיוצגים בעיתונות הישראלית, אדוני? לזרמים הערביים מותר להקים רדיו? אחרי שבע שנים הוא יהיה רדיו רשמי? אתם, כמפלגה, מותר לכם לפי החוק הישראלי להקים עיתון. עיתון כתוב מותר כמפלגה. במדינת ישראל, רדיו וטלוויזיה – – –

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

לך יש יותר ייצוג מאשר לי – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

לא נכון, בכלל לא. אתה מגזים.

דליה איציק (העבודה):

מאיפה לקחת את זה? – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

זה פשוט לא נכון. עובדתית, לא נכון. מכל הבחינות לא נכון.

קריאות:

– – –

איתן כבל (העבודה):

על מה שאתה אומר – – –

קריאות:

– – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת סלומינסקי, ערוץ-2 במדינת ישראל – אתה יודע שהערבים בערוץ-2 במדינת ישראל לא קיימים בכלל? לא קיימים, הערבים לא קיימים בכלל בערוץ-2 כולו.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

– – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אז מה עשו הערבים? מנסים להקים רדיו אזורי במסגרת החוק. מנסים, וערוץ-2 לוחץ עליהם לגבי תכנים פוליטיים, ומאיים עליהם לגבי תכנים פוליטיים – והכול נעשה לפי חוק. אתה תמצא שם ביטויים על היהודים כיהודים? על התקשורת כתקשורת? על הרשות השיפוטית – כפי שחברת הכנסת דליה איציק – – – איומים ברצח תמצא שם? באמת.

ראשית, כל התוכן של המקום הזה – הוא מקום של הסתה, אפילו לא ייצוג של זרם פוליטי. לא שמעתי אותך מסתייג מהדברים שהזכירה חברת הכנסת איציק, בכלל לא שמעתי אותך. אם הדברים האלה מייצגים אותך, אם על זה אתה מתכוון שזה לא מיוצג בתקשורת הישראלית הרשמית, אז אתה רוצה שהדברים האלה יאמרו בערוץ-1 בשביל שאתה תהיה מיוצג?

באמת, עיתונות יש, כוח פוליטי יש, וכו'. יש לכם כאן כלי תעמולה ואיומים וכו'. דרך אגב, אני לא מוכן אף פעם להתראיין לערוץ הזה, אף-על-פי שהם לוחצים ולוחצים. לדעתי, פוליטיקאים מכל צד של הבית לא צריכים להתראיין, אסור לתת לו לגיטימציה. תודה רבה.

היו"ר י' לנקרי:

תודה רבה, חבר הכנסת בשארה. חבר הכנסת איתן כבל יבקש להעביר לוועדה את הצעת חבר הכנסת ניסן סלומינסקי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא מייצג את הדעות – – –

דליה איציק (העבודה):

מי?

קריאה:

הערוץ הראשון.

דליה איציק (העבודה):

אתה לא מתבייש?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

דליה איציק (העבודה):

— — — הוא לא מייצג.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זו בושה להיות בעד — — ?

קריאות:

— — —

איתן כבל (העבודה):

חבי, חבר הכנסת ריבלין — —

היו"ר י' לנקרי:

רבותי חברי הכנסת. חבר הכנסת ריבלין.

קריאות:

— — —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

ערוץ ממלכתי — —

איתן כבל (העבודה):

אדוני היושב-ראש — —

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת ראובן ריבלין. דקה, חבר הכנסת כבל. תן לי כאן להרגיע קצת את הרוחות.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת בויים, אני מכיר את משיכתך המיוחדת לחברת הכנסת איציק, במישור הפרלמנטרי, אז אנא הירגע ותן לחבר הכנסת איתן כבל לדבר.

דליה איציק (העבודה):

אני מבקשת שתדגיש – במישור הפרלמנטרי.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

חשבתי שאת מוחה.

איתן כבל (העבודה):

אולי תיתנו לי בבקשה להגיד כמה מלים? תודה.

אדוני היושב-ראש, קודם כול, שמעתי את חבר הכנסת ניסן סלומינסקי – אני חושב שעל הבכירות הזאת כתבו את הספר "מחר אזיל דמעה". ממש כך, אתה שומע אותו ולחלוחית עומדת בקצה העין. ממש קורבנות, מסכנים.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אולי לא הבנת כל מה שאמרתי.

היו"ר י' לנקרי:

אני מבקש לא להפריע לו, חבר הכנסת סלומינסקי.

איתן כבל (העבודה):

חבר הכנסת סלומינסקי, ניסיתי להפריע לך ללא הצלחה.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אולי הוא לא הבין מה שאמרתי.

איתן כבל (העבודה):

אני הבנתי.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אם הבנת זאת כבכי – – –

דליה איציק (העבודה):

– – –

איתן כבל (העבודה):

חבר הכנסת סלומינסקי, תאר לעצמך – השתלת המוח שעברתי הצליחה.

אני רוצה לומר כך: היתה לי הזכות להגיש את הבג"ץ שעורר את כל המהומה שהממשלה הזאת ניסתה במשך כל השנים האלה להתחמק ממנה. אני אומר לך, חבר הכנסת סלומינסקי, עשיתי עבודה מקיפה, ולשמחתי, לא הותרתי הרבה ברירות ליועץ המשפטי ולכל הגופים השיפוטיים, שניסו בהתחלה להתחמק בשיטתיות מטיפול בעניין.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

— — — למה לא עשית — — —

איתן כבל (העבודה):

— — — תסלח לי, חבר הכנסת סלומינסקי, אני גם לא אחראי — — —

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

— — —

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת סלומינסקי, אנא הקשב.

איתן כבל (העבודה):

— — — תרשה לי. אני עדיין בגיל כל כך צעיר, שאני לא אחראי גם לגירוש ספרד. תרשה לי. אני הייתי — — —

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

— — —

דליה איציק (העבודה):

— — — פוחדים מכם — — —

היו"ר י' לנקרי:

חברי הכנסת, תנו לחבר הכנסת כבל לסיים, בבקשה.

איתן כבל (העבודה):

כשאייבי נתן שידר, הייתי תיכונסט ולמדתי בישיבה, אתה יודע, מהזרם – – –

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

– – – עם פואד במשרד השיכון, הייתם בשלטון.

איתן כבל (העבודה):

על מי הייתי צריך לצאת אז, נגד מי?

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת סלומינסקי. אני מבקש מחבר הכנסת איתן כבל – – – חברת הכנסת איציק, אני מבקש להפסיק את הוויכוח ולתת לחבר הכנסת איתן כבל לסיים.

איתן כבל (העבודה):

אני רק רוצה לומר, שאחד הדברים שבאמת הדהימו אותי זה התצהיר שהגישו ראשי ערוץ-7, שבו הם הכחישו לאורך כל הדרך שהם משדרים מתוך המים הטריטוריאליים, שיש להם משדרים בתוך שטחה של מדינת ישראל. וראה זה פלא, המשטרה, שעכשיו היא לא לגיטימית, כיוון שהם עלו על כל מיני נתונים שלא מוצאים חן בעיני המשדרים – מה שנאמר: לא זו אף זו; גם מסרתם תצהיר שאיננו נכון, ואני אומר זאת בלשון המעטה, וגם אתם בוכים שגוזלים מכם את כבשת הרש?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מי קבע – – – השופט כבל קבע את זה?

איתן כבל (העבודה):

סלח לי.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת כבל, אנא סיים. חבר הכנסת איתן כבל, אתה שומע אותי?

איתן כבל (העבודה):

אני מסיים.

חבר הכנסת ריבלין, כיוון שאתה יודע לצטט טוב מאוד כל מיני גורמים, אני מצטט את המשטרה. תתקוף אותם שהם לא דוברי אמת. המביא דברים בשם אומרם מביא גאולה לעולם. אני ציטתי את המשטרה.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש להעביר את ההצעה לוועדת הפנים.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת איתן כבל. כפי שאמרנו, חבר הכנסת זאב ביום בא לזירה כדי לבקש להעביר את הצעתה של חברת הכנסת דליה איציק לוועדה.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

דליה איציק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כבר הסיר מישהו.

היו"ר י' לנקרי:

ניתן בכל אופן, באין תשובת שר, גם להעביר לוועדה את הצעתך.

דליה איציק (העבודה):

אני מקווה שהערך הסגולי שלי שווה שני חברי כנסת.

קריאה:

מינימום.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

בוודאי שווה את חבר הכנסת זאב בויס.

אני רוצה להעיר שתי הערות: ראשית, אני מציע לאמץ לעצמנו את הכלל, שאם איזה כלי תקשורת הוא גורם מסית, נשלח אליו את המשטרה, את הפרקליטות, את מערכת המשפט שלנו.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

זה נכון לכל אמצעי התקשורת, זה נכון גם לערוץ-7. אני מבקש כאן עוד להביע את תמיהתי ואת פליאתי על שתיקת הכבשים של אבירי חופש הביטוי, אשר במקרה שלנו בערוץ-7 ממלאים את פיהם מים, והם היו אלה שגרונם ניחר כאשר דובר בשידורים אחרים, דומים לאותה מתכונת שהיתה של ערוץ-7, ואנחנו יודעים במה מדובר.

היו"ר י' לנקרי:

לאיזו ועדה אתה מבקש להעביר, חבר הכנסת בויס?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

לוועדת החינוך.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

ועדה לשירותים חשאיים.

היו"ר י' לנקרי:

ועדת החינוך. אני מבקש לשאול את המציעים – – –

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אני חושב שזה שייך לוועדת החוקה.

איתן כבל (העבודה):

— — —

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת סלומינסקי.

ובכן, חברי הכנסת, אנחנו נצביע על העברת ההצעות לוועדת הכנסת, והיא תקבע לאיזו מן הוועדות אנחנו בסופו של דבר מעבירים אותן. אנחנו מצביעים על העברת ההצעות לוועדת הכנסת לשם קביעת הוועדה המתאימה. מדובר רק בהצעות חבר הכנסת סלומינסקי וחברת הכנסת דליה איציק.

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 12

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלו חברי הכנסת נ' סלומינסקי וד' איציק לוועדה

שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר י' לנקרי:

ברוב של 12, ללא מתנגדים וללא נמנעים, עוברות הצעותיהם של חבר הכנסת סלומינסקי וחברת הכנסת איציק לוועדת הכנסת לקביעת הוועדה המתאימה.

הצעה לסדר-היום יוזמת הפלסטינים לקבל מעמד של "כמעט מדינה" באו"ם

היו"ר י' לנקרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: יוזמת הפלסטינים לקבל מעמד של "כמעט מדינה" באו"ם – הצעה לסדר-היום מס' 4770, של חבר הכנסת אחמד סעד.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, יכול להיות שמחר תונח על שולחן האו"ם, להכרעה ולהצבעה, ההצעה שמגישה סודן בשם המדינות הערביות, וקולומביה בשם המדינות הבלתי-מזדהות, להעלות את מעמד הייצוג הפלסטיני מדרגת משקיף לדרגת ישות, הצעה שמשמעותה, קודם כל מבחינה ארגונית, בתוך האו"ם, לתת לייצוג הפלסטיני את כל הזכויות שמקבלות המדינות האחרות, פרט להצבעה או לאפשרות להיבחר לתפקידים בתוך הארגון.

התגובה הצינית מהצד הישראלי, שמענו אותה אתמול מראש הממשלה, שכינס את המטבחון שלו להתייעצות ואחר כך הכריז כי "ניסיון הפלסטינים להעלות את מעמד משלחתם באו"ם הוא בבחינת פרובוקציה אמיתית העלולה לפגוע בצורה של ממש בתהליך המדיני". ההכרזה הזאת סותרת את המציאות, וכאילו האדם המכריז חי מחוץ להיסטוריה.

הרי היו כל מיני שינויים והתפתחויות מאז קיבל האו"ם את ההחלטה להכיר באש"ף ולתת לו זכות ייצוגית כמשקיף באו"ם, דבר שמשמעותו היא שהאומות המאוחדות מכירות בזכויות הלגיטימיות של העם הערבי הפלסטיני לשחרור ולריבונות בעתיד. מאז 1974 ועד היום היו כל מיני התפתחויות, שלפי דעתי תואמות ומצדיקות את ההצעה להעלות את דרגת הייצוג הפלסטיני.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

תסלח לי, תשמע עד הסוף.

הרי ב-1988 הכריזה המועצה הלאומית הפלסטינית על מדינה פלסטינית, על חלוקת פלסטין ההיסטורית, זאת אומרת, על הקמת מדינה פלסטינית בעתיד בגדה המערבית וברצועת-עזה, ובירתה ירושלים המזרחית. זאת אומרת, זה הפתרון הפוליטי שהסכים עליו אש"ף. אחרי הסכם אוסלו יש מציאות שנתניהו רוצה להתעלם ממנה. לפי ההסכם הזה ולפי המשא-ומתן הפלסטיני-הישראלי, הוקמה ישות – נכון שהיא מעוותת עד היום – על חלק קטן מהשטחים הכבושים. היו בחירות למועצה המחוקקת, לנשיא – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כשאתה אומר "על חלק קטן", זאת אומרת, שגם השאר כבוש. תסביר, כי אנשים בארץ לא מבינים כל כך טוב. אתה אומר על "חלק קטן מהשטחים הכבושים". אנשים חושבים – – –

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

תקשיב, על חלק קטן הוקמה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת ריבלין, אמרת את פרשנותך. תן לו להמשיך.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא, אתם עכשיו הציונים, ואנחנו ארים.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת ריבלין – אדוני היושב-ראש, הוא לוקח לי את הזמן.

היו"ר י' לנקרי:

אני אתן לך את הזמן. חבר הכנסת ריבלין, אני מבקש לא להפריע, לתת לו לסיים.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת ריבלין, אתה תשמע עד הסוף. על חלק מהשטחים, לפי המשא-ומתן, הוקמה הרשות הפלסטינית, ויש משא-ומתן על פעימה שנייה ועל פעימה שלישית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עכו כבושה? אני רוצה לדעת, עכו כבושה? תסביר לי.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת ריבלין, אני מבקש, תן לו לסיים.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

ויש משא-ומתן, זאת אומרת שהיום, במצב הקיים, יש צורה של ישות, ולכן היום זה לא 1974, היום יש הכרה, ולגבי ההצעה הזאת הכריזו עד היום יותר מ-100 מדינות, שהן מכירות בכך שיש לתת מעמד של ישות לפלסטינים.

היו"ר י' לנקרי:

צריך לסיים, חבר הכנסת סעד.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

מי מחבל בתהליך המדיני? לגבי כל השטות הזאת שקוראים לה משאל עם, הרי היה משאל, 87 חברי כנסת הצביעו בכנסת בעד הסכם חברון.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

הממשלה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

עם הממשלה. אז בשביל מה? זו רק סחבת, כדי לא ליישם את הפעימה השנייה, וזה מה שמחבל בתהליך המדיני, ולא הייצוג, שהוא, ראשית, ארגוני, שיש זכות לעם הזה, אחרי שהכירו בו, שיכירו גם בהתפתחויות החדשות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר י' לנקרי:

משפט לסיום, חבר הכנסת סעד.

זאב בוים (הליכוד-גשר-צומת):

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

ולכן, השורה האחרונה היא, שאני בטוח שההצבעה הזאת תצליח באו"ם, וצריך לדעת שזה גם אינטרס שישירות את המאמץ להתקדם בתהליך השלום, ואני אומר אלף פעמים מעל הדוכן הזה, שלא יהיו באזור הזה לא שלום ולא יציבות ולא ביטחון אם לא תקום מדינה פלסטינית עצמאית לצד מדינת ישראל. תודה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת אחמד סעד. חבר הכנסת גדעון עזרא יציע להסיר הצעה זו.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת אחמד סעד, אני באמת מציע להסיר את ההצעה, ואני בא לומר לחברי הכנסת הערבים פה ולמציע: רבותי, אנחנו רוצים להגיע להסכם. אתם הצבעתם בעד הסכמי אוסלו. אתם הראשונים שצריכים לדרוש מהפלסטינים לעמוד בסיכומים. שינוי הסטטוס של הפלסטינים באו"ם איננו תואם את התהליך, כפי שהוחלט עליו. ולכן, במקום להיות גורם ממתן, גורם שיקדם את הפעימה השנייה, אתם, לפי דעתי, הופכים לאבן נגף, ולא בכדי חלק מהציבור בישראל, לצערי, לא רואה בערביי ישראל אנשים שיכולים לקבל החלטה על עתידה של מדינת ישראל – בגלל הדברים שלך, בגלל הדברים של החברים שלך.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

ואני מציע מאוד, מאוד מציע – זה לא נורא, זה לא נורא אם יעלה אחד מכם על הבמה הזאת ויגיד לפלסטינים: תלכו לסיכום עם מדינת ישראל, תגיעו להסכם שיקדם את העניינים, ולא להיסחף אחרי אלה שלא מקבלים את הסיכומים. תודה.

היו"ר י' לנקרי:

תודה. אני מודה לך, חבר הכנסת עזרא, גם על העמידה בלוח הזמנים.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הוא יכול לומר מה שהוא רוצה, והלוואי שיגישו את הבקשה ושהיא תתקבל באו"ם – – –

היו"ר י' לנקרי:

ובכן, חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. אנחנו מצביעים על ההצעה לקיים דיון במליאה.

קריאות:

היו"ר י' לנקרי:

חברי הכנסת, חבר הכנסת ריבלין, אני מבקש להפסיק את הוויכוח. אנחנו ניגשים להצבעה על ההצעה בדבר דיון בנושא במליאת הכנסת.

הצבעה מס' 20

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 4

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 3

נמנעים – 1

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר י' לנקרי:

ברוב של ארבעה, עם שלושה מתנגדים ונמנע אחד, עוברת הצעתו של חבר הכנסת אחמד סעד לדיון במליאה.

הצעה לסדר-היום

רצח בן 19 מהכפר מע'אר ליד מועדון ריקודים בחיפה

היו"ר י' לנקרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: רצח בן 19 מהכפר מע'אר ליד מועדון ריקודים בחיפה – הצעות לסדר-היום מס' 4767 ו-4788. חבר הכנסת אברהם שוחט – אינו נוכח. חבר הכנסת עזמי בשארה, בבקשה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כמובן חברי הכנסת, יכולנו לעבור על הדבר הזה כמו על קטטה פלילית נורמלית שמתרחשת מפעם לפעם במועדוני לילה בערים גדולות במדינת ישראל, במיוחד בתקופת הקיץ, כשהדם של הצעירים רותח וכו' וכו'. אלא שמה שעצר אותי בידיעה הזאת ובאבל הזה, שעכשיו אופף את הכפר מע'אר, הוא העובדה, שהחבר'ה האלה היו מועמדים להיות מוכים או נדקרים, כאשר מנהל המועדון ביקש מהם לעזוב את המועדון בגלל התנאי שהציבו בריונים מטירת-הכרמל ליציאתם מהמועדון.

האנשים האלה נראו מסודרים – במועדונים מסתכלים ומביטים על אנשים מלמעלה למטה – ונראו בני טובים. הילד הזה, עלא מוזבלט, היה כנראה ילד מצטיין בלימודיו, והתקבל לטכניון ללימודי מתמטיקה ופיזיקה. הוא הלך לתומו לבלות במועדון "ווינגס" במפרץ חיפה, והוא וחבריו היו אמורים להיכנס, כלומר, לא היתה כל בעיה מבחינת בעל המועדון להכניס אותם, איך שהם נראו.

אבל, קבוצת בריונים שבאה מטירת-הכרמל לא היתה אמורה להיכנס, אבל הציבה תנאי שהם לא יצאו אלא אם הערבים יצאו, והיה ברור שיש כאן אלימות ויש איומים, ואחד מאיים על השני, ובעל המועדון ביקש מהערבים שיצאו, והוא הוציא אותם אל מותם, הוא הוציא את הבחור הזה אל מותו.

השומרים לא התערבו, שלושת הילדים – הצעירים, הנערים, או הגברים, לא אכפת לי – נדקרו, ואחד מהם נדקר למוות. כאן, כמובן, הצהרותיו של ראש עיריית חיפה הן טובות, הוא אמר שזו אחריותו של בעל המועדון, והמועדון גם נסגר ל-30 יום, אבל העליתי את ההצעה כהצעה לסדר-היום בשביל להתריע.

זו לא פעם ראשונה. דרך אגב, הרבה מקומות אחרים אוסרים, לא נותנים לערבים להיכנס עכשיו – וגם העלינו את זה כמה פעמים – למקומות בילוי בארץ. נדמה לי שיהודים לא רוצים לראות ערבים בשעות הפנאי שלהם. כשהם רוצים ליהנות, הם לא רוצים לראות ערבים, לא על החוף ולא במועדון.

יש לי בעיות עם מקומות בילוי בארץ. יהודים יכולים לסבול ערבים בזמן העבודה, כשהם חייבים לסבול ערבים, אבל בחופים תהיה לערבים בעיה. עכשיו הקיץ מתקרב, ונראה, חברי הכנסת, שתהיה בעיה לערבים להיכנס לחופים, למועדוני לילה ולמקומות כאלה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

ברכות שחייה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

במקרה הזה, רצח ומוות. מדובר כאן בגזענות גרידא, אין דבר אחר, אין פה קטטה בין בריונים. שלושת הילדים, המע'ארים, הם לא בריונים בכלל. לפעמים יש קטטות בין בריונים יהודים וערבים, ואני לא אומר דבר, או פשע, או ג'ואריש, לא יודע. מדובר כאן ברצח על רקע זה שהילדים האלה היו ערבים, על זה מדובר, ואני חושב שצריך להתייחס לנושא הזה בחומרה רבה.

לא שאני מפחית מהחומרה של הדברים האחרים שקרו השבוע, האונס בכרמל – אני בכלל לא מתייחס לזה בקלות ראש – והרצח של הילדה בת החמש במכר, התפוררות מוסרית טוטלית; שכונה של משת"פים, דרך אגב, שכונה של משתפ"ים, ילדים של משת"פים. ידענו שזה יהיה מקור פשיעה, אמרנו לכם שזה יהיה מקום פשיעה, שיביאו אתם סמים ופשע, אף אחד לא רוצה אותם אצלו, אף אחד לא רוצה אותם בקרבתו. הכפר הערבי דל האמצעים, שממילא עובר שוק מודרניזציה והתפוררות של סמכות מוסרית בתוך הכפר, וכאן אפילו ועדות סולחה לא יכולות להטיל מרות וסמכות; ממילא יש כבר ערכים חומריים, אך לא יודעים להתמודד עם מה שקורה, עם הדבר האינטנסיבי הזה שקורה לחברה הערבית.

ממילא אין מועדוני ספורט, אין מתנ"סים ואין תקציבים מספיקים למועצות המקומיות, ואין לנו כלים לטפל בכל זה. ממילא בכלל זה מרג'יליזציה, זה לא עיר, זו פריפריה של עיר, אין מקומות תעשייה. ממילא רמת האבטלה גבוהה, גם מוקד לפשיעה ולסמים בכמה כפרים ערביים, בדמות המשת"פים. מישהו רוצה לקחת אותם למקום מגוריו? מדובר בהתחייבות מוסרית. הרי אין לי התחייבות מוסרית כלפי האנשים האלה. אני גם חושב שלמדינת ישראל אין התחייבות מוסרית, זאת דעתי. מדינת ישראל שילמה להם כסף טוב, הם עשו את זה, הם אנשים לא מוסריים, אין כל התחייבות מוסרית.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר י' לנקרי:

אני מבקש לסיים, חבר הכנסת בשארה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אבל זה קרה, ואם זה קרה, צריך לטפל בזה.

אני חוזר למקרה הראשון, שבו התחלתי. המקרה של הבחורים עלא מוזבלט, טוני רושרוש ופאדי רושרוש מכפר מע'אר הוא מקרה מדאיג. אנשים שנפלו קורבן לליניץ', אדוני היושב-ראש, הלכו לשם לתומם ונרצחו; לא רק נרצחו, נזרקו למותם מתוך המועדון, השומרים יכלו לשמור עליהם, ואת זה אומרים גם ראש עיריית חיפה וגם מפקד המשטרה באזור חיפה, לפי ההצהרות שאני קורא בעיתונות; אני לא מכיר אותם.

אדוני, עכשיו אני רואה כאן את שר המשטרה, את השר המכובד לביטחון פנים. לדעתי יש להתייחס לנושא הזה בחומרה רבה, כי מדובר כאן ברצח על רקע מוצא בלבד. תודה רבה לך.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת עזמי בשארה. כבוד השר לביטחון פנים, תשובתך בבקשה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אגע בסוגיית רצח הבחור בן ה-19 ב"עמק האלכוהול".

ראשית, אני רוצה לפתוח ולומר, שאנחנו חשים לאחרונה שיש מצב בלתי נסבל ב"עמק האלכוהול", והחלטתי באופן אישי להיות שם מחר בלילה ולנסות ללמוד את הסוגיה הזו מקרוב. שאף אחד לא יבין מתוך זה שאני מגיע לשם, שאני לוקח את האשמה במה שקורה שם. מה שקורה שם נובע מהרבה מאוד סיבות, שלא קשורות כלל למשטרה. זה קשור לחינוך שלנו, כפי שנאמר פה קודם, לתרבות ההתנהגות שלנו, כבוד של אדם לאדם, צורת בילוי וכן הלאה. אבל החלטתי לנסוע למקום, ואהיה שם מחר בלילה.

בתאריך 20 ביוני התקבלה ההודעה, בשעה 03:00, במוקד תחנת זבולון על אודות קטטה במועדון בצ'ק-פוסט הנקרא "ווינגס". המועדון עצמו הוא דיסקוטק הנמצא ברחוב מקלף פינת ההסתדרות, בסמוך לצומת הצ'ק-פוסט, שאליו מגיעים צעירים גילאי 16-25 מכל אזור חיפה רבתי והגליל.

האירוע התחיל ברחבת ריקודים. במקום החלו דחיפות וויכוחים בין הרוקדים. הוויכוח הפך להתגודדות ולתחילת קטטה במועדון עצמו. המאבטחים והשומרים הוציאו את המתקוטטים אל מחוץ למועדון.

משהוצאו אל מחוץ למועדון, דקר צעיר תושב טירת-הכרמל כמה צעירים תושבי כפר מע'אר. כתוצאה מהדקירות נפגע עלא מוזבלט – דקירה אחת בלבו, דקירה קטלנית, דקירה אחת שהרגה אותו. נוסף על הדקירה, הוכה המנוח על-ידי כמה בחורים צעירים בעזרת מקלות.

המנוח המשיך לרוץ עוד מרחק של כמה מטרים יחד עם חבריו, עד שהתמוטט בסמוך לאי תנועה בשדרות ההסתדרות. במקום עצרו חבריו רכב חולף על מנת להעבירו לבית-החולים. אמבולנס שהגיע למקום המשיך בטיפול, אולם הפצוע נפטר במקום.

חבורת הצעירים מטירת-הכרמל נמלטה מהמקום, כפי הנראה, חלקם ברכב "ב.מ.וו." שחור השייך לאחד מהם. בבדיקה שנעשתה על-ידי תחנת טירת-הכרמל אותר רכב ה"ב.מ.וו." בטירת-הכרמל ובסמוך החשודים.

אחד החשודים תואר על-ידי השומרים והמאבטחים במועדון כאדם אשר הכה ואף החל בקטטה במועדון.

מחקירת עדים ושומרים התקבל שמו של אדם נוסף, אשר דקר את שני הנפגעים ואת הנרצח, ואף תוארה הסכין שבה דקר את הנפגעים. הסכין נמצאה בסריקה בסמוך למקום.

בתאריך 20 ביוני שנה זו, כמובן, בשעה 09:30, נעצר החשוד בביתו בטירת-הכרמל עם אחיו הקטין וחברו, שגם הוא קטין.

המקרה הזה הוא מקרה מזעזע. בשבועות האחרונים היו באזור "עמק האלכוהול" עשרה מקרים נוספים של דקירות. אין כל ספק, ראשית, שיש סגנון שאנשים לוקחים אתם סכין כאשר הם הולכים לבלות. היום יש תופעה חדשה, שיש ילדים שבאים לבתי-הספר עם סכינים. התופעה הזו חייבת להיות מטופלת על-ידי כולנו, בכניסה למועדונים, בכניסה לבתי-הספר, בכניסה למתנ"סים, ואולי גם נדרוש מהמשפחות ומההורים, לפני שהילדים עוזבים את הבית, לבדוק את הנושא הזה. יש כמובן אלף ואחד דברים נוספים שעלינו לטפל בהם באשר לתרבות השיח בין אוכלוסיות, בין אנשים, בין חבורות.

המקרה הזה הוא מאוד מצער. אני חושב שטוב היה להעלות אותו כאן, על במת הכנסת. דרכו אולי ננסה לבוא עם הצעות קונקרטיות, כאן, בבית הזה – ואולי חלק מזה גם משרדי – ונוכל לטפל בבעיה

הזאת, שהיא בעיה כואבת ומחמירה. בהמשך ההצעות לסדר-היום אתן לכם נתונים על מספר מקרי הרצח שהיו רק בחודשיים האחרונים, ואתם תהיו מופתעים, חברי הכנסת. משהו השתבש לנו בשכל, בראש. אנחנו חייבים לקחת את עצמנו בידיים.

אני לא יודע מה חבר הכנסת מציע.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

ועדת הפנים או ועדת החינוך.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

ועדת החינוך.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אם אתם רוצים לדון על זה בוועדה, אין לי בעיה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, אדוני השר לביטחון פנים.

חבר הכנסת גדעון עזרא יציע להסיר את ההצעה של חבר הכנסת עזמי בשארה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, השר לביטחון פנים, אני מבקש בראש ובראשונה לשבח את המשטרה על שלושה פענוחים מהירים – גם של המקרה הזה, גם במקרה של מכר וגם במקרה של דליית-אל-כרמל. לדעתי זה הדבר החשוב ביותר בשביל למנוע תופעות כאלה.

צר לי שדווקא במקום של דו-קיום בשלום בין אוכלוסיות, האוכלוסייה היהודית והאוכלוסייה הערבית – והעיר חיפה, לדעתי, היא מובילה בדוגמה טובה – דווקא שם זה קרה. אני מצר על כך. חובתנו, חובת כולנו, היא להגדיל את הסיוע לכוחות הביטחון, ואני קורא לך, השר לביטחון פנים, להגדיל את המשמר האזרחי ולתת אפשרות למשמר האזרחי לפעול בכל היישובים הערביים.

אני מבקש להגיד בהזדמנות זו, שהכפר הערבי מאוד שמרן ומאוד לא מתחשב ברגשות ובצרכים של הצעירים. הוא לא נותן אפשרות לצעיר ערבי לבלות כפי שהוא רוצה לבלות בתחומי הכפר שלו, ולפי דעתי בהזדמנויות כאלה ואחרות האנשים האלה יוצאים אל מחוץ לכפר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אסור להם לצאת לחיפה?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אין להם בכפר שלהם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ואם יש להם מועדון?

וליד צאדק חאג' - יחיא (מרצ):

בכוכב-יאיר יש מועדון?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

פעם בחלק גדול מהכפרים יכלו לקנות בירה. משום-מה יש היום תהליך, שאפילו בירה הם לא יכולים לקנות. ואני חושב שהשמרנות של הכפר מוליכה חלק מהמבלים אל מחוצה לו.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

התחלת בסדר, אתה חייב לקלקל?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

זה לא מצדיק, אבל פחות שמרנות לא תזיק בכלל. תודה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

הם באו מטירת-הכרמל.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, האם זה נכון שלרצח היה רקע לאומי או לאומני?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

לא ידוע לי.

היו"ר י' לנקרי:

לפני שנצביע, אני חושב שכולנו מאוחדים בהבעת צער ותנחומים למשפחת הנרצח.

אנחנו עוברים להצבעה על העברת הצעתו של חבר הכנסת עזמי בשארה לוועדת הפנים של הכנסת.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אני רוצה ועדת פנים, בגלל הנסיבות של העניין.

היו"ר י' לנקרי:

אנחנו מצביעים.

הצבעה מס' 22

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 11

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר י' לנקרי:

ברוב של 11, ללא מתנגדים וללא נמנעים, עוברת הצעתו של חבר הכנסת עזמי בשארה לדיון בוועדת הפנים של הכנסת.

נסים דהן (ש"ס):

ועדת הכנסת.

היו"ר י' לנקרי:

שמעתי ועדת הפנים. הצבענו לוועדת הפנים.

נסים דהן (ש"ס):

אמרו כאן ועדת החינוך.

היו"ר י' לנקרי:

זה היה אחרי ההצבעה. מאוחר.

הצעות לסדר-היום

רצח הפלסטיני תושב חברון

היו"ר י' לנקרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: רצח הפלסטיני תושב חברון, הצעות לסדר-היום מס' 4746, 4747, 4748, 4751, 4766, 4775, 4784, 4792 ו-4802. ראשון המציעים הוא חבר הכנסת וליד צאדק חאג'-יחיא.

וליד צאדק חאג' יחיא (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, בראשית דברי אני רוצה לשלוח את תנחומי לכפר מכר ולמשפחה האבלה באופן פרטי. אני חושב שהדבר הזה חרה לנו מאוד מאוד מאוד. אין פלא שהיום, בארבע-חמש ההצעות שקדמו להצעתי, דנו בעניין של אלימות ואלימות-נגד, ואני חושב שהדבר הזה צריך להדליק נורה אדומה, פרוז'קטור גדול מאוד, בשאלה מה מתחולל בחברה שלנו.

אני מסכים עם כבוד השר, שאמר שהעניין הזה הוא עניין חינוכי ממדרגה ראשונה – איך אפשר לחיות עם האחר, השונה ממך, שיש לו מנהגים אחרים, יש לו לאומיות אחרת ויש לו מאוויים אחרים. אני חושב שהעניין הזה שדנו בו, עניין הרצח של הבחור ממע'אר והרצח של הילדה ממכר, וגם הדברים שבעקבותיהם הגיש חבר הכנסת עוזי ברעם הצעה בעניין מיגור הגזענות בחברתנו, עד ערוץ-7 – אני חושב שזה דבר שמלמד אותנו, שיש דברים לקויים ופגמים חמורים מאוד בחינוך שלנו.

אני לא מאשים את המשטרה. המשטרה לא יכולה להיות על סף ביתו של כל אדם ולא בתוך ביתו של אדם ולא בכל חלקה וחלקה. אבל אני מבקש, אדוני השר, מהמשטרה שתמצה את הדין עם הפושעים ועם העבריינים, אם הם יהודים ואם הם ערבים.

אני רוצה להגיד את דעתי בעניין הרצח של הערבי שהלך לתומו בכביש, והחליטו שני נערים, במצב מצוקה איום, להתעלל בערבי ולהשתעשע בהכאת ערבי וברצח ערבי. אני לא מאשים את בית-חג". דיבר אתי ראש המועצה שלהם והתריע נגד כל התופעה הזאת. אבל אני מאשים את המתנחלים, שהם הזרוע הארוכה של ליבוי היצרים, אם זה על-ידי ערוץ-7 ואם על-ידי הרבנים שלהם, שמטיפים להבדלה בין גוי ליהודי, בין גוי שמותר להכות אותו לבין יהודי. אפילו שמעתי שאמרו: אין אומות העולם קרויים אדם. שמעתי גם שמדברים על ההבדל בין נשמות היהודים לנפש הגויים, שהוא גדול לאין ערוך מההבדל בין גוי לבהמה. בין היהודי לגוי יש הבדל איכותי, ואילו בין הגוי לבהמה יש רק הבדל כמותי.

אני לא מאשים את כולם, אבל יש רבנים שמסיתים לרצח ומסיתים לאפליה בין יהודים לערבים, ורואים בנקם דבר גדול ביותר. זה הגורם החינוכי של המתנחלים; לא כולם, יש לי ידידים בין המתנחלים. אבל יש רבנים שהם מהזרם הדתי הלאומני, ואני לא יודע אם קוראים להם לאומני או לאומי, אני קורא להם אנטי-לאומני, אנטי-לאומי, מכיוון שמי שמסית לרצח מעכיר את האווירה בין היהודים לערבים ומזיק למדינת ישראל.

על כן, אדוני היושב-ראש, אני חושב שהמציאות שבה היהודים מחונכים שהגויים אינם אדם, ומעמד הנשים נחות לאיך ערוך ממעמדם של הגברים – אני חושב שאת כל הדברים האלה יש למגר ולהוקיע ולהוציאם מביתנו.

היו"ר' לנקרי:

תודה רבה לחבר הכנסת וליד צאדק. חבר הכנסת תאופיק חטיב, ואחריו – חבר הכנסת האשם מחאמיד.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אדוני השר, עבד-אלמג'יד אבו-תורכי, תושב חברון, נרצח בדם קר על-ידי שני צעירים שנמצאים במרכז לילדים חוסים ליד בית-חג"י. המסיע, נהג המכונית, הוא מתנחל תושב בית-חג"י.

אני רוצה להתמקד בשתי נקודות. נקודה ראשונה, איך צעירים בני 16 יכולים לאזור אומץ, לקחת מוט ברזל ולרצוח. מה המטען הפנימי שיש להם כדי להגיע למצב כזה, שיוכלו לשאת מוט ברזל ולרצוח?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

יש להם מטען חלול.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

למחנכים שלהם יש מטען אחר.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

לא צריך פה להסית. ילדים חוסים יש להם מטען חלול, לא למחנכים.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

נקודה שנייה שאני מבקש את בדיקתה היא, איך התנהג הנהג באוטו, הנהג שמסיע אותם ומכיר אותם. כאשר הם לקחו את מוט הברזל ועלו אתו לאוטו, איך הוא הרשה להם – 1. להעלות מוט ברזל לתוך האוטו? 2. להוציא אותו מהחלון? איך היו יכולים להרביץ למי שפסע ליד הכביש, בלי תיאום קצב הנסיעה בנתיב הנסיעה? מדוע הוא לא מנע מהם או ניסה למנוע מהם? למה לא דיווח על כך ולא מסר אותם מייד למשטרה? על כל השאלות האלה על אודות אותו מסיע מבית-חג"י צריך לחפש תשובות.

אני חושב שבכלל אי-אפשר להפריד בין מדיניות של הנצחת כיבוש מצד אחד – הלוואי כיבוש יצרים – כוונתי לכיבוש עם אחר, לכבוש את האחר, לשלוט בו, ומצד שני, החברים כאן מהמפד"ל מדברים על דו-קיום. כאשר אנחנו מזכירים את "עטרת כוהנים", הם אומרים: מה אתם רוצים מהם? מחפשים דו-קיום. הדו-קיום הוא תמיד לקחת את מה שיש לפלסטינים, לשלוט עליהם ולקחת עוד. זה דו-קיום. ואני תמה על איזה דו-קיום מדובר – על דו-קיום זה מעל זה, או על דו-קיום של החי לצד המת. באיזה דו-קיום מדובר?

אם יש צעירים כאלה גם בחברון, גם בקריית-ארבע, גם בבית-חג", גם בכפר תפוח, וכל אלה מקומות של מתנחלים, הממשלה צריכה לשים לב למה שנעשה שם, מה קורה בדיוק בהתנחלויות ואיזה חינוך הם מקבלים, והתוצאות מתחילות להגיע. אלה המגוננים היום על המעשים האלה, אם בצורה ישירה ואם בצורה עקיפה, מחר ייהפכו לקורבנות של אותם רוצחים. תודה רבה.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת תאופיק חטיב. חבר הכנסת האשם מחאמיד, ואחריו – חבר הכנסת אליעזר זנדברג.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, אני רוצה לקשור שני אירועים ביחד ולהסביר את עצמי בצורה שתהיה מאוד מובנת לכולנו.

הרצח שדובר עליו בנושא הקודם, של עלא מוזלבת בן ה-19 מכפר מע'אר, שנדקר למוות, הוא פרי זלזול, פרי התפיסה המעוותת של איפה ואיפה בהתייחסות לחיי אדם.

אם דמם של פלסטינים בשטחים הוא הפקר, הרי בחוסר מרחק גיאוגרפי או טווח גיאוגרפי כלשהו בין השטחים לישראל, אין פלא שהמעבר מרצח לרצח הוא קל ביותר.

עבד-אלמג'יד אבו-תורכי, בן 45 ואב ל-12, נרצח והוא בדרכו מהעבודה הביתה. מישהו צד אותו כאילו היה דג. השליך את המכשיר הזה, צד אותו ורצח אותו מחלון מכונית. הרוצחים האלה הם מאותו בית-ספר, אותה אסכולה של רצח עיוור הנובע משנאה עיוורת.

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, מה שאותי מרגיז עוד יותר זה ההסבר שנותן חבר הכנסת בויס. הוא נותן הכשר, הוא נותן את ההסבר למה הוא רצח – כי הוא חלול, כי הוא בא מבית כזה, ועוד כהנה וכהנה סיבות. כאשר הרוצח הוא יהודי, יש מי שיטען שהוא סובל מבעיות נפשיות, או שזה מעשה ליצנות. וכשמדובר בערבי – – –

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יודע מה זה ילדים חוסים? אתה יודע, אתה חבר בוועדת החינוך והתרבות.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

בטח שאני יודע. כל החיים שלי למדתי חינוך.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אז מה זה ילד חוסה? תסביר לי.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

תיכף אסביר לך מה זה ילד חוסה.

כשפלסטיני עושה את זה, אתה שואל את השאלה הזאת? אתה עושה את ההבחנה הזאת
כשפלסטיני עושה זאת? אתה לא עושה את זה. כל פלסטיני שעושה כל מעשה שהוא, אתה הופך את
זה לרצח לשם רצח. הם טרוריסטים, הם מחבלים. אבל כשיהודי עושה את זה – – –

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

מי אומר לך שאני לא עושה את זה? איפה שמעת את זה ממני?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני שומע את זה כל הזמן.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אל תשים בפני מלים שלא שמעת ממני.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

תן לי דוגמה לכך שמצאו פעם אחת ערבי שרצח או פלסטיני שאמרו עליו שהוא חולה נפש? פעם אחת. רק יהודים הם חולי נפש?

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

הם חלולים במוחם. גם את זה אני חושב.

היו"ר' לנקרי:

חבר הכנסת בויים, אני חושב שקריאת הביניים מובנת.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

גם אני הבנתי את קריאת הביניים שלו, אבל גם הוא צריך להבין אותי.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

— — — לכולם זה כואב באותה מידה, בוודאי למשפחה, אין מה לדבר.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אני בא להצדיק את הדבר הזה?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני פשוט אומר, שאין להצדיק את הסיבות. אל תיתן כל מיני צידוקים.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא מצדיק. חבר הכנסת וליד צאדק דיבר קודם על המורים שלהם ועל ההסתה של הרבנים וכו'. לא רציתי לדבר על ההסתה במסגדים וכו' ולפרוס את היריעה כולה. אבל אי-אפשר לעשות הכללה

כזאת, כשאנחנו יודעים בדיוק שמדובר בסוג מאוד מסוים של ילדים, שהגורל הכה אותם, ויותר מזה אני לא אומר שום דבר ולא מצדיק – – –

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת בויס.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

לא מספיק לא להצדיק, צריך לגנות רצח. זה רצח. זה לא רצח מובן.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, אני מבקש ממך.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא מתווכח אתך.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת בויס.

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

לא פעם אחת ולא פעמיים כשנרצחו יהודים, גינו את זה מעל במת הכנסת.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מישהו מתווכח על זה?

היו"ר י' לנקרי:

חברי הכנסת, אני מבקש להשתיק את הוויכוח הזה. חברי הכנסת, אני מבקש להפסיק את הדיון. חבר הכנסת מחאמיד, יש לך דקה אחת.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אבל כשאומרים לי, למשל, מעשה ליצנות, זה כאילו לזרוק חבל ולהפיל מישהו.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, סליחה. אני מבקש להסב את תשומת לבך לעובדה שמיצית את הזמן. אני נותן לך דקה כדי לסיים. אנא סיים, ואחר כך יהיו תשובות על ההצעה שלך.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש גם בשיא השקט והשלווה והאחריות שתהיה הדדיות ברגשות, בהבנה ובקביעת רצח כרצח. אסור שרצח יהיה פחות מאשר כל רצח אחר.

אני רוצה לומר, שרצח ושפיכות דמים, לצערי הרב, כנראה יימשכו כל עוד יש מתנחלים כאלה ומתנחלים בכלל בשטחים הכבושים. תודה, אדוני.

היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת האשם מחאמיד. חבר הכנסת אליעזר זנדברג – אינו נוכח. חבר הכנסת אלכס לובוצקי. אחריו – חבר הכנסת שמריהו בן-צור.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה קודם כול להצטרף לדוברים הקודמים ולהביע צער עמוק על הירצחו, מותו, של התושב הערבי, במיוחד שהוא אב ל-12 ילדים. אני חושב, שכל מי שיש לו ילדים לא יכול שלא להזיל דמעה כשהוא שומע שאב למשפחה נקטל בצורה מיותרת כל כך, אכזרית כל כך ולא מוצדקת.

נדמה לי שבחלק מהטענות ששמענו כאן משלושת חברי הכנסת שדיברו לפני יש אולי צד של אמת. בחברה הישראלית היהודית יש שנאה לערבים, אבל המשוואה עובדת גם בכיוון השני: בחברה הערבית יש שנאה ליהודים. אם נהיה הגונים, נפעל ביחד כדי להתגבר על אותה שנאה שמפעפת בחברה בשני הצדדים.

יש נקודה אחת שאני רוצה לשים את הדגש דווקא בה, ונדמה לי שבמקרה הזה – להטיל את האשמה על המתנחלים או על בית-חג"י יהיה עוול נורא. תרשו לי לספר לכם על אותו מוסד שבו חוסה אותו ילד. סיעת הדרך השלישית ביקרה במוסד הזה במקרה לפני כשנה, ובאמת אני חושב שצריך לברך את תושבי בית-חג"י שלקחו על עצמם משימה חברתית כל כך קשה.

אותו ילד, לדוגמה: מדובר בילד שהוא עוד לא בן 16, ואגב, הוא לא מבני בית-חג"י. הוא הגיע לשם רק השנה, כאשר צבר "לזכותו" 25 תיקים פליליים במשטרה; בגיל 16, הוא אפילו עוד לא בן 16. ילד שנפלט מהמוסדות, אני לא רוצה להזכיר כאן שמות, הכי קשים בירושלים, ונשלח לשם כמוצא אחרון. בבית-חג"י, דווקא בגלל הריחוק שלהם, הם לקחו על עצמם כפריקט להקים מעון כזה לילדים הקשים ביותר, באמת הקשים – ואין בכך שום הצדקה. ויותר מזה, אני רוצה לומר, שאני באמת חושש וחושב שאפילו הילדים הקשים הללו, את מעשי הקונדס הברבריים, הפראיים האלה, יכול להיות שאם זה היה יהודי בדרך הם לא היו עושים, אבל עושים אותו כנגד ערבים. יש האלמנט הזה, האלמנט הזה קיים. אני לא מכחיש אותו. אבל אני חושב שזה יהיה מאוד בלתי הגון, ואני פונה אליכם כאל אנשים הגונים, זה יהיה מאוד בלתי הגון אם במקרה הזה ינסו לקשר את זה למיקום של בית-חג"י.

זה לא חינוך של בית-חג"י. אני מכיר את האנשים; זה לא מקום שמחנך לשנאה. נכון, יש, כפי שהקדמתי, שנאה במגזר הזה. יש אולי בקרב המתנחלים, לא המתנחלים, אולי – אבל בוודאי לא המקום בבית-חג"י.

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

אני מקבל.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

ודאי שלא בקרב אנשים שהם הומניסטים בטבעם, שרצו לטפל גם בילדים באמת מאוד מאוד קשים. דווקא ברגעים הקשים האלה, שכשהיישוב מרגיש מאוד במצוקה, הייתי רוצה כן לשלוח להם ברכה מכאן, ועידוד להמשיך בדבר הזה. מפני שאם נתקוף אותם, גם להם וגם לאחרים לא תהיה מוטיבציה להתמודד עם הבעיות הקשות האלה של החברה.

כאן אני רוצה לומר, לגבי התנהגות היישוב ביחס לנהג. ביררתי את הנקודה הזאת, מפני שבאמת הטריד אותי הנושא הזה. הנהג לקח את הילדים. הילדים הם ילדים קשים, כל אחד יכול לדמיון לעצמו; רעשו בדרך, זרקו דברים. אותו מקל, או אלה – הם עובדים באיזו מסגרייה, והם הביאו אתם מהמסגרייה. הוא לא הבחין באותה פגיעה בערבים. כשהוא הגיע ליישוב בית-חג"י, הסתבר לו שכבר היתה הודעה מהמשטרה או מהצבא, אני לא יודע בדיוק ממי, שהיתה פגיעה בדרך, והוא קישר אותה לדברים שהוא שמע את הילדים מדברים; אחד מהם, לא הרוצח, אלא זה שהיה אתו, הוא ילד קצת מעורער בנפשו. הוא קישר את זה לעניין, ואז היישוב מייד דיווח על זה למשטרה, הביא את כל הילדים שהיו באוטובוס ביוזמתו מייד לתחנת המשטרה או הצבא כדי שייחקרו. לא היה כאן שום ניסיון לנסות להעלים.

אני חושב, שהאנשים הללו שגרים בבית-חג", באמת חיי אדם יקרים להם, אם יהודים ואם ערבים. הבעיות שיש לנו בשנאה ההדדית, אנחנו צריכים לטפל בהן ביחד, אבל חס וחלילה אין להיתלות במקרה כזה כדי ללבות אותן. תודה רבה.

היו"ר י' לנקרי:

תודה רבה, חבר הכנסת אלכס לובוצקי. חבר הכנסת שמריהו בן-צור – אינו נוכח. חבר הכנסת דוד אזולאי – אינו נוכח. חבר הכנסת צבי ויינברג, בבקשה.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, גם אני מצטרף לתנחומים למשפחת עבד-אלמג'יד אבו-תורכי, אב למשפחה של 12 ילדים, בן 48, שנרצח כאשר הלך לתומו בכביש ליד חברון, בדרך חזרה הביתה מעבודתו.

הרצח בוצע כנראה על-ידי שני נערים יהודים קטינים, אך לא קטנים. שמענו עכשיו מחבר הכנסת לובוצקי, שמדובר בבני-נוער חוסים, מהחינוך המיוחד, אבל אסור לנו לעבור לסדר-היום על כל רצח של אדם חף מפשע. יכול להיות שזה נער עם בעיות, אבל הוא בכל זאת בר-דעת, שיודע להבחין בין רע לטוב, והוא צריך להיות אחראי למעשיו.

רצח מזעזע זה של אדם חף מפשע, אב למשפחה ברוכת ילדים, על-ידי שני נערים, מעלה שאלות רבות בנוגע ליחסינו עם הערבים, במיוחד במה שקורה בקרב הנוער שלנו.

אין ספק שבגלל הטרור והפיגועים הרבים נוצר בארץ דימוי שלילי ביותר של ערבים. בעיני רבים מבני הנוער הישראלי כל ערבי הוא מחבל. תופעה כזאת פוגעת במוסר של הנוער ומעצבת השקפת עולם מעוותת, כאילו דמם של כל הערבים הוא הפקר.

הדבקת דימויים שליליים וסטיגמות לקבוצות אוכלוסייה שלמות רווחת, לצערנו, בחברה הישראלית. הכללות אלו אינן מסתכמות במלים, אלא יוצרות מציאות של קלות ראש וזלזול בחיי הפרט, ומובילות עד למעשים כדוגמת הרצח הנורא הזה.

לדעתי, יש צורך דחוף להכניס למערכת החינוך ולתודעת הציבור את ערך כבוד האדם באשר הוא, נוצרי, מוסלמי או יהודי.

חשוב להדגיש את ערך החיים, כפי שמובא במסורת שלנו. אני רוצה להתייחס לדברי חבר הכנסת וליד צאדק, שציטט לפני כמה דקות כל מיני מקורות יהודיים, כאילו מפקירים את דמם של לא-יהודים. לא נכון הדבר. פגיעה בכל אדם היא פגיעה בצלם אלוהים שבו, ובשמו של רבי חיים ויטאל מפורסם להלכה כי "הציווי ואהבת לרעך כמוך חל גם על גוי". גם הרב קוק, בתורת ארץ-ישראל שלו, אמר, שאהבת ישראל שאיננה בנויה על אהבת כל האדם היא פגומה.

צריך למצות את מלוא חומרת הדין נגד הנערים שעשו לפי דבריהם את מעשה "הקונדס" הזה.

הכנסת צריכה לדרוש משר החינוך שייתן את הדעת על תופעת הזלזול בחיי אדם ויילחם בה בכל הדרכים האפשריות. אני מודה לך, אדוני.

היו"ר י' לנקרי:

תודה, חבר הכנסת צבי ויינברג. חבר הכנסת איתן כבל הוא אחרון הדוברים בנושא זה.

איתן כבל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חברי השרים, לצערי, אני אומר, יש כאלה הצופים בנו כעת בערוץ-33 ומקשיבים לנושא הדיון ואומרים לעצמם – – –

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

או שצופים בכדורגל.

איתן כבל (העבודה):

נגמר, אתה לא עוקב.

הם אומרים לעצמם או למי שנמצא לידם, תראו על מה הם דנים, מה זה משנה, ערבי מת, אז מה? מבחינתם כולם מחבלים.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אף אחד לא אומר דבר כזה.

איתן כבל (העבודה):

לצערי, אני אומר זאת מעדות שמיעה. אני אומר זאת בכאב, הלוואי שזה לא כך.

הנערים מהתנחלות בית-חג"י רצחו אדם, חברי חברי הכנסת. לעבד-אלמג'יד אבו-תורכי יש משפחה, ודמו אינו שונה לא מדם יהודי, לא מדם נוצרי. רצח הוא רצח.

מהחקירה עולה, כי הנערים הודו ברצח הערבי ואמרו: חבטנו בו רק לשם השעשוע. כך לפחות צוטט בעיתונים. חיי אדם הפכו לשעשוע. אז מה, הוא רק פלסטיני, למי אכפת?

ואחרי הרצח יצאו התגובות הרשמיות המגנות. נמצה את מלוא הדין עם מבצעי הרצח, אמר ראש הממשלה נתניהו. אלו מעשים שלא ייעשו לא על-פי דין ולא על-פי ההלכה, לא על-פי המוסר ולא על-פי הערכים היהודיים, אמר אחריו שר הביטחון.

לצערי, ואני אומר זאת בכאב, איני מתפלל. הפכנו למדינה, שלפחות אצל חלקנו, הרג זה עניין של מה בכך. האלימות מתפשטת ומשתלטת על חיינו. נשים נרצחות על-ידי בעליהן, וזו כבר אינה חדשה מסעירה. נערים רוצחים את חבריהם, וזו כבר אינה חדשה. חיסולי חשבונות בעולם התחתון – זו כבר בוודאי אינה חדשה, והאלימות בכבישים ודאי וודאי שאינה חדשה.

הרי מה חשבנו, חברי חברי הכנסת, שההתנהגות האלימה שבני נוער, צעירים המשרתים בשטחים נאלצים להפעילה גורמת רק לפצעים גופניים? הפצע הנפשי הנאחז בנשמה מתפרץ. אלימות היא אלימות, ומי שהרים אתמול יד על ערבי, ירים מחר יד על יהודי ולמחרת ירצח ערבי.

שוב יקומו דוברי הימין ויאמרו את האמירה הנדושה, שמדובר בעשבים שוטים. ראש ממשלה נרצח בגלל דעותיו, וכבר יש מי שמכחישים את הרצח. ראש הממשלה הנוכחי וראש לשכתו "זוכים" לקמפיין הסתה. רחובות הארץ מלאים במודעות גנאי לשר הביטחון, ואנו מתפללים שנערים משחקים בחיי אדם ואומרים: חבטנו בו רק לשם השעשוע. זמן רב עסוק הימין בהוצאת העשבים השוטים מתוכו, ואולי, חברי חברי הכנסת, אולי העשבים השוטים הם הרוב בתוכו?

"רק מדינה שדעתה נתבלבלה עליה יכולה להחזיק נערים חוסים בעלי רקע קשה באזור שהיא מגדירה כשטח צבאי" – זה ציטוט מדבריו של אחד הכותבים הבכירים בישראל. ואכן השתבשה דעתנו, איבדנו את הצפון, והעשבים השוטים ממשיכים למלא את הערוגה, וחיי אדם הופכים בעיניהם דבר שולי חסר חשיבות.

הוא מחזיר שטחי ארץ-ישראל ולכן יש לחסל אותו; הוא פלסטיני, דמו לא נחשב. זו אווירה שלצערי משתלטת עלינו, והימין מוציא מלות גנאי, מלות גמגום חסרות פשר וחסרות תוכן.

הלוואי שיכולתי להיות אופטימי. הענן השחור משתלט על חיינו, ההרג ימשך, וההתנצלות לא תאחר להגיע, עד לרצח הבא.

חברי חברי הכנסת, אנחנו נוהגים לומר: הכול עניין של חינוך, של תרבות, של אווירה. ואווירה לא נוצרת באיזה חלל ריק, לא באיזו מעבדה מתחת לפני האדמה; זה כל אחד ואחד מאתנו. אנחנו חיים כאן עם פלסטינים, עם הערבים, והחובה של כל אחד ואחד מאתנו היא להיאבק על דעות – כן; לא

להרים ידיים. ואני אומר, קל וחומר רצח, לא נקל ראש, כי מי שאומר: זה ערבי, ארים עליו יד – אין גבול לדברים האלה.

אני פונה לידידי השר לביטחון פנים, ולממשלה, ולכל מי שמופקד על הנושאים האלה, לא רק להשתמש באמירות הרגילות – לעקור משורש – אלא לעשות מעשים כדי לעקור משורש את המסיתים, את יוצרי האווירה, וקל וחומר את אלה שגם מבצעים. תודה רבה.

היו"ר' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת איתן כבל. תשובת השר לביטחון פנים, בבקשה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, העליתם סוגיה כבדה מאוד, רגישה מאוד, רצח מתועב. לפני שאני מתייחס לרצח עצמו, אני רוצה לתת כמה עובדות:

בתאריך 16 ביוני, סמוך לשעה 18:15, נהרג מקומי בן 48 תושב הכפר ח'רבת-אלאים – בין הר-מנוח לבית-חג"י – בעת שפסע עם בן-דודו בכביש לכיוון ביתם. גופת המקומי הועברה על-ידי מקומיים לבית-חולים בחברון, ושם נקבע מותו. שם ההרוג – עבד-אלמג'יד מחמד חאלד אבו-תורכי.

נהג הרכב מבית-חג"י שהסיע את הנערים מסר, כי ביישוב כרמי-צור העלה נער העובד בנגרייה, שהביא עמו קרש גדול והעלה אותו לרכב. כשהגיעו ליישוב בית-חג"י, כמה קילומטרים לפני היישוב, הוציא הנער את הקרש מחלון הרכב והכה בראשו של הערבי, שנפל מהמכה. החבורה המשיכה בנסיעה לבית-חג"י ושם התפזרו.

ברכב ה"מיצובישי" היו שבעה נערים. כל הנערים הובאו בהסכמת וביזמת המדריכים מכפר הנוער לתחנת המשטרה ונחקרו.

הקטין מסר בהודעתו, שיום לפני האירוע תכנן עם החשוד העיקרי לפגוע בערבי עם מקל, ואכן למחרת עלה לרכב עם קרש גדול. במהלך הנסיעה, כשהגיעו קרוב לבית-חג"י, הוציא את הקרש והכה בראשו של הערבי שנהרג, ואז נסעו לכפר הנוער.

החשוד העיקרי הודה שהרג את הערבי עם הקרש. שאר הנערים נחקרו ומסרו את גרסתם לגבי האירוע ובו הפלילו את החשוד העיקרי.

נערך שחזור מצולם עם הנהג שהסיע את הנערים. בשחזור הוא הצביע על מקום העבירה.

מעצר שני החשודים הקטינים הוארך בבית-משפט השלום בירושלים בשישה ימים. הוצא חיסיון נגד הוצאת פרטים על אודותיהם. החשוד הבגיר שנהג ברכב שוחרר על-פי בקשת המשטרה למעצר-בית ואיסור כניסה לאזור חברון למשך 14 יום.

. ממצאי נתיחת הגופה מתאימים לעובדות האירוע, כלומר, פגיעה DCO גופת המנוח הועברה דרך ה- בחפץ קהה בגולגלתו של המנוח שגרמה לפציעתו ולהריגתו.

ידידי חברי הכנסת, אני יכול לומר לכם, המקרה הזה הוא מקרה חמור ביותר. הנער עצמו, ששמענו מאיזה רקע הגיע, תכנן זאת יום קודם, כפי שאנחנו מבינים מתוך החקירה. זהו רצח מזעזע, זה רצח של אדם חף מפשע, אב ל-12 ילדים, דבר שלא מאפיין את המתנחלים, כפי שחלק מכם ניסה לגעת פה או להאשים את המתנחלים. יש מתח במקום, לאנשים יש דעות שונות, אבל לא הייתי יוצא מכאן בהאשמה על המתנחלים כולם. יש כאן מקרה חריג, קשה; אנחנו מתעבים מקרים שכאלה, ונעשה הכול כדי למצוא את האשמים, כפי שעשינו הפעם, ונעשה הכול כדי שזה לא יקרה בעתיד.

מכאן אני רוצה לשלוח את תנחומינו, תנחומי הבית הזה וממשלת ישראל למשפחה, ומי ייתן שמקרים כאלה לא ישובו עוד.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לך, אדוני השר לביטחון פנים. כולנו כמובן מביעים הן את הזעזוע והן את התנחומים שלנו.

רבותי המציעים, האם אתם מסתפקים – – –

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

– – – לפצות את המשפחה הזאת.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת וליד צאדק אלעזיז אלחאג'.

האם אתם מסתפקים בדברי התשובה של השר או שיש לכם משאלות אחרות? מסתפקים. ובכן, אנחנו מסתפקים בדברי התשובה של השר לביטחון פנים.

שאלות ותשובות

היו"ר י' לנקרי:

ברשותכם, אנחנו נחולל שינוי קל בסדר-היום, בהסכמת חברת הכנסת נעמי בלומנטל, שהיא גם יושבת-ראש הוועדה לקליטת העלייה, ובהסכמת השר לביטחון פנים, ונאפשר לשר לקליטת העלייה להשיב על שאלות. בהזדמנות זאת אוכל לומר לו, שחברי הכנסת בדרך כלל נוהגים להביע את אכזבתם כשאין שר משיב מטעם הממשלה. הפעם אנחנו מצויים במקרה הפוך. כל שואלי השאלות אינם מצויים אתנו. אני מביע את התנצלותי בפניך. זאת תהיה סדרה קצרה של שאלות לפרוטוקול. החובה למצות את הפולחן, אפשר להגיד, מתקיימת, ואני מבקש ממך, אדוני השר, להשיב על שאלות.

ממדי העלייה לישראל

חבר הכנסת ש' וייס שאל את השר לקליטת העלייה ביום ב' בטבת התשנ"ח (31 בדצמבר 1997):

רצוני לשאול:

1. מהם ממדי העלייה לישראל, מעודכן לעכשיו?

2. מאין באים העולים?

3. מה הוא הצפי לעתיד הנראה לעין?

תשובת השר לקליטת העלייה י"י אדלשטיין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ממדי העלייה לישראל הם כדלקמן: סה"כ עולים – 869,100. בשנים 1989-1997 – 847,900; בשנת 1998 (עד מאי 1998) – 21,200. מתוכם עולי ברית-המועצות לשעבר – 738,300. בשנים 1989-1997 – 722,400; בשנת 1998 (עד מאי 1998) – 15,900. מתוכם עולי אתיופיה – 38,000; בשנים 1989-1997 – 35,600. בשנת 1998 (עד מאי 1998) – 2,400.

2. העלייה בשנים 1989 עד מאי 1998, התפלגות לפי יבשות: אסיה – 10,200 (1.2%); אפריקה – 42,700 (4.9%); אירופה – 778,600 (89.6%), מזה ברית-המועצות לשעבר – 738,300.

(84.9%); צפון-אמריקה ואוקיאניה – 21,000 (2.4%); אמריקה הלטינית – 15,600 (1.8%); לא ידוע – 900 (0.1%).

3. הצפי לשנת 1999 נע בין 60,000 ל-70,000, לפי הפרופורציות וההתפלגויות של ארצות המוצא הקיימות גם השנה, עם הפחתה מסוימת, של 3%–4%, במספר המגיעים מחבר המדינות העצמאיות.

העברת הטבות המדינה לארצות המוצא של עולים

חבר הכנסת ר' פנחסי שאל את השר לקליטת העלייה ביום י"ג באדר התשנ"ח (11 במרס 1998):

בעקבות המידע שהתפרסם לאחרונה, שיש עולים החיים בעוני ואת כספם, לרבות סיוע המדינה, הם שולחים לארץ מוצאם, כשהם מתעתדים להגר לשם בחלוף הזמן – רצוני לשאול:

1. האם מדובר בתופעה?

2. כמה מהעולים שזכו להטבות שבו לארץ מוצאם?

תשובת השר לקליטת העלייה י"י אדלשטיין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. למיטב ידיעתנו, לא מדובר בתופעה שבה עולים החיים בעוני מעבירים את כספם לארץ אחרת. עם זאת, ייתכן שמדי פעם עולים מעבירים את כספם, שבו הם זכאים לעשות כראות עיניהם.

2. לא ידוע לנו כמה מהעולים שבו לארץ מוצאם, אך ידוע כי 1.8% מבין העולים יצאו מהארץ עם דרכון ישראלי ולא שבו לאחר תקופה של 12 חודשים.

הכרה בגולי קניה כאסירי ציון

חבר הכנסת ר' ריבלין שאל את השר לקליטת העלייה ביום כ"ז באדר התשנ"ח (25 במרס 1998):

השר לקליטת העלייה הוא הממונה על יישום חוק תגמולים לאסירי ציון ולבני משפחותיהם, התשנ"ב–1992, ועל פעילותה של הרשות שהוקמה מכוח החוק.

רצוני לשאול:

1. כמה אסירי ציון הוכרו על-ידי הרשות מאז חקיקת החוק?

2. האם נכון כי קבוצות גולים מארץ-ישראל שהוגלו לקניה לא הוכרו כאסירי ציון? אם כן – מדוע?

3. האם נכון כי הסוכנות היהודית משלמת באופן זמני לגולים אלו?

תשובת השר לקליטת העלייה י"י אדלשטיין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מאז כניסת החוק לתוקפו הוכרו כ-400 אסירי ציון.

2. מאז כניסת החוק לתוקפו הוכרו כ-150 גולי קניה ואלמנות של גולים שאינם בחיים.

לכן התשובה על השאלה, האם נכון שגולי קניה לא מוכרים – לא נכון. כרגע ממתינים לשיבת הרשות לאסירי ציון בסך הכול שמונה תיקים חדשים. בהכרה עוסק הרכב מיוחד של הרשות, שכולל נציג אצ"ל, נציג לח"י ונציג "ההגנה". כל מי שהוכר הופנה לסוכנות היהודית לקבלת תוספת לפנסיה בעבור שנות גלות.

קבוצה קטנה שיש לאנשיה מחלות שנגרמו בזמן המאסר הועברה לטיפול במוסד לביטוח לאומי.

3. אין אנו יכולים לענות; כדאי לשואל לפנות לסוכנות היהודית.

בכל אופן, בישיבת ועדת העלייה והקליטה בראשותה של חברת הכנסת נעמי בלומנטל הודיע נציג הסוכנות היהודית, שהסוכנות תמשיך לשלם לאסירי ציון, אך אינו יכול להתחייב שלא יפסיק בעתיד בשל קשיים תקציביים.

פינוי צעירים עולי אתיופיה מהוסטלים

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את השר לקליטת העלייה ביום י"ז באייר התשנ"ח (13 במאי 1998):

הובא לידיעתי, כי צעירים עולים מאתיופיה, אשר שוכנו בהוסטלים בערים במרכז הארץ, עומדים להיות מפונים ומועברים ליישובי הפריפריה, ובכך לאבד מקום מגורים ומקומות עבודה, תוך חשש מהצטרפות למעגל האבטלה התופח וגדל.

רצוני לשאול:

1. האם מידע זה נכון?

2. כיצד יימנע אובדן מקורות פרנסה ומשרות של העולים עקב הפינוי?

תשובת השר לקליטת העלייה י"י אדלשטיין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. צעירים מכל הארצות, לרבות עולים מאתיופיה, המתגוררים בהוסטלים שהוסבו ליעד קשישים, מתבקשים לעזוב את ההוסטל תמורת דירה ציבורית או זכאות למשכנתה או זכאות לסיוע בשכר דירה.

נושא הפינוי מושהה זמנית לחודשיים, עד לקבלת החלטה לגבי מדרוג סיוע בשכר דירה, לאותם עולים שאינם מסכימים לפתרון דירה ציבורית, וזאת באחריות משרד השיכון.

יצוין, שדירות ציבוריות נמצאות רק בפריפריה.

שירותים נפרדים לעולי הפלאשמורה בהתנחלויות

חבר הכנסת ש' בן-עמי שאל את השר לקליטת העלייה ביום ט"ז בסיוון התשנ"ח (10 ביוני 1998):

ביום שישי, 24 באפריל 1998, התפרסמה בעיתון "ירושלים" ידיעה שכותרתה: "שירותים נפרדים לעולי הפלאשמורה בהתנחלויות". בהמשך הידיעה נאמר, כי אנשי הפלאשמורה ימוקמו בקרוונים ליד היישובים עופרה, אפרת וקדומים, ושירותי הבריאות, החינוך והדת יהיו נפרדים.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. אם כן – האם מקובלת על משרדך הפרדה זו?

3. עובד משרדך, שלמה מולה, מצוטט כי אמר ש"הקרוונים מוצבים בסמוך ליישובים משום שאי-אפשר להציבם באמצע". האם זה נכון, האם נימוק זה מקובל, והאם אין שטחים נוספים להצבת הקרוונים?

תשובת השר לקליטת העלייה י"י אדלשטיין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. עולי הפלשמורה הופנו רק ליישוב עופרה, ולא ליישובים אפרת וקדומים כפי שצוין בשאלתא.

אין הפרדה בשירותים הניתנים לתושבי היישוב ולעולים. הסריקה הראשונית שנעשית על-ידי משרד הבריאות נעשית בנפרד מתושבי היישוב, אך הטיפול השוטף נעשה על-ידי קופת-החולים ביישוב יחד עם שאר תושבי היישוב.

שירותי הדת ניתנים כחלק מאולפן הגיור. בימי שבת התפילות מתקיימות בבית-הכנסת של היישוב.

בית-הספר של היישוב הוא בית-הספר שבו לומדים ילדי העולים, כשבחודשי הקליטה הראשונים הם לומדים בכיתת קלט.

בימים הקרובים ישוכנו העולים באתר שהינו בתחומי היישוב.

מרכז הקליטה פלדות באשדוד

חבר הכנסת א' אושעיה שאל את השר לקליטת העלייה ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

במרכז הקליטה פלדות באשדוד מתגוררות משפחות יוצאות אירן אשר עלו לארץ בשנת 1995. כמה חודשים אחרי כניסתן הוסב המרכז לדיור "עמיגור" בשכירות. הדירות הנ"ל רחוקות מלהיות מספקות לצורכי משפחות עם ילדים.

רצוני לשאול:

1. האם קיימת אפשרות שהדיירים יקנו את דירותיהם בתנאים מועדפים מ"עמיגור"?

2. האם יאושרו משכנתאות מועדפות למשפחות הנ"ל?

תשובת השר לקליטת העלייה י"י אדלשטיין:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

משפחות עולים מאירן קיבלו דירות ציבוריות, בדומה לכל דירה ציבורית, במרכז הקליטה פלדות שהוסב לדיור ציבורי, חלקן אפילו בחריגה.

1. כדיירי דיור ציבורי, הם אינם זכאים למשכנתאות מועדפות.

2. העולים זכאים לרכישת דירותיהם על-פי הערכת שמאי ולפי זכאותם הרגילה בנושא משכנתה.

היו"ר י' לנקרי:

תודה על נוכחותך ועל תשובתך הפרוטוקולרית.

השר לקליטת העלייה י"י אדלשטיין:

תודה ליושב-ראש. תרשה לי להביע תודה לשר לביטחון פנים ולחברת הכנסת בלומנטל על שאפשרו את השינוי.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לך.

הצעה לסדר-היום

האונס הברוטלי ביערות הכרמל

היו"ר י' לנקרי:

נחזור לסדר-יומנו, וכנראה לסוגיה הכמעט-אחרונה: האונס הברוטלי ביערות הכרמל – הצעת חברת הכנסת נעמי בלומנטל; הצעה דחופה לסדר-היום מס' 4804.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה – נותרנו מעטים כאן – וכבוד השר, באמת אנחנו כל פעם מזדעזעים מחדש וחושבים שהגענו לשיא שבשיא בכל מה שקשור למקרים של רצח, אונס. והרי אונס הוא למעשה רצח שלא מוצה עד תום.

אני רוצה לומר, כשהתמודדתי לכנסת בפעם הראשונה הסתובבתי במצודת-זאב, ניגשה אלי בחורה שהיתה לה זכות הצבעה ואמרה לי: נעמי, אני רוצה להצביע בשבילך, אבל אני רוצה לבקש ממך דבר אחד – כשתהיי בכנסת תציעי הצעת חוק עונש מוות לאנסים. אני מוכרחה לומר, שכשהיא אז אמרה לי את זה, לא כל כך ידעתי כמה נורא הפשע הזה. אחרי כן, כשנפגשתי עם נשים שנאנסו, וגם נשים וגברים שמטפלים בנפגעות אונס, התחלתי להבין עד כמה הפשע הזה הוא חמור, עד כמה הוא נורא ועד כמה הוא בבחינת מוות למי שעובר דבר כזה.

להערכתי, בתי-המשפט עדיין לא הפנימו את הזוועה שבאונס, ולכן אנחנו עדיין מוצאים עונשים קלים יחסית. ואני חושבת, אני בטוחה, זאת המטלה שלנו, לא רק להחמיר בחקיקה אלא להגביר את המודעות לפשע הכל-כך נורא שמתקיים באונס.

ידוע על נשים ונערות שהתאבדו לאחר שנאנסו; ידוע שנשים רבות מאבדות את כל החשק שלהן להמשיך לחיות. וכשאנחנו אומרים אונס – אגב, זה לא רק בנות, זה גם בנים, זה פשוט נורא.

זמני קצר, אני לא רוצה להכביר מלים, אלא רק להעביר מכאן את ההזדעזעות שלנו, חברי הכנסת, מן הפשע הנתעב הזה כלפי ילדה ביערות הכרמל, ואני מחכה לשמוע תימוכין לדברי. האונס, למשל בשנת 1994, היה הפשע בעל שיעור הגידול הגבוה ביותר. ב-1994 עלה שיעור מקרי האונס מהשנה שקדמה לה ב-27%, לעומת עלייה של כ-7% בפשעים אחרים.

רציתי להוסיף עוד דבר אחד. על שולחנו של בית-הדין הבין-לאומי בהאג מונח העיקרון, שפשע של אונס עומד להיות מוכר כפשע מלחמה. זאת פעם ראשונה. אף שהשתמשו בפשע הזה, כפי שאנחנו יודעים, בבוסניה ובמקומות אחרים, אף שהשתמשו בסוג הרצח הזה במלחמות קודמות, הגיעו היום להכרה, שיש להכיר בפשע הזה כפשע בין-לאומי, כפשע מלחמה. יש בזאת התקדמות, ואני מקווה שאנחנו, כאן בבית, ושופטים בבית-המשפט יכירו בפשע הנורא הזה ככזה שלא רק נוקיע אותו אלא נעניש בגינו במלוא חומרת הדין. תודה רבה.

היו"ר' לנקרי:

תודה לחברת הכנסת נעמי בלומנטל. תשובת השר לביטחון פנים, בבקשה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חברת הכנסת בלומנטל, סיפור האונס שכולנו מזועזעים ממנו, קראנו עליו לאחרונה – אני רוצה, אדוני היושב-ראש, למסור כמה פרטים באשר לאונס הזה.

בליל 20 ביוני, בין 01:00 ל-02:00, בחניון על-יד האוניברסיטה בחיפה, בפארק-הכרמל, במקום שנקרא חניון שוויצריה הקטנה, היה האונס המזעזע הזה.

רכב "אוטוביאנקי" שבתוכו היו ארבעה נוסעים הגיע למקום. הם החנו את רכבם בקרבת מקום, ובהליכה התקרבו לרכב חונה, הפתיעו את הבחור וחברתו. באלימות הוציאו את החבר מתוך הרכב, הפקידו עליו שמירה תוך כדי כך שיתר הבחורים מבצעים את זממם, אונסים את הבחורה תוך שימוש באלימות.

התלונה הוגשה באמצעות בית-החולים "כרמל", שאליו הופנתה הבחורה. גילוי החשודים היה באמצעות תיאור הרכב שמסר המתלונן ללא מספר זיהוי הרכב. מובן שהוא מסר את תיאור הרכב, "אוטוביאנקי". בתחילה נעצרו שני חשודים, אחד מהם שעל שמו בעלות הרכב ואחיו של החשוד, שהודו ושחזרו את המעשה. לאחר מכן נעצרו עוד שלושה חשודים.

זה מקרה מזעזע, זה מקרה ברוטלי, זה מקרה קשה מאוד. לקחו ילדה מסכנה, חסרת אונים, ארבעה גברים מבצעים בה את זממם וחברה עומד מן הצד וצופה.

ואכן, כמו שאמרה חברת הכנסת נעמי בלומנטל, זה לא רצח לשמו אבל זה רצח. זו פגיעה בנערה, שאינני יודע איך היא תתפקד בעתיד.

אדוני היושב-ראש וחברת הכנסת בלומנטל, לצערי, יש לנו המון מקרים, שהרבה מהם אפילו לא מתפרסמים. אני רוצה לומר לכם, שהמשטרה, לאחרונה, נכנסה עמוק מאוד, גם במקרי אונס וגם במקרי רצח, ויש הישגים גדולים מאוד. לי חשוב, דבר ראשון, שלא יקרו מקרים כאלה. אבל, אם יקרו – שאנחנו לא נשקוט עד שנמצא אותם. אדוני היושב-ראש וחברת הכנסת בלומנטל, ביקשתי ואמרתי: תראו לי מקרים כאלה, שדיברנו עליהם היום, בחודשיים האחרונים, מאי ויוני. רציתי לדעת על מקרים שפוענחו על-ידי המשטרה, ותראו את הישגי המשטרה. בחודשיים האלה היו 14 מקרי רצח שפוענחו על-ידי המשטרה. בחודשיים האחרונים היו 24 מקרי אונס שפוענחו על-ידי המשטרה. בין מקרי הרצח, רצח בת החמש על-ידי הקטינים, והרצח ביפו של עברייני – אותו אדם שהלך עם בנו ברחוב. מקרי האונס הבולטים הם מקרה האונס הזה, ואינוס קבוצתי של קטינה בבאר-שבע. אני יכול למנות לכם כרגע את כל המקרים, ואינני רוצה להיכנס לזה.

אנחנו צריכים לעשות הכול כדי שלא נגיע למצב הזה. צריך לחנך את הילדים שלנו. צריך להעביר שיעורים להורים ולמורים, להעביר שיעורים בבתי-הספר ולהעביר שיעורי חברה במתנ"סים ובכל מקום. אבל, אני אומר לכם, חברי חברי הכנסת, שהמשטרה יודעת שהיא לא תרפה עד שהיא תביא אותם אל מאחורי סורג ובריח. במקרים האלה המשטרה ראויה לכל שבח, ויש כאן ניסיון ברור של המשטרה להגיע אל שורש הרע ולהוציאו מתוכנו. רק בחודשיים האחרונים הגיעה המשטרה לפענוח של המקרים האלה, וזה מראה לנו שאנחנו נגיע לכל הרשעים האלה – אולי מאוחר ואולי מוקדם, אבל נגיע אליהם. תודה רבה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

כמה מקרים היו, אדוני השר?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני מדבר רק על המקרים האחרונים. יש עוד כמה מקרים שהם בחקירה. אינני יכול לתת לך כרגע את הסטטיסטיקה, אבל בוא ונאמר, מרבית המקרים פוענחו על-ידי המשטרה.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לשר לביטחון פנים על תשובתו. האם חברת הכנסת נעמי בלומנטל מסתפקת בתשובה זו?

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אולי כדאי להעביר את הנושא לוועדה למעמד האשה. חשוב שאנחנו נמשיך במפעל, הן מבחינת החינוך והן מבחינת המסר שלנו לבתי-המשפט. לכן הייתי מעדיפה להעביר את ההצעה לוועדה למעמד האשה.

היו"ר י' לנקרי:

לפני שנצביע, נאפשר לחבר הכנסת יצחק כהן להציע להסיר, על הדרך הפרוצדורלית בלבד, את הצעתה של חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, החברה המציעה, הגברת נעמי בלומנטל, הרב הלפרט, היתה איזו נאצה בשבוע שעבר של האקדמיה לאמנות "בצלאל", כאשר בכיתוב על נייר מסטיק "בזוקה" נאמר שתהיה לנו "מדינה מחרידה". אני רוצה להרגיע את אנשי "בצלאל": יש לנו מדינה מחרידה. יש לנו מדינה שמובילה בפשע. לצערי הרב, זו מדינה שהיא לא אור לגויים – היא חושך לגויים. יש לנו מדינה שכל 72 שניות מתבצע בה פשע חמור ביותר – "מחוז תשכל חרב ומחדרים אימה" – וכל המערכות חסרות אונים.

אדוני, אני חושב שזה כשל מערכתי כללי, של כל המערכות. המשטרה חסרת אונים. המשטרה הציעה לא מזמן, לפי מה ששמענו בתקשורת, לגרוס 11,000 תיקים, מפני שאין לה כוח-האדם ואין לה היכולת לטפל בפשעים הקלים, ומי יודע מה זה "קלים"? מערכות המשפט קורסות, ומציעות רפורמה במקום הקריסה. מערכות החינוך ממשיכות בשלהן ויוצרות את האווירה. חברת הכנסת בלומנטל,

אותם אנסים הגיעו מאיזה מקום. הם באו אחרי שיצרו להם איזו אווירה, אווירת רקע – הם היו שם בבילוי באיזה מקום וראו שם דברים מזעזעים. למה לטפל בתופעות? למה להגיע למצב שזה יגיע למקרה מזעזע ומחריד כזה ואז להתחיל לצעוק?

חברת הכנסת נעמי בלומנטל, את יודעת שלפי נתונים של משטרת ישראל שהתפרסמו בשנה שעברה, כל 72 שניות מתבצע פשע חמור? עכשיו, בזמן הזה, כשאת העלית את ההצעה והשר לביטחון פנים השיב ואני כרגע מציע הצעה אחרת, כבר התבצעו כמה פשעים? כבר נגנבו כמה מכוניות? כבר יש כמה אינוסים בפוטנציה? כבר יש כמה ניסיונות אונס ורצח?

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת כהן, אבקש לסיים.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני מציע שנידרש לעניין הזה בקצת יותר רצינות, והכנסת תקים ועדת חקירה פרלמנטרית, או ועדת חקירה ממלכתית – זה לא פחות חמור ממה שקרה אחרי מלחמת יום הכיפורים – כי החברה הישראלית בשבר מחריד. אדוני, יש לנו מדינה מחרידה.

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת כהן, אני מודה לך.

אני מבקש לשאול את סגנית המזכיר, האם, מבחינת תקנון, אנחנו יכולים להתייחס להצעה של חבר הכנסת כהן להקים ועדת חקירה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

זו הצעה נפרדת.

היו"ר י' לנקרי:

זו הצעה נפרדת לסדר-היום.

על כן, אנחנו נצביע על העברת ההצעה של חברת הכנסת בלומנטל לוועדה למעמד האשה.

הצבעה מס' 23

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 5

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה לקידום מעמד האשה נתקבלה.

היו"ר י' לנקרי:

ברוב של חמישה, ללא מתנגדים וללא נמנעים, עוברת הצעתה של חברת הכנסת נעמי בלומנטל – האונס הברוטלי ביערות הכרמל – לדין בוועדה למעמד האשה.

הצעה לסדר-היום הכאת שלושה בחורי ישיבה בשכונת בית-וגן בירושלים

היו"ר י' לנקרי:

הנושא האחרון בסדר-יומנו הוא הצעתו של חבר הכנסת שמואל הלפרט: הכאת שלושה בחורי ישיבה בשכונת בית-וגן בירושלים – הצעה לסדר-היום מס' 4807. אני מבין שזו הצעה רגילה לסדר-היום. יש לך אפוא, אדוני חבר הכנסת, עד עשר דקות למיצוי ההצעה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אסתפק בפחות מזה.

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, כנסת נכבדה, אין זו הפעם הראשונה שאני מתייחס לנושא של תקיפת תלמידי ישיבה על-ידי בריונים, וכבר הזכרתי בנאום בכנסת לפני כשבועיים כמה מקרים שהיו בחיפה ובמקומות אחרים. ברצוני להתייחס הפעם למקרה שאירע בשכונת בית-וגן בירושלים במוצאי השבת האחרונה, ולא הייתי מעלה אותו כהצעה נפרדת לסדר-היום אלמלא היה מדובר בשורה של תקיפות. כנגד תלמידי ישיבה באזור זה, כפי שאפרט מייד.

מדובר במקרה שבו שלושה תלמידי ישיבה מירושלים נפלו קורבן למסכת ארוכה של הכאות והשפלות בידי בריון אלמוני. הדבר היה סמוך ל-23:00, במוצאי השבת האחרונה, כאשר השלושה צעדו לעבר הישיבה שבה הם לומדים. כאשר הם הגיעו לשדרות-הרצל, סמוך לאנדרטה, הם נתקלו בבריון, אשר תחילה סטר לאחד מהם והפיל ארצה את כובעו כשהוא משמיע קריאות נאצה לעברו. אחר כך נטפל לתלמיד השני, הכה אותו נמרצות, ומייד אחר כך גרר את השלישי לכיוון האנדרטה ושם הפליא גם בו מכות נמרצות.

עדי ראייה סיפרו לכתב עיתון "המודיע", שדיווח על המקרה, כי שלושת תלמידי הישיבה, בני 14-15, נמלטו מהמקום ושוב לישיבה באפיסת כוחות. כפי שהדגשתי בתחילה, עדי הראייה ציינו, כי אין זה המקרה הראשון שבו מותקפים תלמידי ישיבה בסמוך לשכונת בית-וגן בירושלים. לדבריהם, לאחרונה אירעו כמה מקרים כאלו, שבהם הותקפו תלמידי ישיבה בידי בריונים על לא עוול בכפם. הם הוסיפו וטענו, כי סיורי המשטרה במקום אינם מספיקים, במיוחד לאור מקרי התקיפה שהיו בעבר, ודרשו להגביר את הסיורים כדי למנוע מקרים כאלו בעתיד. עם זאת, הם שוקלים אפשרות לארגן עזרה בסיורי שמירה, כדי להגביר את ביטחון התלמידים באזור ולמגר את תופעת הכאת תלמידי הישיבה בידי בריונים חילונים.

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, לא צריך להיות סוציולוג מומחה כדי להבין, שמקרה התקיפה שאירע במוצאי שבת ומקרי התקיפה האחרים אירעו על רקע ההסתה המתמשכת נגד הציבור החרדי בכלל ונגד תלמידי הישיבה בפרט.

נראה שהדברים החמורים שנאמרו על-ידי יושב-ראש מפלגת העבודה בהפגנה ליד משרד ראש הממשלה, כי הציבור החרדי מקבל הקצבות על חשבון שכבות המצוקה וחולים הנזקקים לתרופות, פועלים את פעולתם. ואין פלא שאחרי דברים כאלה מתנפלים על חרדים ותלמידי ישיבה. העובדה המצערת, שחוקים בנושאי דת, שבת, כשרות, הפלות ועוד אינם נאכפים מוסיפה גם היא להרגשה של כמה בריונים, שהם יוכלו לעשות ככל העולה על רוחם – להתפרע, להכות, להשתולל, לתקוף תלמידי ישיבה, בלי שיצטרכו לתת על כך את הדין.

אני מקווה שאף אחד לא מחכה שיקרה אסון, חלילה, כדי שמישהו יקום ויפסיק את המעשים הברוטליים, האכזריים הללו. לא ייתכן שיקרו מקרים חוזרים ונשנים של תקיפת תלמידי ישיבה והמשטרה לא תפעל בצורה ראויה כדי שהדברים לא יקרו שוב. אני קורא לשר לביטחון פנים ולמפקדי המשטרה בירושלים לקחת את היוזמה לידיים ולהגביר את הסיורים במקום, תוך הפעלת כל הכלים שבידיהם כדי להפסיק לאלתר את התקיפות החמורות, אף שבמקרה ספציפי זה לא הוגשה תלונה על-ידי תלמידי הישיבה שהותקפו.

אני בטוח שכבוד השר קהלני ייתן את ידו לכך, הן כדי להגביר את ביטחון התלמידים באזור ולמנוע את התקיפות והן כדי למנוע מהתושבים באזור את ההרגשה כאילו אין המשטרה רוצה לטפל בעניין זה. תודה.

היו"ר י' לנקרי:

תודה לחבר הכנסת שמואל הלפרט. תשובת השר לביטחון פנים מר קהלני, בבקשה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חבר הכנסת הלפרט, ראשית אני מוכרח לומר, שאינני מכיר את המקרה של ההכאה, ולא הוגשה תלונה במשטרה, כפי שציין חבר הכנסת. לכן אני לא יודע על המקרה. אני רוצה להתייחס באופן כללי לסוגיה.

אתה מעלה בצורה עקבית את הסוגיה של פגיעה באנשי ישיבות. ראשית אני רוצה לומר, שאנחנו לא ניתן יד לזה ונשמור על בחורי הישיבה. אסור שזה יקרה. אם יש הסתה במדינת ישראל שפוגעת באנשי ישיבות או תלמידי ישיבות, אנחנו צריכים להפסיק עם זה.

אני מוכרח לומר, שלפי המקרים שמגיעים אלי והמקרים שעולים גם כאן בכנסת אין הסתה, או אין הסתה שגרמה לכך שיש מקרים רבים שכאלה, לפחות מכמות התלונות שנמצאת בידינו.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני השר – – – על עמודים שלמים, זה לא הסתה מספיקה?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני אומר: אני לא בודק את ההסתה, אני לא מדבר על ההסתה עצמה. יש הסתה לכל הכיוונים. אני מדבר על הסתה שהפכה להיות בריונות לאחר מכן. אני לא נכנס כרגע לניתוח איפה יש הסתה ומי מסית, אני מדבר על הסתה שהפכה לאחר מכן לכלי שדחף אנשים להשתמש באלימות כנגד תלמידי הישיבות. יש מקרים שאני מכיר אותם, מתוך המקרים שאני בדקתי.

כאן אני רוצה לגעת בבקשה שלך; זה מה שחשוב. ראשית אני רוצה לדעת מהו האזור, ומשטרת ירושלים תתגבר את השמירה במקום.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

שדרות-הרצל ליד – – –

השר לביטחון פנים א' קהלני:

בסדר. אני אקח ממך את הפרטים לאחר מכן. דבר שני, אני מבקש לדעת, אם יש מקרים נוספים בישיבות שאתה מכיר, מקרים שבהם מתנכלים לתלמידי ישיבות, אני מבקש להעביר לי את הרשימה, ואני אטפל בזה. אנחנו צריכים להגביר את הטיפול; נעשה זאת גם בצורה גלויה וגם בצורה סמויה. לא

ניתן יד לפגיעה בתלמידי ישיבות, נעשה הכול כדי לשמור עליהם, ואני מקווה מאוד שהסובלנות במדינת ישראל תלך ותגבר כי אנחנו מתחילים לאבד את הסבלנות.

אני מבטיח לך ביחס לכל מקרה שבו זה קיים, תעביר אלי את הפרטים ואני אטפל בזה. אני מקווה מאוד שמקרים כאלה לא יחזרו. אני מאוד מקווה, שאם מקרה כזה מתרחש, מישהו יתלונן על כך, ואז נוכל גם לטפל בזה בכיוון אחר. זה שמישהו ישמור את זה בבטן שלו – זו לא שיטה. צריכים להתלונן במשטרה, המשטרה רושמת את העניין לפניה והיא בדרך כלל גם מנסה להגיע לחקר האמת. במקרה כזה היא לא תיגש אפילו לחקר האמת. תעביר לי את הפרטים, אני אטפל בזה. אני מבטיח שאנחנו נטפל. אם יש מקרים נוספים, נא להעביר אלי. תודה רבה.

היו"ר' לנקרי:

תודה רבה לך, כבוד השר לביטחון פנים. האם תשובת השר, הבטחתו, מספקות אותך, אדוני חבר הכנסת?

ובכן, אנחנו מסתפקים בזה גם מבחינת סדר-היום. אני חייב להודות שהחלק האחרון בסדר-היום הסב לנו לא מעט עוגמת נפש. נקווה לשבוע טוב יותר.

תודה רבה לשר לביטחון פנים, לחברי הכנסת שנשארו אתנו. תודה לסגל הכנסת על עבודתו האיכותית, לסגנית מזכיר הכנסת על נוכחותה ועל עבודתה האיכותית.

בזאת מסתיימת ישיבתנו. אנחנו נחדש את ישיבות הכנסת ביום שני הבא, ה' בתמוז התשנ"ח, 29 ביוני 1998, בשעה 16:00. תודה וערב טוב.

הישיבה ננעלה בשעה 20:07.